

România Modernă

Republica Populară Română (1947-1965)

La data de 9 Mai 1945, cea de a doua conflagrație mondială s-a încheiat cu un bilanț infaust pentru România: 833 000 morți, dintre care 300 000 militari pe câmpul de luptă și 533 000 civili, victime ale bombardamentelor, deportărilor sau lagărelor de concentrare. Ca urmare a participării la lupte alături de Puterile Axei, în urma Conferinței de la Yalta din februarie 1945, liderii puterilor Alianței, învingătorii războiului, au acordat Uniunii Sovietice interese speciale în România. Aceste interese speciale reprezentau un procent de 90 % din totalul daunelor materiale calculate ca "datorii de război". În urma Insurecției Armate din data de 23 August 1944, comanda armatelor române era deja în subordinea Armatei Sovietice. Începând cu data de 6 Martie 1945 în fruntea Guvernului a fost desemnat dr. Petru Groza, liderul organizației politice Frontul Plugarilor, ca reprezentant al Frontului Național Democrat. Frontul Național Democrat era cel mai puternic bloc politic al momentului, alcătuit din: Partidul Comunist Român, Partidul Social Democrat Român, Partidul Național Țărănesc, Partidul Liberal, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Partidul Socialist Țărănesc, Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România, Societatea Scriitorilor din România. Cu alte cuvinte, a acumulat toate forțele progresiste ale țării, în frunte cu lideri precum: Gheorghe Gheorghiu Dej, dr. Petru Groza, Teohari Georgescu, Ștefan Voitec, Vasile Luca, Ana Pauker, Lucrețiu Pătrășcanu, Lothar Rădăceanu, Theodor Iordăchescu, Chivu Stoica, Nicolae Deleanu. Prima măsură a noului guvern a fost Legea nr. 187 / 23 Martie 1945 pentru înfăptuirea Reformei Agrare. În total au fost expropriate circa un milion și jumătate de hectare de pământ, spre a fi distribuite celor circa 900 000 de familii de țărani nevoiași, cu prioritate pentru soldații reveniți de pe front. O a doua măsură, extrem de populară în Adreal, a fost revenirea Universității Frantz Iosif la Cluj, sub numele de Universitatea Victor Babeș, cu predare în limba română. În paralel, a luat ființă Universitatea Bolyai, cu predare în limba maghiară. Cele două facultăți au fuzionat apoi în anul 1959, sub denumirea actuală: Universitatea Babeș Bolyai. În urma unei conferințe comune cu liderii comuniști ruși, celelalte obiective declarate ale noului guvern erau: restructurarea armatei după modelul Armatei Roșii, restructurarea Poliției și formarea unei Miliții populare, lichidarea băncilor și a afacerilor comerciale cu capital privat, desființarea proprietății private asupra terenurilor prin formarea de cooperative agricole, dezvoltarea industriei cu capital de stat, acapararea întregii vieți politice, proclamarea Republicii. Toate aceste proiecte populiste au fost însoțite de o intensă propagandă politică, făcută prin toate mijloacele timpului, dar mai ales prin activiști de partid ridicați din rândul oamenilor muncii. Complet izolat politic, Majestatea Sa Regele Mihai a refuzat să mai contrasemneze actele guvernului, declanșând așa numita "grevă regală". Pentru ieșirea din criza politică au fost organizate Alegerile Parlamentare din 19 noiembrie 1946. Au participat aproape 7 milioane de cetățeni, fiind astfel cea mai amplă acțiune din istoria politică a țării. A ieșit învingător Blocul Partidelor Democratice, compus din: Partidul Comunist Român, Partidul Social Democrat Român, Frontul Plugarilor, Partidul Național Țărănesc și Comitetul Democrat Evreiesc. În Transilvania, Blocul Democrat a fost secondat de Uniunea Populară Maghiară. În ansamblul lor, partidele de stânga au obținut 379 de mandate în Parlament, față de cele 35 de mandate obținute de conservatori. Cele mai puternice formațiuni politice erau Frontul Plugarilor, cu peste un milion de membri și Partidul Comunist Român, cu circa 700 000 de membri. La 10 Februarie 1947 s-a semnat tratatul de pace dintre România și Puterile Aliate (URSS, Anglia, Canada, India, Ucraina, Africa de Sud, Australia, Noua Zeelandă). În luna Mai a anului 1947 Parlamentul a votat înființarea oficiilor industriale în vederea supravegherii economice, iar

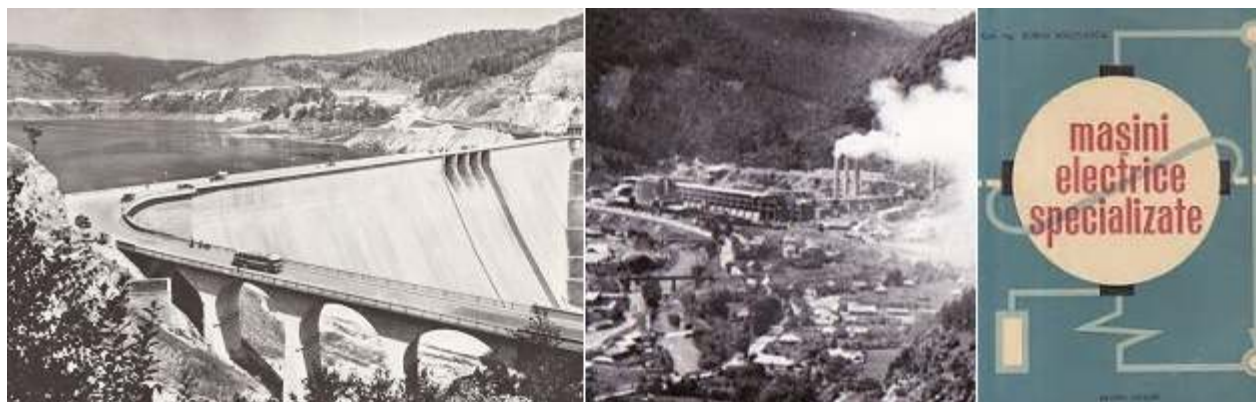
la 15 August a fost înfăptuită reforma monetară.

La 30 Decembrie 1947, România a fost ultima țară din blocul răsăritean care a renunțat la instituția Monarhică. Majestatea Sa Regele Mihai I de România a semnat actul de abdicare în condiții amiabile, fără nici o confruntare politică sau militară. În aceeași seară, Adunarea Deputaților a adoptat legea privind proclamarea Republicii Populare Române și a ales ca organ conducător un Prezidiu, format din următorii tovarăși: Constantin Ion Parhon, Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec, Gheorghe Stere și Ion Niculi. La 4 Februarie 1948 s-a semnat un "Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și Republica Populară Română". Noua Constituție a fost publicată în Monitorul Oficial la data de 13 Aprilie 1948, cu următoarele articole de titlu: Art 1. Republica Populară Română este un stat popular, unitar, independent și suveran. Art 2. Republica Populară Română a luat ființă prin lupta dusă de popor, în frunte cu clasa muncitoare, împotriva fascismului, reacțiunii și imperialismului. Art 3. În Republica Populară Română întreaga putere de stat emană de la popor și aparține poporului. Poporul își exercită puterea prin organe reprezentative, alese prin vot universal, egal, direct și secret. Art 4. Reprezentanții poporului în toate organele puterii de Stat sunt răspunzători în fața poporului și pot fi revocați prin voința alegătorilor în condițiile stabilite de lege. În ce privește structura social-economică s-a prevăzut: Art 5. În Republica Populară Română, mijloacele de producție aparțin Statului, ca bunuri ale întregului popor, sau organizațiilor cooperatiste, sau particularilor, persoane fizice sau juridice. Cu efect direct asupra majorității populației a fost: Art 9. Pământul aparține celor ce-l muncesc. Pentru a simplifica intervenția Statului în economie s-a prevăzut: Art 11. Când interesul general cere, mijloacele de producție, băncile și societățile de asigurare care sunt proprietate particulară a persoanelor fizice sau juridice, pot deveni proprietatea Statului, adică bun al poporului, în condițiile prevăzute de lege. Din punct de vedere social: Art 16. Toți cetățenii Republicii Populare Române, fără deosebire de sex, naționalitate, rasă, religie sau grad de cultură, sunt egali în fața legii. În plan spiritual: Art 27. Libertatea conștiinței și libertatea religioasă sunt garantate de Stat. Un alt articol definițiv este: Art 36. Apărarea patriei este o datorie de onoare a tuturor cetățenilor. Serviciul militar este obligatoriu pentru toți cetățenii, în conformitate cu legea. Potrivit noii constituții, organul suprem al puterii de Stat a devenit Marea Adunare Națională, având ca sarcini principale: formarea Guvernului, votarea bugetului, alegerea prezidiului, modificarea constituției, chestiunile războiului și ale păcii. Organul suprem executiv și administrativ al RPR a fost Guvernul, format din Primul Ministru și Consiliul de Miniștri. Din punct de vedere administrativ, teritoriul a fost împărțit în regiuni, județe, plăși și comune, iar organele locale ale puterii de Stat au fost Consiliile Populare Locale. Organismele puterii judecătorești au fost desemnate astfel: Curtea Supremă, unică pentru întreaga țară, având în subordine curțile, tribunalele și judecătoriile populare. Stema țării era formată din munții împăduriți și o sondă, deasupra căreia se ridică soarele, toate îmbrățișate de o coroană din spice de grâu. Imnul de Stat a fost: "Zdrobite cătușe în urmă rămân / În frunte-i mereu muncitorul, / Prin lupte și jertfe o treaptă urcăm, / Stăpân pe destin e poporul. / Trăiască, trăiască Republica noastră, / În marș de năvalnic șuvoi / Muncitori și țărani, cărturari și ostași / Zidim România Republicii noi. "

În fruntea statului s-au aflat: academician Ion Constantin Parhon, președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale, Gheorghe Gheorghiu Dej, secretar general al Partidului Muncitoresc Român, dr. Petru Groza, președinte al Consiliului de Miniștri, academician Ștefan Voitec, vice-președinte al Consiliului de Miniștri și general Emil Bodnăraș, Ministru al Apărării. Prima acțiune politică de anvergură a fost Legea nr. 119 din 11 Iunie 1948, pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transporturi. Ca urmare a acestei legi, toate bogățiile subsolului și mijloacele de producție au intrat în patrimoniul Statului permițând trecerea la dezvoltarea planificată a economiei naționale. Au intrat în proprietatea Statului un număr de 1060 de fabrici, uzine și întreprinderi, specificate nominal în cele 28 de liste anexate textului legii. Obiectivul prioritar a fost planul pe zece ani (1951-1961) pentru electrificarea țării. Prima hidrocentrală construită a fost Hidrocentrala V. I. Lenin de la Bicaz, cu o putere instalată de 210 Mw și o producție de circa 430 milioane Kw/oră anual (20 Kw/locuitor). La barajul înalt de 127 metri, proiectat de inginerul Dimitrie Leonida, au muncit peste 20 000 de muncitori, mare parte din lucrări fiind făcute cu forța brațelor. Pentru cimentul turnat a fost construită fabrica de ciment de la Tașca, cu o capacitate de 660.000 tone ciment/an. Ulterior, pe râul Bistrița s-a construit o salbă de 12 hidrocentrale cu o putere instalată totală de 450 Mw: Pângărați, Vaduri, Piatra Neamț, Vânători, Roznov, Zărnești, Costișa, Buhuși, Racova, Gârleni, Lilieci, Bacău. La 7 Septembrie 1964 s-a pus piatra de temelie pentru barajul Porțile de Fier I, de pe Dunăre, cu o putere totală de 2235 Mw. În anii puterii populare s-au ridicat doar coloniile pentru cei peste 15 000 de muncitori. Transportul energiei electrice s-a făcut prin linii de înaltă tensiune de 110 și 220 Kilovolți. Al doilea mare proiect energetic a fost Barajul Vidraru, de pe râul Argeș, înalt de 166 metri, cu un debit de circa 5 m³ pe secundă și o putere instalată de 220 Mw. Construcția a început în anul 1960. S-au excavat două milioane de tone de rocă, s-au turnat 930 000 m³ de beton, s-au săpat 42 km de tuneluri subterane. Pentru valorificarea puterii instalate, planul pe zece ani a inclus numeroase alte obiective industriale: Electroputere Craiova (transformatoare până la 5 Mw, aparataj până la 35 Kw, electrocare, locomotive de mină), Dinamo București (motoare până la 100 kw), Electromotor Timișoara (motoare), Electroprecizia Săcele (motoare), Uzinele Reșița (mașini electrice mari, turbogenerator de 3 Mw), Fabrica de Aparataj și Telefonie București (telefoane, radioreceptoare), Steaua Electrică Fieni (becuri incandescente). Suportul științific a fost oferit de noile instituții, precum Institutul de Cercetări Electrotehnice și Institutul de Proiectări în Automatizări. Primul număr al revistei Electrotehnica a apărut în anul 1953. Primul calculator românesc, CIFA 1, cu tuburi electronice și memorie pe cilindru magnetic a fost realizat în anul 1957. Simultan au apărut primele diode redresoare cu siliciu (IPRS Băneasa) urmate apoi de primele tuburi cinemascop (Fabrica de Cinemascoape) și primele televizoare românești.

Ca urmare a producției de energie electrică, producția industrială a înregistrat un ritm de creștere de 13 %. Au apărut noi subramuri industriale: utilaj petrolier, construcții navale, construcția de autocamioane, autobuze și troleibuze, construcția de tractoare și mașini agricole, construcția de mașini unelte, utilaj minier, utilaj pentru industria chimică, alimentară, ușoară. Efortul administrativ s-a făcut prin intermediul unor societăți economice mixte, româno-sovietice, denumite prin abreviere sovrom-uri. Utilizând tehnologia sovietică și resursele naturale românești, aceste societăți erau axate în special pe industria extractivă, după cum le spunea și numele: Sovromcărbune, Sovrompetrol, Sovromcuarțit, Sovrommetal, Sovromchim, Sovrom transport, Sovromasigurare. Din aceste unități mixte s-au dezvoltat apoi principalele unități industriale exclusiv românești. Una dintre întreprinderile fanion ale epocii a fost Tractorul Brașov, fondat în anul 1948 prin transformarea fostei fabrici de avioane (IAR Brașov). Primul model de tractor românesc scos pe piață a fost IAR-22, cu o greutate de 3,4 tone și o forță de tracțiune de 1225 kgf. Prima comandă a fost pentru 5000 de bucăți, dintre care primele 1000 au fost produse în anul 1949. În anul 1963 a intrat în producție tractorul U 650, cu un motor de 65 CP. Până în anul 1968 au fost livrate peste 100 000 de tractoare. Alte modele produse au fost: IAR 23, UTB KD-35 (cu șenile), UTB U-2 (diesel), UTB S-80, UTB U-340, UTB-400, UTB U-445, UTB U-530. O altă unitate emblematică pentru utilaj agricol a fost Semănătoarea București, fondată în anul 1949 prin naționalizarea fabricii Fichet-Bauche, producătoare de seifuri. Până în anul 1955 a produs secerători tractate pentru păioase pe 24 de rânduri, semănători pentru porumb și secerători legători pentru păioase. A urmat apoi epoca semănătorilor de precizie pentru păioase și știuleți nedepănușați și semănători pentru plante. Până în anul 1968 au fost livrate circa 70 000 de semănători și 50 000 de combine. Alte unități fanion din aceeași perioadă au fost: Fabrica de camioane Steagu Roșu din Brașov, Fabrica de excavatoare Progresul Brăila, Întreprinderea de Rulmenți Bârlad, Șantierul Naval de la Galați. Alte unități industriale s-au restructurat doar administrativ, după modelul socialist și apoi și-au redeschis porțile. Printre acestea: Fabrica de Mașini Electrice Dinamo, Electroaparataj și Fabrica de Confecții și Tricotaje din București, Uzinele Aris din Arad, Fabrica de Confecții Brăila, Întreprinderea de Confecții Buzău, Fabrica de Încălțăminte Clujana, Armătura și Fabrica de Mobilă din Cluj, Fabrica de Mașini Agricole Craiova, Uzinele Independența Sibiu, Fabrica Electrolux Satu Mare, Fabrica Electrobanat și Fabrica de Bomboane Timișoara, Fabrica de Confecții Focșani. După un prim deceniu de restructurări a urmat un nou val de expansiune economică. În anul 1957 și-au deschis porțile unități noi, precum: Uzinele Tudor Vladimirescu (Rocar), Combinatul chimic Chișcani, Grupul Termoenergetic Paroșeni (150 Mw), Combinatul Siderurgic Hunedoara, Fabrica de Antibiotice Iași, Compania Minieră Remin Baia Mare, Platforma Industrială Săvinești, Combinatul de Îngrășăminte Azochim, Uzina Mecanică Mârșa Sibiu, Fabrica Flamura Roșie, Întreprinderea Marmosim Simeria, Fabrica de Jucării Arădeanca, Fabrica de ceasuri Victoria, Fabrica de ulei Slobozia, Combinatele pentru Industrializarea Lemnului din Turnu Severin și Suceava. Ca urmare, venitul național a crescut cu un procent de 10 %. Un al doilea val de mari investiții în industrie a fost între anii 1960-65 prin: Rafinăria Onești, Termocentrala Borzești, Întreprinderea de Anvelope Danubiana București, Uzina de Alumină Oradea, Platforma Industrială Buzău, Combinatul Siderurgic Galați, Uzina Metalurgică Iași, Combinatul Azomureș, Întreprinderea de Mașini Unelte Suceava, alături de numeroase fabrici și întreprinderi ale industriei ușoare.

În ciuda dezvoltării industriale intensive, agricultura a păstrat în primul deceniu un rol preponderent în economia țării, chiar dacă terenurile se lucrau cu mijloacele tradiționale, moștenite din epoca medievală. Pentru înzestrarea țărănimii cu tehnologie modernă s-a inițiat un amplu program de întovărășire a unor grupuri mari de țărani pentru a forma un nou tip de proprietate, proprietatea cooperatistă. Demarat în anul 1949, programul de cooperativizare a fost declarat încheiat în anul 1962, după ce milioane de mici proprietăți au fost restructurate administrativ. Formele socialiste de proprietate dețineau acum 96 % din terenul arabil și 93 % din suprafața agricolă a țării. În fruntea comisiei agrare s-au aflat: academicianul Traian Săvulescu (Ministrul Agriculturii), Ana Pauker (activistă) și Nicolae Ceaușescu (subsecretar de stat). Cadrul organizatoric s-a fixat prin Decretul nr. 115 din 30 Martie 1959, pentru lichidarea rămășițelor oricăror forme de exploatare a omului de către om în agricultură. Țăranii din zonele grav afectate de secetă au primit reforma cu brațele deschise, în timp ce chiaburii (cu peste 20 ha de teren) și țăranii înstăriți (cu peste 10 ha de teren) au opus o rezistență îndârjită. Mijloacele coercitive au fost intens discutate în forum-urile politice, dar rezultatul final a fost net în favoarea economiei naționale. Interesul general a triumfat în fața celui particular. Circa 3,5 milioane de familii de țărani au regrupat o suprafață totală de circa 9 milioane de hectare teren arabil pentru a forma cooperative agricole și 731 de întreprinderi agricole de stat cu o suprafață totală de peste 2 milioane de hectare. Terenurile de deal și de munte (3 milioane hectare de pășuni și 1,5 milioane hectare de fânețe) au rămas în continuare cu titlul de proprietate publică sau privată. Pentru stimularea proprietății de grup, doar în cincinalul 1960-1966 s-au investit în agricultură în jur de 30 miliarde de lei, pentru cele peste 200 000 de utilaje agricole. Administrarea, întreținerea și repararea utilajelor s-a făcut prin cele 273 de stațiuni de mașini și tractoare (SMT), rebotezate apoi ca stațiuni pentru mecanizarea agriculturii (SMA). Pentru antrenarea maselor țărănești în viața politică a țării, în anul 1966 s-au constituit Uniuni Intercooperatiste și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, ca foruri politice călăuzitoare. Încheierea procesului de colectivizare s-a sărbătorit la 27-30 Aprilie 1962, printr-o sesiune specială a Marii Adunări Naționale la care au fost invitați 11 000 de țărani. S-au împărțit felicitări, medalii și diplome de merit. Muncitorii din cooperativele agricole prestau anual circa 300 de zile muncă, pentru un salariu egal cu 60 % din cel al muncitorilor de la fermele de stat, în schimb primeau compensație în produse și un teren pentru folosință proprie. Cu aproximativ un tractor pentru fiecare kilometru pătrat de teren arabil, lucrările se făceau complet mecanizat, fapt ce a atras o scădere semnificativă a numărului de bovine și cabaline din mediul rural. Patrimoniul zootehnic număra circa: 7 milioane capete de bovine, 12 milioane porcine, 20 milioane ovine și circa 55 milioane păsări ouătoare. În ansamblu, producția agricolă era estimată între 10 și 15 milioane de tone, adică aproape o tonă per cap de locuitor. Producția era însă dependentă de capriciile naturii, motiv pentru care s-a demarat un proiect pentru irigarea a circa 3 milioane de hectare de teren arabil (30 000 de km²). Anual se exploatau circa 20 milioane metri cubi de masă lemnoasă și se plantau circa 280 000 hectare de suprafețe împădurite.

Un alt obiectiv prioritar al noii orânduiri sociale l-a reprezentat modelarea conștiinței după principiile marxist-leniniste, bazate pe egalitarism și democrație populară. Cadrul legislativ s-a stabilit prin Decretul nr. 175/1948 pentru reforma învățământului. Potrivit primului articol, învățământul public a devenit un drept egal pentru toți cetățenii Republicii Populare Române, fără deosebire de sex, naționalitate, rasă sau religie. Organizat de Stat, pe baze realist științifice, învățământul public a fost laic și a avut ca prim obiectiv înlăturarea analfabetismului. Ca obiective secundare au fost: educarea tineretului, formarea de cadre medii și superioare, pregătirea personalului didactic, formarea de cercetători pentru toate domeniile științei și culturii. Pentru primele patru clase elementare, învățământul a fost gratuit și obligatoriu, manualele școlare au fost unice și gratuite. Învățământul mediu și superior era opțional, înscrierea la cursuri fiind făcută doar în urma unui examen de admitere. Pentru învățământul superior, programele analitice erau unice și obligatorii pentru toate catedrele de aceeași specialitate, astfel ca absolvenții să fie egal pregătiți în oricare dintre centrele universitare. Pentru învățământ, forul organizatoric și administrativ a fost Ministerul Învățământului sub controlul politic exercitat prin Comisia pentru Învățământ a Partidului Muncitoresc Român. Ministrul al Învățământului a fost istoricul Nicolae Popescu Dorneanu (a scris Nicolae Bălcescu și revoluția la 1848), urmat de istoricul Ion Nistor (a scris Istoria Basarabiei și Istoria Bucovinei). Cenzura a devenit normă uzuală, chiar dacă nu întotdeauna s-a făcut pe criterii valorice, multe dintre materiale fiind cenzurate din considerente pur politice. Realismul socialist și producțiile culturale ale proletariatului au scăzut mult nivelul intelectual al lucrărilor, în schimb au crescut nivelul de adresabilitate, de la câteva mii de inițiați la câteva milioane de cititori avizi. În anii democrației populare s-a publicat mai multă carte decât în toată istoria României la un loc. De exemplu, doar celebra Bibliotecă pentru Toți a distribuit peste o mie de titluri, la un preț modic de 5 lei, indiferent de rangul și valoarea de piață a autorului. În plus, bibliotecile școlare, cele orașenești, municipale sau județene au deschis accesul gratuit spre mii de cărți și manuale, spre cele mai recente descoperiri ale științei. Manuale sovietice de popularizare a științei au deschis mintea românilor spre domenii total inaccesibile altfel, cum erau pe atunci: fizica și energia nucleară, radioastronomia, cosmologia, tehnologia pentru cucerirea spațiului cosmic. Forumul științific suprem a fost Academia Română, având în frunte academicienii: Traian Săvulescu (1898-1959, vezi Științele biologice și economia) și Athanase Joja (1959-1963, vezi Sudii de logică). Din considerente practice, Academia era subdivizată în 6 secții: 1. matematică 2. fizică și chimie 3. geologie, geografie și biologie 4. științe tehnice și agricole 5. științe medicale, istorice, filozofice, economice și juridice 6. științe filologice, literatură și artă. Cea mai mare parte a foștilor oameni de cultură, cei cu origine nobilă sau boierească, au ales calea exilului sau cea a opoziției politice îndârjite, văduvind astfel mediul nostru cultural de cele mai strălucitoare minți. Doar puțini dintre aceștia au decis să rămână, să pună umărul alături de muncitori și țărani. Toate bunurile și drepturile bisericilor, congregațiilor, comunităților și organismelor profesionale particulare au fost restructurate ca unități de stat. Listele anexe ale acestui decret includ cele 1553 de școli și 1856 de imobile trecute în administrarea Statului. Au luat ființă în schimb facultăți complet noi: Geografie, Geologie, Petrol și Mine, Agronomie, Îmbunătățiri Funciare, Materialism Dialectic și Istoric, Economie Politică, Științe Juridice și Administrative. Reforma învățământului militar s-a făcut prin Decretul 1803/29 August 1948, în urma căruia s-a înființat Academia Militară cu trei facultăți: Terestră, Aero și Marină. Un an mai târziu, Academia

Militară a fost reorganizată în: Academia Militară, Academia Militară Politică, Academia Tehnică Militară, Academia Spatelui Armatei. Ca unități de învățământ au funcționat 7 facultăți: Militară generală, Artilerie, Tancuri și mecanizate, Geniu, Transmisiuni, Aviație, Marină, cu 16 catedre și 360 de cursanți. În paralel, în baza Decretului nr. 25/1949, fosta Școală de Sergenți Majori s-a transformat în Școala de Ofițeri de Miliție.

Ospitalitatea românilor este proverbială. Pentru acomodarea turiștilor români și străini, cele 23 de stațiuni balneo-climaterice de interes general, împreună cu cele 78 de stațiuni de interes local, au trecut în administrarea Statului, prin Oficiul Național de Turism (ONT). Prima organizație de turism a fost Asociația Turismul Popular (1948-1950), cu carte de membru și cotizație plătită prin timbru fiscal, transformată apoi în Federația de Turism Alpin. Pe lângă cele vechi, s-au proiectat și construit stațiuni noi, precum: Techerghiol, Eforie, Mangalia, Năvodari, Voineasa, Buziaș, Costinești, Moneasa, Bâlea Lac, Durău, Călacea, Piatra Arsă. Stațiunea Mamaia Sud a beneficiat de un proiect special de dezvoltare. Lângă Hotel Parc s-a inaugurat Teatrul de Vară Ovidiu, ca sediu al Festivalului de la Mamaia. Revelațiile ediției 1963 au fost: Florin Bogardo, Doina Badea și Aurelian Andreescu, alături de consacrații Margareta Pâslaru, Ilinca Cerbacev, Ioana Radu, Constantin Drăghici, Luigi Ionescu și Ludovic Spiess. Alte obiective din stațiune au fost: Complexul hotelier cu 10 000 de paturi, Complexul turistic ONT Carpați, Hotelurile Flora, Doina și Sirena, Hotelul și restaurantul Parc, Hotelul și restaurantul Victoria, magazine sezoniere, dotări pentru plajă, structuri de rezistență, mobilier din mase plastice pentru plajă. La Eforie, principalele realizări au fost: Agenția de Voiaj și Oficiul PTTR, magazine sezoniere, restaurantul-cofetărie Pescăruș, centrul de odihnă, grupul de vile cu câte două sau patru apartamente, club restaurant. În perioada 28 Ianuarie - 7 Februarie 1951, la Poiana Brașov s-au organizat Jocurile Mondiale Universitare. Au participat peste 400 de studenți din 23 de țări. Pentru buna desfășurare, în stațiune s-au inaugurat: Hotel Sport, primul teleferic, o trambulină, un patinoar, o pârtie de bob, mai multe pârtii de ski. Singura noastră medalie de aur a fost la slalom special, prin schiorul Mihai Bâra. În luna Iulie a anului 1953 Bucureștiul a găzduit cel de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului. Ziarul Scânteia a scris: "Niciodată n-a fost Bucureștiul atât de frumos, atât de plin de viață". În cinstea evenimentului s-au inaugurat: Stadionul 23 August cu o capacitate de 80 000 locuri, Teatrul pentru Operă și balet cu 952 de locuri, Biblioteca Centrală de Stat de la Palatul Bursei. O altă clădire emblematică a Bucureștiului a fost Pavilionul Expozițional Romexpo, o clădire circulară cu diametrul de 180 metri și înălțimea de 46 metri, unde se organizau anual târguri internaționale sau expoziții pentru principalele realizări din economie. În țară, localitatea Slănic Prahova a devenit stațiune balneoclimaterică iar Muntele de Sare și Grota Miresei au fost protejate prin statut de rezervație naturală geologică și geomorfică. Băile Govora au devenit stațiune balneo-climaterică permanentă prin amenajarea parcului balnear, iar Izvoarele de Aur de la Olănești s-au îmbogățit cu noi surse de apă și unități de cazare, printre care Vila 1 Mai. La Craiova, din inițiativa profesorului universitar Alexandru Buia a luat ființă Grădina Botanică, cu o suprafață de 12,8 hectare. La Cluj s-au construit Stadionul Municipal și Bazinul Olimpic, iar la Târgu Mureș și Bârlad s-au organizat parcuri cu Grădină Zoologică. Principalele realizări ale epocii sunt descrise cu larg de amănunte în revista Arhitectura RPR, organ al UARPR și al CSCAS, sub redacția arhitecților Ioan Lupu și Marcel Melicson.

În primele două decenii după război, România s-a confruntat cu o acută criză de spațiu, atât pentru instituțiile Statului, cât și pentru spațiul locativ. Ca urmare a fenomenului de migrație a populației de la sat la oraș, criza de spațiu a fost resimțită cel mai puternic în mediul urban, unde locuiau atunci circa 3,7 milioane de locuitori (23 % din populația țării). Pentru proiectarea și reorganizarea științifică a spațiilor și a căilor de comunicație, fiecare administrație locală a avut de întocmit un plan de sistematizare. Principalele direcții de dezvoltare au fost centrate pe infrastructura rutieră, spațiile administrative, spațiile locative, spațiile medicale, educaționale și cele de recreere. Conceptul de colectivizare a locuirii, asemănător celui din agricultură, a condus la proiectarea primelor cartiere formate exclusiv din blocuri de locuințe. Administrarea fiecărui bloc a căzut în sarcina asociației de locatari. Apartamentele cu patru camere erau partajate între două sau chiar trei familii. Chiriile erau însă foarte mici. Cadrul legislativ s-a fixat prin Hotărârea CC al PMR și a Consiliului de Miniștri al RPR, cu privire la construcția și reconstrucția orașelor și organizarea activității din domeniul arhitecturii, din 14 Noiembrie 1952. A luat ființă Comitetul de Stat pentru Arhitectură, în subordinea Ministerului Construcțiilor. Alte instituții importante au fost: Direcțiile pentru Arhitectură și Sistematizare, Institutul pentru Proiectarea Orașelor și Construcțiilor Publice și de Locuit, Institutul de Arhitectură, Uniunea Arhitecților. Utilizând standarde și proiecte sovietice, din inițiativa tovarășului Nikita Hrușciov, primele blocuri de locuințe, cu suprafețe cuprinse între 30 și 60 de metri pătrați, s-au ridicat pentru ofițerii, specialiștii și militarii ruși cantonați pe teritoriul nostru. În etapa următoare, utilizând aceleași standarde și proiecte, s-au zidit primele cartiere de locuințe pentru ofițerii români, alături de activiști și muncitori din economie și administrație. În București, primele cvartale rezidențiale au fost: Vatra Luminoasă, Bucureștii Noi, Chitila Triaj, Șoseaua Giurgiului, Floreasca, Ferentari. Un exemplu reprezentativ din epocă este blocul Romarta Copiilor, de lângă Clubul Central al Armatei, clădire dotată cu magazine la parter și spații de locuit la etajele superioare. Fiecare grup de locuințe includea: spații comerciale, o școală, o sală de sport, un dispensar medical, un cinematograf, o linie urbană de transport în comun, parcuri și spații verzi. Blocurile erau interconectate printr-o rețea de termoficare cu o centrală termică comună. Pentru ofițeri și privilegiați, tot acest confort era gratuit, cu titlul de locuințe de serviciu. Pentru ceilalți locatari, cheltuielile de întreținere erau relativ mici (maxim 25 % din salariul mediu). Cartiere sau grupuri de blocuri s-au construit în toate orașele mari: Cluj, Iași, Timișoara, Constanța, Brașov, Ploiești, Craiova. În intervalul 1952-1958 s-au întocmit primele 180 de schițe de sistematizare pentru localități din zonele industriale. După anul 1958 s-a declanșat procesul de sistematizare al tuturor localităților țării, la care s-au adăugat apoi căile de comunicație, rețelele rutiere și feroviare. Doar în perioada anilor 1960-1965 s-au construit din fondurile statului 270 000 de apartamente. Indiscutabil, primul plan de sistematizare a reprezentat un mare pas spre civilizație, chiar dacă în prezent standardele acelei epoci sunt mult depășite. Planul de demolări s-a limitat la locuințele grav avariate și la cele construite din materiale necorespunzătoare (cu pereți din chirpici și acoperiș din carton gudronat). Salubritatea spațiilor urbane a necesitat dezvoltarea rețelilor de apă-canal, în paralel cu organizarea firmelor de Stat pentru colectarea și transportul gunoierului menajer. Construcția de locuințe proprietate personală a fost limitată. Oamenii muncii nu puteau deține legal fondurile necesare pentru demararea unei construcții. Doar în deceniul următor, Hotărârea nr. 26 din 12 Ianuarie 1966 a Consiliului de

Miniștrii a legiferat măsurile de sprijinire a cetățenilor care doresc să se încadreze în planul de sistematizare prin mijloace proprii. Puteau beneficia cetățenii care au depus la CEC minimum 30 % din valoarea totală a investiției. Statul oferea terenul, proiectul și contractele cu firmele de construcții, iar Banca de Investiții acorda împrumuturi pe 15 ani, cu plata în rate.

Ca simbol al înlăturării tuturor inechităților sociale, toate palatele și reședințele boierești și-au deschis porțile pentru a fi vizitate de marele public. În fruntea acestora au fost reședințele Casei Regale: Palatul Regal din București a fost transformat în Muzeul Național de Artă, Castelul Peleş a devenit muzeu istoric, Casa de vară de la Mamaia a devenit Hotelul Rex, restul reședințelor au fost transformate în locuințe de protocol. La Cluj, Palatul Banffy a fost amenajat ca Muzeu de Artă, iar la Sibiu Palatul Brukenthal a fost naționalizat împreună cu Muzeul pentru Științele Naturii. La Timișoara, Palatul Huniazilor a fost amenajat ca Muzeu al Banatului, iar la Râmnicu Vâlcea, Muzeul de Artă s-a organizat în Casa Simian. La Tulcea, Muzeul Deltei Dunării a luat ființă în Casa Avramide, fostul sediu al Comitetului Democratic Grec, iar la Caracal, Muzeul Romanatului a luat ființă în casa magistratului Ion Hagiescu Miriște, reorganizat apoi în casa boierului Niculin Jianu. La Dănești (Vaslui) casa biologului Emil Racoviță a fost transformată în muzeu, iar la Ploiești s-au deschis trei noi muzee: Muzeul Național al Petrolului, Muzeul Ceașului și Muzeul Ion Luca Caragiale. La Sibiu s-a organizat Casa Artelor și Muzeul Civilizației Populare Tradiționale. Pentru promovarea culturii, La Cluj a fost inaugurat Institutul Român de Artă, simultan cu Institutul Maghiar de Artă. Cel din urmă a fost transferat apoi la Târgu Mureș, cu titlul de Institut de Teatru. Alte instituții nou înființate au fost Teatrul Dramatic din Brașov și Teatrul Popular Turnu Severin. Sediul principalelor organe de presă și propagandă a fost în Combinatul Poligrafic de la Casa Scânteii, un palat impunător, ridicat de inginerul Panaite Mazilu după modelul sovietic al celor șapte stele ale Moscovei (vezi Universitatea Lomonosov). Cu o suprafață de 25 000 metri pătrați, înaltă de 104 metri, clădirea a deținut toate recordurile epocii. Începând cu 31 Decembrie 1956, în clădire a funcționat primul emițător de televiziune din România. Primul mesaj pe undă a fost transmis de crainica Cleo Știber, cu ocazia Anului Nou. În primul an au existat în București în jur de 300 de abonați, cu receptoare aduse din Uniunea Sovietică. În anul 1959 Televiziunea Română avea circa 1000 de abonați și un program de emisie de 13 ore pe zi, pentru ca în anul 1965 numărul abonaților să atingă cifra de 500 000. Sediul nou al Televiziunii Române a fost inaugurat în anul 1952, iar în anul 1960 s-a dat în folosință Sala de Concerte. Primii crainici ai Radioteleviziunii au fost: Cleo Știber, Florin Brătescu, Mariana Zaharescu, Sanda Țăranu, Delia Budeanu, Lia Mărăscu. Alte studiouri radio-tv au fost puse în funcțiune la Cluj, Iași, Craiova, Timișoara, Târgu Mureș și Mamaia (Radio Vacanța). Uzinele Electronica din București au început fabricarea primelor receptoare radio portabile, tranzistorizate, din seriile: Solistor, Sport, Turist, Litoral, Hora, Armonia, Junior, Modern. Anual au fost vândute sau exportate peste 200 000 de aparate. Principalele ziare și publicații ale epocii au fost: Scânteia, România liberă, Libertatea, Timpul, Jurnalul de dimineață, Universul, Frontul plugarilor, Drapelul, Semnalul, Momentul, Ultima oră, Cotidianul, Dreptatea, Sportul Popular, Poporul, Dreptatea Nouă, Fapta, Națiunea, Era Nouă, Adevărul vremii, Argus, Aurora. Dintre acestea, tirajul maxim îl avea Scânteia, cu 700 000 de exemplare/ediție. În anul 1957 s-au dat în folosință Studiourile Buftea, unde s-au produs primele filme românești: La moara cu noroc (1956), Citadela

sfârșimată (1957), Două lozuri (1957), Ciulinii Bărăganului (1957).

Personalități marcante și oameni de seamă ai vieții culturale din perioada 1947-1965 au fost în primul rând membrii Academiei Române. Nu toți au colaborat fructuos cu noul regim politic. Unii au viețuit în afara granițelor, alții au executat pedepse privative de libertate. Dintre cei condamnați, unii ai continuat să muncească, benevol sau silit, alții au opus o rezistență dărză. Indiferent însă de statutul lor politic, toți au viețuit în această epocă, formând împreună o generație de titani.

Scriitori și filologi: Ion Agârbiceanu, Tudor Arghezi, Constantin Balmuș, Ștefan Bârsănescu, Mihai Beniuc, Ștefan Bezdechi, Lucian Blaga, Geo Bogza, Demostene Botez, George Călinescu, Eusebiu Camilar, Theodor Capidan, Boris Cazacu, Nichifor Crainic, Alexandru Dima, Victor Eftimiu, Gabor Gaal, Gala Galaction, Onisifor Ghibu, George Giugulea, Alexandru Graur, Vasile Grecu, Pantelimon Halippa, Iorgu Iordan, Emil Isac, Gheorghe Kirileanu, Constantin Lacea, Adrian Maniu, Alexandru Marcu, Ion Muslea, Dumitru Panaitescu Perpessicius, Ștefan Pașca, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Emil Petrovici, Ion Petrovici, Alexandru Philippide, Sextil Pușcariu, Constantin Rădulescu Motru, Alexandru Rosetti, Mihail Sadoveanu, Mircea Simionescu Râmnicăneanu, Virgil Șotropa, Zaharia Stancu, Virgil Teodorescu, Alexandru Toma, Ilie Torouțiu, Tudor Vianu.

Juriști, militari, preoți, politicieni și sociologi: Eugen Barasch, Tudor Bugnariu, Dimitrie Ciotori, Mihai Codreanu, Nicolae Colan, Alexandru Costin, Nicolae Dașcovici, Vintilă Dongoroz, George Fotino, Vasile Gheorghiu, Dimitrie Gusti, Emil Hațieganu, Iuliu Hossu, Iuliu Maniu, Ion Gheorghe Maurer, George Moronescu, Nicodim Munteanu, Nicolae de Hohenzollern Sigmaringen, Zenobie Pâclișanu, Ioan Papp, Vespasian Pella, Nicolae Petrescu, Traian Pop, Nicolae Popescu, Lothar Rădăceanu, Andrei Rădulescu, Mihai Ralea, Mihai Roller, Nichita Smochină, Florian Ștefănescu Goangă, Stanciu Stoian, Gheorghe Tătărescu, Anibal Teodorescu, Paul Teodorescu.

Ingineri, geologi și chimiști: Eugen Angelescu, Ion Antoniu, Constantin Avram, Aurel Avramescu, Ștefan Bălan, George Bărsănescu, Aurel Barglazan, Aurel Beleş, Martin Bercovici, Cornel Bodea, Teodor Bordeianu, Constantin Budeanu, Elie Carafoli, Nicolae Caranfil, Gheorghe Cartianu Popescu, Radu Cernătescu, Nicolae Cernescu, Alexandru Codarcea, Gherasim Constantinescu, Negoită Dănăilă, Mihail David, Coriolan Drăgulescu, Dumitru Dumitrescu, Iulian Gavăț, Constantin Gheorghiu, Ion Gheorghiu, Ștefan Ghika Budești, Ioan Huber Panu, Dragomir Hurmuzescu, Grigore Ioachim, Constantin Ionescu, Mircea Ionescu, Theodor D. Ionescu, Dumitru Isăcescu, Constantin Macarovici, Gheorghe Macovei, Gheorghe Manea, Matei Marinescu, Ilie Matei, Corneliu Micloși, Gheorghe Murgeanu, Ilie Murgulescu, Ștefan Nădășan, Traian Negrescu, Costin Nenițescu, Gheorghe Nicolau, Ion Niculescu, Grigore Obrejanu, Corneliu Penescu, Nicolae Petruțian, Ion Popescu Zeletin, Vasile Mihai Popov, Alexandru Priadcencu, Nicolae Profiri, Eugen Rădulescu, Remus Răduleț, Raluca Ripan, Constantin Sandu Ville, Mircea Ion Savul, Cristofor Simionescu, Șerban Solacu, Eugenia Soru, Gheorghe Spacu, Irime Staicu, Sabba Ștefănescu, Ion Tănăsescu, Tudor A. Tănăsescu, Nicolae Tipei, Augustin Vancea, Nicolae Vasilescu Karpen, Amilcar Vasiliu, Vasile Velican, Traian Vuia, Ion Zugrăvescu.

Medici și veterinari: Ilie Ardelean, Grigore Benetato, Theodor Burghel, Alexandru Ciucă, Mihai Ciucă,

Dumitru Combiescu, Emil Crăciun, Ioan Enescu, Ion Făgărășanu, Virgil Gligor, Iuliu Hațieganu, Nicolae Hortolomei, Simion Iagnov, Constantin Ionescu Mihăiești, Arthur Kreindler, Constantin Levaditi, Scarlat Longhin, Gheorghe Lupașcu, Nicolae Gh. Lupu, Sabin Manuilă, Voinea Marinescu, Vasile Mârza, Benedict Menkes, Aurel Moga, Iuliu Moldovan, Marius Nasta, Nicolae Nestorescu, Constantin Nicolau, Ion Nicolau, Ștefan Gh. Nicolau, Ștefan S. Nicolau, Iuliu Nițulescu, Gheorghe Olănescu, Constantin Parhon, Grigore Popa, Valerian Popescu, Ilie Popovici, Alexandru Rădulescu, Vasile Rășcanu, Oscar Sager, Petre Spânuț, Tiberiu Spârchez, Marius Sturza, Nicolae Teodoreanu, Ion Țurari, Gheorghe Udrischi, Petre Vancea.

Arhitecți, artiști și compozitori: Mihail Andricu, Petre Antonescu, Constantin Baraschi, Constantin Brăiloiu, Tiberiu Brădiceanu, Boris Caragea, Alexandru Ciucurencu, Paul Constantinescu, Sabin Drăgoi, George Enescu, George Georgescu, Lucian Grigorescu, Iosif Iser, Ion Jalea, Mihail Jora, Duiliu Marcu, Cornel Medrea, Gheorghe Pătrașcu, Ștefan Popescu, Camil Ressu, Matei Socor, Jean Alexandru Steriade.

Savanți, matematicieni și fizicieni: Theodor Angheluță, Gheorghe Atanasiu, Eugen Bădărău, Axente Banciu, Eugen Botezat, Theodor Bușniță, Gheorghe Călugăreanu, Aristide Caradja, Florin Ciorăscu, Alexandru Cisman, Gheorghe Demetrescu, Nicolae Donici, Grigore Eliescu, Miltiade Filipescu, Constantin Georgescu, Traian Gheorghiu, Alexandru Ghica, Mihail Gușuleac, Mendel Haimovici, Horia Hulubei, Caius Iacob, Mihail Andrei Ionescu, Theodor V. Ionescu, Gheorghe Ionescu Șișești, Wilhelm Karl Knechtel, Eugen Macovschi, Constantin Manolache, Octav Mayer, Simion Mehedinți, Victor Mercea, Gheorghe Mihoc, Ștefan Milcu, Grigore Moisil, Tiberiu Moraru, Constantin Motaș, Alexandru Myller, Miron Nicolescu, Valeriu Novacu, Erasmus Julius Nyarady, Simion Oeriu, Ștefan Peterfi, Dimitrie Pompeiu, Emil Pop, Constantin Popovici, Tiberiu Popovici, Eugen Pora, Ștefan Procopiu, Vasile Radu, Nicolae Al. Rădulescu, Ludovic Urban Rudescu, Nicolae Sălăgeanu, Alexandru Sanielevici, Alice Săvulescu, Traian Săvulescu, Petre Sergescu, Simion Stoilow, Emanoil Teodorescu, Nicolae Victor Teodorescu, Șerban Țițeica, Ștefan Vencov, Radu Vlădescu, Gheorghe Vrânceanu.

Istorici și filozofi: Dan Bădărău, Nicolae Bagdasar, Nicolae Bănescu, Mihai Berza, Romulus Cârdea, Dumitru Caracostea, Emil Condurachi, Petre Constantinescu Iași, Constantin Daicoviciu, Virgil Drăghiceanu, Silviu Dragomir, Constantin Gulian, Athanase Joja, Constantin Karadja, Alexandru Lepădatu, Barbu Lăzăreanu, Vasile Maciu, Constantin Marinescu, Ștefan Meteș, Constantin Moisil, Basil Munteanu, George Murnu, Ion Nestor, Constantin Nicolaescu Plopșor, Ion Nistor, George Oprescu, Andrei Oțetea, Petre Panaitescu, David Prodan, Radu R. Rosetti, Teofil Sauciuc Săveanu, Gheorghe Ștefan, Grigore Tăușan, Alexandru Tzigara Samurçaș, Krikor H. Zambaccian.

Economiști: Victor Bădulescu, Alexandru Bârlădeanu, Mircea Cancicov, Vasile Malinschi, Costin Murgescu, Ion Rachmuth, Ion Răducănu, Victor Slăvescu, Gheorghe Tașcă, Barbu Zaharescu.

În lumina noilor prefaceri sociale, oamenii de litere s-au adaptat timpului, au cântat frumusețea clasei muncitoare, truda și realizările lor. Un periplu subiectiv prin literatura primelor două decenii ale Republicii Române scoate în prim plan volumele publicate de: Mihail Sadoveanu (Păuna mică, Mitrea Cocor, Aventuri în Lunca Dunării), George Bacovia (Stanțe burgheze), Camil Petrescu (Bălcescu), Cezar Petrescu (Tapirul, Doctorul Negrea, Ai noștri ca brazilii, Vladim sau drumul pierdut), Radu Tudoran (Întoarcerea fiului risipitor,

Toate pânzele sus, Dunărea revărsată), Lucian Blaga (Faust), Alexandru Phillipide (Poezii, sumar antologic), George Călinescu (Bietul Ioanide, Scrinul Negru), Tudor Arghezi (Prisaca, Cântare omului, Cadențe), Demostene Botez (Floarea Soarelui, Oameni în lumină), Ion Marin Sadoveanu (Ion Sântu, Taurul mării), Ionel Teodoreanu (Să vie Bazarcă, Zdrulă și Puhă), Zaharia Stancu (Desculț, Dulăii, Florile pământului, Darie), Eugen Jebeleanu (Scutul păcii, În satul lui Sahia, Surăsul Hiroșimei, Cântece împotriva morții), George Lesnea (Treptele anilor, Versuri), Emil Cioran (Silogismele amărăciunii, Istorie și utopie), Geo Bogza (Oameni și cărbuni în Valea Jiului), Lucia Demetrius (Cumpăna, Vadul nou, Oameni de azi, Cei de mâine, Vlaicu și feciorii), Maria Banuș (Fiilor mei, București, oraș iubit, Despre pământ, Prin orașul cu minuni, Magnet), Mihai Beniuc (Steaguri, Mărul de lângă drum, Trăinicie, Cântecul inimii, Materia și visele), Eusebiu Camilar (Negura, Împărăția soarelui, Inimi fierbinți, Valea Albă), Pofira Sadoveanu (În umbra stejarului), Cella Sergei (Cad zidurile, Cântecul uzinei), Nina Cassian (Sufletul nostru, Tinerețe, Florile Patriei, Sărbătorile zilnice, Să ne facem daruri), Veronica Porumbacu (Anii aceștia, Mărturii, Generația mea, Diminețile simple, Memoria cuvintelor), Radu Stanca (Turnul Babel, Drumul magilor, Greva femeilor), Marin Preda (Întâlnirea din pământuri, Desfășurarea, Moromeții, Îndrăzneala, Risipitorii), Mihnea Gheorghiu (Tudor din Vladimiri, Primăvara în Valea Jiului), Paul Antschel (Maci și amintiri, Din prag în prag, Trandafirul nimănu), Marcel Breslașu (Grivița Roșie, Cântec de leagăn al Doncăi, Valea Prahovei), Dan Deșliu (Goarnele inimii, Numele vieții, Minerii din Maramureș, Minunile de fiecare zi), George Dan (Rapsodia marinarilor, Dunăre, Dunăre, Pui de lună), Geo Dumitrescu (Aventuri lirice), Victor Tulbure (Holde, Laudă Patriei, Vară fierbinte, Aur), Nicolae Mărgeanu (Noapte înstelată, Bătălia nevăzută, Cercul magic), Tiberiu Vornic (Întâmplări din pragul veacului, Sub pajura împărăției), Eugen Ionescu (Scaunele, Ucigaș fără simbrie, Regele moare), Suto Andras (Mireasa descultă, Biruință în zori, Pornesc oamenii), Vasile Nicorovici (În mina de cărbuni, Romeo, Julieta și lumina), Petru Dumitriu (Drum fără pulbere, Pasărea furtunii), Anatol Baconsky (Copiii din Valea Arieșului, Cântece de zi și noapte, Dincolo de iarnă, Imn către zorii de zi), Radu Cosașu (Servim Republica Populară Română, Lumină, Energii, Noaptea tovarășilor mei), Ion Brad (Cincisutistul, Cu sufletul deschis, Cu timpul meu, Fântâni și stele), Robert Reiter (Noroc bun), Horia Lovinescu (Lumina de la Ulmi, Citadela sfărâmată, Elena, Omul care și-a pierdut omenia, Paradisul, Febre), Florin Mugur (Romantism, Casa cu ferestre argintii, Visele de dimineață), Eugen Frunză (Te slăvim Românie, Sub steagul vieții, Zile slăvite, Liberi și stăpâni, Fântâna soarelui), Fodor Sandor (Bradul alb, Câmpia lăcrămioarelor, Bate vântul, bate), Ion Hobana (Glasul mării, Ultimul val, Oameni și stele), Petre Solomon (Lumina zilei, Drum spre oameni, Relief), Nicolae Tăutu (Furtuni de primăvară, Mândrie, Rapsodia Română, Pentru pionierii țării), Titus Popovici (Străinul, Setea, La Moara cu Noroc, Valurile Dunării), Tiberiu Utan (Chemări, Versuri), Gyula Szabo (Neamul Gondoșilor, Simfonia pământului natal), Radu Theodoru (Brazdă și paloș), Constantin Chiriță (Cireșarii, Oameni din orașul nostru, Întâlnirea, Oțelul, Pasiuni), Nicolae Labiș (Puiul de cerb, Primele iubiri), Eugen Barbu (Unsprezece, Groapa, Șoseaua Nordului), Laurențiu Fulga (Eroica, Steaua Bunei Speranțe), Ion Gheorghe (Căile pământului, Țara rândunelelor), Gheorghe Tomozei (Pasărea Albastră, Steaua Polară, Lacul codrilor, albastru, Vârsta alintului), Tudor Popescu (Ultima aventură, Un băiat privește marea, Dragostea începe oricând), Octavian Sava (Nota zero la purtare, Meteoritul de aur, Pisica din Baskerville), Dumitru Radu Popescu (Fuga, Zilele săptămânii, Vara oltenilor), Paul Everac (Poarta, Explozie întârziată, Ochiul albastru, Ferestre deschise, Mașina de calculat), Virgil Vătășianu (Istoria artei feudale în Țările Române), Istvan Tompa (Celălalt front, Un om uitat), Nichita Stănescu (Sensul iubirii, O viziune a sentimentelor), Fănuș Neagu (Ningea în Bărăgan, Dincolo de nisipuri), Alexandru Mitu (Legendele Olimpului, Povestea ielelor, Copiii muntelui de aur, În țara legendelor, Basmele mării, Povești despre Păcală), Alexandru Piru (Literatura română veche), Paul Anghel (Șapte inși într-o căruță), Vladimir Colin (Legendele țării lui Vam, A zecea lume), Domokos Geza (A patra amintire), Anghel Dumbrăveanu (Fluviile visează oceanul), Cezar Baltag (Vis planetar), Mircea Radu Iacoban (Estudiantina), Aladar Laszloffy (Voci în spațiu), Mihai Negulescu (Noaptea albe ale orașului), Alexandru Simion (La marginea orașului), Eugen Teodoru (Croitor pentru săraci, Port dunărean), Ion Lăncrănjan (Cordovani), Constanța Buzea (De pe pământ), Radu Cârnelci (Noi și soarele), Sandor Huszar (Căsătoriile se leagă pe pământ), Platon Pardău (Arbori de rezonanță), Marin Sorescu (Singur printre poeți), Ioan Alexandru (Cum să vă spun), Ana Blandiana (Persoana întâia plural), Adrian Marino (Viața lui

Alexandru Macedonski), Eugen Simion (Proza lui Eminescu), Janos Kovacs (Epoca eroilor, eroii epocii), Pop Simion (Triunghiul), Viorica Rogoz (Aventură în Gondwana).

Dramaturgia românească a înregistrat o serie de spectacole inedite, marcate de realismul și materialismul noii epoci. Lista spectacolelor puse în scenă în cele două decenii ale Republicii Populare Române include: A murit Bubi (Tudor Mușatescu), Adam și Eva (Aurel Baranga), Anton Pann (Lucian Blaga), Ave Maria (Mircea Ștefănescu), Bălcescu (Camil Petrescu), Burtă Verde (Tudor Mușatescu), Caragiale în vremea lui (Camil Petrescu), Casa cu două fete (Mircea Ștefănescu), Cântăreața cheală (Eugen Ionescu), Cele cinci cercuri (Alexandru Mirodan), Cântec din fluier (Paul Everac), Citadela Sfârâmată (Horia Lovinescu), Cocoșelul neascultător (Ion Lucian), Dona Juana (Radu Stanca), Drum bun, scumpul meu astronaut (Victor Bârlădeanu), Ecaterina Teodoroiu (Nicolae Tăutu), Explozie întârziată (Paul Everac), Geamandura (Tudor Mușatescu), Grădina cu trandafiri (Andi Andrieș), Madona (Tudor Mușatescu), Mama (Dumitru Radu Popescu), Căruța cu paiate (Mircea Ștefănescu), Mâna de oțel (Andi Andrieș), Micul infern (Mircea Ștefănescu), Mielul turbat (Aurel Baranga), Noul locatar (Eugen Ionescu), Nu sunt turnul Eiffel (Ecaterina Oproiu), Oaspetele fără nume (Andi Andrieș), Paradisul (Horia Lovinescu), Postul de pe strada Rareș (Andi Andrieș), Profesor dr. Omu vindecă de dragoste (Camil Petrescu), Profesorul de franceză (Tudor Mușatescu), Proștii sub clar de lună (Teodor Mazilu), Romanticii (Petru Dumitriu), Să nu-ți faci prăvălie cu scară (Eugen Barbu), Secătura Mahalalei (Mircea Ștefănescu), Sfântul Mitică Blajinul (Aurel Baranga), Sonet pentru o păpușă (Sergiu Fărcășan), Steaua Polară (Sergiu Fărcășan), Șeful sectorului de suflete (Alexandru Mirodan), Țara fericirii (Tudor Mușatescu), Un lup mâncat de oaie (George Ciprian), Vecinii soarelui (Andi Andrieș), Zbor de noapte (Nicolae Tăutu), Zestrea Ilenutei (Mircea Ștefănescu). Ca o noutate absolută, în deceniul 1950-1960 Teatrul radiofonic de la Radioul Național a început să emită spectacole de teatru în interpretarea actorilor de la Teatrul Dramatic A.S. Pușkin și de la Teatrul Luceafărul. Primele spectacole de teatru radiofonic au fost: Copiii și merele (C. Condrea), Două vieți și a treia (F. Vidrașcu), Casa Mare (I. Duță). Dintre marii noștri actori, au urcat pe scena teatrului sau au debutat în studiourile de filmare: Clody Bertola, Sonia Cluceru, Flavia Buref, Eugenia Bosânceanu, Lica Gheorghiu, Irina Răchiteanu, Dina Cocea, Melania Cârje, Gabriela Marinescu, Nineta Gusti, Sanda Toma, Olga Tudorache, Ioana Bulcă, Marietta Rareș, Margareta Pogonat, Leopoldina Bălănuță, Carmen Stănescu, Irina Gărdescu, Cella Dima, Draga Olteanu Matei, Tamara Buciuceanu, Stela Popescu, Ileana Stana Ionescu, Marga Barbu, Tatiana Iekel, Luminița Iacobescu, Valeria Seciu, Ana Szeles, Gina Patrichi, Mariana Mihuț, Coca Andronescu, Mitzura Arghezi, Irina Petrescu, Antoaneta Glodeanu, Marina Voica, Grigore Vasiliu Birlic, George Calboreanu, Fory Etterle, George Vraca, Nicolae Sireteanu, Colea Răutu, Theodor Danetti, Ion Finteșteanu, Alexandru Giugaru, Mircea Șeptilici, Marcel Anghelescu, Vasile Ichim, Radu Beligan, Mircea Athanasiu, Ștefan Ciubotărașu, Alexandru Repan, Emanoil Petruț, Constantin Codrescu, Puiu Călinescu, Ștefan Mihăilescu Brăila, Traian Petruț, Ernest Maftai, Mihai Mereuță, Ion Luchian, Iurie Darie, Ștefan Tapalagă, Ilarion Ciobanu, Dem Rădulescu, Toma Caragiu, Victor Rebengiuc, Silviu Stănculescu, Gheorghe Dinică, Jean Constanatin, Amza Pelea, Ion Besoiu, Mihai Fotino, Mircea Albulescu, Octavian Cotescu, Ion Dichiseanu, Horia Căciulescu, Constantin Rauțchi, Constantin Dinulescu, Florin Piersic, Mitică Popescu, Marin Moraru, Ștefan Bănică, Sebastian Papaiani,

Liviu Ciulei, Emil Botta, Ion Caramitru, Gyorgy Kovacs, Vasile Nițulescu, Gheorghe Cozorici, Ștefan Iordache. Spre deosebire de teatru, unde spectatorii se numărau cu sutele, industria filmului românesc a avut impact asupra milioane de spectatori, de la sat sau oraș, intelectuali sau oameni ai muncii. Numeroase capodopere ale literaturii și-au găsit atunci expresia pe marile ecrane.

Lista producțiilor cinematografice din perioada 1947-1964 include următoarele pelicule: Agnita Botorca (Paul Călinescu, 1947), În sat la noi (Jean Georgescu, 1951), Toamna în deltă (Paul Călinescu, 1951), Viața învinge (Dinu Negreanu, 1951), Mitrea Cocor (Marietta Sadova, 1952), Vizită (Jean Georgescu, 1952), Marinică (Ion Popescu Gopo, 1953), Nepoții gornistului (Dinu Negreanu, 1953), O scrisoare pierdută (Sică Alexandrescu, 1953), Veniți mâine (Bob Călinescu, 1953), Aurul Alb (Virgil Calotescu, 1954), Brigada lui Ionuț (Jean Mihail, 1954), Ceferiștii (Gabriel Barta, 1954), Cu Marinea e ceva (Gheorghe Turcu, 1954), Desfășurarea (Paul Călinescu, 1954), Răsare soarele (Dinu Negreanu, 1954), Afacerea Protar (Haralambie Boroș, 1955), Ciocârlia (Ion Bostan, 1955), Directorul nostru (Jean Georgescu, 1955), Moara cu noroc (Victor Iliu, 1955), Alarmă în munți (Dinu Negreanu, 1955), Popescu 10 în control (Traian Fericeanu, 1955), Domnul Goe (Bob Călinescu, 1956), Ilie în luna de miere (Ion Rodan, 1956), Nicolae Grigorescu (Ion Bostan, 1956), Ora H (Andrei Blaier, 1956), Zdreanță (Olimp Vărășteanu, 1956), A fost o dată (Bob Călinescu, 1957), Două lozuri (Aurel Miheș, 1957), Pasărea furtunii (Dinu Negreanu, 1957), Amintirea unei artiste (Savel Stiopul, 1957), Dincolo de brazi (Mircea Drăgan, 1957), Atomul în slujba omului (Mircea Popescu, 1957), Casa de pe strada noastră (Mircea Săucan, 1957), Erupția (Liviu Ciulei, 1957), Vultur 101 (Andrei Călărașu), Citadela sfărâmată (Haralambie Boros, 1957), Farmecul adâncurilor (Ervin Szekler, 1957), Să zâmbească toți copiii (Marta Meszaros, 1957), Ciulinii Bărăganului (Gheorghe Vitanidis, 1958), Șapte arte (Ion Popescu Gopo, 1958), Livenii lui Enescu (Ion Bostan, 1958), Luchian (Nina Behar, 1958), D'ale carnavalului (Gheorghe Naghi, 1958), Alo ? Ați greșit numărul (Andrei Călărașu, 1958), Mînea (Andrei Blaier, 1958), Cloșca cu pui (Elisabeta Bostan, 1958), Doi Vecini (Geo Saizescu, 1958), Aici București (Nina Behar, 1959), Avalanșa (Gheorghe Turcu, 1959), Secretul cifrului (Lucian Bratu, 1959), Băieții noștrii (Gheorghe Vitanidis, 1959), Hora (Elisabeta Bostan, 1959), Uciderea pruncilor (Ion Bostan, 1959), Valurile Dunării (Liviu Ciulei, 1959), Aproape de soare (Savel Stiopul, 1960), Rapsodie în lemn (Bob Călinescu, 1960), Când primăvara e fierbinte (Mircea Săucan, 1960), Imagini Potrivite (Virgil Calotescu, 1960), Setea (Mircea Drăgan, 1960), Soldați fără uniformă (Francisc Munteanu, 1960), Nu vreau să mă însor (Manole Marcus, 1960), Bădăranii (Sică Alexandrescu, 1960), A fost prietenul meu (Andrei Blaier, 1961), Porto-Franco (Paul Călinescu, 1961), Omul de lângă tine (Horia Popescu, 1961), Post restant (Gheorghe Vitanidis, 1961), Vară romantică (Sinișa Ivetici, 1961), Darclee (Mihai Iacob, 1961), Vacanță la mare (Andrei Călărașu, 1962), Celebrul 702 (Mihai Iacob, 1962), Țărnul n-are sfârșit (Mircea Săucan, 1962), S-a furat o bombă (Ion Popescu Gopo, 1962), Primăvară obișnuită (Sergiu Nicolaescu, 1962), Cerul n-are gratii (Francisc Munteanu, 1962), Doi băieți ca pâinea caldă (Andrei Călărașu, 1962), Lupeni 29 (Mircea Drăgan, 1962), Lanterna cu amintiri (Jean Georgescu, 1962), Memoria trandafirului (Sergiu Nicolaescu, 1962), Scoicile nu au vorbit niciodată (Sergiu Nicolaescu, 1962), Străzile au amintiri (Manole Marcus, 1962), Tudor

(Lucian Bratu, 1962), Trei strigăte pe Bistrița (Mirel Ilieș, 1962), Afacerea Splaiul (Virgil Calotescu, 1963), Delta necunoscută (Ion Bostan, 1963), Anotimpuri (Savel Stiopul, 1963), Artă monumentală (Nina Behar, 1963), Pași spre lună (Ion Popescu Gopo, 1963), Cuiul (Bob Călinescu, 1963), La vârsta dragostei (Francisc Munteanu, 1963), Oameni și măști (Florica Holban, 1963), Tăbăcarii (Mirel Ilieșiu, 1963), Ochii orașului meu (Virgil Calotescu, 1963), Vacanță la Mamaia (Nina Behar, 1963), Lumina de iulie (Gheorghe Naghi, 1963), Partea ta de vină (Mircea Mureșan, 1963), Un petec de hârtie (Titus Mesaros, 1963), Sub aripa vulturului (Ion Bostan, 1963), Vin cicliștii (Aurel Miheleş, 1963), Acolo unde Carpații întâlnesc Dunărea (Erwin Szekler, 1964), Amintiri din copilărie (Elisabeta Bostan), Camera Albă (Virgil Calotescu, 1964), Cartierul veseliei (Manole Marcus, 1964), Casa Neterminată (Andrei Blaier, 1964), Castelanii (Gheorghe Turcu, 1964), Comoara din Vadul Vechi (Victor Iliu, 1964), Cotidiene (Olimp Vărășteanu, 1964), Globul de cristal (Gheorghe Naghi, 1964), La patru pași de infinit (Francisc Munteanu, 1964), Lumini și piatră (Mirel Ilieșiu, 1964), Merii sălbatici (Alec Croitoru, 1964), Mofturi 1900 (Jean Georgescu, 1964), Rădăcinile orașului (Jean Petrovici, 1964), Temă cu variațiuni (Dona Barta, 1964), Ritmuri potrivite (Mirel Ilieșiu, 1964), Oamenii noștri (Titus Mesaros, 1964), Spre cer (Titus Mesaros, 1964), Pădurea spânzuraților (Liviu Ciulei, 1964), Străinul (Mihai Iacob, 1964), Titanic vals (Paul Călinescu, 1964).

Începând cu anul 1950, Academia de Muzică din București a purtat numele de Conservatorul Ciprian Porumbescu, cu două facultăți: Interpretare muzicală și Compoziție, respectiv Muzicologie, Dirijat orchestră, Pedagogie Muzicală. La Cluj, Conservatorul Gheorghe Dima s-a reorganizat sub conducerea unor personalități precum: Sabin Drăgoi, George Pavel, Mihail Skelety, Raoul Sorban, Aurel Ciupe, Maximilian Fisikovits, Mihai Chiorean, Sigismund Toduță. La Iași, Institutul de Artă a organizat Facultatea de Interpretare, Compoziție și Studii Muzicale Teoretice. Personalități de marcă ale epocii au fost:

Compozitori de muzică cultă: Dieter Ackter, Alfred Alessandrescu, Mihail Andricu, Clemansa Barberis Plăcințeanu, Filaret Barbu, Nicolae Beloiu, Augustin Bena, Pascal Bentoiu, Georg Berger, Teodor Bratu, Nicolae Brânduș, Nicolae Brânzeu, Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Constantin Bobescu, Dumitru Bughici, Dumitru Capoianu, Corneliu Cezar, Ioan Chirescu, Mircea Chiriac, Tudor Ciortea, Liviu Comes, Florin Comișel, Paul Constantinescu, Boldizsar Csiky, Dimitrie Cuclin, Wilhelm Demian, Felicia Donceanu, Sabin Drăgoi, Gheorghe Dumitrescu, Ion Dumitrescu, George Enescu, Ludovic Feldman, Corneliu Dan Georgescu, Liviu Glodeanu, Stan Golestan, Teodor Grigoriu, Vasile Herman, Alexandru Hrisanide, Mircea Istrate, Janos Jagamas, Tudor Jarda, Hilda Jerea, Gabor Jodal, Mihail Jora, Erwin Junger, Emil Lerescu, Myriam Marbe, Alfred Mendelshon, Lucian Metianu, Mihai Celarianu, Mihai Moldovan, Iuliu Mureșianu, Sergiu Natra, Marțian Negrea, Ștefan Niculescu, Irina Odăgescu Țuțuiianu, Tiberiu Olah, Radu Paladi, Iosif Paschill, Alexandru Pașcanu, Ionel Perlea, Carmen Petra Basacopol, Doru Popovici, Laurențiu Profeta, Adrian Rațiu, Theodor Rogalski, Sergiu Sarchizov, Emil Simion, Matei Socor, Vasile Spătărelu, Achim Stoia, Aurel Stroe, Cornelia Tăutu, Ede Tereny, Vasile Timiș, Sigismund Toduță, Cornel Trăilescu, Cornel Țăranu, Zeno Vancea, Anatol Vieru, Aladar Zoltan, Ștefan Zorzor.

Muzicologi: Mihai Gheorghe Andricu, Sebastian Barbu Bucur, George Bălan, Andras Benko, Georg Berger, Petre Brâncuși, George Breazul, Dumitru Bughici, Constantin Catrina, Emanoil Ciomac, Liviu

Comes, Octavian Lazăr Cosma, Viorel Cosma, Romeo Ghircoiașu, Stan Golestan, Vasile Herman, Janos Jagamas, Erwin Junger, Istvan Lakatos, Ferenc Laszlo, Marcel Mihalovici, Irina Odăgescu Țuțuianu, Ioan Petrescu, Doru Popovici, Adrian Rațiu, Ede Tereny, Sigismund Toduță, Vasile Tomescu, Zeno Vancea, Anatol Vieru.

Dirijori: Alfred Alessandrescu, Sebastian Barbu Bucur, Constantin Bobescu, Nicolae Brânzeu, Nicolae Bretan, Sergiu Celibidache, Ioan Chirescu, Sergiu Comissiona, Wilhelm Demian, Gherase Dendrino, George Enescu, George Georgescu, Marin Constantin, Alfred Mendelshon, Aurel Grigoraș, Ioan Perlea, Paul Richter, Theodor Rogalski, Constantin Silvestri, Emil Simion, Cornel Trăilescu, Cornel Țăranu, Ion Voicu.

Soliști vocali: Lya Hubic, Elena Cernei, Ileana Cotrubaș, Florica Cristoforeanu, Stella Roman, Edita Maria Simon, Eva Laszlo, Viorica Ursuleac, Julia Varady, Virginia Zeani, Mihaela Mărăcineanu, Maria Moreanu, Zenaida Pally, Alexei Stârcea, Nicolae Bretan, Octav Enigărescu, Nicolae Herlea, Ioan Holender, Dan Iordăchescu, David Ohanesian, Petre Ștefănescu Goangă, Șerban Tassian, Nicolae Urdăreanu, Ion Dacian, Corneliu Fânățeanu, Emil Marinescu, Ion Piso, Ludovic Spiess, Valentin Teodorian.

Instrumentiști: Alfred Alessandrescu, Mihail Andricu, Theodor Fuchs, Clara Haskil, Alexandru Hrisanide, Hilda Jerea, Radu Lupu, Iosif Paschill, Theodor Rogalsski, Cella Delavrancea, Florica Musicescu, Constantin Bobescu, George Enescu, Ion Voicu, George Georgescu, Ferenc Laszlo.

Profesori: Constantin Bobescu, Dumitru Bughici, Liviu Comes, Alfred Mendelshon, Timotei Popovici, Emil Simion, Aurel Stroe, Sigismund Toduță, Dimitrie Cuclin.

Desprinsă de tiparele occidentale, muzica ușoară românească modernă a pornit pe un nou drum, adaptat noilor realități social politice. Promovarea viitoarelor șlagăre a fost în strânsă legătură cu Casa de Discuri Electrecord, fondată în anul 1932 de comerciantul evreu Nathan Mischonzniki. În anul 1948 societatea a fost naționalizată iar tehnologiile și echipamentele de producție au fost modernizate. Plăcile de ebonită au fost înlocuite cu discuri de vinil, cu diametrul de 17, 25 și 30 cm. Prima ediție de după război a inclus peste 5000 de apariții. Pentru epoca RPR, Casa Electrecord a emis edițiile E_A, E_B, E_C, E_D și E_E. La un preț cuprins între 5 și 26 de lei, muzica a devenit accesibilă buzunarelor tuturor. Din acei ani tumultuoși datează câteva dintre cele mai frumoase șlagăre românești.

Compozitori: Ionel Băjescu Oardă (Casa mea, Parfum de tei), Florin Bogardo (Cum e oare), Ion Cristinoiu (Iartă), Nelu Danielescu (De ce nu vii), Camelia Dăscălescu (Nu vom ști niciodată), Edmond Deda (Inimă nu fi de piatră), Florentin Delmar (Te caut), Gherase Dendrino (Să nu te superi dacă plâng), Sile Dinicu (Telefonul), Ionel Fernic (Iubesc femeia, Îți mai aduci aminte doamnă, Pe boltă când apare luna), Cornel Fugaru (De-ar fi dorul, De ce-ai plecat din viața mea), Aurel Giroveanu (Am strâns toamnă după toamnă, După noapte vine zi, Nu mă mai despart de tine), George Grigoriu (Doar băieții sunt de vină, Mi-a bătut primăvara în geam), Radu Eugeniu Gheorghiu (Nu plânge), Mișu Iancu (Iubirea-i doar o glumă), Nicolae Kirculescu (Inimă, de ce nu vrei să-mbătrânești, La căsuța cu zorele, Violete pentru fete), Sergiu Malagamba (De ziua ta, Îți mulțumesc, dragul meu), Alexandru Mandy (N-ați văzut cumva o fată, Poarta sărutului), Aurel Manolache (Ale tale), Henry Mălineanu (Cele mai frumoase fete), Gabriel Mărgărint (Cere-mi), Ion Mânzatu (Frumoasa mea cu ochii verzi), Dan Mizrahy (Omule), Horia Moculescu (Ce vrei să

faci din mine, Salcia), Margareta Pâslaru (Lasă-mi toamnă pomii verzi, Soldăţelul, Timpul), Temistocle Popa (În rândul patru, Trecea fanfara militară, Margarete), Petre Popescu Peppo (La fereastra cu zorele, Se scuturau toţi trandafirii), Laurenţiu Profeta (Noapte fermecată, Tangoul de altădată), Elly Roman (Nu mai plânge baby), George Sbârcea (Ionel Ionelule, Dar-ar naiba-n tine, dragoste, Inimioară, inimioară), Gelu Solomonescu (Nu-ţi sade bine când plângi, Ochii tăi), Nicolae Stroe (Trurli, Roata morii), Radu Şerban (Prieten drag, La un pas de fericire), Ramon Tavernier (Lacrimi de fericire, Ai trecut iar pe strada mea), Paul Urmuzescu (Marea cânta), Vasile Vasilache (Du-mă acasă măi tramvai, Trurli), Vasile Veselovski (Cânta un matelot la proră, De ce nu eşti ca-n prima zi, Merit eu), Ion Vasilescu (Astăzi e ziua ta, Mi te-ai lipit de suflet, Țărăncuță, țărăncuță, Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seară), Vespasian Vasilescu (Am iubit doi ochi albaștri), Adalbert Winkler (Se întorc vapoarele), Costel Zaharia (Macarale).

Interpreți de muzică ușoară: Trio Grigoriu, Trio Caban, Surorile Cosak, Roxana Matei, Anca Agemolu, Lucreția Marinescu, Margareta Pâslaru, Gigi Marga, Doina Badea, Marina Voica, Anda Călugăreanu, Ilinca Cerbacev, Pompilia Stoian, Denise Constantinescu, Jean Păunescu, Aurelian Andreescu, Doina Badea, Florin Bogardo, Sergiu Cioiu, Gil Dobrică, Constantin Drăghici, Petre Geambașu, Rodion Hodovanski, Luigi Ionescu, Sergiu Malagamba, Horia Moculescu, Nicolae Nițescu, Gică Petrescu, Johnny Răducanu, Dan Spătaru, Nicolae Stroe, Ovid Teodorescu.

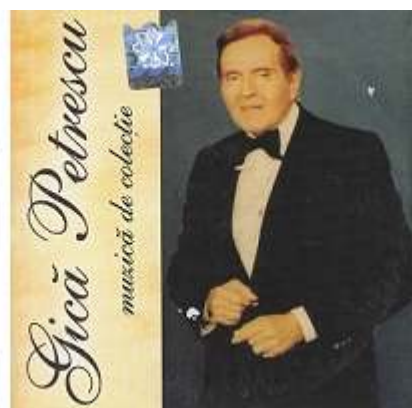
Pentru cei mai bine de 70 % dintre locuitorii României din mediul rural, Conservatorul a dedicat formării viitorilor interpreți de muzică populară românească o bună parte din activitatea sa. Numărul mult mai mare de orchestre și instrumentiști atestă nu numai o mult mai largă audiență dar și o activitate organizatorică mai susținută. În această epocă s-au format, sau au cântat, cele mai mari nume ale muzicii populare românești. Majoritatea lor au avut studii superioare, diplome și doctorate, pregătire pedagogică.

Orchestre de muzică populară: Orchestra Electrecord, Rapsodia Română, Orchestra de Muzică Populară Radio, Orchestra Studioului Radio Cluj, Orchestra Filarmonicii din Arad, Ansamblul de Cântece și Dansuri al Sindicatelor București, Ansamblul Confederației Generale a Muncii Sighetul Marmăției, Ansamblul Maramureșul, Ansamblul Mărțișorul, Ansamblul Miorița, Ansamblul Clubului 1 Mai Ploiești, Ansamblul Folcloric Târgu Mureș, Ansamblul Folcloric Ciprian Porumbescu, Orchestra Casei de Cultură Giurgiu, Orchestra Teatrului Ion Vasilescu, Orchestra Înfrățirea Cluj, Orchestra Plaiurile Bistriței Bacău, Orchestra Rapsozii Botoșanilor, Ansamblul Folcloric Maria Tănase, Orchestra Barbu Lăutarul, Ciocârlia, Perinița, Brăulețul, Taraful Gorjului, Doina Argeșului, Doina Banatului, Doina Brașovului, Doina Bucureștiului, Doina Olteniei, Doina Banatului, Doina Ilfovului, Doina Gorjului, Doina Moldovei, Doina Timișului, Flacăra Prahovei.

Interpreți de muzică populară: Ion Albeșteanu, Petre Alexandru, Ionel Banu, Mia Barbu, Nelu Bălășoiu, Justina Băluțeanu, Tita Bărbulescu, Nicu Bela, Dumitru Blajinu, Cornel Bosoi, Titi Botez, Mia Braia, Marcel Budală, Ionel Budișteanu, Rodica Bujor, Maria Butaciu, Ilia Cazacu, Iancu Cârlig, Dumitru Chepețan, Marin Chisăr, Florea Cioacă, Lucreția Ciobanu, Maria Ciobanu, Ileana Constantinescu, Marin Cotoanță, Ion Crețu, Gică Cristea, Ion Cristoreanu, Benone Damian, Victoria Darvai, Grigoraș Dinicu, Constantin Eftimiu, Dumitru Fărcaș, Felician Fărcașu, Aurelia Fătu Răduțu, Viorica Flintașu, Costache Florea, Nicolae Florian, Eugenia Frunză, Emil Gavriș, Aurel Gore, Victor Gore, Alexandru Grozuță, Maria Haiduc, George Hazgan,

Gore Ionescu, Florentin Iosif, Fărămiță Lambru, Gheorghe Lambru, Maria Lătărețu, Irina Loghin, Ion Luca Bănățeanu, Damian Luca, Iordache Ștefan Luca, Ion Luican, Gabi Luncă, Ion Matache, Măriuca Matache, Dumitru Marinescu (Mitică Ciuciu), Constantin Mirea, Dan Moisescu, Angela Moldovan, Achim Nica, Nicolae Novac, Ion Onoriu, Paraschiv Oprea, Ana Pacatiuș, Tudor Pană, Nicolae Păznicuțu, Ion Păturică, Maria Peter, Ion Petre Stoican, Gică Petrescu, Maria Precup, Nicușor Predescu, Victor Predescu, Romica Puceanu, Ioana Radu, Ileana Sărăroiu, Radu Simion, Benone Sinulescu, Dumitru Sopen, Nicu Stănescu, Ștefania Stere, Nicu Stoenescu, Ion Strâmbeanu, Natalia Șerbănescu, Bebe Șerban, Ion Șerban, Maria Tănase, Marioara Tănase, Ștefan Tudorache, Ilie Udilă, Florica Ungur, Sile Ungureanu, Costel Vasilescu, Sofia Vicoveanca, Gheorghe Zamfir.

Șlagăre populare: Hora staccato, Ciocârlia, Doina, Doina Oltului, Doina de Jale, Călușerul, Ciobănaș cu trei sute de oi, Tudorișo nene, Mă dusei să trec la Olt, Buciumul, Sârba în căruță, Țărăncuță, țărăncuță, La oglindă, M-au cerut la maica doi, M-a făcut mama oltean, Pe deasupra casei mele, Du-mă acasă măi tramvai, Violete pentru fete, Bună seara mândră bună, Mi-am făcut bundiță nouă, Sanie cu zurgălăi, Mărioară de la Gorj, Dorule, Tudorișo nene, Dealu-i deal și valea-i vale, Am început să-mbătrânesc, Ciuleandra, Mi-am pus busuioc în păr, Cine iubește și lasă, Mărie și Mărioară, Aseară vântul bătea, Aseară ți-am luat basma.

Republica Socialistă România (1965-1990)

La data de 19 Martie 1965 oamenii plâneau pe străzi, sau jeleau colectiv în fața televizoarelor montate în întreprinderi, în sala de ședințe. Timp de patru zile consecutiv, Televiziunea Română a transmis înmormântarea tovarășului Gheorge Gheorghiu Dej. Trupul său a fost depus cu onoruri militare în Mausoleul din Parcul Libertății, ridicat în cinstea eroilor luptei pentru libertatea poporului și pentru socialism. În fruntea Consiliului de Stat a fost numit tovarășul Chivu Stoica, fost Prim Ministru. La cel de al IX-lea Congres, începând cu 19 Iulie 1965, Partidul Muncitoresc și-a schimbat numele în Partidul Comunist Român, iar funcția de Președinte s-a transformat în cea de Secretar General al Partidului, primul demnitar fiind tovarășul Nicolae Ceaușescu, economist, General de Miliție. O lună mai târziu, la 21 August 1965, a fost promulgat un nou act constituant, potrivit căruia Statul Român a primit denumirea de Republica Socialistă România. Câteva dintre articolele definiției ale noii Constituții au fost: Art 1. România este republică socialistă, stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar. Teritoriul său este inalienabil, indivizibil.

Art 2. Întreaga putere în Republica Socialistă România aparține poporului, liber și stăpân pe soarta sa. Art 3. În Republica Socialistă România forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român. Art 4. Deținător suveran al puterii este poporul, puterea fiind exercitată prin Marea Adunare Națională și prin consiliile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret. Art 5. Economia națională a României este o economie socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de

producție. Art 6-12. Se referă la proprietatea de stat asupra terenurilor, mijloacelor de producție, asupra bogățiilor subsolului, dar și la celelalte forme de proprietate. Art 13. În Republica Socialistă România, întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orânduirii și înflorirea națiunii, creșterea bunăstării materiale și culturale, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității omului. Art 14. Teritoriul Republicii Socialiste România este organizat în unități administrativ teritoriale: județul, orașul, comuna. Capitala este municipiul București, organizat pe sectoare, orașele mari pot fi organizate ca municipii. Art 17-41. Se referă la drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, bazate pe principiul egalității în drepturi, indiferent de naționalitate, rasă, sex sau religie. Art 42-85. Organele supreme ale puterii de stat și organele centrale ale administrației de stat sunt: Marea Adunare Națională, Comisia Constituțională și Juridică, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri, Tribunalul Suprem, Președintele Republicii Socialiste România (după 1971), Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Consiliul Național al Femeilor, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist. Art 86-100. Organele locale ale puterii de stat și ale administrației locale sunt: Consiliile Populare. Art 101-115. Organele judecătorești și ale procuraturii sunt: Tribunalul Suprem, tribunalele județene, judecătorii, tribunalele militare, Procuratura Republicii Socialiste România, procuraturile județene, procuraturile locale, procuraturile militare. Art 116. Stema Republicii Socialiste România reprezintă munți împăduriți deasupra cărora se ridică soarele, o sondă și o cunună din spice de grâu, o stea în cinci colțuri și o panglică tricoloră. Art 118. Drapelul de stat poartă culorile roșu, galben și albastru având în mijloc stema României.

În cincinalul 1965-1970 planificarea economiei a urmat același curs, principalele obiective fiind: creșterea forței de producție, modernizarea agriculturii, dezvoltarea industriei, promovarea științei și culturii, ridicarea bunăstării materiale și spirituale. În fiecare județ investițiile pentru întregul plan cincinal au totalizat în jur de un miliard de lei și s-au materializat prin formarea de noi unități economice, în special industriale. Ritmul mediu anual de dezvoltare a fost în jur de 11-12 %, cu raportări în unele domenii de peste 25 %. Principalele investiții au vizat industria hidro-energetică, prin următoarele obiective: Hidrocentrala Porțile de Fier, cu o putere instalată de 700 MW, Hidrocentrala Ciunget Lotru cu o putere instalată de 510 MW, Centrala Hidroelectrică Vidraru cu o putere instalată de 220 MW, Salba de hidrocentrale de pe Olt (Dăești, Râmnicu Vâlcea, Râureni, Govora, Băbeni, Ionești, Zăvideni, Străjești, Arcești) cu o putere instalată de 380 MW, Hidrocentrala Mărișelu de pe Someșul Rece cu o putere instalată de 220 MW, Hidrocentrala Gâlceag Sebeș cu o putere instalată de 150 MW, Slaba de hidrocentrale de pe Argeș (Curtea de Argeș, Noaptes, Zigoreni, Băiculești, Mănicești, Vâlcele, Merișani, Budeasa, Bascov, Pitești) cu o putere instalată de 120 MW, Salba de hidrocentrale de pe Lotru (Poiana Uzului, Stânca Costești, Paltinu, Mălaia, Motru) cu o putere instalată de 100 MW. Un segment important al producției de energie electrică l-au reprezentat termocentralele electrice cu energie dezvoltată prin arderea de combustibili fosili: Termocentrala Brazi cu o putere instalată de 910 MW, Termocentrala Borzești cu o putere instalată de 650 MW, Centrala București Sud cu o putere instalată de 550 MW, Grupul electrogen de la Luduș Ișalnița cu o putere instalată de 200 MW (extinsă apoi la 830

MW), Termocentrala Mintia Deva cu o putere instalată de 200 MW. La București, în anul 1966 a intrat în funcțiune primul grup electrogen nepoluant, cu turbină pe gaze, cu o putere instalată de 36,6 MW. În ansamblu, investițiile din domeniul energetic s-au materializat printr-o putere instalată de peste 5 000 MW, adică circa 250 W per cap de locuitor. Pentru energia instalată s-au pus în funcțiune 22 340 de stații de transformare, cu o putere totală de circa 20 000 MVA. În anul 1965 s-a dat în folosință prima linie de înaltă tensiune (400 kV Iernut Mukacevo) și respectiv primul autotransformator 400/220 kV. Electrificarea rețelei de căi ferate a debutat oficial la 16 Februarie 1969 prin intrarea în graficul de circulație a primului tren electric pe ruta București-Brașov. Primele locomotive Diesel electrice, cu o putere de 2000 CP, au fost livrate de Uzinele Electroputere Craiova, după o licență elvețiană oferită de firma Sulzer. În următoarele două decenii, industria hidroenergetică a dezvoltat următoarele unități de producție: Hidrocentrala Râul Mare Retezat (335 MW), Hidrocentrala Porțile de Fier II (216 MW), Hidrocentralele Șușag, Săsciori și Petrești Sebeș (190 MW), Hidrocentrala Remeți, Munteni de pe Drăgan (160 MW), Hidrocentrala Gâlceag Sebeș (150 MW), Hidrocentralele Galbeni, Răcăciuni, Berești de pe Siret (118 MW), Hidrocentrala Brădișor Lotru (115 MW), Hidrocentrala Tismana (100 MW), Salba de hidrocentrale de pe Râul Mare (Clopotiva, Ostrovul Mic, Ostrovul Mare, Cârnești, Păclișa, Totești 120 MW), Hidrocentrala Motru (100 MW), Hidrocentrala Scropoasa (80 MW), Hidrocentralele de pe râul Buzău (Nehoiășu, Căndești, Vernești, Simileasca 75 MW), Hidrocentrala Clăbucet Dâmbovița (65 MW), Hidrocentrala Someșu Rece (50 MW), Salba de hidrocentralele de pe râul Olt (Voila, Viștea 30 MW), (Gura Lotrului, Turnu, Călimănești, Drăgășani 180 MW) și (Slatina, Ipotești, Drăgănești, Frunzaru 185 MW). Dintre termocentrale, cele mai reprezentative investiții au fost: Grupul Electrogen Rovinari (330 MW) și Termocentrala Turceni (330 MW).

Un alt sector vital al economiei, dar și al confortului din spațiile rezidențiale, l-a reprezentat Proiectul Apele Române, pentru aprovizionarea cu apă potabilă, apă industrială și apă pentru irigații. Uriașul efort constructiv s-a materializat în câteva zeci de baraje și lacuri de acumulare: Aroneanu, Arpașu, Bascov, Belci, Berești, Bezid, Bolboci, Breazova, Brădișor, Bucecea, Budeasa, Căndești, Cinciș, Ciric, Ciurbești, Colibița, Coștei, Cugir, Dorobanț, Drăgan, Ezăreni, Fântânele, Firiza, Frumoasa, Galbeni, Gălățui, Gura Apelor, Gura Râului, Hălceni, Izbiceni, Izvorul Muntelui, Leșu, Lilieci, Măneciu, Mesteacănul, Mihăileni, Mihoiești, Movileni, Motru, Oașa, Obrejii de Căpâlna, Paltinu, Pecineagu, Poiana Uzului, Răcăciuni, Râpa Albastră, Râușor, Reditu, Rogojești, Rusănești, Salcia, Săcele, Scropoasa, Secu, Silagiu, Siritu, Solești, Someșul Cald, Stânca Costești, Strâmtori, Sulița, Surduc, Șuta, Tansa, Tarnița, Tău, Târgu Jiu, Turnu, Valea de Pești, Valea lui Iovan, Vârșolț, Vădeni, Văliug, Văsălatu, Vida, Vidra, Vidraru, Voila, Zetea. Cea mai mare parte a apei era destinată coloșilor industriali și amenajărilor agricole. În jurul anului 1990 sistemul de irigații acoperea o suprafață totală de circa 2 milioane de hectare (dintre cele 3,1 milioane proiectate), dar pentru a realiza economii la energia electrică și combustibili se utilizau efectiv doar 40 % din potențial (în zonele afectate de secetă). În ansamblul lor, lucrările de amenajări funciare au atras investiții de circa 13-14 miliarde de dolari, la un cost mediu de circa 15-18 000 lei pentru un hectar irigat. Zona de tradiție a îmbunătățirilor funciare a fost în Câmpia de Vest a României și a interesat suprafețe aferente județelor Timiș, Arad, Bihor și Satu Mare. În epoca socialistă, principalele lucrări de amenajare au vizat însă Câmpia Română, Bărăganul și

Dobrogea. Peste 90 de amenajări captau și pompau în canale apa din Dunăre. După finalizarea Canalului Dunăre Marea Neagră în Dobrogea s-au dat în folosință sistemele de irigații de pe Valea Carasu, Sinoe, Hârșova, Rasova Vederoasa și Topalu, cu o suprafață totală de peste 580 000 hectare. Doar pentru sistemul Carasu, cu o suprafață de circa 200 000 de hectare, s-au săpat peste 1000 de kilometri de canale de aducțiune și distribuție, 420 kilometri de jgheaburi din beton armat, 80 kilometri de conducte metalice, 87 de stații de pompare și peste 200 de alte lucrări hidrotehnice (poduri, stăvilare, noduri hidrotehnice). Un alt proiect de mari proporții, pentru o suprafață agricolă potențială de peste 700 000 de hectare, a fost Canalul Siret Bărăgan, proiectat pentru a adâncime de 7 metri și o lățime la bază de 20 metri, pe o lungime de 189 de kilometri. Dintre aceștia s-au realizat doar primii 20 de kilometri, pentru o suprafață de circa 2000 de hectare.

Cea mai mare investiție în infrastructură, în valoare de circa 2 miliarde de dolari, s-a făcut pentru Canalul Dunăre - Marea Neagră, o importantă sursă de apă pentru sistemul de irigații și o cale navigabilă care scurta drumul navelor fluviale spre amonte cu aproximativ 400 Km. Adânc de 7 metri, cu o lățime la bază de 70 metri și la suprafață de 90-120 metri, canalul are a capacitate anuală de transport de circa 80-100 milioane de tone, adică și-a recuperat investiția în câțiva ani. Pescajul maxim admis (cala sub nivelul apei) este de 5,5 metri, compatibil cu toate navele fluviale și maritime mici. Proiectul inițial a debutat în anul 1949 pentru a exploata forța de muncă din sistemul penitenciar, apoi a fost sistat în anul 1953. Lucrările au fost reluate în anul 1973, utilizând de data aceasta mijloace mecanizate. În total, s-au excavat 294 milioane de metri cubi de pământ pentru canalul principal și alte 87 milioane de metri cubi pentru latura Nordică, mai mult decât pentru mai celebrele canale Suez și Panama. Pentru stabilizarea malurilor s-au turnat 5 milioane de metri cubi de betoane și beton armat. Cementul a fost produs la Fabrica de Cement de la Medgidia, cu o capacitate de 2,2 milioane de tone pe an. Lungimea totală a canalului este de 95,6 Km, dintre care 64,4 km pentru ramura principală Cernavodă - Constanța și alți 31,2 Km pentru Ramura de Nord dintre Poarta Albă și Midia Năvodari. Printre principalele lucrări auxiliare se numără: ecluzele de la cele două capete, porturile Cernavodă Constanța și Midia Năvodari, Podul Cernavodă, Podul Agigea, sute de kilometri de canale betonate pentru amenajări funciare, zeci de kilometri de drumuri strategice. Canalul a fost inaugurat la 26 Mai 1984 și a înregistrat deja 46 de ani de exploatare. Din capacitatea maximă de transport se utilizează însă doar 10-30 %, adică între 10-31 milioane de tone per an. Pentru a exploata mijloacele materiale existente și capacitățile de producție din zonă, proiectul a fost cuplat cu un alt mega-proiect, respectiv cu Centrala Nucleară Cernavodă, proiectată pentru cinci reactoare cu o putere instalată de 700 MW fiecare (3,5 GW în total). Pentru acest proiect s-a utilizat cementul produs la Medgidia, iar apa din canal se utilizează ca agent de răcire. Înainte de anul 1990 s-a finalizat doar proiectul de fezabilitate și s-a turnat carcasa de beton pentru clădirea reactorului Unității nr.1. Lucrările sunt însă departe de a fi finalizate și în prezent. Dintre cele cinci reactoare funcționează doar două, iar rețeaua de distribuție este încă nefinalizată. Cele două proiecte combinate asigură nu numai o sursă importantă de apă dulce și o cale ieftină de transport dar și o sursă importantă de energie electrică pentru viitoare unități industriale. Se preconizează ca întreaga zonă a canalului să fie transformată într-un imens parc industrial, cu unități de producție pe ambele maluri, având ca nod de comunicație maritimă și fluvială Portul Constanța. Un alt proiect hidrotehnic de anvergură a fost amenajarea

râurilor Argeș (pe o lungime de 95 Km) și Dâmbovița (pe o lungime de 31 Km) pentru a moderniza rețeaua de apă-canal a capitalei. S-au săpat 16 Km de canale subterane, s-au excavat 70 milioane metri cubi de pământ, s-au turnat 830 milioane de metri cubi de betoane și 33 milioane metri cubi de diguri.

Unul dintre cele mai ambițioase proiecte din epoca socialistă a vizat construcția de locuințe moderne, cu un standard de viață decent, destinate tuturor locuitorilor României. Pentru a eficientiza la maximum investițiile și efortul material, planul de sistematizare a localităților urbane a prevăzut construcția de locuințe agregate, sub forma unor blocuri cu 4-10 etaje și 50-100 de apartamente/bloc. Astfel, pe o suprafață utilă de circa 1000 m² se realizau până la 100 de apartamente, adică un apartament de 60-90 m² pentru fiecare 10 m² consumați. Racordate la instalații electrice, termoficare, conducte de gaz, apă-canal și rețele de comunicație, aceste apartamente au schimbat radical stilul de viață al locuitorilor marilor orașe. Ca urmare, în anul 1968, orașele Arad, Bacău, Buzău și Cluj au fost primele orașe ridicate la rang de municipiu. Criteriile minimale pentru acordarea acestui rang erau: minim 40 000 locuitori, instalații de apă canal pentru cel puțin 80 % dintre locuințe, străzi modernizate pe minimum 60 % din suprafața orașului, instituții pentru învățământ superior, minim 15 m² de spații verzi pentru fiecare locuitor, hidranți pentru stingerea incendiilor, epurarea apelor uzate, spații amenajate pentru depunera și colectarea gunoierului menajer. Evident, restul localităților țării nu îndeplineau aceste condiții minimale. În paralel s-a început demolarea locuințelor insalubre din vatra vechilor orașe, împeună cu mahalalele insalubre de la periferie. Primele orașe în care s-au făcut demolări și restructurări masive au fost: Suceava, Pitești, Vaslui, Giurgiu și Târgoviște. Natura a contribuit și ea la efortul de reconstrucție prin cutremurul de la 4 Martie 1977, când locuințele din Moldova și Muntenia au fost supuse procesului de selecție naturală. Circa 35 000 de locuințe au fost distruse atunci în doar 56 de secunde. În București, primele dezvoltări imobiliare masive s-au făcut în cartierele: Berceni, Drumul Taberei, Militari și Titan. Au urmat apoi cele din cartierele: Otopeni, 1 Decembrie, Bragadiru, Pantelimon, Balta Albă, Ferentari, Popești Leordeni, Snagov, Voluntari. Ritmul cel mai intens de dezvoltare a spațiului imobiliar a fost în deceniul 1960-1970 când s-au ridicat 2 054 242 de apartamente noi. A urmat apoi deceniul 1970-1980 cu 1 730 409 apartamente noi și deceniul 1981-1990 cu alte 1 186 525 apartamente noi, pentru un total de 4 971 176 apartamente, reprezentând 57 % din totalul locuințelor construite după anul 1919. Suprafața medie a apartamentelor construite a fost în jur de 55 m², distribuți astfel: garsoniere 18 % (35-40 m²), apartamente cu două camere 41 % (50-60 m²), apartamente cu 3 camere 34 % (70-80 m²) și apartamente cu 4 camere 7 % (75-100 m²). Cu o înălțime de 2,6 metri, camerele cu dimensiuni cuprinse între 12 și 25 m² asigură un cubaj de 32 - 65 m³ de aer respirabil, adică un spațiu util pentru 2-4 persoane per încăpere (standardul minimal este de 16 m³/persoană). Așadar, cele circa 5 milioane de apartamente oferă un spațiu de locuit decent pentru întreaga populație a României. La un preț de cost mediu de 70 000 lei/ apartament, în epoca socialistă piața imobiliară pentru noile apartamente s-a ridicat la circa 350 de miliarde de lei (adică circa 10 miliarde de dolari la cursul de schimb de atunci, sau 100 de miliarde la cursul actual). Suprafața totală construită a fost însă de două sau de trei ori mai mare. Printre superlativale și recordurile blocurilor din acea epocă se numără: 15 blocuri cu 16-19 niveluri, zeci de blocuri cu 12-15 niveluri, un bloc lung de 170 metri cu 11 scări, un bloc cu lungimea de 210 metri și 950 de garsoniere, un șir de blocuri alipite lung de 800 metri, un bloc cu parcare

subterană, mai multe blocuri cu parcare la primul nivel. Mai puțin numeroase, dar cu un confort sporit, au fost locuințele de tip, casă, vilă sau duplex, ridicate prin efortul material al cetățenilor, cu sprijin acordat de Stat. Peste 15 milioane de oameni au uitat ce înseamnă soba cu lemne, fosa septică, apa din fântână și drumurile desfundate. Cadrul legislativ pentru dezvoltarea de locuințe de stat, sau particulare, s-a reglementat prin Legea nr. 4/1973, completat apoi prin Legea Nr. 5/1980. Printre reglementări: Art 5. Cetățenii au dreptul să dețină în proprietate personală o singură locuință Art 9. Cetățenii, indiferent de venitul lunar, au dreptul să construiască o singură locuință Art 13. Persoanele încadrate în muncă și pensionarii au dreptul de a li se închiria locuințe din fondul de stat Art 20. Statul sprijină prin credite și execuție construirea de locuințe proprietate personală Art 43. Evaluarea clădirilor de locuit destinate vânzării se face de către comitetele executive ale consiliilor populare județene Art 49. Pentru locuințele proprietate personală terenul se atribuie în folosință pe durata existenței clădirii, iar taxa va fi suportată de proprietar.

Creșterea nivelului de trai al populației a avut printre obiective și bunurile de lux, cum erau categorisite pe atunci autoturismele proprietate personală. În anul 1966 a început construcția Uzinei de Autoturisme Mioveni, în paralel cu demararea lucrărilor pentru Autostrada București - Pitești. Au fost evaluate mai multe modele europene, printre care: Renault, Peugeot, Fiat, Alfa Romeo și DKW. În urma unei vizite la nivel înalt efectuată în țara noastră de Președintele Charles de Gaulle, s-a luat decizia fabricării unui model francezesc. În baza unui contract de licență semnat cu firma Renault, în anul 1968 a intrat în producție fabricarea modelului Dacia 1100 (Renault 8), urmat în anul următor de modelul Dacia 1300 (Renault 12). În anul 1970 capacitatea de producție era în jur de 16 000 autoturisme anual, pentru ca începând cu anul 1975 să crească la circa 55 000 de autoturisme anual. În următorii 15 ani s-au produs în jur de un milion de autoturisme Dacia, în majoritatea lor destinate populației. Au urmat apoi modelele: Dacia 1300 Lux și Lux Super (1970), Dacia 1301 (1972), Dacia 1300 Break (1973), Dacia 1302 Pick-up (1975), Dacia D6 (1975), Dacia 1410 (1980), Dacia 1320 (1987), Dacia Lăstun (1988). O a doua uzină producătoare de autoturisme a fost Fabrica Olcit Craiova, fondată în urma unui parteneriat cu producătorul francez de la Uzinele Citroen. Construcția fabricii a debutat în anul 1977. Primele modele au fost expuse în anul 1979 la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, alături de camioanele Carpați, Bucegi, DAC și ROMAN. Noile modele au intrat pe piață începând cu anul 1980: Olcit Special (652 cm³), Olcit Club (1129 cm³), Olcit Club 12 TRS (1299 cm³). O altă unitate românească de prestigiu a fost ARO Câmpulung, profilată pe automobile de teren. Până în anul 1975 a produs circa 80 000 IMS-uri, modelul ARO M461 bazat pe modelul rusesc GAZ 69, cu un motor de 2,5 litri și 70 CP, pentru un consum mediu de 17 l/100 Km. Modelul ARO 24, proiectat încă din anul 1969, a intrat în producție începând cu anul 1972, în două versiuni: cabrio cu două uși (ARO 240) și caroserie închisă cu patru uși (ARO 244). Ambele modele aveau un motor de 2,5 litri și 83 CP. După anul 1980 a intrat în producție și un model de lux, denumit ARO 10, cu un motor de 1,4 litri și 62 CP. Între anii 1980-1990 capacitatea de producție a crescut la 20 800 de autoturisme pe an. În total s-au produs circa 380 000 automobile de teren 4x4, dintre care 240 000 au fost exportate în peste 110 țări, pe toate cele cinci continente. Uzinele Aro au produs și modele din gama 3xx (ARO 320, 323 Sanitară, 324, 328 Maxi, 328 Maxi Taxi, 330, 330 Cisternă, 33 N Autoutilitară, 338 TC) și 4xx (ARO 429 Transport Persoane). Pentru transportul în comun, începând cu

anul 1970, Uzinele Tudor Vladimirescu și-au schimbat denumirea în Întreprinderea Autobuzul București. Începând cu anul 1980, întreprinderea producea 10 autobuze și troleibuze DAC în fiecare zi, adică în jur de 3000 de bucăți anual, insuficiente însă pentru a acoperi cererea. Alte în jur de 60 000 autoutilitare și 800 de autobuze au fost exportate către țările prietene: Bulgaria, Ungaria, Ucraina, Germania de Est. Pentru producția de camioane, Uzinele Steagu Roșu Brașov au pornit în anul 1971 o linie de producție pentru camioane cu motoare Diesel, sub licență MAN (Germania). Producția a atins cifra record în anul 1977 cu 33 000 camioane produse, apoi a scăzut progresiv până la 12 888 de camioane produse în anul 1989. Circa un sfert din producție era destinat exportului. Pentru aceste uzine constructoare lucrau alte opt fabrici de subansambluri și peste o sută de fabrici de piese. În ansamblu, în anul 1990 erau înmatriculate 1,6 milioane de autovehicule rutiere. În anul 1982 România ocupa locul 10 pe plan mondial la producția de mașini unelte, vagoane feroviare pentru transport marfă și instalații petroliere. În anul 1989 se produceau anual: 4700 strunguri, 2700 mașini de frezat, 425 mașini de rectificat, 152 locomotive diesel și electrice, 11 275 vagoane de marfă și 200 vagoane pentru pasageri. Parcul feroviar avea în inventar 4400 locomotive, 142 222 vagoane de marfă și 6 520 vagoane de călători.

Planul unic de dezvoltare economico-socială pentru cincinalul 1976-1980 a fost aprobat prin Legea nr. 4/1976. Printre obiectivele acestui cincinal, în prim plan era creșterea producției agricole cu 120-140 %, atât prin creșterea suprafețelor cultivate cât și prin mecanizarea și modernizarea muncilor agricole. Cifra totală a investițiilor a fost de circa 116 miliarde lei. Suprafața agricolă estimată pentru anul 1980 era de 10 milioane hectare, lucrate cu 70 000 de tractoare și 16 000 de combine. Dintre acestea, doar 0,5 milioane ha erau din Clasa I-a de bonitate, cele mai multe fiind terenuri din Clasa II-a (2,6 mil ha), Clasa III-a (3,6 mil ha), Clasa IV-a (1,8 mil ha) și Clasa V-a (0,67 mil ha). Gospodăriile agricole colective (CAP-urile) dețineau 60,8 % din suprafața agricolă, iar gospodăriile agricole de stat alte 29,7 %, restul de 9 % din suprafețe fiind gospodării necooperativizate. Circa 7 milioane de hectare erau cultivate cu cereale (porumb 2,7 milioane ha și grâu 2,3 milioane ha), în timp ce plantele oleaginoase ocupau circa un milion de hectare. Restul suprafețelor erau cultivate cu cartofi, sfeclă de zahăr și legume. Producția anuală era între 5 și 19 milioane de tone cereale, 0,25 - 1,2 milioane tone de semințe oleaginoase, 2-6 milioane tone de cartofi, 1-5 milioane tone de legume, 1,5 milioane tone de fructe (mere și prune). Vița nobilă era cultivată pe circa 213 000 ha pentru o producție anuală de un milion tone struguri. Producția zootehnică se cifra la: 7 milioane capete bovine, 12 milioane capete porcine, 20 milioane capete ovine și 55 milioane păsări ouătoare. Principalele rase autohtone erau Bălțata românească și Sura de stepă (bovine), Marele Alb și Mangalița (porcine), Țurcană, Stagoșe, Palas și Caracul (ovine). În ansamblu, producția de carne exprimată în tone greutate vie, pentru anul 1989, era de 2,18 milioane de tone (100 kg/cap de locuitor), dintre care jumătate era carne de porc. Producția de lapte era între 18 și 42 milioane de hectolitri, iar producția de ouă era între 1 și 8 miliarde de bucăți anual (50-400 ouă/cap de locuitor). Se mai adăugau 15-40 000 tone lână și 10-15 000 tone miere (de la 1,4 milioane familii de albine). Exprimată în bani, producția agricolă globală reprezenta 197 miliarde de lei (circa 9800 lei/cap de locuitor), dintre care 54,4 % proveneau din producția vegetală și 45,6 % din cea animală. Cele mai ridicate valori erau raportate pentru județele Timiș, Dolj, Suceava și Olt. Circa 7-8 % din producție era destinată

schimburilor comerciale. De exemplu, în anul 1989, balanța comercială pentru mărfurile alimentare a înregistrat exporturi în valoare de 7,16 miliarde lei și importuri în valoare de 1,9 miliarde lei. Proiectul de sistematizare a inclus și dezvoltarea unei rețele de irigații, întinsă pe o suprafață totală de 3,2 milioane hectare. Alte circa 6,7 milioane de hectare din fondul funciar erau acoperite de păduri și vegetație forestieră. În epoca socialistă întreaga suprafață forestieră se afla în administrarea Statului prin, Ocoale Silvice și exploatarea forestiere administrate de Stat. Volumul de masă lemnoasă exploatată anual era între 10 și 15 milioane metri cubi bușteni (0,5 m³/cap de locuitor). Esența dominantă era fagul, urmat de rășinoase și stejar. Erau reîmpădurite sau plantate anual în jur de 50-60 000 hectare, în special cu fag și rășinoase.

Același plan cincinal prevedea o creștere a producției industriale cu 170 %, ca urmare a unor investiții cifrate la 580 miliarde lei. Numărul întreprinderilor a crescut de la 1572 în anul 1965, la 2102 în anul 1989, iar numărul salariaților din industrie a crescut de la 1,6 milioane în anul 1965, la 3,7 milioane în anul 1989, cu o cifră medie de 1700 salariați/întreprindere. A crescut și numărul cooperativelor meșteșugărești, de la 300 la 561, cu un total de 1,7 milioane de angajați (în medie 650 de salariați/unitate). Ramura cea mai dinamică a fost industria constructoare de mașini și cea pentru prelucrarea metalelor (vezi mai sus) cu o pondere de 30 % din producția industrială, urmate de industria alimentară (15 %), producția de combustibili (8-14 %), industria chimică (10 %) și industria textilă (7 %). Pentru industria metalurgică materia primă era produsă de Combinatul Siderurgic Galați. În anul 1965 Galațiul producea 6,5 milioane tone de oțel, iar în anul 1988 producția a atins cifra de 14,3 milioane de tone. Pentru metalele neferoase, principalele centre industriale au fost: Brănești, Baia Mare, Copșa Mică, Zlatna, Tulcea, Slatina și Oradea. De exemplu, producția de aluminiu a crescut de 2,7 ori, de la 104 000 tone în anul 1970 la 280 000 tone în anul 1989. Industria materialelor de construcții a înregistrat o producție anuală de 12 milioane tone ciment și 374 000 tone produse din sticlă. Pentru industria chimică, ramura cea mai dinamică a fost industria petro-chimică, reprezentând circa 50 % din întreaga producție. După anul 1985 principalele investiții s-au făcut pentru produse chimice complexe și polimeri (plastic, cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice, electrozi, detergenți, medicamente). Industria producătoare de electroaparatură a avut în vedere confortul populației. Pentru anul 1989, producția de aparate electro-casnice a fost de: 511 000 televizoare, 470 000 frigider și congelatoare, 204 000 mașini de spălat rufe, 160 000 aspiratoare de praf. În industria textilă s-au produs anual 1109 milioane metri pătrați de țesături (55 m²/cap de locuitor) și 261 milioane bucăți materiale tricotate (10 buc/cap de locuitor). Dintre cele circa 800 de unități industriale fanion, în cincinalul 1965-1970 au luat ființă: Combinatul Petrochimic Pitești, Filatura de Bumbac Oltenița, Fabrica de Confecții Târgu Secuiesc, Combinatul Chimic Amonil Slobozia, Combinatul de Fibre Sintetice Iași, Combinatul Chimic Râmnicu Vâlcea, Întreprinderea Textilă Vaslui. A urmat apoi lista unităților industriale dezvoltate în cincinalul 1970-1975: Fabrica Aro Câmpulung Muscel, Electroargeș Curtea de Argeș, Combinatul Chimic Arad, Întreprinderea de Utilaj Tehnologic Bistrița, Fabrica de Utilaj Metalurgic Buzău, Întreprinderea Tehnofrig Cluj, Fabrica de șuruburi Târgu Secuiesc, Fabrica Arctic Găiești, Întreprinderea de Becuri și Surse de Iluminat Romlux Târgoviște, Întreprinderea de Confecții Dunăreana Giurgiu, Fabrica de Ferite Urziceni, Întreprinderea Electronică Tehnoton Iași, Întreprinderea Textilă Maratex Baia Mare, Întreprinderea de Echipamente Electronice Electromureș, Uzina de Aluminiu

Slatina, Combinatul de Alumină Alum Tulcea, Fabrica de Conserve Sulina, Întreprinderea de Aparate Electrice de Măsurat Timișoara, Fabrica de Material Rulant Alexandria, Întreprinderea de Utilaj Chimic și Forjă Râmnicu Vâlcea, Întreprinderea de Scule și Elemente Hidraulice Focșani, Întreprinderea Mecanică Vaslui, Fabrica de Elemente Pneumatice și Automatizări Bârlad. Fiecare inaugurare era marcată de o vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru a tăia panglica tricoloră.

Planul național unic pentru perioada 1976-1980 a adus pentru industrie alte investiții, în valoare totală de circa 580 miliarde de lei și un nou obiectiv de creștere a productivității cu 170 %. Printre noile unități s-au numărat cei doi coloși industriali: Combinatul de Utilaj Greu Cluj și Combinatul de Utilaj Greu Iași, cu o valoare totală a investiției de 32 miliarde de lei. Alte două miliarde au fost investite în Combinatul Siderurgic Călărași, proiectat pentru a exploata energia electrică produsă de Centrala Cernavodă. Tot un colos industrial a fost și Combinatul de Oțeluri Speciale Târgoviște, cu circa 10 000 angajați. La Turnu Severin, Uzina G a exploatat potențialul energetic al barajului de la Porțile de Fier pentru a produce primele cantități de apă grea, nucleul pentru viitoarea Uzină de Apă Grea. Alte unități de marcă dezvoltate în acest cincinal au fost: Fabrica de Șuruburi Botoșani, Întreprinderea Electrocontact Botoșani, Fabrica de Utilaj Metalurgic Buzău, Întreprinderea de Tractoare pe Șenile Miercurea Ciuc, Uzina de Anvelope Zalău, Întreprinderea de Fibre Artificiale Suceava, Întreprinderea de Țevi Roșiorii de Vede, Fabrica de Echipament Chimic Zimnicea, Fabrica de Motoare Electrice Turnu Măgurele, Combinatul Petrochimic Năvodari. Pentru deceniul 1980-1990 cadrul legislativ de dezvoltare economică s-a reglementat prin Legea nr.9/1980. Printre noile unități industriale au fost: Combinatul Siderurgic Călan, Fabrica de Anvelope Gigant Turnu Severin, Armătura Zalău, Fabrica de Țevi Zalău, Filatura de Bumbac Focșani. Dat fiind că dezvoltarea industrială atinsese deja limitele maxime ale resurselor energetice și ale forței de muncă, nu s-au mai trasat obiective cuantificate numeric. S-au reglementat doar principiile generale ale dezvoltării economice: Art 1. - creșterea proporțională și armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, cu realizarea unui echilibru optim între diferitele sectoare de dezvoltare Art 2. - crearea unei structuri industriale moderne, de înaltă eficiență economică, dezvoltarea și modernizarea construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor, promovarea largă a progresului tehnic, îmbunătățirea calității produselor, dezvoltarea și utilizarea pe scară largă a automatizării și informaticii, dezvoltarea industriei mici, folosindu-se cu prioritate materiile prime locale și resursele re folosibile. Art 3. - înscrierea în plan de noi obiective se face doar după utilizarea maximală a celor existente, în baza unei analize temeinice a eficienței economice. Art 4. - Proiectarea tuturor obiectivelor poate face doar în baza unor proiecte tip, aprobate potrivit legii, folosind tehnologii moderne, tipizate, în baza unui aviz eliberat de Inspectoratul General de Stat pentru Investiții-Construcții Art 5. - controlul utilizării fondurilor de investiții se face prin organele financiar bancare Art 27. Documentația tehnico economică pentru noile obiective constă din nota de comandă (elaborată de minister) și proiectul de execuție (elaborat de unități de cercetare științifică). Art 50. - lucrările de construcții montaj se pot executa doar de către unitățile de construcție montaj cu funcția de antreprenor general sau antreprenor de specialitate. Art 86. - fondurile necesare finanțării investițiilor se constituie la băncile specializate și se utilizează sub controlul acestora Art 91. - Consiliul de Miniștri exercită conducerea generală a activității executive, organizează executarea

planului, stabilește măsurile necesare pentru realizarea integrală a planului.

Modernizarea drumurilor și a rețelei de transport a urmat cursul general al dezvoltării economice, dar într-un ritm mai puțin accelerat. În anul 1960 rețeaua de drumuri naționale era formată din 5147 Km drumuri modernizate și 5407 Km drumuri pietruite. La acestea se adăugau circa 90 000 km drumuri județene, vicinale și comunale, dintre care 54 300 km drumuri pietruite și 40 141 Km drumuri de pământ. În jurul anului 1990, rețeaua drumurilor naționale cuprindea 12 995 Km drumuri naționale modernizate, 1467 Km drumuri semi-modernizate și alți 58 133 Km de drumuri județene, vicinale și comunale, dintre care 4 109 km drumuri modernizate, 18 953 drumuri semi-modernizate, 26 404 Km drumuri pietruite și 8667 Km drumuri de pământ. Dintre drumurile naționale, cele mai importante erau: DN1 București - Brașov - Cluj - Oradea (642 Km), DN2 București - Focșani - Bacău - Suceava (482 Km), DN3 București - Constanța (259 Km), DN4 București - Oltenița (72 Km), DN5 București - Giurgiu (65 Km), DN6 București - Craiova - Timișoara (639 Km), DN7 București - Pitești - Arad (597 Km). Unul dintre cele mai îndrăznețe proiecte ale epocii a fost Transfăgărășanul (DN7C), o cale rutieră cu lungimea de 151 Km, care traversează Munții Făgăraș pe axa Nord-Sud, pornind de la Bascov (lângă Pitești), cu punct terminus la Cârțișoara (între Sibiu și Brașov). Drumul asfaltat, atinge la Lacul Bâlea altitudinea de 2042 metri, apoi străbate piscul printr-un tunel lung de 887 metri, săpat între vârfurile Iezerul Caprei (2414 m) și Paltinul (2398 m). Alte trei tuneluri, scurte, sunt săpate pe porțiunea dintre Barajul Vidraru și Cetatea Poienari. Majoritatea traseului este formată din serpentine, 830 poduri și podețe, 27 viaducte. Pentru dislocarea milioanele de tone de rocă s-au folosit 6520 tone de dinamită. Principalul obiectiv economic l-a reprezentat deschiderea bazinelor forestiere din Munții Făgăraș, în paralel cu formarea unui centru turistic montan. Executantul lucrării a fost Ministerul Apărării, prin Regimentul nr. 52 Alba Iulia și Regimentul nr. 1 Râmnicu Vâlcea, în colaborare cu Întreprinderea de Construcții Forestiere Râmnicu Vâlcea. O altă lucrare de proporții a fost podul autorutier peste Dunăre de la Giurgeni- Vadul Oii, cu o lungime totală de 1456 metri și o deschidere maximă de 160 metri. Podul metalic are lățimea de 17 metri, 4 benzi de circulație și este situat la 20 metri înălțime față de nivelul navigabil al Dunării. Lucrarea a durat patru ani, executant fiind Trustul de Construcții Drumuri, Poduri, Porturi și Aeroporturi. Suprastructura metalică s-a realizat la Combinatul Siderurgic Reșița, iar laminarea tablelor s-a făcut la Combinatul Siderurgic Galați. Printre superlativele lucrărilor pentru rețeaua de transport au fost și lucrările de la Metroul București, demarate în anul 1975, cu o viteză de lucru de circa 2 km pe an. Primul tronson, cu lungimea de 8,6 Km dintre stațiile Semănătoarea și Timpuri Noi, a fost inaugurat festiv la 16 Noiembrie 1979. În primul an, Metroul București a înregistrat o cifră record de 250 milioane călători, adică circa 685 000 călători/zi. Pentru facilitarea transportului fluvial, la Galați s-a construit Portul Mineralier, cu un front de acostare de de 2 Km și 16 dane operative, cu adâncimi de 3,5 și 6,5 metri, pentru navele fluviale sau maritime. Șantierul naval Constanța s-a extins cu două docuri uscate pentru încărcarea navelor cu capacitate cuprinsă între 55 000 și 165 000 TDW. Rețeaua feroviară s-a extins la 20 077 Km, dintre care 3654 Km linie electrificată, iar baza de transport feroviar a crescut cu 17 000 vagoane de marfă și 15 000 vagoane de călători. Flota maritimă a crescut cu 5 petroliere, 25 de mineraliere și 85 de cargouri, cu o capacitate totală de transport de 3,5 milioane TDW. Rețeaua de conducte pentru petrol și țiței s-a extins la circa 3500 Km, iar

cea pentru transportul gazelor naturale la peste 10 000 Km.

Un șantier emblematic al epocii socialiste și un monument de arhitectură românească a fost actualul Palat al Parlamentului, ridicat între anii 1980-1997 sub denumirea de Casa Republicii, apoi Casa Poporului. Grandioasa clădire, înaltă de 86 metri cu alți 90 metri în subteran, lungă de 270 metri și lată de 240 metri este a doua cea mai mare clădire administrativă din lume (după Pentagon) ca suprafață, este cea mai grea și cea mai scumpă. Suprafața la sol este de 66 000 m², însă suprafața desfășurată este de 330 000 m², cu un cubaj total de 2,5 milioane metri cubi de aer, adică poate adăposti pe termen scurt până la 1,6 milioane de oameni. Clădirea principală are 1000 de încăperi, dintre care 440 birouri, 30 de săli de conferință, 4 restaurante, 3 biblioteci, 2 parcări subterane, o sală de concerte. Numele sălilor și saloanelor evocă evenimente și personalități din istoria poporului român: Sala Unirii, Sala Drepturilor Omului, Galeria de Onoare, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, Alexandru Ioan Cuza, Ion Brătianu, Tache Ionescu, C.A. Rosetti. Șantierul a debutat în anul 1980 prin demolarea a peste 7 km pătrați din vechiul centru al capitalei (Piața Unirii) și relocarea a peste 40 000 de locuitori. Proiectul a inclus un grup mai mare de clădiri, printre care: Palatul Parlamentului, Ministerul Apărării Naționale, Casa Radio, Hotelul Mariott (Casa de Oaspeți), Casa Academiei Române, Parcul Izvor, grupul de clădiri rezidențiale ce formează Bulevardul Unirii (Victoria Socialismului). Costurile inițiale au fost estimate la 1,75 miliarde de dolari, dar în final s-au cheltuit peste 3 miliarde de dolari (fără a pune la socoteală donațiile făcute de consiliile județene). Șantierul a fost format din 20 000 muncitori, 5000 de militari, 700 de arhitecți și foarte numeroși voluntari, aleși dintre cei mai buni meșteri și specialiști. Printre resursele materiale mobilizate în proiect s-au numărat: 1 milion metri cubi de marmură, 2 milioane tone de nisip, 5 500 tone de ciment, 7 000 tone de oțel, 1 000 tone de bazalt, 900 000 metri cubi de esențe lemnoase, 3 500 tone de cristale, 200 000 metri cubi de sticlă, 15 000 candelabre, 220 000 metri pătrați de covoare și mochete, 3 500 metri pătrați de piele. Pentru încadrarea spațială a proiectului în planul general s-a construit a machetă din polistiren a întregului București, la scara de 1/1000. Edili proiectului, în frunte cu tovarășii Nicolae și Elena Ceaușescu, dădeau indicații de pe un pod rulant care culisa deasupra întregului proiect. Printre constructorii proiectului s-au numărat: Institutul de Proiectare Carpați cu 800 de arhitecți coordonați de arhitectul șef Anca Petrescu, inginerul de structuri Traian Popp, generalul Bogdan Constantin, Antrepriza București având ca director pe inginerul Petre Badea, Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, Centrala de Construcții Căi Ferate. În ansamblul său, proiectul este robust și generos. În următorii ani, cele 40 de județe ale țării urmau să ridice palate administrative asemănătoare, utilizând fragmente din proiect, la dimensiuni de circa zece ori mai mici.

Un sector cu dezvoltare extrem de dinamică a fost și cel al serviciilor către populație. Începând cu anul 1965 au fost instalate primele centrale telefonice automate și primele telefoane publice. Numărul abonaților a crescut de la 306 000 în anul 1965, la 2 358 888 în anul 1990, toate conexiunile fiind realizate prin cablu. În paralel, numărul de abonamente radio-tv a crescut de la circa 300 000 în anul 1965, la 2 399 793 de abonamente la sfârșitul anului 1989, toate emisiile fiind făcute prin undă. Abonamentele prin poștă la ziare și publicații periodice au crescut de la 1179 milioane de bucăți în anul 1965 la 2052 milioane de bucăți în anul 1990. Volumul corespondenței a crescut și el de la 356 milioane de scrisori expediate în anul 1965 la 884 milioane de scrisori expediate în anul 1980. Dintre serviciile prestate populației, o creștere accentuată au înregistrat serviciile de cazare, masă și agrement, din unitățile de turism. În ansamblu, volumul activităților de prestări servicii din anul 1960 s-a cifrat la 6,1 miliarde de lei (dintre care 191 milioane lei în turism), pentru ca în anul 1989 volumul total al serviciilor prestate să fie cifrat la 69,6 miliarde lei (dintre care 2,5 miliarde lei în turism). Doar în cincinalul 1970-1975 numărul de turiști cazați în hoteluri și moteluri a crescut de la 5,8 milioane la 10-12 milioane, dintre care circa un milion de bilete de tratament în vile și pavilioane pentru tratament balneoclimateric. Capacitatea de cazare era însă aproximativ dublă, adică 20,5 milioane de locuri în diferitele structuri și forme de cazare turistică. În anul 1968 a luat ființă Biroul de Turism pentru Tineret (BTT) având ca obiectiv principal organizarea de excursii și tabere pentru copii, studenți și tineri salariați. Una dintre unitățile fanion din turism a fost Hotelul Intercontinental București, un hotel de 5 stele cu 24 etaje și 283 camere, o sală de conferințe, piscină și un centru de sănătate, cu o cifră totală de afaceri de circa 40 milioane lei/an. Alte hoteluri reprezentative din epoca socialistă sunt: Napoca și Belvedere din Cluj, Continental din Timișoara, Unirea din Iași, Decebal din Bacău, Astoria din Arad, Central din Piatra Neamț, Prahova din Ploiești. Cel mai mare volum de lucrări s-a înregistrat însă pentru complexul balneoclimateric Mangalia Nord, format din stațiunile Olimp, Neptun, Jupiter, Cap Aurora, Venus și Saturn, administrate ca și când ar fi fost cartiere ale orașului Mangalia. În doar câțiva ani s-au ridicat zeci de hoteluri, împreună cu întreaga infrastructură de transport, comunicații și bază de agrement. Fiecare dintre stațiuni este formată din câteva zeci de hoteluri, cu o capacitate cuprinsă între 5 000 și 10 000 de locuri. În zona Mamaia Nord stațiunea veche s-a extins prin hoteluri moderne, printre care: Caraiman, Condor, Alcor, Vega, Amiral, Ambassador, Lido. Capacitatea totală a stațiunii a atins astfel cifra de 350 000 turiști/sezon (dintre care 90 000 din străinătate). În ansamblul său, Litoralul românesc oferea anual bilete de odihnă pentru peste un milion de oameni ai muncii. La munte, la Poiana Brașov, s-au construit hotelurile: Teleferic, Alpin, Șoimul, Ciucaș, Piatra Mare și Bradul. În stațiunea Amara s-au construit hoteluri cu o capacitate totală de 2000 locuri și o tabără pentru copii. În total, erau în exploatare 37 de stațiuni balneoclimaterice de interes național și 47 de stațiuni balneoclimaterice de interes local. Dintre acestea, cele mai cunoscute sunt: Azuga, Bușteni, Băile Felix, Băile Herculane, Băile Olănești, Băile Tușnad, Geoagiu Băi, Moneasa, Păltiniș, Predeal, Sinaia, Slănic, Sângeorz Băi, Snagov, Sovata, Vatra Dornei, Voineasa. Adulții beneficiau de bilete prin sindicat, cu reduceri de preț de până la 75 % (pentru mineri), iar elevii premianți beneficiau de tabere gratuite. Aproape fiecare român avea o panoplie de trofee și insigne, un album plin cu povești vânătoarești sau pescărești.

În calitatea sa de administrator, Statul s-a implicat în infrastructura instituțiilor culturale și de învățământ. Biserica a fost într-un con de umbră și nu a beneficiat de credite sau fonduri de investiții girate de Stat, în schimb, au fost patronate și reorganizate toate celelalte instituții aparținând de Ministrul Culturii sau de Ministerul Învățământului. Au luat ființă sau au fost restructurate numeroase obiective culturale, printre care: Muzeul Național de Istorie și Arheologie București, Muzeul Colecțiilor București, Muzeul Literaturii Române Iași, Muzeul de Artă Timișoara, Muzeul de Istorie și Arheologie Neamț, Muzeul de Istorie Roman, Castelul Hunedoara, Muzeul de Istorie Botoșani, Muzeul Ștefan cel Mare Vaslui, Muzeul de Istorie Tulcea, Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, Muzeul Arheologic Cucuteni, Muzeul de Mineralogie Baia Mare, Muzeul Mineritului Petroșani, Muzeul Locomotivelor Reșița, Muzeul Farmaciei Sibiu, Muzeul Județean Vaslui, Muzeul Județean Harghita, Muzeul Secuiesc al Ciucului, Muzeul Brăilei, Muzeul de Artă Timișoara, Muzeul de Artă Vizuală Galați, Casa Artelor din Sibiu, Muzeul Ion Irimescu Fălticeni, Muzeul de Etnografie și Artă Populară Mureș, Muzeul Civilizației Populare Sibiu, Muzeul Arhitecturii Populare Gorj, Muzeul Țării Crișurilor, Muzeul Etnografic Suceava, Muzeul Satului Bucovinean, Muzeul Banatului Montan, Muzeul Casa Meseșenilor Brașov, Muzeul Satului Brănean, Muzeul de Artă Populară Chilia, Planetariul București, Planetariul Constanța, Planetariul Baia Mare, Muzeul de Științele Naturii Suceava, Grădina Botanică Jibou, Rezervațiile de zimbri Hațeg și Vânători Neamț. Pentru învățământul superior funcționau cinci mari centre universitare: București, Iași, Cluj, Timișoara și Craiova. Facultăți izolate sau alte forme de pregătire postuniversitară funcționau la: Bacău, Brașov, Constanța, Galați, Hunedoara, Petroșani, Ploiești, Sibiu. În total au funcționat circa 50 de instituții cu 195 facultăți, unele dintre ele doar pe perioadă limitată. De exemplu în anul 1966, la Galați, în cadrul Șantierului Naval a luat ființă Institutul de Cercetare și Proiectare pentru Construcții Navale, iar la Craiova Institutul Pedagogic a fost transformat în Universitatea Craiova, cu 7 facultăți (Matematică, Chimie, Filologie, Științe Economice, Electrotehnică, Agricultură, Horticultură). După anul 1975 un nou centru universitar a luat ființă la Brașov, cu 8 facultăți (Mecanică, Tehnologia Construcțiilor de Mașini, Silvicultură, Industria Lemnului, Matematică și Informatică, Fizică și Chimie, Științe Naturale și Agricole, Muzică). La Hunedoara, Institutul de Subingineri pregătea la Combiantul Siderurgic specialiști în: Furnale și Oțelării, Deformări Plastice și Tratamente Termice, Electromecanică Tehnologică. La Sibiu al luat ființă Facultatea de Mecanică cu 180 de cursanți în profilul Tehnologia Construcțiilor de Mașini. Numărul total al studenților (zi, seral și fără frecvență) a oscilat între 123 278 în anul 1965 și 192 769 în anul 1981, iar cel al cadrelor didactice a oscilat între 6 980 în anul 1970 și 4459 în anul 1989. Pentru învățământul elementar s-a generalizat obligativitatea primelor 10 clase, cu un prim examen de treaptă după clasa a VIII-a, și examen de treaptă pentru ultimii doi ani și obținerea diplomei de bacalaureat. Cifra de școlarizare pentru anul 1983/1984 a fost de 5 883 538 elevi, dintre care 3 milioane în ciclul gimnazial, 387 317 erau elevi de liceu, alți 435 000 erau incluși în licee cu profil profesional sau tehnic, iar 450 000 de copii erau în învățământul preșcolar. Practic, peste un sfert din populație era inclus într-o formă oarecare de învățământ. Numărul grădinițelor a crescut de la 7 635 în anul 1965 la 12 108 în anul 1989. Pentru învățământul gimnazial funcționau circa 15 000 de școli cu 130 000-150 000 cadre didactice, pentru o medie generală de 21 de elevi la un cadru didactic. Pentru învățământul liceal funcționau în jur de 1000 de școli (între 974 și 1082) cu circa 50 000 cadre didactice (între 41 313 și 52 617), pentru o medie generală de

26 elevi la un cadru didactic.

Știința și cercetarea au propulsat în prim plan o serie de personalități, numeroase cărți și articolele de știință. În perioada 1963-1990 Academia Română a completat lista membrilor săi prin:

Scriitori și filologi: Eugen Barbu, Ștefan Bârsănescu, Demostene Botez, Boris Cazacu, Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Alexandru Dima, Gheorghe Ivănescu, Eugen Jebeleanu, Jean Livescu, Dimitrie Macrea, Jozsef Meliusz, Haralambie Mihăescu, Istvan Naghi, Alexandru A. Philippide, Titus Popovici, Marin Preda, Nichita Stănescu, Virgil Teodorescu.

Istorici și filozofi: Ladislau Banyai, Dan Bădărău, Mihai Berza, Constantin Giurescu, Vasile Maciu, Constantin Nicolaescu Plopșor, Ștefan Pascu, Vasile Pavelcu, Dumitru Roșca, Virgil Vătășianu.

Juriști, militari, politicieni și sociologi: Ioan Ceterchi, Miron Constantinescu, Traian Ionașcu, Scarlat Longhin, Stanciu Stoian.

Arhitecți, artiști și compozitori: Alexandru Ciucurencu, Paul Constantinescu, Octav Doicescu, George Georgescu, Ion Jalea, Gheza Vida.

Savanți, matematicieni și fizicieni: Gheorghe Atanasiu, Mircea Dragoș Biji, Gheorghe Călugăreanu, George Ciucu, Radu Codreanu, Florin Ciorăscu, Aretin Ciorovei, Alexandru Cisman, Mihai Gavrilă, Alexandru Ghica, Mendel Haimovici, Caius Iacob, Theodor V. Ionescu, Vasile Petre Jitariu, Gheorghe Marinescu, Victor Mercea, Vintilă Mihăilescu, Gheorghe Mihoc, Octav Onicescu, Ștefan Peterfi, Paul Petrescu, Tiberiu Popoviciu, Eugen Pora, Victor Preda, Ludovic Iosif Urban Rudescu, Nicolae Sălăgeanu, Alice Săvulescu, Nicolae Victor Teodorescu, Ioan Ursu, Victor Vâlcovici.

Ingineri, geologi și chimiști: Ioan M. Anton, Constantin Avram, Aurel Avramescu, Ștefan Bălan, George Bărsănescu, Aurel Beleş, Martin Bercovici, Cornel Bodea, Teodor Bordeianu, Radu Botezatu, Emilian Bratu, Gheorghe Cartianu Popescu, Nechifor Ceapoiu, Nicolae Cernescu, Ecaterina Ciorănescu Nenișescu, Henri Coandă, George Constantinescu, Coriolan Drăgulescu, Dumitru Dumitrescu, Miltiade Filipescu, Mihai Florescu, Nicolae Giosan, Dan Giușcă, Grigore Ioachim, Mircea Ionescu, Theodor D. Ionescu, Niculai Macarovici, Gheorghe Manea, Cristea Mateescu, Dan Mateescu, Sterian Munteanu, Ștefan Nădășan, Emil Alexandru Negruțiu, Grigore Obrejanu, Giorgio Ugo Augusto Ostrogovich, Corneliu Penescu, Nicolae Petruțian, Alexe Popescu, Vasile Mihai Popov, Eugen Rădulescu, Remus Răduleț, Cristofor Simionescu, Șerban Solacolu, Irimie Staicu, Sabba Ștefănescu, Nicolae Tipei, Augustin Vancea, Amilcar Vasiliu, Vasile Velican, Radu P. Voinea, Ion Zugrăvescu.

Medici și veterinari: Ana Aslan, Ion Emil Brukner, Theodor Burghel, Emil Crăciun, Leon Silviu Daniello, Ioan Făgărășanu, Octavian Fodor, Virgil Gligor, Constantin Iliescu, Voinea Marinescu, Nicolae Nestorescu, Constantin Nicolau, Gheorghe Olănescu, Valerian Popescu, Oscar Sager, Tiberiu Spârchez, Basil Teodorescu, Petre Vancea.

Economiști: Costin Murgescu, Gheorghe Zane.

Printre instituțiile și centrele de cercetare aflate în subordinea Academiei Române au fost: Arhiva de Folclor, Institutul Astronomic, Institutul de Arheologie, Institutul de Biochimie, Institutul de Biologie, Institutul de Calcul, Institutul de Cercetări Economice și Sociale, Institutul de Cercetări Juridice, Institutul de

Cercetări Socio-Umane, Institutul de Chimie, Institutul de Economie Agrară, Institutul de Economie Națională, Institutul de Filologie Română, Institutul de Geodinamică, Institutul de Geografie, Institutul de Informatică Teoretică, Institutul de Istorie, Institutul de Lingvistică, Institutul de Mecanica Solidelor, Institutul de Matematică, Institutul de Psihologie, Institutul de Sociologie, Institutul de Statistică, Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale, Centrul de Cercetări Demografice, Centrul de Cercetări Financiare și Monetare, Centrul de Cercetări Tehnice Fundamentale, Centrul de Studii Interdisciplinare.

Dintre cărțile autorilor români publicate în epocă, câteva exemple admirabile sunt: George Călinescu (Ulyse), Emil Cioran (Demiurgul cel rău, Exerciții de admirație), Ion Biberi (Argonauții viitorului), Edgar Papu (Motive literare românești), Lucia Demetrius (Triptic), Maria Banuș (Diamantul, Himera), Eusebiu Camilar (Cartea de piatră), Porfira Sadoveanu (Planeta părăsită, Somnul pietrei), Mihai Beniuc (Rămâne pururi vatra, Lupta cu îngerul, Iarna magnoliei), Cella Serghi (Această dulce povară, tinerețea), Dumitru Bercea (Arta traco getică, Daco-România), Alexandru Dima (Arta populară și relațiile ei), Ioana Postelnicu (Întoarcerea Vlașinilor), Radu Tudoran (La nord de noi înșine, Frumoasa adormită), Augustin Pop (Caleidoscop eminescian), Geo Dumitrescu (Africa de sub frunte), In Frunzetti (Țărmurile clipei), Șerban Cioculescu (Poetri români), Francis Păcuraru (Labirintul, Timpul și furtunile), Petru Rezuș (Cosîțele Doamnei, Dansul șerpilor), Romulus Vulcănescu (Etnologie juridică, Mitologie română), Cella Delavrancea (Dintr-un secol de viață), Nina Cassian (Cronofagie, De îndurare), Radu Stanca (Roman epistolar), Marin Preda (Intrusul, Marele singuratic, Delirul, Viața ca o pradă, Cel mai iubit dintre pământeni), Mihnea Gheorghiu (Zodia taurului, Istorii dramatice), Horia Deleanu (Modernitatea teatrului), Dan Deșliu (Regele X, Sângele voinicului, Pavăza putredă), Victor Tulbure (În lume nu-s mai multe Români), Nicolae Mărgescu (Romanul care ucide, Reversul medaliei), Andras Suto (Mama promite somn ușor), Radu Cosașu (Cinci ani cu Belphegor), Ion Brad (Orga de mesteceni, Transilvane cetăți fără somn), Eugen Frunză (Iubire am scris), Ion Hobana (Viitorul a început ieri), Petre Solomon (Exerciții de candoare), Nicolae Tertulian (Experiență, artă, gândire), Titus Popovici (Judecata), Tiberiu Utan (Goana după vânt), Constantin Chiriță (Trilogia în alb), Eugen Barbu (Principele, Incognito, Săptămâna nebunilor), Laurențiu Fulga (Fascinația), Ion Gheorghe (Cavalerul trac, Megalitice), Gheorghe Tomozei (Poema Patriei, Manuscrisele de la Marea Neagră), Tudor Popescu (Un dac la Roma), Alexandru Graur (Mic tratat de ortografie), Paul Georgescu (Vara baroc, Pontice), Dumitru Radu Popescu (Vânătoarea regală, Căruța cu mere, Împăratul norilor), Dumitru Solomon (Desene rupestre, Orașul văzut de sus), Ioana Petrescu (Lusitania, Măgura vulpii), Istvan Tompa (Pâinea noastră cea de toate zilele), Nichita Stănescu (11 elegii, Roșu vertical, Necuvintele, Măreția frigului, Starea poeziei, Epica Magna), Fănuș Neagu (Îngerul a strigat, Frumoșii nebuni ai marilor orașe, Insomniile de mătase), Alexandru Mîtu (ABC-ul poveștilor, Călătoriile lui Făt Frumos), Alexandru Piru (Universul poeziei), Paul Anghel (Ieșirea la mare), Vladimir Colin (Capcanele timpului), Paul Cornea (Regula jocului), Cezar Baltag (Șah orb), Mihai Negulescu (Secundă în milenii), Ion Lăncrăjan (Fragmentarium, Caloianul, Cuvânt despre Transilvania), Constanța Buzea (Leac pentru îngeri, Ape cu plute, Ploi de piatră), Radu Cârneli (Heraldica iubirii, Un spațiu de dor), Solomon Marcus (Gândirea algoritmică), Platon Pardău (Scrisori imperiale), Teodor Vârgolici (Clasici și contemporani), Marin Sorescu (Tinerețea lui Don Quijote, Suflete bun la toate, La lilieci, Insomniile, Descântoteca, Trei dinți din față), Ioan Alexandru (Imnele Putnei, Imnele

Maramureșului), Ana Blandiana (A treia taină, Somnul din somn, Ora de nisip), Adrian Marino (Dicționar de idei literare), Eugen Simion (Scriitori români de azi), Hadrian Daicoviciu (Dacii).

Adrian Păunescu (Ultrasentimente, Mieii primi, Repetabila povară, Iubiți-vă pe tunuri, Totuși iubirea), Ștefan Augustin Doinaș (Cartea mareelor, Seminția lui Laokoon, Hesperia, Vânătoare de șoim), Nicolae Breban (Francisca, Buna Vestire), Dan Hăulică (Geografii spirituale), Mircea Sântimbreanu (Recreația mare), Horia Stancu (Asklepios), Dimitrie Macrea (Dicționar Enciclopedic Român), Dan Grigorescu (Dicționar cronologic al literaturii americane), Nicolae Manolescu (Istoria critică a literaturii române), Marian Papahagi (Critica de atelier), Ion Negoitescu (Lampa lui Aladin, Engrame), Darie Novăceanu (Există nopți, Efectul oglinzii), C.D.Zeletin (Sonetul italian, Călătorie spre transparentă), Ioana Bantaș (Vertebra lui Yorick, Scrisori către Orfeu), David Prodan (Iobăgia în Transilvania), Mircea Malița (Repere, Sfinxul, Aurul cenușiu), Constantin Ciopraga (Personalitatea literaturii române, Nisipul), Mircea Zăciu (Masca geniului, Lancea lui Achile), Teohar Mihadaș (Elegii, Frumoasa risipă), Gheorghe Grigurcu (Rigoarea văzduhului), Mircea Micu (Noaptea risipitorului, Patima, Semnul șarpelui), Miron Constantinescu (Istoria României), Nicolae Balotă (Euphorion, Arta lecturii), Mircea Horia Simionescu (Dicționar onomastic), Dumitru Caracostea (Problemele tipologiei folclorice), Mihai Gramatopol (Dacia antiqua), Ion Velican (Rătăcirii de duminică), Augustin Buzura (Orgolii, Drumul cenușii), Alexandru Paleologu (Spiritul și litera, Treptele lumii), Radu Petrescu (Părul Berenicei), Octavian Paler (Umbra cuvintelor, Mitologii subiective, Viața ca o coridă), Mircea Oprea (Argonautica, Semnul licornului), Marian Popa (Dicționar de literatură română contemporană), Ovidiu Drămbă (Istoria literaturii universale, Istoria teatrului universal), Dinu Flămând (Aperion, Stare de asediu), Mircea Dinescu (Invocație nimănui, Teroarea bunului simț), Haralamb Zincă (Și a fost ora H, Soarele a murit în zori), Andrei Oțetea (Istoria poporului român), George Țârnea (Pășările miresei, Starea de iubire), Dan Verona (Noaptea migratoare, Cartea runelor), Dinu Giurescu (Istoria ilustrată a românilor), Petru Poantă (Caietul cu poezi), Ioan Grigorescu (Spectacolul lumii), Dorin Tudoran (Mic tratat fără glorie), Ștefan Pascu (Istoria Clujului), Andrei Pleșu (Minima moralia), Gabriela Adameșteanu (Drumul egal al fiecărei zile), Zoe Dumitrescu Bușulenga (Itinerarii prin cultură), Eugen Pora (Omul și natura), Marius Porumb (Icoane din Maramureș), George Munteanu (Proverbe românești), Ileana Vulpescu (Rămas bun, Arta conversației), Tudor Țopa (Filozofia artei), Dan Horia Mazilu (Barocul în literatura română), Gabriel Liiceanu (Jurnalul de la Păltiniș), Marcian Bleahu (Peșteri din România, Cristalele României), Ștefan Peterfi (Tratat de Algologie), Francisc Munteanu (Pistruiatul, Roșcovanul), Mihai Pop (Îndreptar pentru culegerea folclorului, Folclor literar românesc), Corneliu Vadim Tudor (Epistole vieneze, Idealuri, Istorie și civilizație, Miracole), Alex Ștefănescu (Dialog în bibliotecă), Eugen Uricariu (Rug și flacăra), Victor Felea (Cântecul materiei, Gulliver), Ion Pop (Gramatică târzie, Biata mea cumințenie), Mihai Șora (Sarea pământului), Tudor Octavian (Banda lui Mobius), Petru Creția (Epos și logos), Răzvan Teodorescu (Itinerarii medievale), Rodica Ojov Brașoveanu (Al cincilea As, Letopisețul de argint), Dumitru Popescu (Pumnul și palma, Drumuri europene, Ochiul ciclopului), Magda Cârneci (Hipermatéria), Petre Sălcudeanu (Corabia cu suflete, Cina cea de Taină), Dumitru Prunaru (Cosmos, Istoria aviației române), Vintilă Corbul (Căderea Constantinopolului), Dana Dumitriu (Prințul Ghica, Dimineca mironosițelor), Ioan Holban (Literatura subiectivă), George Arion (Atac în bibliotecă), Vasile Netea (Munții Apuseni), Romulus Vulpescu (Armura noastră - cartea), Ion Iovan

(Impromptu), Mihai Drăgan (Clasici și moderni), Silviu Angelescu (Folclor din Dâmbovița, Calpuzanii).

Instituția dramatică a cunoscut o epocă de înflorire fără precedent. De la o categorie selectă de inițiați, audiența s-a extins la întreaga populație a țării, nu însă fără a face rabat în ceea ce privește calitatea actului artistic. Doar în București au funcționat teatrele: Ateneul Român, Teatrul Național, Teatrul de Operetă, Teatrul de Comedie, Teatrul Mic, Teatrul Nottara, Teatrul Bulandra, Teatrul de Revistă, Teatrul Ion Creangă, Teatrul Odeon, Teatrul Studentesc, Teatrul Evreiesc, Teatrul Țândărică, Teatrul Foarte Mic. În provincie pricipalele scene dramatice au fost: Teatrul Național Iași, Teatrul Național Cluj, Teatrul Național Timișoara, Teatrul Național Craiova, Teatrul Național Galați, Teatrul Național Târgu Mureș, Teatrul Național Sibiu, Teatrul Național Caracal, Teatrul Fantasio Constanța, Teatrul Tineretului Piatra Neamț, Teatrul Dramatic Galați, Teatrul Dramatic Brăila, Teatrul de Stat Arad, Teatrul de Revistă Ploiești, Teatrul Toma Caragiu Ploiești, Teatrul Așchiiuță Pitești, Teatrul de Stat Oradea, Teatrul Municipal Bacău, Teatrul Municipal Suceava, Teatrul Mihail Eminescu Botoșani, Teatrul Municipal Turda, Teatrul Municipal Baia Mare, Teatrul de Vest Reșița, Teatrul de Nord Satu Mare, Teatrul Maghiar de Stat Cluj, Teatrul de Păpuși Cluj, Teatrul German de Stat Timișoara, Teatrul Victor Ion Popa Bârlad, Teatrul de Vară Vaslui, Teatrul Tamasi Aron Sfântu Gheorghe. Audiența maximă a fost însă înregistrată de Teatrul Radio și Teatrul TV cu mii sau zeci de mii de spectatori la fiecare transmisie. Din lunga listă de spectacole puse în scenă, spectacole noi ale unor dramaturgi români au fost: Fii cuminte, Cristofor (1965, A. Baranga), Sfântul Mitică Blajinul (1965, A. Baranga), Casa Mare (1967, I. Druță), Labyrinthul (1967, E. Barbu), Lovitura (1967, S. Fărcășan), Procesul Horia (1967, A. Voitin), Scoica de lemn (1967, Fănuș Neagu), Cezar, măscăriciul piraiților (1968, D.R. Popescu), Iona (1968, M. Sorescu), Magie interzisă (1968, Maria Banuș), Vis (1968, D.R. Popescu), Săptămâna patimilor (1968, Paul Anghel), Acești îngeri triști (1969, D.R. Popescu), Duet (1970, A. Andrieș), Vin soldații (1970, George Astaloș), Zodia balanței (1970, Paul Anghel), Acești nebuni fățarnici (1971, T. Mazilu), Mama s-a îndrăgostit (1971, Ion Băieșu), Gimnastică sentimentală (1972, V. Voiculescu), Macbett (1972, E. Ionescu), Ce formidabilă harababură (1973, E. Ionescu), Interludiu (1973, A. Andrieș), Întoarcerea (1973, A. Sever), Orașul scufundat (1973, Silvia Andreescu), Pasărea Shakespeare (1973, D.R. Popescu), Apasionata (1974, A.G. Ardeleanu), Vârsta zero (1974, A. Andrieș), Ziditorul (1974, Grid Modorcea), Destinul - vioara a doua (1975, A. Andrieș), Viața unei femei (1975, A. Baranga), Omul cu valize (1975, E. Ionescu), Tunul de cireș (1976, A.G. Ardeleanu), Muntele (1977, D.R. Popescu), Un om mușcat de oaie (1977, Vasile Rebreanu), Alibi (1978, I. Băieșu), Avram Iancu (1978, M. Micu), Băiatul cu floarea (1978, T. Popescu), Logodnicul (1978, Lucia Verona), Noaptea cabotinelor (1978, R. Guga), Un anume loc pe pământ (1978, Dorina Bădescu), Concurs de frumusețe (1979, Tudor Popescu), Ispita (1979, T. Popescu), Paradis de ocazie (1979, T. Popescu), Dulcea ipocrizie a bărbatului matur (1980, T. Popescu), Mobilă și durere (1980, T. Mazilu), Pluta Meduzei (1980, M. Sorescu), A treia țepă (1980, M. Sorescu), Evul mediu întâmplător (1980, R. Guga), Buna zi de mâine (1981, R. Alexandru), Căutătorii de aur (1981, Radu Alexandru), Îngerul bătrân (1982, A. Sever), Tentația (1982, A.G. Ardeleanu), Despărțire la marele zbor (1982, Bărbulescu și Anania), Noaptea e parohia mea (1982, A. Sever), Rezervația de pelicani (1983, D.R. Popescu), Dragoste la prima vedere (1984, Lucia Verona), Pragul nemuririi (1985, A. Voitin), Cerul înstelat deasupra noastră (1986,

E. Oproiu), Fântânile (1988, Bărbulecu și Anania), Moara de pubere (1988, D.R. Popescu).

Dintre actorii consacrați, au dominat scena teatrelor și platourile de filmare actorii: Flavia Buref, Dina Cocea, Melania Cârje, Olga Tudorache, Margareta Pogonat, Leopoldina Bălănuță, Carmen Stănescu, Draga Olteanu Matei, Tamara Buciuceanu, Stela Popescu, Ileana Stana Ionescu, Marga Barbu, Tatiana Iekel, Luminița Iacobescu, Valeria Seciu, Ana Szeles, Gina Patrichi, Mariana Mihuț, Coca Andronescu, Mitzura Arghezi, Irina Petrescu, Marina Voica, Grigore Vasiliu Birlic, George Calboreanu, Fory Etterle, George Vraca, Nicolae Sireteanu, Theodor Danetti, Colea Răutu, Ion Finteșteanu, Alexandru Giugaru, Mircea Șeptilici, Vasile Ichim, Radu Beligan, Ștefan Ciubotărașu, Alexandru Repan, Emanoil Petruț, Constantin Codrescu, Puiu Călinescu, Ștefan Mihăilescu Brăila, Traian Petruț, Ernest Maftעי, Mihai Mereuță, Ion Luchian, Iurie Darie, Ștefan Tapalagă, Ilarion Ciobanu, Dem Rădulescu, Toma Caragiu, Victor Rebengiuc, Silviu Stănculescu, Gheorghe Dinică, Jean Constanatin, Amza Pelea, Ion Besoiu, Mihai Fotino, Mircea Albulescu, Octavian Cotescu, Ion Dichiseanu, Horia Căciulescu, Constantin Rauțchi, Constantin Dinulescu, Florin Piersic, Mitică Popescu, Marin Moraru, Ștefan Bănică, Sebastian Papaiani, Liviu Ciulei, Emil Botta, Ion Caramitru, Gyorgy Kovacs, Vasile Nițulescu, Gheorghe Cozorici, Ștefan Iordache.

Din generația mai tânără au debutat pe scenă actorii: Elena Albu, Cecilia Bârbora, Rodica Popescu Bitănescu, Mariana Buruiiană, Magda Catone, Florina Cercel, Anda Călugăreanu, Elena Dacian, Cezara Dafinescu, Cristina Deleanu, Dana Dogaru, Catrinel Dumitrescu, Tania Filip, Carmen Galin, Irina Gărdescu, Silvia Ghelan, Cornelia Gheorghiu, Monica Ghiuță, Aimee Iacobescu, Dorina Lazăr, Diana Lupescu, Rodica Mandache, Teodora Mareș, Gilda Marinescu, Mihaela Marinescu, Olga Delia Mateescu, Adela Mărculescu, Mariana Mihuț, Maia Morgenstein, Lucia Mureșan, Rodica Mureșan, Reka Nagy, Adriana Nicolescu, Valeria Ogășanu, Gina Patrichi, Ioana Pavelescu, Oana Pelea, Maria Ploae, Silvia Popovici, Natașa Raab, Oana Sârbu, Cristina Stamate, Ileana Stana-Ionescu, Eniko Szilagy, Julieta Szonyi, Rodica Tapalagă, Vasilica Tastaman, Carmen Tănase, Ilinca Tomorroweanu, Melania Ursu, Tora Vasilescu, Doru Ana, Alexandru Arșinel, George Alexandru, Costel Băloiu, Dan Bitman, Mihai Bisericeanu, Claudiu Bleonț, Marius Bodochi, Ștefan Bănică Junior, Florin Călinescu, Constantin Cotimanis, Alexandru Croitoru, Cornel Coman, Viorel Comănici, Dan Condurache, Nicu Constantin, Teodor Corban, Costel Constantin, George Constantin, Mihai Constantin, Szabolcs Cseh, Mircea Danieluc, Valer Dellakeza, Mircea Diaconu, Constantin Diplan, Geo Dobre, Dumitru Furdui, Vladimir Găitan, Nicolae Gărdescu, Ilie Gheorghe, Radu Gheorghe, Ion Haiduc, Emil Hossu, Marian Hudac, Șerban Ionescu, Claudiu Istodor, Marcel Iureș, Nae Lăzărescu, Petre Liciu, Mihai Mălaimare, Horațiu Mălăieie, Mihai Mereuță, George Motoi, Vasile Muraru, Sergiu Nicolaescu, Gelu Nițu, Dan Nuțu, Virgil Ogășanu, David Ohanesian, Florin Piersic Junior, Adrian Pinte, Florian Pitiș, Dragoș Pâslaru, Mitică Popescu, Dan Puric, Ștefan Radof, Vlad Rădescu, Mihai Râlea, Mircea Rusu, Geo Saizescu, Horia Șerbănescu, Valentin Teodosiu, Dan Tufaru, Valentin Uritescu, Răzvan Vasilescu, Mircea Veroiu, Dorel Vișan, Gheorghe Visu, Florin Zamfirescu.

Cu un program de televiziune de 4 ore și o rețea Internet extrem de restricționată, cinematograful reprezenta o atracție egală cu un spectacol de teatru sau operă, accesibilă maselor populare. Cele peste 600 de săli de cinematograful aveau câteva mii de angajați și puteau acomoda circa 720 000 - 1 000 000 de spectatori pe zi (capacitate maximă). Industria filmului a prosperat, atingând performanțe fără precedent. Dintre numeroasele producții ale epocii, câteva exemple reprezentative sunt: *De-aș fi Harap Alb* (Gopo, 1965), *Neamul Șoimăreștilor* (M. Drăgan, 1965), *Runda 6* (P. Dorneanu, 1965), *Corigența domnului profesor* (H. Boroș, 1966), *Dacii* (S. Nicolaescu, 1966), *Diminețile unui băiat cuminte* (A. Blaier, 1966), *Golgota* (M. Drăgan, 1966), *Haiducii* (D. Cocea, 1966), *Meandre* (M. Săucan, 1966), *Răscoala* (M. Mureșan, 1966), *Șapte băieți și o ștrengăriță* (P. Popescu, 1966), *Zodia Fecioarei* (M. Marcus, 1966), *Amprenta* (V. Dorneanu, 1967), *Cerul începe la etajul III* (F. Munteanu, 1967), *Gioconda fără surăs* (M. Urșianu, 1967), *Șeful sectorului de suflute* (G. Vitanidis, 1967), *Columna* (M. Drăgan, 1968), *Împușcături pe portativ* (C. Grigoriou, 1968), *Răpirea fecioarelor* (D. Cocea, 1968), *Răutăciosul adolescent* (G. Vitanidis, 1968), *Răzbumarea haiducilor* (D. Cocea, 1968), *Tinerete fără bătrânețe* (E. Bostan, 1968), *Baltagul* (M. Mureșan, 1969), *Castelul condamnaților* (M. Iacob, 1969), *Prea mic pentru un război atât de mare* (R. Gabrea, 1969), *Războiul domnițelor* (V. Calotescu, 1969), *Asediul* (M. Mureșan, 1970), *B.D. Intră în acțiune* (M. Drăgan, 1970), *B.D. în alertă* (M. Drăgan, 1970), *Cântecele mării* (F. Munteanu, 1970), *Haiducii lui șapte cai* (D. Cocea, 1970), *Mihai Viteazul* (S. Nicolaescu, 1970), *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (S. Nicolaescu, 1971), *B.D. la munte și la mare* (M. Drăgan, 1971), *În marea trecere* (M. Ilieșu, 1971), *Întoarcere în viitor* (Sabin Bălașa, 1971), *Săptămâna nebunilor* (D. Cocea, 1971), *Serata* (M. Urșianu, 1971), *Zesătrea domniței Ralu* (D. Cocea, 1971), *Adio, dragă Nela !* (C. Todea, 1972), *Astă seară dansăm în familie* (G. Saizescu, 1972), *Aventuri la Marea Neagră* (S. Stiopul, 1972), *Bariera* (M. Mureșan, 1972), *Ciprian Porumbescu* (G. Vitanidis, 1972), *Cu mâinile curate* (S. Nicolaescu, 1972), *Felix și Otilia* (I. Mișu, 1972), *Puterea și adevărul* (M. Marcus, 1972), *Sfânta Tereza și diavoli* (F. Munteanu, 1972), *Zestrea* (L. Popa, 1972), *Departee de Tipperary* (M. Marcus, 1973), *Despre o anume fericire* (M. Constantinescu, 1973), *Dimitrie Cantemir* (G. Vitanidis, 1973), *Explozia* (M. Drăgan, 1973), *Frații jderi* (M. Drăgan, 1973), *Nunta de piatră* (M. Veroiu, 1973), *Tatăl risipitor* (A. Petringenaru, 1973), *Ultimul cartuș* (S. Nicolaescu, 1973), *Veronica și Veronica se întoarce* (E. Bostan, 1973), *Agentul straniu* (S. Stiopul, 1974), *Capcana* (M. Marcus, 1974), *De bunăvoie și nesilit de nimeni* (M. Dinescu, 1974), *Duhul aurului* (D. Pița, 1974), *Întoarcerea lui Magelan* (C. Nicolae, 1974), *Muntele ascuns* (A. Băleanu, 1974), *Nemuritorii* (S. Nicolaescu, 1974), *Păcală* (G. Saizescu, 1974), *Porțile albastre ale orașului* (M. Moldovan, 1974), *Stejar - extremă urgență* (D. Cocea, 1974), *Tată de duminică* (M. Constantinescu, 1974), *Trecătoarele iubiri* (M. Urșianu, 1974), *Un comisar acuză* (S. Nicolaescu, 1974), *Un zâmbet pentru mai târziu* (A. Boianu, 1974).

Actorul și sălbaticii (Manole Marcus, 1975), Cercul magic (David Reu, 1975), Cursa (M. Danieluc, 1975), Elixirul tinereții (G. Naghi, 1975), Filip cel bun (D. Pița, 1975), Ilustrate cu flori de câmp (A. Blaier, 1975), Insula comorilor (S. Nicolaescu, 1975), Mastodontul (V. Calotescu, 1975), Muschetarul român (G. Vidtanidis, 1975), Nu filmăm să ne amuzăm (I. Mișu, 1975), Orașul văzut de sus (L. Bratu, 1975), Toamna bobocilor (M. Moldovan, 1975), Zidul (C. Vaeni, 1975), Dincolo de pod (M. Veroiu, 1976), Gloria nu cântă (A. Bocăneț, 1976), Mere roșii (A. Tatos, 1976), Misterul lui Herodot (G. Tarnavski, 1976), Oaspeți de seară (G. Turcu, 1976), Operațiunea Monstrul (M. Marcus, 1976), Osânda (S. Nicolaescu, 1976), Pinteia (M. Moldovan, 1976), Povestea dragostei (Gopo, 1976), Prin cenușa imperiului (A. Blaier, 1976), Roșcovanul (F. Munteanu, 1976), Serenadă pentru etajul XII (T. Popescu, 1976), Singurătatea florilor (M. Constantinescu, 1976), Tănase Scatiu (D. Pița, 1976), Trei zile și trei nopți (D. Tănase, 1976), Zile fierbinți (S. Nicolaescu, 1975), Accident (S. Nicolaescu, 1977), Aurel Vlaicu (M. Drăgan, 1977), Buzduganul cu trei pecetei (C. Vaeni, 1977), Cuibul salamandrelor (M. Drăgan, 1977), E atât de aproape fericirea (A. Cărlin, 1977), Iarna bobocilor (M. Mureșan, 1977), Împușcături sub clar de lună (M. Mureșan, 1977), Ma-ma (E. Bostan, 1977), Marele singuratic (I. Mișu, 1977), Mânia (M. Veroiu, 1977), Regăsire (T. Roman, 1977), Tufă de Venetia (P. Bokor, 1977), Urgia (A. Blaier, 1977), Iarba verde de acasă (S. Gulea, 1978), Acțiunea Autobuzul (V. Calotescu, 1978), Ciocolată cu alune (G. Naghi, 1978), Eu, tu și Ovidiu (G. Saizescu, 1978), Expresul de Buftea (H. Boroș, 1978), Gustul și culoarea fericirii (F. Cernăianu, 1978), Înainte de tăcere (A. Visarion, 1978), Omul în loden (N. Mărgineanu, 1978), Pentru Patrie (S. Nicolaescu, 1978), Profetul aurul și ardelenii (D. Pița, 1978), Rătăcire (A. Tatos, 1978), Revanșa (S. Nicolaescu, 1978), Am fost șaisprezece (G. Cornea, 1979), Ecaterina Teodoroiu (D. Cocea, 1978), Melodii, melodii (F. Munteanu, 1978), Totul pentru fotbal (A. Blaier, 1978), Bietul Ioanide (D. Pița, 1979), Clipa (G. Vitanidis, 1979), Duios Anastasia trecea (A. Tatos, 1979), Falansterul (S. Știopul, 1979), Ion (M. Mureșan, 1979), Între oglinzi paralele (M. Veroiu, 1979), Nea Mărin miliardar (S. Nicolaescu, 1979), Omul care ne trebuie (M. Marcus, 1979), Ora Zero (N. Corjos, 1979), Singur printre prieteni (C. Todea, 1979), Vacanță tragică (C. Vaeni, 1979), Vis de ianuarie (N. Opreșcu, 1979), Vlad Țepeș (D. Năstase, 1979), Artista, dolarii și ardelenii (M. Veroiu, 1980), Burebista (G. Vitanidis, 1980), Casa dintre câmpuri (A. Tatos, 1980), Drumul oaselor (D. Năstase, 1980), Dumbrava Minunată (G. Naghi, 1980), Întoarcerea lui Vodă Lăpușeanu (M. Urșianu, 1980), La răscrucea marilor furtuni (M. Moldovan, 1980), Mireasa din tren (L. Bratu, 1980), Munții în flăcări (M. Moldovan, 1980), O lacrimă de față (I. Demian, 1980), Probă de microfon (M. Danieluc, 1980), Punga cu libelule (M. Marcus, 1980), Rug și flacăra (A. Petringeanu, 1980), Vânătoarea de vulpi (M. Danieluc, 1980).

Alo, aterizează străbunica ! (N. Corjos, 1981), Ana și hoțul (V. Calotescu, 1981), Capcana mercenarilor (S. Nicolaescu, 1981), Castelul din Carpați (S. Gulea, 1981), Convoiul (M. Moldovan, 1981), Croaziera (M. Danieluc, 1981), De ce trag clopotele Mitică (L. Pintilie, 1981), Duelul (S. Nicolaescu, 1981), Grăbește-te încet (Geo Saizescu, 1981), Iancu Jianu (D. Cocea, 1981), Înghițitorul de săbii (A. Visarion, 1981), Întoarcerea la dragostea dintâi (M. Mureșan, 1981), Lumina palidă a durerii (I. Mișu, 1981), Maria Mirabela (Gopo, 1981), Năpasta (A. Visarion, 1981), O lume fără cer (M. Drăgan, 1981), Omul și umbra (I. Mișu, 1981), Orgolii (M. Marcus, 1981), Pruncul, petrolul și ardelenii (D. Pița, 1981), Spectacolul spectacolelor (I. Moscu, 1981), Ștefan Luchian (N. Mărgineanu, 1981), Un echipaj pentru Singapore (N. Stan, 1982), Așteptând un tren (M. Veroiu, 1982), Buletin de București (V. Calotescu, 1982), Calculatorul mărturisește (G. Cornea, 1982), Concurs (D. Pița, 1982), Femeia din Urșă Mare (A. Petringeanu, 1982), Întunericul Alb (A. Blaier, 1982), Liniștea din adâncuri (M. Urșianu, 1982), Rămân cu tine (G. Cornea, 1982), Săgeata căpitanului Ion (A. Miheleş, 1982), Semnul șarpelui (M. Veroiu, 1982), Stop cadru la masă (A. Pistiner, 1982), Trandafirul galben (D. Năstase, 1982), Ca-n filme (M. Marcus, 1983), Căruța cu mere (G. Cornea, 1983), Dreptate în lanțuri (D. Pița, 1983), Escapada (C. Diaconu, 1983), Faleză de nisip (D. Pița, 1983), Fructe de pădure (A. Tatos, 1983), Imposibila iubire (C. Vaeni, 1983), Întoarcerea Vlașinilor (M. Drăgan, 1983), Melodii la Costinești (C. Păun, 1983), Misterele Bucureștilor (D. Năstase, 1983), Ochi de urs (S. Gulea, 1983), Pe malul stâng al Dunării albastre (M. Urșianu, 1983), Povestea călătoriilor (A. Mitta, 1983), Ringul (S. Nicolaescu, 1983), Sfârșitul nopții (M. Veroiu, 1983), Viraj periculos (S. Nicolaescu, 1983), Cireșarii (A. Petringeanu, 1984), Fapt divers (A. Blaier, 1984), Galax (Gopo, 1984), Horea (M. Mureșan, 1984), Lovind o pasăre de pradă (I. Demian, 1984), Mireasma ploilor târzii (M. Moldovan, 1984), Mitică Popescu (M. Marcus, 1984), O lumină la etajul 10 (M. Urșianu, 1984), Să mori rănit din dragoste de viață (M. Veroiu, 1984), Secretul lui Bachus (G. Saizescu, 1984), Surorile (I. Mișu, 1984), Zbor periculos (F. Munteanu, 1984), Adela (M. Veroiu, 1985), Căsătorie cu repetiție (V. Calotescu, 1985), Ciuleandra (S. Nicolaescu, 1985), Salutări de la Agigea (C. Diaconu, 1984), Declarație de dragoste (N. Corjos, 1985), Glissando (M. Danieluc, 1985), Întunecare (A. Tatos, 1985), Masca de argint (G. Vitanidis, 1985), Pas în doi (D. Pița, 1985), Promisiuni (E. Bostan, 1985), Racolarea (G. Cornea, 1985), Rămășagul (Gopo, 1985), Sosesc păsările călătoare (G. Saizescu, 1985), Vară sentimentală (F. Munteanu, 1985), Ziua Z (S. Nicolaescu, 1985), Anotimpul iubirii (I. Mișu, 1986), Căutătorii de aur (A. Croitoru, 1986), Colierul de turcoaze (G. Vitanidis, 1986), Liceenii (N. Corjos, 1986), Noi cei din linia întâi (S. Nicolaescu, 1986), Pădureanca (N. Mărgineanu, 1986), Cuibul de viespi (H. Popescu, 1987), Duminică în familie (F. Munteanu, 1987), Enigmele se explică în zori (A. Miheleş, 1987), Moromeții (S. Gulea, 1987), Păstrează-mă doar pentru tine (V. Calotescu, 1987), Primăvara bobocilor (M. Moldovan, 1987), Secretul lui Nemesis (G. Saizescu, 1987), Totul se plătește (M. Moldovan, 1987), Cântec în zori (D. Tănase, 1988), De ce are vulpea coadă (C. Diaconu, 1988), Extemporal la dirigenție (N. Corjos, 1988), Hanul dintre dealuri (C. Nicolae, 1988), În fiecare zi mi-e dor de tine (G. Vitanidis, 1988), Maria și marea (M. Mureșan, 1988), Martori dispăruți (D. Mironescu, 1988), Miracolul (T. Mărcușu, 1988), Muzica e viața mea (I. Mișu, 1988), O vară cu Mara (G. Cornea, 1988), Rochia albă de dantelă (D. Pița, 1988), Cenușa păsării din vis (M. Doroftei, 1989), Mircea (S. Nicolaescu, 1989), Noiembrie,

ultimul bal (1989).

Pentru compozitorii de muzică ușoară, principala arenă competițională a fost pe scena Festivalului Mamaia, organizat pe scena Teatrului de Vară Ovidiu, cu 1100 locuri. Printre preminații festivalului s-au numărat: Radu Șerban (Spune-mi și te cred, Prieten drag), Temistocle Popa (Dorule, Olimpiada tinereții, Din totdeauna pe acest pământ, Trecea fanfara militară, Dragostea dintâi, În rândul patru banca de la geam, Cânta un ciobănaș, Și m-am trezit că te iubesc, Omagiu, Te iubesc, Un roman de dragoste, Cântec de tată, Bine-ai venit iubire, Un poem al tuturor, Deschideți zările senine, Seară frumoasă de vară), Vasile Veselovski (Cu tine, Luna la Mamaia, Cânta un matelot, De ce nu ai ?, Ora H, Strada speranței, Ochii tăi, Cine, oare, cine ?, Trenul fericirii), George Grigoriu (Cu tine, E vârsta întrebărilor, Soarele dragostei, Frumusețile tale, Împăcare, Marea mea iubire, marea), Nicolae Kirculescu (Culori, culori, Știu, Pașii noștri, Nu din întâmplare), George Grigoriu (De-ar fi să mă mai nasc o dată, Hei, mare, Ia-ți mireasă ziua bună, Stelele, Baladă pentru acest pământ, Împăcare, Stele lângă stele, Să cânte lumea, Vom iubi cât vom trăi), Alexandru Mandy (Cântecul vântului, Primul loc pe pământ), Aurel Giroveanu (Visul meu, viața mea, După noapte vine zi, Mi-e necaz pe calendar, Te mai ascult și azi, În fiecare port, Dor și gând, Concert pentru soare și cer albastru, În amurg), Paul Urmuzescu (Prima chemare), Henri Mălineanu (Nu se poate, Mi-a venit mintea acasă, Toți copiii pământului, Lasă supărarea, Să binecuvântăm pământul, Cine a iubit cu adevărat, Vrei nu vrei), Vasile Vasilache (Vechiul pian, Vrem pace pe pământ, Dorul, Spune-mi, țara mea, Magistrala albastră, Truli, truli, De ce nu-mi spui că mă iubești ?), Mișu Iancu (N-am știut, Cine-aș fi, Un om), Sergiu Malagamba (Cu ochii închiși), Florin Bogardo (Ora cântecului, Să nu uităm să iubim trandafirii, O pasăre, un fluture, Tu ești primăvara mea, Ochiul tău iubit, Definiție, Ajută-mă să nu mă îndrăgostesc, De vrei să ști ce înseamnă român, Doar marea), Laurențiu Profeta (De ieri până azi, O zi de vacanță), Edmond Deda (Of, inimioară), Elly Roman (Te strâng la piept, dragostea mea), Ion Cristinoiu (Încrederea, Ani fericiți, Melodiile dragostei, Revederea, Păsările, De n-ai să vii, Soare pe pământ, Ne mai vedem și mâine, N-am cuvinte, Dor de viață, Mi-e dor de tine, Cum să te uit, Vino, iubire, înapoi), Horia Moculescu (A fost odată ca-n povești, Cântec, Dacă vrei dragostea mea, Apă și foc, Nu te cunosc, Leagănul meu, Păi de ce ?, Eu și tu, Să păstrăm ce-i frumos), Gelu Solomonescu (Privește lumea, Azi aici, acum, Pace vrem, Un om între oameni), Radu Șerban (Cine a găsit tinerețea mea, O ramură spre cer), Marius Țeicu (Tinerii, Acum te-am regăsit, Doar pacea, Planete, Chemarea dragostei, Scrie, scrie, Un telefon, Voi cânta pentru mileniul trei, Plouă cu soare, E șah și mat, Ani de soare), Aurel Manolache (La noi, Comoara mea, Lumea amintirilor, Vorbește marea, Nu te cred, Ce frumoasă este marea, Insula iubirii), Marcel Dragomir (Adolescenții, Mă rog, Ești învingător, Visul celor mai frumoase flori), Jolt Kerestely (Copacul, Pentru că tu ești, Tăcutele iubiri, În pași de step, Visez o primăvară, Cine iubește), Camelia Dăscălescu (Declarație de dragoste, Un cânt pentru pace, Nu-mi pare rău, Acele veri ale iubirii, Serenadă pentru ochii tăi, Dragostea mea), Ramon Tavernier (Coloana infinită), Sile Dinicu (Omul are ultimul cuvânt), Laurențiu Profeta (Cântec pentru planeta inocenței, De azi, pe mâine), Ionel Tudor (Copilul meu, Plimbare în ploaie, Anotimpul speranțelor, Muzica și numai ea, Pentru linișeta planetei, Anotimpul speranțelor, O iubire eternă, Va fi coloană-n infinit, Vom cânta), Cornel Fugaru (Eu cred în dragoste, Fericirea ta, Știu, Să alergăm prin ploaie, Nu e ușor, Oricât timp aș avea, Dă-mi o șansă, Hai să

privim o clipă înapoi, De-ar fi dorul, Un călător), Petre Magdin (Anii mei), Dan Ardelean (Ileană, O seară la discotecă, Nopti cu stele, Au pornit cocorii, Vreau o stea, Azi, Lumea-i a ta), Șerban Georgescu (Ne cheamă marea).

Un eveniment muzical de tradiție a fost și festivalul Cerbul de Aur de la Brașov, organizat în incinta Teatrului Dramatic, cu participare internațională. În epoca socialistă au avut loc doar patru ediții: 1968, 1969, 1970 și 1971. Atracția principală au fost concurenții de peste hotare, interpretând melodii în limba română. Dintre aceștia: Nicky Hilton, Kalinka, Doddy Mcneil, Jaques Hustin, Josef Laufer, Iordanka Hristova, Urszula Sipinska, Kati Kovacs, Jacqueline Midinette, Frida Boccara, Renate Kern, Roy Black, Renata Pacini, Julio Iglesias, Hana Pazeltova, Conny Vink, Therese Steinmetz, Joe Dolan, Julie Saget, Lilian Harriet, Galina Nenașeva, Bernadette, Lise Marke, Pașa Hristova, Lili Castel, Mimi Ivanova, Regina Thoss, Olivia Molina, Lorena Midi, Sașka Petkovska, Dova, Ann Louise Hanson, Helena Vondrackova, Zsuzsa Konca, Nicole Jacquemin. Dintre marile vedete au urcat pe scenă: Amalia Rodrigues, Rika Zarai, Bobby Solo, Jean Claude Pascal, Caterina Caselli, Cliff Richard, Tereza Kesovija, Udo Jurgens, Gigliola Cinquetti, Juliette Greco, Mie Nakao, Josephine Baker, Dalida, Sergio Endrigo, Enrico Macias.

Începând cu anul 1976 a fost organizat un ansamblu de manifestări culturale artistice de creație și interpretare sub titlul Cântarea României. Destinat marelui public și formațiilor de amatori, festivalul a pus în scenă toate formațiile artistice organizate în jurul Caselor de Cultură ale Sindicatelor și al Căminelor Culturale de la orașe și sate. Cu o largă participare a maselor populare, festivalul era organizat în trei etape: etapa de masă (în toate localitățile patriei), etapa județeană (în 400 de centre orășenești) și etapa republicană. Concursul era organizat pe genuri artistice: muzică corală, muzică de cameră, operă și operetă, teatru, brigăzi artistice, satiră și umor, coregrafie, muzică populară, fanfară, film, arte plastice. Cel mai cunoscut spectacol de muzică și poezie a fost Cenaclul Flacăra, organizat și condus de poetul Adrian Păunescu. Pe scena festivalului s-au lansat o întreagă generație de cântăreți de muzică folk (Marcela saftiu, Alexandru Andrieș, Mircea Baniciu, Ducu Bertzi, Mircea Florian, Ștefan Hrușcă, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Valeriu Sterian, Victor Socaciu, Vasile Șeicaru), alături de formații pop, rock și jazz: Academica, Accent, Basorelief, Cargo, Celelalte Cuvinte, Clasic XX, Compact, Cristal, Cromatic, Curtea Veche, Evolutiv, Experimental Q, Formația Fără Nume (FFN), Holograf, Iris, Kripton, Magic, Metrock, Mondial, Phoenix, Pro Musica, Progresiv TM, Redivivus, Roșu și Negru, Savoy, Sincron, Sfinx, Semnal M, Timpuri Noi, Trei T, Venus, Voltaj.

Cei mai cunoscuți interpreți de muzică ușoară au fost: Anca Agemolu, Doina Badea, Ramona Bădescu, Ilinca Cerbacev, Anda Călugăreanu, Corina Chiriac, Angela Ciochină, Elena Cârstea, Mirabela Dauer, Marilena Dobre, Luminița Dobrescu, Dida Drăgan, Silvia Dumitrescu, Stela Enache, Viorela Filip, Marina Florea, Loredana Groza, Ioana Iliant, Marilena Iordache, Eva Kiss, Sanda Ladoși, Doina Limbășeanu, Mădălina Manole, Luky Marinescu, Jeanina Matei, Alina Mavrodin, Mihaela Mihai, Ana Maria Moculescu, Mihaela Oancea, Geanina Olaru, Margareta Pâslaru, Olimpia Panciu, Anca Parghel, Mihaela Runceanu, Marina Scupra, Aqvilina Severin, Angela Similea, Oana Sârbu, Paula Seling, Doina Spătaru, Pompilia Stoian,

Anca Țurcașiu, Aura Urziceanu, Marina Voica, Mirela Voiculescu, Nicu Alifantis, Dorin Anastasiu, Alexandru Andrieș, Aurelian Andreescu, Mircea Baniciu, Ștefan Bănică Junior, Dan Bitman, Laurențiu Cazan, Sergiu Cioiu, Mihai Constantinescu, Cornel Constantiniu, Gabriel Cotabiță, Nicu Covaci, Cătălin Crișan, Adrian Daminescu, Ricky Dandel, Gil Dobrică, Gabriel Dorobanțu, Marius Dragomir, Constantin Drăghici, Mircea Dumitrescu, Adrian Enache, George Enache, Petre Geambașu, Luigi Ionescu, Daniel Iordăchioaie, Alexandru Jula, Ion Luchian Mihalea, Horia Moculescu, George Nicolescu, Marian Nistor, Jean Păunescu, Gică Petrescu, Florian Pitiș, Johnny Răducanu, Adrian Romcescu, Dan Spătaru, Hary Tavitian, Aurelian Temișan, Marius Țeicu. Principalele rampe de lansare în televiziune au fost emisiunile: Meridianele Cântecului, Șlagăre în devenire (Titus Munteanu) și Steaua fără nume (Simona Patraulea, Sorin Grigorescu).

Conservarea și promovarea Tezaurului Folcloric românesc s-a făcut în primul rând prin Casele de Cultură ale Sindicatelor și prin orchestrele cluburilor militare teritoriale, corespunzătoare principalelor zone folclorice: Argeș, Banat, Crișana, Bucovina, Delta Dunării, Dobrogea, Moldova, Muntenia, Oltenia, Țara Moților, Țara Oașului, Valea Mureșului, Valea Someșului. Principalele manifestări au fost sub forma unor festivaluri de rang internațional, național sau local. În strânsă legătură cu obiceiurile și tradițiile strămoșești, data organizării era legată de marile sărbători populare: Paștele, Crăciunul, Anul Nou, Rusaliile, Floriile, Sfântul Andrei, Sfântul Nicolae, Sfinții Mihail și Gavril, Sfântul Ilie, Sfânta Varvara, Nunta, Botezul și Boboteaza, Ursitoarele, Paparudele, Sâmbra oilor, Târgul de fete, Lăsatul Secului, Ziua Recoltei, Dragobetele, Salonul Calului, Ignatul. Fiecare localitate a avut barzii săi, dar cei mai cunoscuți și mediatizați interpreți de muzică populară au fost: Ion Albeșteanu, Petre Alexandru, Mariana Anghel, Maria Apostol, Cornelia Ardelean Archiudean, Nelu Bălășoiu, Justina Băluțeanu, Tita Bărbulescu, Lidia Bejenaru, Nicu Bela, Veta Biriș, Dumitru Blajinu, Ioan Boțșă, Cornel Bosoi, Nicolae Botgros, Florica Bradu, Mia Braia, Sava Negrean Brudașcu, Angela Buciu, Marcel Budală, Ionel Budișteanu, Rodica Bujor, Maria Butaciu, Floarea Calotă, Ilie Cazacu, Maria Cârnecki, Tiberiu Ceia, Marin Chisăr, Lucreția Ciobanu, Maria Ciobanu, Ileana Ciuculete, Margareta Clipa, Gică Coadă, Daniela Condurache, Benone Damian, Mariana Stanciu Dănăilă, Victoria Darvai, Ion Dolănescu, Maria Drăgan, Mariana Drăghicescu, Florica Duma, Dumitru Fărcaș, Felician Fărcașu, Viorica Flintașu, Costache Florea, Nicolae Florian, Eugenia Frunză, Nicolaie Furdui Iancu, Emil Gavriș, Tudor Gheorghe, Gheorghe Ionescu Gion, Natalia Gliga, Aurel Gore, Victor Gore, Sirma Granzulea, Alexandru Grozuță, Maria Haiduc, George Hazgan, Maria Iliuț, Toni Iordache, Florentin Iosif, Vasile Iovu, Anastasia Istrati, Zinaida Julea, Gheorghe Lambriu, Laura Lavric, Grigore Leșe, Irina Loghin, Damian Luca, Ion Luican, Gabi Luncă, Lia Lungu, Andrei Mihalache, Dan Moiescu, Angela Moldovan, Drăgan Muntean, Vasile Năsturică, Achim Nica, Nicu Novac, Ion Onoriu, Paraschiv Oprea, Ana Pacatiuș, Tudor Pană, Matilda Pascal Cojocărița, Nicolae Pănicuțu, Ion Păturică, Valeria Peter Predescu, Maria Peter, Ion Petre Stoican, Gică Petrescu, Frații Petreș (Ion și Ștefan), Maria Pietraru, Mioara Pitulice, Nineta Popa, Maria Precup, Marioara Precup, Nicușor Predescu, Victor Predescu, Ionela Prodan, Romica Puceanu, Alexandru Pugna, Vasile Pandelescu, Ioana Radu, Ștefania Rareș, Elena Roizen, Gheorghe Roșoga, Florica Ruja, Ileana Sărăroiu, Steliana Sima, Radu Simion, Benone Sinulescu, Dumitru Sopen, Aneta Stan, Mariana

Stanciu Dănăilă, Mariana Stănescu, Olga Stănescu, Ștefania Stere, Ion Strâmbeanu, Natalia Șerbănescu, Bebe Șerban, Ion Șerban, Aurel Tămaș, Maria Tripon, Ștefan Tudorache, Gheorghe Turda, Ilie Udilă, Florica Ungur, Costel Vasilescu, Liviu Vasilică, Mioara Velicu, Sofia Vicoveanca, Nicoleta Voica, Florica Zaha, Gheorghe Zamfir. Mulți dintre aceștia au debutat în televiziune la emisiunea anilor '70 denumită Floarea din Grădină, realizată de Simona Patraulea și Sorin Grigorescu.

Un mult mediatizat subiect de mândrie a epocii a fost sportul de amatori, împreună cu performanțele sportivilor noștri. În fiecare județ s-au organizat cluburi sportive, în marea lor majoritate militare, cu baze sportive de pregătire deschise publicului larg. Printre stadioanele epocii s-au numărat: București (23 August, Republicii, Lia Manoliu, Unirea, Dinamo, Ghencea, Rapid Giulești, Regie, Progresul, Arcul de Triumf, Rocar), Cluj (Ion Moina, Constantin Rădulescu, CUG), Iași (Politehnica), Craiova (Ion Oblemenco, Extensiv), Pitești (Trivale), Timișoara (Ion Păltinișan, Electrica), Constanța (Farul), Galați (Dunărea, Oțelul), Ploiești (Ilie Oană, Astra), Arad (Francisc von Neuman), Bacău (Sport Club), Brașov (Steagu Roșu), Târgu Mureș (ASA), Hunedoara (Corvinul), Petroșani (Jiul), Reșița (CSM), Satu Mare (Olimpia), Buzău (Crâng), Suceava (Areni), Târgu Jiu (Tudor Vladimirescu), Roman (Moldova), Medgidia (Iftimie Ilisei), Drobeta Turnu Severin (Municipal), Alba Iulia (Cetate), Baia Mare (Viorel Mateianu), Tulcea (Delta), Vaslui (Municipal), Scornicești (Viitorul), Râmnicu Vâlcea (Municipal), Moreni (Flacăra), Turda (Municipal), Giurgiu (Marin Anastasovici), Focșani (Milcovul), Mediaș (Gaz Metan), Botoșani (Municipal), Urziceni (Tineretului), Călărași (Ion Comșa), Năvodari (Petromidia). Dintre sutele de săli de sport, cele mai importante erau Sala Polivalentă București și Sălile Sporturilor din marile orașe: Cluj, Timișoara, Craiova, Ploiești, Sibiu, Deva, Buzău, Baia Mare, Onești. Pentru cele peste 50 de federații sportive s-au organizat peste 3 000 de secții sportive, cu un număr total de peste 100 000 de sportivi legitimați. Primele rezultate onorante s-au înregistrat la Jocurile Olimpice, unde România a obținut un număr impresionant de medalii: Mexico City 1968 (15 medalii), Munchen 1972 (16 medalii), Montreal 1976 (27 medalii), Moscova 1980 (25 medalii), Los Angeles 1984 (53 medalii), Seul 1988 (24 medalii). Organizate pe ramuri sportive, cele mai multe medalii s-au obținut la: gimnastică (72), canotaj (38), atletism (35), caiac canoe (34), lupte (33), box (25), scrimă (16), tir (15), haltere (14). Dintre campioni, cei mai mulți lauri i-au încununat pe:

gimnastică: Nadia Comăneci (9 medalii), Daniela Silivaș (7 medalii), Ecaterina Szabo (5 medalii), Teodora Ungureanu, Gabriela Trușcă, Georgeta Gabor, Anca Grigoraș, Mariana Constantin, Emilia Eberle, Melita Ruhn, Simona Păucă, Lavinia Agache, Laura Cutina, Cristina Grigoraș, Mihaela Stănuț, Doina Stăiculescu, Gabriela Potorac, Dan Grecu, Marius Gherman.

atletism: Viorica Viscopoleanu, Lia Manoliu, Ileana Silai, Mihaela Peneș, Valeria Bufanu, Argentina Menis, Gheorghe Megelea, Doina Melinte, Maricica Puică, Anișoara Cușmir, Vali Ionescu, Mihaela Loghin, Fița Lovin, Cristiana Cojocar, Florența Crăciunescu, Paula Ivan.

canotaj: Ivan Patzaichin (7 medalii), Serghei Covaliov, Dimitrie și Haralambie Ivanov, Viorica Dumitru,

Maria Nichiforov, Atanase Sciotnic, Roman Vartolomeu, Aurel Vernescu, Mihai Zafiu, Petre Ceapura, Ștefan Tudor, Ladislau Lovrenski, Vasile Dâba, Gheorghe Danilov, Gheorghe Simionov, Policarp Malâhin, Larion Serghei, Toma Simionov, Sanda Toma, Petre Capusta, Ion Bârlădeanu, Petre Iosub, Vale Toma, Valeria Răcilă, Elisabeta Lipă (4 medalii), Marioara Popescu, Rodica Arba, Elena Hrovat, Costică Olaru, Olga Homeghi, Veronica Cochelea, Anișoara Bălan, Anișoara Minea.

scrimă: Ionel Drâmbă, Ileana Gyulai Drâmbă, Ana Pascu, Ecaterina Stahl, Olga Szabo, Maria Vicol, Marin Mustață, Corneliu Marin, Aurora Dan Rozalia Oros, Elisabeta Tufan, Monica Weber, Marcela Zsak, Corneliu Marin, Marin Mustață, Ioan Pop, Alexandru Chiculiță, Vilmos Szabo.

box: Ion Monea, Calistrat Cuțov, Ion Alexe, Mircea Simon, Costică Dafinoiu, Alecu Năstac, Victor Zilberman, Dumitru Cipere, Valentin Silaghi, Mircea Fulger, Daniel Dumitrescu.

lupte: Ion Baci, Simion Popescu, Nicolae Marinescu, Gheorghe Berceanu, Victor Dolipschi, Vasile Iorga, Nicu Gângă, Ștefan Rusu, Roman Codreanu, Stelică Morcov, Ladislau Simon, Constantin Alexandru, Petre Dicu, Vasile Andrei, Ion Draica, Vasile Andrei, Ilie Matei, Mircea Frățică, Mihai Cioc, Vasile Pușcașu.

tir: Marcel Roșca, Dan Iuga, Nicolae Rotaru, Corneliu Ion, Sorin Babii. natație: Noemi Lung.

handbal: Cornel Penu, Ștefan Birtalan, Alexandru Dincă, Virgil Tale, Gavril Kicsid, Ghiță Licu, Cristian Gațu, Roland Gunesh, Radu Voina, Simion Schobel, Gheorghe Gruia, Werner Stockl, Dan Marin, Adrian Cosma, Valentin Samungi, Constantin Tudosie, Alexandru Folker, Mircea Grabovschi, Vasile Stângă, Radu Voina, Maricel Voina, Dumitru Berbece, Alexandru Buligan, Cornel Durău.

volei: Valter Chifu, Marius Căta, Laurențiu Dumănoiu, Gunter Enescu, Dan Gârleanu, Sorin Macavei, Vasile Manole, Viorel Manole, Florin Mina, Corneliu Oros, Neculae Pop, Constantin Stere, Nicu Stoian.

haltere: Nicu Vlad, Gelu Radu, Andrei Socaci, Dumitru Petre, Vasile Groapă, Ștefan Tașnadi, Dragomir Cioroslan.

O emblemă a sportului românesc a fost jucătorul de tenis Ilie Năstase, cu 83 de turnee câștigate, printre care: Wimbledon (1973), Roland Garros (1970), US Open (1972, 1975), Turneul Campionilor (1971, 1972, 1973, 1975). Alături de Ion Țiriac a fost de trei ori finalist al Cupei Davis, cu 109 meciuri câștigate din 146. Jucători de tenis de valoare internațională au mai fost: Virginia Ruzici, Florența Mihai, Mariana Simionescu, Lucia Romanov Stark, Dumitru Hărădău, Dinu Pescariu, Florin Segărceanu. Datorită lor, din joc burghez tenisul de câmp a devenit sport de masă, cu zeci de cluburi sau asociații sportive și sute de terenuri amenajate.

Cel mai mediatizat sport a fost însă jocul de fotbal, practic o prezență permanentă în orice jurnal sportiv.

În ordinea titlurilor naționale câștigate, cele mai laureate cluburi de fotbal au fost: Steaua București, Dinamo București, UTA Arad, Universitatea Craiova, Petrolul, Rapid, FC Argeș, CSM Reșița. Alte echipe prezente permanent pe prima scenă au fost: Universitatea Cluj, FC Bacău, Farul Constanța, Jiul Petroșani, FC Brașov, Politehnica Timișoara, FC Național, Politehnica Iași, Oțelul Galați, CFR Cluj, Sportul Studențesc, ASA Târgu Mureș, FC Bihor, FC Corvinul Hunedoara, Olimpia Satu Mare. Performanțele internaționale au constat din prezența la Campionatul Mondial din Mexic (1970) și la turneul final al Campionatului European din Franța (1984). La nivel de club, singura performanță notabilă a fost câștigarea Cupei Campionilor Europeni în anul 1986, prin clubul Steaua București. O performanță individuală remarcabilă a înregistrat atacantul Dudu Georgescu (Dinamo), câștigător al Ghetei de Aur în anii 1975 și 1977, cu peste 40 de goluri marcate într-o singură ediție de campionat și peste 250 în întreaga carieră. Antrenorii echipei naționale din 1970 au fost: Angelo Niculescu, Emeric Vogl, Ștefan Kovacs și Nicolae Dumitru. Jucătorii echipei de aur au fost: Necula Răducanu, Lajos Sătmăreanu, Nicolae Lupescu, Mihai Mocanu, Cornel Dinu, Dan Coe, Emeric Dembrovski, Nicolae Dobrin, Florea Dumitrache, Mircea Lucescu, Radu Numweiller, Mihai Ivănescu, Augustin Deleanu, Vasile Gherghely, Ion Dumitru, Alexandru Neagu, Gheorghe Tătaru, Marius Tufan, Flavius Domide, Nicolae Pescaru, Stere Adamache, Gheorghe Gornea. Selecționerii echipei naționale între anii 1965-1989 au fost: Ilie Oană, Valentin Stănescu, Angelo Niculescu, Constantin Tească, Gheorghe Ola, Cornel Drăgușin, Ștefan Kovacs, Florin Halagian, Constantin Cernăianu, Mircea Lucescu, Emeric Ienei. Alți jucători remarcabili din lotul echipei naționale au fost: Ladislau Boloni, Anghel Iordănescu, Rodion Cămătaru, Gheorghe Hagi, Costică Ștefănescu, Ionel Augustin, Ilie Balaci, Gavril Balint, Miodrag Belodedici, Marcel Coraș, Gino Iorgulecu, Ștefan Iovan, Michael Klein, Silviu Lung, Dorin Mateuț, Dorinel Munteanu, Nicolae Negrilă, Iosif Rotariu, Ștefan Sameș, Costică Ștefănescu, Aurel Țicleanu, Helmuth Duckadam. O prezență la un campionat mondial a înregistrat și echipa de juniori, cea care în anul 1981 a cucerit medalia de bronz la ediția CM Australia, unde Romulus Gabor a fost desemnat cel mai bun jucător al turnelului.

Mai puțin mediatizat, dar la fel de îndrăgit și răspândit a fost jocul de baschet. Pentru întreaga perioadă, la băieți campionatul național a fost dominat de cluburile Steaua București (21 de titluri) și Dinamo București (18 titluri), în timp ce la fete competiția a fost ceva mai strânsă: Politehnica București (11 titluri), Universitatea Cluj (11 titluri), Rapid București (7 titluri). Pe plan internațional, cea mai bună clasare a fost pe locul patru, la Campionatul European din Ungaria (1966). Jucători de top au fost: Sorin Ardelean, Petre Brănișteanu, Anton Netolitzchi, Horia Demian, Vizi Imre, Mihai Albu, Nicolae Viciu, Adolf Cernea, Horea Geomolean, Mircea Barna, Gheorghe Novac, Alexandru Vinereanu, Marian Strugaru, Horațiu Giurgiu, Pavel Visner, Alin Savu, Ekehardt Jekely, Matei Ruhring, Titus Tarau, Radu Diaconescu, Gheorghe Oczelak, Vasile Popa, Costel Cernat, Florentin Ermurache, Constantin Popa. Antrenorii ai echipei naționale de băieți au fost: Vasile Popescu, Alexandru Popescu, Mihai Nedef, Gheorghe Novac. Dintre antrenorii echipelor de fete, cei mai laureați au fost: Constantin Dinescu (Steaua, Rapid), Sigmund Ferencz (Rapid), Grigore Costescu (Politehnica București), Ion Nicolau (IEFS București), Traian Constantinescu (Crișul Oradea), Nicolae Martin (Universitatea Cluj), Horia Pop (Universitatea Cluj).

Republica România (1990-2020)

În cadrul politicii generale a blocului țărilor comuniste de deschidere a economiei spre țările din Vestul Europei, în Decembrie 1989 România a pășit pe calea reformelor social economice, având ca principal obiectiv ridicarea standardului de viață al populației. În urma unor ample manifestații de stradă, conducerea Statului a fost preluată de o formațiune politică alcătuită ad hoc, denumită Frontul Salvării Naționale. Șase luni mai târziu, în urma alegerilor de la 20 Mai 1990, FSN a devenit partid de guvernământ. Marea Adunare Națională a fost înlocuită de un Parlament Bicameral, compusă din Senatul României și Camera Deputaților. Președinte al României a fost ales inginerul hidro-energetician Ion Iliescu (1990-1996), iar în fruntea guvernului a fost desemnat profesorul universitar Petre Roman, de la Facultatea Energetică București. Noua constituție, adoptată la data de 21 Noiembrie 1991 prevedea următoarele modificări: Art 1. România este stat național, suveran, independent, unitar și indivizibil. Forma de guvernământ este republica. România este stat de drept, democratic și social. Art 8. Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale. Art 16. Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Nimeni nu este mai presus de lege. Art 20. Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelate tratate din care România face parte. Art 37. Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate și în alte forme de asociere. Asociațiile cu caracter secret sunt interzise. Art 41. Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Constituția a fost apoi revizuită și republicată în anul 2003. Un prim efect semnificativ în viața politică a fost marcat prin formarea de partide politice antagoniste: Partidul Social Democrat, Partidul Unității Naționale a Românilor, Partidul Democrat, Partidul Liberal, Partidul Național Țărănesc, Partidul Conservator. În deceniile următoare, pentru funcția de Șef al Statului au fost aleși următorii președinți: profesorul universitar Emil Constantinescu (1996-2000), inginerul hidro-energetician Ion Iliescu (2000-2004), ofițerul de marină Traian Băsescu (2004-2014), profesorul Klaus Werner Iohannis (2014-2024). Primul obiectiv al noilor structuri politice a constat din constituirea noului cadru legislativ ca bază a reformelor social politice propuse. Printre principalele legi reformiste au fost: Legea nr 12/1990 - pentru protejarea populației împotriva unor activități comerciale ilicite, Legea nr 31/1990 - privind societățile comerciale, Legea nr 1/1991 privind protecția socială a șomerilor, Legea nr 68/1991 - privind registrul agricol, Legea nr 48/1992 - legea audiovizualului, Legea nr 59/1993 - privind Codul de procedură penală, Codul familiei și Legea contenciosului administrativ, Legea nr 10/1995 - privind calitatea în construcții, Legea nr 55/1995 pentru accelerarea procesului de privatizare, Legea nr 109/1997 - privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic Social, Legea nr 171/1997 - privind planul de amenajare a teritoriului național, Legea nr 54/1998 - privind circulația juridică a terenurilor, Legea nr 100/1998 - privind asistența de sănătate publică. Pentru implementarea reformelor, în anul 1993 Parlamentul României a votat un buget de 2 611 miliarde lei (circa 5 miliarde de dolari), iar în anul următor un buget de 16 600 miliarde lei (circa 7 miliarde dolari). În anul 1997 bugetul a fost de 53 000 miliarde lei (7,5 miliarde dolari) urmat în 1998 de un buget de 88 443 miliarde lei (10 miliarde dolari). În continuare, ca urmare a creșterii economice și a stabilizării monetare, bugetul de stat a continuat panta ascendentă. În anul 2011 bugetul general consolidat a fost de 148,7 miliarde lei (circa 35 miliarde dolari) pentru ca în anul 2021 bugetul general pentru cheltuieli să fie estimat la 445 miliarde lei (peste 100 miliarde dolari). România contemporană are un teritoriu de 238 397 Km², o populație de 19,2 milioane de locuitori și un produs intern brut de 289 miliarde dolari, adică 14 900 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de circa 32 950 dolari/locuitor.

Un prim obiectiv de liberalizare a vieții sociale a vizat reforma învățământului de nivel superior din România, în sensul extinderii gamei de ofertă. Au fost acceptate astfel și instituțiile de învățământ organizate cu fonduri private, inclusiv cele organizate de culte religioase, minorități naționale, sau cele cu predare într-o limbă străină. În baza Legii nr.50/1990 privind inițiativa particulară au luat ființă peste 70 de universități particulare. Dintre acestea, instituții reprezentative sunt: Univesitatea Spiru Haret București, Universitatea Dimitrie Cantemir București, Universitatea Ecologică București, Universitatea Ovidius Constanța, Universitatea Banatului Timișoara, Universitatea Constantin Brâncoveanu Pitești, Universitatea Vasile Alecsandri Bacău, Universitatea George Bacovia Bacău, Colegiul Universitar Economic Buzău, Universitatea Constantin Brâncuși Târgu Jiu, Universitatea Petroșani, Universitatea Petre Andrei Iași, Universitatea Apollonia Iași, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, Universitatea Aurel Vlaicu Arad, Universitatea Vasile Goldiș Arad, Universitatea George Barițiu Brașov, Universitatea Româno-Germană Sibiu, Universitatea Danubius Galați, Universitatea Oradea, Universitatea Valahia Târgoviște, Universitatea Petru Maior Târgu Mureș, Universitatea Gabor Denes Târgu Mureș, Universitatea de Științe Agricole Timișoara, Universitatea Tehnică Baia Mare, Institutul Teologic Romano Catolic Roman, Academia Națională de Informații Mihai Viteazul București, Academia de Poliție Alexandru Ioan Cuza București. Doar în București au luat ființă peste 20 de noi universități. Toate noile sedii au fost ridicate la standarde și cu utilități moderne. Ca urmare a ofertei extinse, pentru majoritatea instituțiilor nu s-au mai organizat examene de admitere. Mulți dintre tineri au optat să urmeze în paralel 2-3 cursuri facultative. Cei mai performanți dintre tineri (cu părinți la fel de performanți), au optat pentru studii la universități de top din întreaga lume. Reformele din învățământul preuniversitar au debutat zece ani mai târziu, în sensul uniformizării cerințelor cu cele din restul statelor Europei. Principalele măsuri au vizat coborârea limitei inferioare de acces la școlarizare prin formarea de clase pregătitoare, cu începere de la vârsta de 6 ani și prelungirea învățământului obligatoriu la zece clase. Cadrul legislativ actual este reglementat prin Legea nr 1/2011 - privind educația națională. Specializarea spre un anumit domeniu de activitate poate începe încă din timpul învățământului liceal. Pe lângă filiera teoretică cu profil umanist sau real, există o filieră tehnologică cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și o filieră vocațională cu profilurile: militar, teologic, sportiv, artistic, pedagogic. Pentru copiii și tinerii competitivi, cu performanțe înalte, formarea unor centre de excelență este coordonată prin Centrul Național de Instruire Diferențiată și se materializează prin: olimpiade și concursuri, tabere de profil, simpozioane, burse de studiu, alte forme de sprijin material. Învățământul particular și confesional se organizează conform principiului nonprofit, respectând criteriile, standardele și indicatorii de performanță din unitățile organizate de stat. Pentru creșterea performanței, numărul elevilor din fiecare clasă trebuie să fie mai mic de 20, în învățământul primar și mai mic de 25, în cel gimnazial și liceal. Cifra medie de școlarizare interesează circa 4,4 milioane de copii și tineri: 3,1 milioane elevi, 650 000 copii de grădiniță și 650 000 studenți. Numărul total al cadrelor didactice este de circa 250 000, adică un profesor la 16-17 elevi. În anul 2010 în România au fost organizate peste 4700 de școli generale. Pentru învățământul liceal există cinci tipuri de licee: Colegii Naționale (cele mai prestigioase), Colegii Naționale Militare (organizate de Ministerul Apărării Naționale), Colegii Economice

sau Tehnice (profesionale), Licee (standard), Grupuri Școlare (grupează două sau mai multe școli). Uniformele școlare sunt facultative (dar recomandabile). Diplomele eliberate de instituțiile de învățământ din România sunt recunoscute în întreaga lume, dar există și excepții. În schimb, diplomele de studiu nu mai asigură obținerea unui loc de muncă, nici în România, nici în orice altă țară a lumii.

Pentru dinamizarea inițiativei private și a interesului personal, una dintre principalele măsuri economice a constat din promulgarea Legii nr 31/1990 privind societățile comerciale, completată apoi prin alte 5 legi și 4 ordonanțe ale Guvernului. Potrivit legii, persoanele fizice și juridice se pot asocia pentru a constitui societăți cu personalitate juridică: 1. în nume colectiv 2. în comandită simplă 3. pe acțiuni 4. în comandită pe acțiuni, sau 5. cu răspundere limitată. Ca urmare, au fost înregistrate la nivel național circa 500 de noi firme în fiecare zi, în jur de 130 000 de firme anual. La nivelul anului 2019, numărul firmelor intrate în insolvență a devenit aproximativ egal cu cel al firmelor nou înființate, astfel că numărul profesioniștilor implicați în activități comerciale s-a fixat în jur de 1,36 milioane de acționari. Totalul firmelor înregistrate a fost în jur de 985 000 companii și 378 000 de PFA (persoane fizice autorizate). Cele mai multe dintre acestea sunt cele aferente: comerțului (29 300), construcțiilor (14. 800) și societăților de prestări servicii (12 900). Activitatea cea mai intensă este în municipiul București cu 247 000 unități economice, urmat de Cluj (73 000), Timiș (58 500) și Constanța (50 300). Nivelul de trai și confortul locuitorilor sunt influențate în primul rând prin magazinele comerciale și societățile prestatoare de servicii. În anul 2020 numărul total de magazine din România a atins cifra de 120 000, adică în medie un magazin la 166 locuitori. Cele mai mari dintre acestea, sunt magazinele de tip Mall, cu o suprafață comercială cuprinsă între 10 000 și 118 000 m² (Iulius Mall Timișoara). Au fost deja date în folosință 83 de astfel de mega magazine, iar alte 10 sunt în construcție. Câteva exemple reprezentative sunt (alfabetic): Mall Alba, Atrim Center Arad, Arena Mall Bacău, Hello Shopping Park Bacău, Vivo Baia Mare, Bistrița Retail Park, Uvertura Mall Botoșani, AFI Brașov, Unirea Brașov, AFI Cotroceni, Dragonul Roșu București, Mega Mall București, Sun Plaza București, Aurora Buzău, Iulius Mall Cluj, VIVO Cluj, City Park Mall Constanța, Vivo Constanța, Electroputere Park Craiova, Shopping City Deva, Severin Center, Focșani Mall, Galați Shopping City, Era Iași, Palas Mall Iași, Era Oradea, Lotus Oradea, Galleria Piatra Neamț, Jupiter Pitești, Ploiești Shopping City, Shopping City Râmnicu Vâlcea, Promenada Mall Târgu Mureș, Iulius Mall Timișoara, Shopping City Timișoara, Târgu Jiu Shopping City, Proxima Vaslui. Pentru companiile industriale de succes, o alternativă de finanțare față de împrumutul bancar o oferă Bursa de Valori București, de unde societățile listate pot extrage capital prin emiterea de acțiuni și obligațiuni. Este însă obligatorie transparența informațională, pentru a atrage investitorii. Fiecare societate listată prezintă investitorilor istoricul companiei, capitalul de piață, evoluția recentă a prețului acțiunilor, volumul de vânzări și cumpărări, ultimul preț, variația de preț și dividendele per acțiune. Câteva dintre companiile listate la bursă sunt (alfabetic): Alro, Aumil ROM Industry, Armax Gaz, Aerostar, Astra, Carbochim, Condmag, Dafora, Electrocontact, Electroargeș, Electroaparataj, Electroputere, Maralact, Oil Terminal, Prefab SA, Rompetrol, Remat, Romcarbon, Romanofir, OMV, Sinteza, Turbomecanica, Transelectrica, Teraplast, UCM Reșița, Vrancart. Pentru operativitate, firmele prestatoare de servicii sunt grupate pe domenii de activitate: agricultură, industrie extractivă, industrie prelucrătoare, producție și

furnizare de energie, distribuția apei, salubritate, construcții, comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante, informații și comunicații, finanțare și asigurări, tranzacții imobiliare, sănătate, învățământ, activități culturale. Dintre societățile prestatoare de servicii, câteva exemple sunt: BRD Societe Generale, Dacia Service, Crinul SRL, Sianur, Mecanica Botiz, Prestarea Societate Cooperativa, Alpha Group SRL, SIF Banat, SIF Transilvania, SIF Muntenia, SIF Oltenia. În ansamblul său, prin descentralizarea structurilor organizatorice, întreaga viață economică a devenit mai dinamică, cu un ritm de creștere mai alert. S-a normalizat și raportul de schimb valutar cu majoritatea țărilor Europei, cu o tendință de atingere a raportului ideal de 1/1.

Procesul de liberalizare a vieții social politice a inclus și o relaxare a vieții spirituale, prin recunoașterea și susținerea guvernamentală a 18 culte religioase. Dintre acestea, Biserica Ortodoxă Română deservește 86,8 % din populație, urmată de Biserica Romano-Catolică (4,7 % din populație) și Biserica Greco-Catolică (1 % din populație). Cadrul legislativ general a fost promulgat prin Legea nr. 489/2006: Art 1. Statul român respectă și garantează dreptul fundamental la libertate de gândire, de conștiință religioasă, a oricărei persoane de pe teritoriul României. Art 9. În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee. Cultele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Art 16. Cultele recunoscute pot folosi, în desfășurarea activităților lor, orice limbă considerată de cuviniță. Evidența financiar contabilă se va ține însă și în limba română. În relațiile cu autoritățile statului, cultele recunoscute folosesc limba română. Dintre cele 2 588 de biserici confiscate în anul 1948, aproximativ 1000 de biserici au fost retrocedate cultelor de care au aparținut, atunci când comunitățile locale și-au exprima dorința de a reveni la vechea credință. În ce privește proprietatea funciară, câteva sute de mii de hectare de teren forestier au fost retrocedate către Fondul Bisericesc Ortodox Român, sau sunt în curs de retrocedare. În baza legislației privind libera inițiativă, toate cultele religioase au organizat numeroase activități producătoare de profit. Cu cei peste 16 milioane de credincioși, Biserica Ortodoxă Română, păstorită de patriarhii Teoctist Arăpașu (1986-2007) și Daniel Ciubotea (2007 -), a înregistrat evoluția cea mai dinamică, cu peste 2000 de biserici nou construite (circa 90 pe an) și alte mii de biserici renovate sau recondiționate. Cea mai reprezentativă este Catedrala Mântuirii Neamului, ctitorită de Patriarhul Daniel Ciubotea, una dintre cele mai mari biserici ortodoxe din lume. Înaltă de 120 metri, lungă de 120 metri și lată de 70 metri, clădirea are o suprafață totală de 38 000 m², pentru a putea acomoda 5 000 de pelerini în interiorul clădirii și până la 125 000 de credincioși în exteriorul Catedralei, cu ajutorul unor ecrane imense. Clopotul cel mare, turnat la Innsbruck, are diametrul de 3,35 metri și cântărește 25 de tone. Organizată în 6 mitropolii, 12 arhiepiscopii și 15 episcopii, Biserica Ortodoxă mai are însă 13 527 de parohii, deservite de 14 513 preoți și diaconi (unul la circa 1100 de locuitori). Nucleul și flacăra credinței se păstrează și în cele 631 de mănăstiri, în care viețuiesc circa 3500 de monahi și 5000 de monahii. Dintre acestea, 48 sunt mănăstiri nou construite: Adamclisi (Constanța), Adamești (Teleorman), Leaota (Dâmbovița), Băișoara (Cluj), Bic (Sălaj), Calapodești (Bacău), Caraculău (Bacău), Casian (Constanța), Cârcea (Dolj), Ciocănești (Suceava), Codreanu (Bacău), Corbești (Bihor), Danil Sihastru (Suceava), Deleni (Constanța), Dobrești (Timiș), Dobric (Bistrița Năsăud), Dridu (Ialomița), Fârdea (Timiș), Florești (Cluj), Gruitul Rotund (Maramureș), Ionești (Arad), Salva (Bistrița Năsăud), Lipnița

(Constanța), Lucanii de Sus (Timiș), Mestecăniș (Suceava), Morisena (Timiș), Nușeni (Bistrița Năsăud), Petru Vodă (Neamț), Pianu de Sus (Alba), Pietra Fântânele (Bistrița Năsăud), Plopana (Bacău), Portărița (Satu Mare), Giroc (Timiș), Prilog (Satu Mare), Rona de Sus (Maramureș), Săpânța (Maramureș), Scărișoara Nouă (Satu Mare), Cheile Turzii (Cluj), Ilva Mare (Bistrița Năsăud), Sopor de Câmpie (Cluj), Strunga (Constanța), Șatra (Maramureș), Topolog (Tulcea), Țeghea (Satu Mare), Țigănești (Teleorman), Valea Mare (Covasna), Vedea (Argeș), Voivodeni (Sălaj). Ierarhii și edili de seamă ai cultului ortodox sunt: Irineu Popa Mitropolit al Olteniei, Laurențiu Streza Mitropolit al Ardealului, Teofan Savu Mitropolit la Moldovei, Ioan Selejan Mitropolit al Banatului, Andrei Andreicuț Mitropolit al Clujului, Timotei Sevcicu Arhiepiscop al Aradului, Ioachim Giosanu Arhiepiscop al Bacăului, Calinic Dumitru Arhiepiscop al Sucevei, Teodosie Petrescu Arhiepiscop al Tomisului, Casian Crăciun Arhiepiscop al Dunării de Jos, Visarion Bălțat Episcop al Tulcei. Pentru românii de peste granițe sunt organizate alte 4 mitropolii și 3 episcopii. Organele de presă ale Bisericii Ortodoxe Române sunt reprezentate prin: un centru de presă (Basilica), un post TV (Trinitas), un post de radio (Trinitas), un cotidian (Lumina), un săptămânal (Lumina de Dumineca), o revistă pentru copii (Chemarea Credinței). Biserica Romano Catholică din România, cu 870 000 credincioși este compusă din două Arhidieceze (Alba Iulia, București) și 4 Dieceze (Iași, Oradea, Satu Mare, Timișoara), cu numeroși enoriași în județele: Harghita (200 000), Bacău (94 500), Covasna (74 000), Satu Mare (59 500), Timiș (54 500), Mureș (48 500), Bihor (48 500), Neamț (48 500).

Suportul material al tuturor activităților economice și social politice trebuie să aibă în vedere o judicioasă structurare a resurselor energetice, pe cât posibil sun formă de energie verde, regenerabilă. În anul 1990 a luat ființă Regia Autonomă de Electricitate (RENEL), având ca sarcini producerea, transportul și distribuția energiei electrice. O primă măsură radicală a constat din închiderea unităților industriale energofage (Combinatele de Utilaj Greu, turnătoriile) și a celor bazate pe tehnologii învechite. Relativ la producția de energie electrică nepoluantă, cel mai important pas a constat din intrarea în funcție a Unității nr 1 de la Centrala nucleară Cernavodă, cu o putere instalată de 700 MW și o producție anuală de 5 TWh. Cel de al doilea reactor a fost dat în funcțiune în anul 2007, iar unitățile 3 și 4 sunt în curs de dezvoltare și activare. Începând cu anul 2000, producția de energie electrică a fost împărțită între 5 companii: Nuclearelectrica SA, Termoelectrica SA, Hidroelectrica SA, Electrica SA și Transelectrica SA. Actual, producția totală de energie electrică este de circa 65 TWh, dintre care 35 % termocentrale pe bază de cărbune, 33 % hidrocentrale, 20 % energie nucleară, 11 % termocentrale pe hidrocarburi, 0,2 % eoliană. Tendința pentru viitor este pentru a exploata restul de 50 % din potențialul hidroenergetic (circa 6 500 MW), în paralel cu dezvoltarea noilor surse bazate pe energie fotovoltaică și eoliană. În perioada 1990-2020 s-au construit 28 de hidrocentrale mici, cu o putere totală instalată de 700 MW, iar alte 50 de microhidrocentrale sunt în faza de proiect. Dintre noile resurse, valorile maxime atinse de energia fotovoltaică au fost de 376 MW (iulie 2021), iar pentru cea eoliană de 229 MW (iulie 2021). Potențialul maxim acestor instalații este însă în jur de 4 400 MW, dintre care 2 700 MW din energie eoliană și 1077 MW din panouri solare. Este în curs de construcție și o a doua centrală nucleară, cu o putere instalată totală de 2400 MW. Pentru a simplifica proiectele de finanțare, au fost dezvoltate și proiecte finanțate de marii consumatori, responsabili pentru a-și produce singuri energia

electrică necesară. Surplusul de energie produsă va fi comercializat în rețeaua națională, sau în cea internațională. Cele mai importante proiecte propuse pentru viitorul apropiat sunt: Tarnița Lăpușești (hidrocentrală 1000 MW), Alro Slatina (termocentrală de 1000 MW), Petrom (termocentrală 860 MW), Termoelectrica (termocentrală 800 MW), Iberdola Renovables (eoliană 1 600 MW), Energy Holding (termocentrală 400 MW), Gamesa (eoliană 500 MW), Continental Wind Partners (eoliană 345 MW). Începând cu anul 2014, piața de electricitate din România a fost interconectată cu cele din țări precum Ungaria, Slovacia și Cehia. Sunt în fază de proiect rețele de interconectare cu Republica Moldova, Serbia și Turcia. În ce privește resursele energetice exploataabile, se estimează că rezervele actuale de lignit sunt de circa 1500 milioane de tone, cu o producție de 32 milioane de tone anual (se epuizează în 50 ani) și 755 milioane de tone huiă cu o producție anuală de 3 milioane de tone. Mai limitate sunt rezervele de țiței (74 milioane de tone/ 5 milioane producție anual) și gaze naturale (185 miliarde metri cubi/ 12 miliarde producție anual). Resursele primare consumate anual pentru producerea de energie electrică sunt estimate la circa 52 000 milioane KWh. Producția totală de energie este în jur de 400 TWh/anual. Energia termică necesară încălzirii spațiilor utile este în jur de 13 320 000 Gcal, dintre care 11 500 000 Gcal sunt destinate populației, pentru cele 2,35 milioane de locuințe racordate la sisteme centralizate de producție. Pentru fiecare 1000 euro Produs Intern Brut consumul energetic este în România de patru ori mai mare decât media Uniunii Europene, semn că mare parte din unitățile de producție trebuie să fie în continuare modernizate sau re tehnologizate.

Industria românească a suferit un proces de restructurare amplă, în sensul scăderii numărului de angajați în favoarea soluțiilor automatizate și robotizate. Față de cei 3,5 milioane de salariați ai anului 1990, în anul 2020 au fost inventariați 1,36 milioane de angajați, dintre care 1,149 milioane în industria prelucrătoare, 102 000 în distribuția apei și salubritate și 48 700 în industria extractivă. Cei mai mulți dintre angajați sunt în industria constructoare de mașini (180 000), urmată de industria alimentară (160 000). În ansamblul său, industria românească continuă să dețină o pondere de 42 % din producția de bunuri și servicii, față de agricultură (11 %), construcții (6,5 %) sau servicii (40,5 %). Cu peste 600 de producători, industria auto are o cifră de afaceri de 18 miliarde euro și un parc național de autovehicule de peste 5,3 milioane bucăți, dintre care 4,3 milioane autoturisme. Principalele uzine producătoare sunt: Dacia Pitești, Ford Craiova, Roman Brașov, Astra Bus Arad, Eurotrans, El Car și Grivbuz. Exemplu de eficiență, cu peste 510 roboți pe linia de asamblare, Uzinele Ford assemblează câte un autoturism Ford B-Max la fiecare 100 de secunde. Primele modele electrice, Dacia Spring, o versiune a modelului Renault City K-ZE, sunt produse la uzinele Dacia și urmează a fi comercializate în China sub denumirea Dongfeng. Exporturile de autovehicule însumează anual 1,4 miliarde euro, urmate de echipamente electrice (800 milioane euro), utilaje și echipamente (500 milioane euro), calculatoare (400 milioane euro), mase plastice și cauciuc sintetic (335 milioane euro), produse ale industriei metalurgice (250 milioane euro), mobilă (200 milioane euro), produse alimentare (168 milioane euro). La contrapartidă, principalele importuri de produse industriale constau din: calculatoare (875 milioane euro), autovehicule (800 milioane euro), echipamente electrice (715 milioane euro), utilaje și echipamente (700 milioane euro), produse chimice (650 milioane euro), produse alimentare (460 milioane euro), textile și îmbrăcăminte (420 milioane euro). Câștigurile salariale înregistrează o medie generală de 4900 lei pe lună

(salariul brut), din care salariul net este de circa 3000 lei pe lună. Pe ramuri industriale, cele mai mici salarii sunt pentru fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (3058/1870), pielărie (3475/2100), salubritate (3800/2355), fabrici de mobilă (3650/2200), prelucrarea lemnului (3650/2300). Cele mai mari salarii se înregistrează pentru: extracția de petrol și gaze (10500/6250), prelucrarea țițeiului (10400/6150), fabricarea produselor din tutun (8700/5200), producția și furnizarea de energie electrică și termică (7800/4700), extracția de cărbune și minerale metalifere (6200/3800), fabricarea de produse farmaceutice (6200/3700), fabricarea de mijloace de transport (6100/3700). În ce privește industria grea, cele mai mari unități au fost cumpărate de parteneri străini: Sidex Galați, Siderurgica Hunedoara, Petrotub Roman și Tepro Iași de ArcelorMittal, Combinatul Siderurgic Reșița și Artrom Slatina de TMK, Donasid Călărași, Silcotub Zalău și Tubinox București de Tenaris. Producția anuală de oțel este de circa 6 milioane tone, iar cea de țevi laminate este de circa 560 000 tone. Cea mai mare cifră de afaceri o înregistrează ArcelorMittal Galați cu 5,1 miliarde lei anual. În perspectiva viitoare imediată, Ministerul de Finanțe a aprobat ajutoare de stat pentru 11 proiecte de investiții, în valoare totală de 600 milioane lei. În plan îndepărtat nu există un plan coerent de dezvoltare, urmând ca industria românească să se adapteze condițiilor de piață din Uniunea Europeană și climatului general de moment din economia mondială. Foarte probabil, viitoarele capacități industriale vor fi concepute modular, cu utilaje acționate computerizat, ușor de adaptat de la un tip de producție la alta.

Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar a stabilit dreptul de repunere în drepturi a persoanelor care au adus teren în patrimoniul cooperativelor agricole de producție, prin eliberarea la cerere a unui titlu de proprietate în limita unei suprafețe minime de 0,5 ha pentru fiecare persoană îndreptățită, până la maximum 10 ha pentru o familie (soții și copiii). Ca urmare a acestei legi cele circa 14,8 milioane de hectare de teren agricol au fost împărțite în 5 500 000 de exploatații, dintre care: 900 000 (< 0,5 ha), 1 100 000 (0,5-1 ha), 1 472 000 (1-2 ha), 1 500 000 (2-5 ha), 363 000 (5-10 ha), 88 800 (10-20 ha), 22 000 (20-50 ha), 15 000 (50-100 ha), 10 000 (> 100 ha). În următoarele decenii, numărul exploatațiilor mai mici de 2 ha s-a redus la circa 2 milioane, iar cel al exploatațiilor de peste 100 ha a crescut la circa 14 000. În fermele familiale mici, unde se exploatează munca animalelor sunt înregistrate 1,2 milioane de vite, în circa 0,56 milioane de ferme, adică o medie de două vite per gospodărie. În sectorul vegetal, suprafața arabilă este de 9,4 milioane ha, dintre care 6,2 milioane ha (66 %) sunt cultivate cu cereale, 1,6 milioane ha (20 %) sunt cultivate cu plante oleaginoase (de 3 ori mai mult decât în anul 1990) iar legumele, cartofii și leguminoasele se cultivă pe circa 0,9 milioane ha (10 %). Vița de vie se cultivă pe 218 000 ha (1,5 %), dintre care 95 000 ha cu viță nobilă, pentru o producție medie anuală de 950 000 tone (6 tone/ha). Numărul de tractoare a crescut de la 127 000 bucăți în anul 1990, la 207 000 în anul 2016, iar numărul plugurilor a crescut de la 73 000 la 160 000. Cultivatorele mecanice au crescut de la 27 000 la 30 000 bucăți, iar cel al semănătorilor mecanice a crescut de la 35 000 la 80 000 bucăți. În sectorul zootehnic, la finele anului 2016 s-au înregistrat 2 milioane bovine, 4,7 milioane porcine, 9,8 milioane ovine, 1,4 milioane caprine, 0,5 milioane cabaline, 75 milioane păsări, 1,5 milioane familii de albine și 0,3 milioane iepuri de casă. Producția anuală de carne este de 1,6 milioane tone (greutate la viu), adică 80 kg/cap de locuitor. Producția anuală de lapte se cifrează la: 42 milioane hectolitri lapte de vacă și bivoliță, 6 milioane hectolitri lapte de oaie și capră. Pentru sursa de proteină se adaugă cele

6,2 miliarde de ouă (300 ouă/cap de locuitor). Pentru toate tipurile de produse agroalimentare producția depășește consumul (incluzând și sectorul zootehnic), după cum urmează: 580 kg/locuitor la cereale boabe, 100 kg/locuitor la grâu și secară, 380 kg/locuitor la porumb, 70 kg/locuitor la cartofi, 36 kg/locuitor la legume, 19 kg/locuitor la carne, 33 l/locuitor la lapte, 58 bucăți/locuitor la ouă. Doar la fructe, consumul depășește producția cu circa 0,7 kg/locuitor. Producțiile maxime obținute (în milioane tone) sunt: porumb (18,6), grâu (10), floarea soarelui (3), orz (1,8), rapiță (1,6), struguri (1,1), varză (1), sfeclă de zahăr (1), prune (0,85), roșii (0,75), mere (0,65). Cu o valoare a producției agricole de circa 15 miliarde euro/anual, România ocupă locul al 9-lea dintre țările Uniunii Europene și înregistrează cel mai mare număr de ferme/locuitor. Suprafața medie a unei ferme este în România de circa 3,37 ha, față de 16,5 ha cât este media Europeană, sau 130 ha/fermă cât înregistrează Republica Cehă. Fondul forerstier și exploatarea forestieră sunt reglementate prin Legea nr. 26/1996 privind totalitatea pădurilor, a terenurilor destinate împăduririi, a iazurilor, a albiilor pâraielor și a terenurilor neproductive incluse în amenajări silvice. Fondul forestier al României este de 6,5 milioane hectare (27,5 % din teritoriu), dintre care 3,3 milioane ha au fost retrocedate unor persoane fizice sau juridice, după cum urmează: 1,4 milioane ha persoanelor fizice, 970 000 ha unităților administrative teritoriale, 765 000 ha unor asociații de proprietari, 130 000 ha unităților de cult, 16 000 ha Academiei Române, 7 500 ha unităților de învățământ. Plantațiile și terenurile în curs de regenerare ocupă 23 500 ha, iar cele destinate împăduririi ocupă alte 21 000 ha, în timp ce terenurile neproductive ocupă 70 000 ha, iar 23 000 ha sunt în litigiu cu diverși petenți. Anual se exploatează circa 17 milioane metri cubi masă lemnoasă, dintre care 8,5 milioane sunt din proprietatea Statului, administrată de Regia Națională a Pădurilor Romsilva, cu o cifră anuală de afaceri de circa 2 miliarde euro (10 miliarde lei). Piscicultura interesează alte 85 000 ha, în 300 ferme piscicole și 60 de păstrării, pentru o producție anuală de circa 20 000 tone (1 kg/cap de locuitor). În România sunt 20 de parcuri naționale (Delta Dunării, Apuseni, Bucegi, Maramureș, Țara Hațegului, Porțile de Fier, Valea Cernei, Retezat, Rodnei, Cheile Carașului, Cheile Nerei, Călimani, Cozia, Piatra Craiului) și 939 de arii protejate pentru 288 specii de animale și 3759 specii de plante protejate.

Un volum semnificativ de muncă și investiții se înregistrează în domeniul construcțiilor, cu un număr de circa 380 000 lucrători și o cifră totală de afaceri în jur de 70-75 miliarde lei (15 miliarde euro), dintre care 50 miliarde lei (10 miliarde euro) pentru construcții noi și reparații capitale, restul fiind pentru lucrări în antrepriză, regie, întreținere și reparații curente. Clădirile rezidențiale reprezintă circa o treime (23 miliarde lei) dintre care 18,5 miliarde lei pentru clădiri individuale (vile, case, anexe) și 3,7 miliarde lei pentru clădiri colective de tip bloc de apartamente. Clădirile nerezidențiale totalizează lucrări în valoare de circa 18,5 miliarde lei, dintre care 8,8 miliarde lei pentru clădiri administrative și 1,7 miliarde lei pentru spații comerciale. Infrastructura de transport totalizează investiții în valoare de 15 miliarde lei, dintre care 10 miliarde lei pentru șosele și drumuri. Circa 0,8 miliarde lei se cheltuiesc pentru autostrăzi și alte 1,2 miliarde lei pentru rețeaua de căi ferate. Conductele, liniile electrice și cablurile de comunicație totalizează lucrări în valoare de 3,3 miliarde lei, iar alte 7 miliarde lei se investesc în diferite lucrări de inginerie civilă. Dintre cei 86 000 km de drumuri, autostrăzile reprezintă 912 km, cu un ritm actual de dezvoltare de 50-100 km/an. Cel mai lung tronson actual este Autostrada A2 București-Constanța cu o lungime de 202 Km, conectată la

Autostrada A0 Centura Bucureștiului cu o lungime de 100 Km. Sunt înregistrate 913 000 vehicule de transport marfă și anual se mai înregistrează alte circa 15 000 camioane cu 14 500 remorci și autoremorci. Rețeaua de căi ferate se întinde pe 10 774 km, dintre care 4030 Km linie electrificată. Rețeaua este deservită de 1769 locomotive, 3894 vagoane călători și 33 767 vagoane marfă. Anual, numărul pasagerilor pe căile ferate se cifrează la 64 milioane, totalizând peste 5 miliarde de km parcurși. Volumul total al mărfurilor transportate este de 52 miliarde de tone, totalizând peste 13 miliarde de km parcurși. Metroul București s-a extins cu câțiva kilometri, prin cele trei noi magistrale (4, 5 și 6) aflate încă în construcție. Flota maritimă se compune din 380 de nave, dintre care 2 nave pentru pasageri iar flota fluvială se compune din 1520 de vase, dintre care 75 nave pentru pasageri. Pentru transportul aerian sunt înregistrate 67 nave de pasageri și 16 aeroporturi, cu 22 milioane de pasageri/an. Cele mai mari sunt: București (13,8), Cluj Napoca (2,7), Timișoara (1,5), Iași (1,25), Sibiu (0,68), Craiova (0,5), Bacău (0,45), Suceava (0,35). După publicarea Legii nr. 10/1995 privind calitatea în construcții s-au modificat radical nu doar volumul investițiilor pentru fiecare metru pătrat construit dar și standardul de calitate al produsului finit. Printre performanțele ultimelor decenii se numără în primul rând spațiile administrative din clădiri de tip zgârie-nori, cu 20-40 de nivele, înalte de peste 100 metri. Topul actual al celor mai înalte clădiri include: Sky Tower București (137 m), Globalworth Tower București (120 m), Ana Tower București (110 m), Tower Center International București (106 m), West City Tower Cluj (95 m), Asmita Gardens București (91 m), Orhideea Towers București (85 m), United Business Timișoara (84 m), Bucharest Financial Plaza (83 m), BRD Tower București (82 m), Globalworth Plaza București (80 m), Euro Tower București (80 m), Charles de Gaulle Plaza București (80 m), Cathedra Plaza București (75 m), City Gate București (75 m), Millennium Business Center București (72 m), Evocasa Uptown Ploiești (72 m), Monaco Towers București (71 m), Sema City 1 București (69 m), Bucharest Corporate Center (68 m), Fructus Plaza Timișoara (65 m), Phoenix Tower București (65 m), Riverside Tower București (61 m), United Business Center Timișoara (60 m), Globalworth Campus București (60 m). Cele mai înalte structuri moderne au însă destinație industrială. Topul celor mai înalte structuri moderne include: Turnul Combinatului Cuprom Baia Mare (351 m), Coșul CET Brașov (280 m), Coșul CET Pitești (280 m), Coșul CET Progresu București (240 m), Turnul de Comunicații Ciurel (200 m), Podul peste Dunăre de la Brăila (192 m).

La începutul anului 1992, Guvernul României a semnat acorduri de cooperare cu țări precum China, RDP Coreea, Turcia, Grecia, Italia, Franța, Spania și Austria. A urmat semnarea protocoalelor de participare la Organizațiile Internaționale de Telecomunicații: Satelit Intelsat, Inmarsat și Eutelsat. Legea nr. 48/1992 a audiovizualului a promulgat printre altele: "Libera exprimare a ideilor și opiniilor, precum și libera comunicare a informațiilor prin mijloacele de radiodifuziune și televiziune sunt garantate prin lege, în spiritul drepturilor și libertăților constituționale". Ca rezultat, a urmat o explozie a presei libere, descătușată de orice inhibiții, cu impact negativ asupra actului cultural din Romania, dar cu un puternic impact motivațional asupra maselor. Au apărut 36 de noi ziare cu distribuție la nivel național și alte câteva zeci de ziare regionale. S-au acordat peste 200 de licențe TV pentru emisiune terestră și s-au format primele posturi de televiziune privată: SOTI TV, Antena 1, Tele 7 ABC, Pro TV. Singurele companii de stat în radioteleviziune au rămas:

Televiziunea Română, Societatea Română de Radiodifuziune și agenția de presă Rompres. Dintre cele 7,3 milioane de abonamente Radio-TV, în prezent doar 1,6 milioane mai utilizează televiziunea terestră. În jur de 5,7 milioane de abonați utilizează serviciile unui furnizor de programe via satelit sau prin cablu. Prețul unui abonament lunar este în jur de 5 euro pentru 100-200 de programe. Principalele posturi TV românești sunt: TVR1, TVR2, TVR3, Antena1, Antena2, Antena 3, PRO TV, Kanal D, Prima TV, Național TV, DIGI 24, Agro TV, B1 TV, Romania TV, Realitatea, HappyChanel, DIGI Sport, Look Sport, ProX, Trinitas TV, Speranța TV, CredoTV, Favorit TV, Etno TV, Taraf TV, Kiss TV, ZU TV, TVR Cluj, TVR Craiova, TVR Iași, TVR Târgu-Mureș, TVR Timișoara. Dintre posturile preluate de la parteneri străini, cele mai populare sunt: EuroSport1, EuroSport2, Cinematron, Film Now, HBO, Cinemax, TV1000, TNT, AMC, FilmCafe, Diva, Bollywood, AXN, Comedy Central, National Geographic, Discovery, Visat Explore, Visat Nature, Visat History, History, CBS, TV Paprika, MTV, Mezzo, Disney Channel, Cartoon Network, Minimax, Duck TV, Da Vinci, TV5, Duna TV, RTL 2. Principalele posturi de radio sunt: Kiss FM, Europa FM, PRO FM, Dance FM, DIGI FM, Vibe FM, Sport Total FM, Radio Maria, Radio GaGa. Începând cu anul 2015, un număr de 25 orașe beneficiază de servicii de date mobile 4G LTE. Începând cu anul 2019 un număr de 5 orașe au dezvoltat o rețea de transmisie pentru serviciul 5G. Pentru cele circa 4,1 milioane de linii telefonice fixe principalii furnizori de servicii au fost companiile Telekom Romania Communications, Romanian Cable System reunită cu Romanian Data Systems și United Philips Communications fuzionată cu Vodafone. La acestea s-au adăugat progresiv cele circa 19 milioane de posturi de telefonie mobilă, deservite de companii precum: Orange Romania, Vodafone Romania, Telekom Romania Mobile Communications și Digi Mobil. Costul unei convorbiri telefonice este de 0,08 euro pe minut, iar tariful de interconectare este de 0,07 euro. Vânzările de telefoane mobile se cifrează anual la 250 milioane euro. După ce timp de mai multe decenii serviciile de tip Internet au fost rezervate instituțiilor și persoanelor autorizate, în deceniile 1990-2010 rețeaua Internet s-a extins în România pentru a cuprinde o piață de 7,5 milioane de utilizatori. Dintre aceștia, 3 milioane de abonați utilizează o conexiune fixă în bandă largă, iar alți 5,5 milioane de abonați utilizează o conexiune la rețeaua Internet prin serviciul de telefonie mobilă. Introducerea aparatelor telefonice de tip smartphone a permis integrarea tuturor serviciilor de comunicație într-un singur aparat (tabletă): telefonie, e-mail, mesagerie, Internet, TV-cablu. Cu o viteză de conectare de 6,3 Mbps, Romania se află pe unul dintre primele locuri din lume, după Coreea de Sud, Hong Kong și Japonia. Prețul unui abonament la Internet este între 5 și 10 euro iar prețul per gigabyte este între 1 și 2 euro.

În perioada 1990-2020 Academia Română s-a extins la un număr de 75 instituții (51 institute, 18 centre, 6 fundații). Dintre acestea, nou create sunt: Institutul de Economie Națională, Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale, Institutul Astronomic, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Institutul Național de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice, Fundația Europeană Titulescu, Fundația Națională pentru Știință și Artă. Patrimoniul instituției mai include: Biblioteca Academiei, Editura Academiei, Casa Științei, Casa Oamenilor de Știință, Sala Dalles, Palatul Ghika de la Căciulați, două vile la Predeal. Potrivit statutului, Academia Română poate avea maxim 181 titulari și 135 membri de onoare (cel mult 40 din provincie). După 1990 au fost onorate prin selecție următoarele personalități:

Scriitori și filologi: Andrei Avram, Grigore Brâncuș, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Petru Caraman, Mihail Cernea, Gheorghe Chivu, Constantin Ciopraga, Florica Dimitrescu Niculescu, Gabriela Pană Dindelegan, Ștefan Augustin Doinaș, Geo Dumitrescu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Mihnea Gheorghiu, Dan Grigorescu, Valeria Guțu Romalo, Dan Hăulică, Aladar Laszloffy, Ileana Mălăncioiu, Nicolae Manolescu, Matilda Caragiu Marioțeanu, Dan Horia Mazilu, Gheorghe Mihăilă, Fănuș Neagu, Ion Pop, Mihai Pop, Dumitru Radu Popescu, Marius Sala, Eugen Simion, Dan Simionescu, Gabriel Țepelea, Neculai Alexandru Ursu, Emanuel Vasiliu, Dumitru Vatamaniuc, Grigore Vieru, Romulus Vulcănescu, Mircea Zăciu.

Istorici și filozofi: Ștefan Afloroaiei, Alexandru Balaci, Ion Banu, Mihai Bărbulescu, Ion Barnea, Dumitru Berciu, Dan Berindei, Alexandru Boboc, Cornelia Bodea, Virgil Căndea, Ioan Caproșu, Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, Teodor Dima, Nicolae Edroiu, Alexandru Elian, Mircea Flonta, Mircea Florian, Dinu Giurescu, Maria Holban, Ion Ianoși, Zsigmond Jako Pal, Camil Bujor Mureșanu, Paul Helmut Niedermaier, Șerban Papacostea, Ilie Pârvu, Dionisie Pippidi, Andrei Pippidi, Gheorghe Platon, Ioan Aurel Pop, Emilian Popescu, Marius Porumb, Dumitru Protase, Dorina Elena Rusu, Mihai Șora, Victor Spinei, Ștefan Ștefănescu, Nicolae Stoicescu, Gavril Ștrempel, Alexandru Surdu, Pompiliu Teodor, Răzvan Teodorescu, Vasile Tonoiu, Gheorghe Vlăduțescu, Alexandru Vulpe, Alexandru Zub.

Teologi, juriști, militari, sociologi, politicieni: Bartolomeu Valeriu Anania, Petre Andrei, Teoctist Arăpașu, Emilian Birdaș, Alexandru Borza, Daniel Ciubotea, Nicolae Corneanu, Paul Mircea Cosmovici, Wilhelm Dancă, Ion Dogaru, Ion Filipescu, Valentin Georgescu, Vasile Gionea, Christoph Klein, Irineu Mihălcescu, Lucian Mureșan, Gheorghe Nicolescu, Mircea Păcurariu, Antonie Plămădeală, Irineu Popa, Dumitru Popescu, Tudor R. Popescu, Ioan Robu, Moses Rosen, Dragoș Rusu, Henri Stahl, Dumitru Stăniloie, Laurențiu Streza, Alexandru Todea, Vladimir Trebici, Victor A. Voicu, Nestor Vornicescu, Cătălin Zamfir.

Arhitecți, artiști, compozitori: Corneliu Baba, Ștefan Balș Lupu, Romeo Ștefan Belea, Radu Beligan, Wilhelm Georg Berger, Liviu Ciulei, Octavian Lazăr Cosma, Mircea Dumitrescu, Sorin Dumitrescu, Ion Alin Gheorghiu, Grigore Ionescu, Ion Irimescu, Dinu Lipati, Ovidiu Maitec, Viorel Mărgineanu, Mariana Nicolescu, Ștefan Niculescu, Ion Pacea, Ion Sălișteanu, Șerban Sturdza, Cornel Țăranu, Sigismund Toduță.

Savanți, matematicieni, fizicieni: Cabiria Andreian Cazacu, Ioan Baltog, Mihai Bălcescu, Mihail Bălănescu, Dan Bălțeanu, Petre Mihai Bănărescu, Constantin Bănică, Viorel Barbu, Nicolae Boșcaiu, Nicolae Botnariuc, Dorel Bucurescu, Emil Burzo, Gheorghe Coldea, Mihnea Colțoiu, Mihnea Colțoiu, Sorin Comoroșan, Liviu Constantinescu, Constantin Corduneanu, Dan Cristea, Paul Dan Cristea, Nicolae Dan Cristescu, Romulus Cristescu, Ioan Cuculescu, Dan Eugen Demco, Crișan Demetrescu, Lazăr Dragoș, Constantin Drâmbă, Maria Luisa Flonta, Erwin Friedlander, Margareta Giurgea, Marian Traian Gomoiu, Radu Grigorovici, Cornel Hațegan, Dorin Ieșan, Marius Iosifescu, Sabina Ispas, Eugeniu Ivanov, Voicu Lupei, Mircea Malița, Rodica Mănăilă, Dimitrie Ioan Mangeron, Solomon Marcus, Vasile Marinca, Ileana Mândruțeanu, Radu Miron, Petru Mocanu, Dan Munteanu, Dumitru Murariu, Geavit Musa, Constantin Năstăsescu, Theodor Anton Neagu, Olga Necrasov, Gheorghe Nenciu, Constantin Pârvulescu, Gheorghe Păun, Laurențiu Ștefan Peterfi, Ioan Ioviț Popescu, Nicolae Popescu, Octavian Popescu, Lucia Doina Popov, Călin Popovici, Alexandru Proca, Constantin Rădulescu, Dan Rădulescu, Alexandru Roșca, Aureliu Emil Săndulescu, Horia Scutaru Ungureanu, Ion Alexandru Silberg, Cristian Sorin Silvestru, Anca Volumnia Sima, Maya Simionescu, Ivan Singer, Tudor Sireteanu, Dimitrie Stancu, Cătălin Tănase, Constantin Toma, Ioan Tomescu, Vladimir Țopa, Victor Tufescu, Alexandru Ungureanu, Ladislau Vekas, Marius Petre Visarion, Nicolae Victor Zamfir, Tudor Zamfirescu.

Ingineri, geologi, chimiști: Nicolae Anastasiu, Marius Andruh, Constantin Aramă, Neculai Asandei, Nicolae Ovidiu Badea, Mihail Viorel Bădescu, Alexandru Balaban, Dorel Banabic, Ion Băncilă, Mircea Desideriu Banciu, Marcian Bleahu, Ion Gheorghe Boldea, Marcu Botzan, Maria Brezeanu, Ioan Bucur, Victor

Bunea, Gheorghe Buzdugan, Sergiu Chiriacescu, Constantin Chiriță, Vasile Coheci, Horia Colan, Virgiliu Nicolae Constantinescu, Valeriu Cotea, Dan Dascălu, David Davidescu, Emanuel Diaconescu, Radu Alexandru Dimitrescu, Paul Dimo, Constantin Dinculescu, Toma Dordea, Gleb Drăgan, Mihai Corneliu Drăgănescu, Dan Dubină, Ioan Dumitrache, Dumitru Enescu, Florin Gheorghe Filip, Nicolae Florea, Petre Frangopol, Zeno Gârban, Victor Giurgiu, Răzvan Ghivulescu, Marius Guran, Ionel Haiduc, Cristian Ioan Hera, Virgil Ianovici, Vlad Ionescu, Liviu Ionesei, Nicolae Manolescu, Panaite Mazilu, Mihai Mihăilă, Alexandru Mihail Morega, Mircea Moțoc, Alexandru Neșulea, Dumitru Oancea, Teodor Oroveanu, Doru Pamfil, Nicolae Panin, Nicolae Patraulea, Marius Sabin Peculea, Mircea Stelian Petrescu, Vasile Mihai Popov, Dumitru Dorin Prunariu, Gheorghe Aurelian Rădulescu, Alexandru Rău, Adrian Rusu, Victor Emanuel Sahini, Traian Lorin Sălăgean, Mircea Ioan Valentin Săndulescu, Emilia Saulea, Nicolae Săulescu, Eugen Segal, Mihail Șerban, Ioan Silaghi Dumitrescu, Andrei Silard, Gheorghe Silași, Bogdan Simionescu, Zeno Virgil Gheorghe Simon, Gheorghe Sin, Mircea Socolescu, Petru George Spacu, Aurelian Stan, Gheorghe Ștefan, Petre Stoica, Gheorghe Claudiu Suci, Gheorghe Tecuci, Horia Nicolai Teodorescu, Alexandru Timotin, Victor Toma, Radu Tudose, Dan Tufiș, Andrei Țugulea, Gheorghe Udubașa, Haralambie Vasiliu, Ionel Valentin Vlad, Mihail Voicu, Alexandru Viorel Vrânceanu, Maria Magdalena Zaharescu, Dorel Zugrăvescu.

Medici și veterinari: Monica Voichița Acalovschi, Constantin Anastasatu, Constantin Arseni, Ion Baci, Ovidiu Alexandru Băjenaru, Constantin Bălăceanu Stolnici, Vladimir Beliș, Gheorghe Benga, Ștefan Berceanu, Alexandru Bogdan, Pius Brânzeu, Nicolae Cajal, Costin Cernescu, Leon Dănăilă, Dumitru Dobrescu, Leonida Gherasim, Vasile Gheție, Nicolae Ghilezan, Nicolae Dragoș Hâncu, Ioan Hăulică, Constantin Ionescu Târgoviște, Ioan Jak Rene Juvara, Constantin Maximilian, Ioan Moraru, Ion Munteanu, Mircea Olteanu, Ionel Pavel, Constantin Popa, Laurențiu Mircea Popescu, Eugeniu Gh. Proca, Nicolae Simionescu, Ioanel Sinescu, Carol Stanciu, Marin Voiculescu, Vasile Voiculescu, Vlad Voiculescu.

Economiști: Lucian Liviu Albu, Victor Axenciuc, Nicolae Constantinescu, Daniel Dăianu, Emilian Dobrescu, Gheorghe Dolgu, Aurel Gh. Iancu, Constantin Ionete, Mugur Isărescu, Costin Kirițescu, Virgil Traian Madgearu, Roman Moldovan, Păun Ion Otiman, Tudorel Postolache, Vasile Stănescu, Iulian Văcărel, Gheorghe Zaman.

Ca parte componentă a patrimoniului cultural al României, monumentele istorice și artistice s-au bucurat de o atenție deosebită. Cadrul juridic s-a reglementat prin Legea nr. 422/2001, republicată apoi în anii 2003, 2006, 2020. Potrivit legii: Art 1. - monumentele istorice sunt bunuri imobile, construcții și terenuri, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația noastră. Art 2. - prin protejarea lor se înțelege ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar și fiscal, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare și integrarea lor în viața colectivităților locale. Art 4. - monumentele istorice aparțin fie domeniului public sau privat al statului, județelor, orașelor sau comunelor, fie sunt proprietate privată a persoanelor fizice sau

juridice. Art 6. - întreținerea și punerea în valoare a monumentelor revine proprietarilor sau titularilor de drept Art. 9 - pentru fiecare monument se institue zona sa de protecție, cu o rază de 100 m în localități urbane, 200 m în localități rurale și 500 m în afara localităților Art 13. - procedura de clasare prin care se conferă regimul de monument istoric se declanșează de către direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniul cultural județene, respectiv a municipiului București. Prima listă completă a obiectivelor încadrate juridic ca monument istoric a fost publicată în anul 2010, pentru a fi apoi completată și republicată în anul 2015. Cadrul organizatoric s-a realizat prin Ministerul Culturii și Institutul Național al Monumentelor Istorice, transformat apoi în Institutul Național al Patrimoniului. Lista completă a monumentelor istorice include mii de poziții și obiective, cu grad diferit de conservare și interes turistic. Dintre acestea, primele reabiliteate au fost cele de interes național, cu impact imediat și semnificativ asupra vieții sociale: mănăstiri, biserici fortificate, cetăți, castele, palate, conace, case memoriale, muzee, parcuri, rezervații. Au rămas mai la urmă sit-urile arheologice, veterele fostelor așezări, ruinele și vestigiile unor foste lucrări publice de amploare. Cele mai ample lucrări s-au executat la obiective aflate în proprietatea unor culte religioase. Printre exemplele cele mai reprezentative sunt: Mănăstirea Putna, Mănăstirea Tismana, Mănăstirea Horezu, Mănăstirea Curtea de Argeș, Mănăstirea Voroneț, Mănăstirea Cocoș, Mănăstirea Nicula, Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Mănăstirea Prislop, Mănăstirea Văratec, Mănăstirea Sihăstria Voronei, Mănăstirea Rarău, Mănăstirea Lainici, Mănăstirea Cheia, Mănăstirea Cernica, Mănăstirea Agapia, Mănăstirea Caraiman, Mănăstirea Solca, Mănăstirea Jitanu, Mănăstirea Humor, Mănăstirea Radna, Mănăstirea Franciscanilor Gherla, Mănăstirea Râmeț, Mănăstirea Stavropoleos. Dintre bisericile fortificate restaurate câteva exemple semnificative sunt: Biserica Biertan, Biserica Agnita, Biserica Agârbiciu, Biserica Cenade, Biserica Dârju, Biserica Merghindeal, Biserica Vulcan, Biserica Codlea, Biserica Seliștat, Biserica Calvaria Cluj, Biserica Zăbala. Din lista cetăților de apărare renovate recent se disting: Cetatea Alba Iulia, Cetatea de Scaun a Sucevei, Cetatea Deva, Cetatea Rupea, Cetatea Feldioara, Cetatea Făgăraș, Cetatea Târgu Mureș, Cetatea Oradea, Cetatea Saschiz, Cetatea Râșnov, Cetatea Bologa, Cetatea Ardud, Cetatea Severin. Lista palatelor renovate sau reabiliteate începe cu fostele reședințe ale Casei Regale: Palatul Regal, Palatul Cotroceni, Palatul Kiselef, Palatul Elisabeta, Palatul Săvârșin, Palatul Regal din Mamaia, Palatul Snagov, Palatul Scroveștea, Castelul Lăpușna. Dintre palatele administrative sau nobiliare renovate în perioada anilor 1990-2020 pot fi amintite: Palatul Culturii Iași, Palatul Moskovits Timișoara, Palatul Apelor Timișoara, Palatul Banffy Cluj, Palatul Episcopal Oradea, Palatul Vulturul Negru Oradea, Palatul Braunstein Iași, Palatul Brâncovenesc de la Mogoșoaia, Palatul Brâncovenesc de la Potlogi, Palatul Crețulescu București, Palatul Suter București, Palatul Odeon București, Palatul Știrbei Dărmănești, Palatul Ioan Cuza de la Ruginoasa. La ceste se adaugă: Castelul Bethlen Deva, Castelul Banffy Bonțida, Castelul Țepeș București, Castelul Purgly Șofronea, Castelul Premonstratense Sânmărtin, Castelul Zichy Gheghie, Castelul Zichy Poiana Florilor, Castelul Karolyi Carei, Castelul Haller Cetatea de Baltă, Castelul Apafy Blaj, Castelul Bethlen Beclean, Castelul Beldy Budila, Castelul Daniel Timișoara, Castelul Mikes Zagon, Castelul Bethlen Criș, Castelul Kendy Brâncovenești, Castelul Rhedey Sângeorgiu, Castelul Teleky Dumbrăvioara, Castelul Ugon Zau de Câmpie, Conacul Cantacuzino Iași, Castelul Ghika Dofteana, Conacul Belu Urlați, Conacul Bălcescu. Alături de zgârie norii din sticlă și aluminiu, și-au recăpătat stălugirea o parte a bijuteriilor arhitecturale din trecut.

Ca urmare a numărului mare de universități, cuvântul scris a câștigat o piață de desfacere în permanentă expansiune. Creșterea cererii s-a materializat printr-o explozie de edituri și ateliere tipografice, multe dintre ele organizate prin inițiativă privată. Dintre cele care au rezistat ori s-au impus pe piață, pot fi amintite editurile: Academiei, Adevărul, Albatros, Cartea Românească, Cartea Universitară, Casa Cărții de Știință, Ceres, Dacia, Didactică și Pedagogică, Facla, Historia, Humanitas, Kriterion, Meridiane, Minerva, Militară, Nemira, Polirom, Pygmalion, Rao, Scrisul Românesc, Științifică și Enciclopedică, Teora, Tehnică, Tineretului, Vremea. Numeroase titluri ale unor autori consacrați au văzut lumina tiparului după anul 1990. Câteva mențiuni ilustrative: Romulus Vulcănescu (Calea zeilor), Cella Delavrancea (Scrisori către Filip Lahovari), Nina Cassian (Desfacerea lumii, Memoria ca zestre), Radu Stanca (Turnul Babel), Pericle Martinescu (Visul cavalerului, Figuri în filigran), Radu Cosașu (Supraviețuiri), Ion Brad (Icoana nevăzută), Ion Hobana (Triumful visătorilor), Radu Theodoru (Mareșalul, Decebal), Octavian Sava (Divanul persan, Prințul răătăcitor George Bibescu), Dumitru Radu Popescu (Turnul din Pisa), Paul Everac (Inimi de femei iubind), Paul Anghel (Zăpezile de-acum un veac), Paul Cornea (Interpretare și raționalitate), Cezar Baltag (Ochii tăcerii), Ioan Lăncrăjan (Loștrița, Cum mor țărani, Umbra răsculatului), Constanța Buzea (Roua plural, Creștetul ghețarului), Radu Cârnci (Poezia Pădurii române, Cinegetica), Solomon Marcus (Paradigme universale), Ion Ianoși (Prejudecăți și judecăți), Teodor Vârgolici (Caleidoscop literar), Ana Blandiana (Sertarul cu aplauze, Geniul de a fi, Istoria ca viitor), Ecaterina Oproiu (Furnizorii Casei Regale, Miss România, O garsonieră în iad), Adrian Marino (Pentru Europa), Eugen Simion (Moartea lui Mercurio, Clasici români), Viorica Rogoz (Măiestă lume), Adrian Păunescu (Infrațiunea de a fi, Cartea Cărților de Poezie, Eminamente, Rugă pentru părinți), Ștefan Augustin Doinaș (Lamentații, Brutus și fiii săi), Nicolae Breban (Elegii parisiene, Elegii duineze), Gabriela Melinescu (Mama ca Dumnezeu), Bartolomeu Anania (Poezie religioasă românească modernă, Din spumele mării), Dan Grigorescu (Jocul cu oglinzile, Dicționarul avangardelor), Nicolae Manolescu (Dreptul la normalitate, Cărțile au suflet, Viață și cărți), Marian Papahagi (Fața și reversul, Rațiunea de a fi), Mihai Giugariu (Avatar), Constantin Dimftache (Zdrențe în paradis, Așternutul insomniacului), Zigu Orenstein (Glose despre altădată, Polifonii), Mircea Malița (Zece mii de culturi, o singură civilizație), Constantin Ciopraga (Amfiteatru cu poeți), Teodor Mihadaș (Crepuscularele vitralii, În colț lângă fereastră), Gheorghe Giurgurcu (Amurgul idolilor, Exerciții de adevăr), Matilda Caragiu (Poeme aromâne), Mircea Păcurariu (Sfinți daco-romani și români, Dicționarul Teologilor Români), Nicolae Balotă (Piatra filozofală, De la Homer la Joyce), Mircea Horia Simionescu (Paltonul de vară, Rătăcirile unui caligraf, Vârstele), Dumitru Caracostea (Expresivitatea limbii române), Mihai Gramatopol (Gustul eternității), Alexandru Paleologu (Sfidarea memoriei, Interlocuțiuni, Politețea ca armă), Radu Petrescu (Prizonier al provizoratului, Jurnal), Octavian Paler (Don Quijote în Est, Aventuri solitare, Eul detestabil), Mircea Oprea (Călătorie în Capriccia, Sindromul Quijote), Marin Mincu (Vine frigul, Jurnalul lui Dracula), Marian Popa (Avocatul diavolului), Ovidiu Drâmbă (Literatură, cultură, civilizație, Geniul Spaniei), Dinu Flămând (Viață de probă, Dincolo, Migrația pietrelor, Biopoeme, Descos și țes), Laurențiu Ulici (Dubla impostură), Octavian Simu (Herghelia verde, Mitologie chineză, Cărări încrucișate), Mircea Dinescu (Pamflete vesele și triste, De gustibus..., Femeile din secolul trecut), Grigore Smeu (Istoria esteticii românești), George Țârnea (Cartea iluminării, Exerciții de iubire), Aurel Gurghianu (Mistuitoarele ruguri), Petru Poantă (Caietul cu poeți), Ioan Grigorescu (Începutul adevărului), Dinu Săraru (Trilogia țărănească, Ura din ochii vulpii), Dorin Tudoran (Viitorul facultativ, Tânărul Ulise), Livius Ciocârlie (Cu dinții de lână, Cartea cu fleacuri), Eugen Uricariu (Așteptându-i pe barbari), Andrei Pleșu (Despre îngeri, Sensuri metafizice ale crucii, Neliniști vechi și noi), Mircea Florin Șandru (Miere neagră, Curtea seniorilor, Să mă întorc acasă), Chiril Tricolici (Un cartuș la butonieră, Los Alamos), Gabriela Adameșteanu (Cele două Români), Marius Porumb (Biserici de lemn din Maramureș, Cetatea Călnic), Dan Horia Mazilu (O istorie a blestemului, Văduvele), Gabriel Liiceanu (Cearta cu filozofia, Declarația de iubire, Estul naivității noastre, Isus al meu), Doru Moțoc (Foca albastră), Mihai Pop (Folclor românesc), Alex Ștefănescu (Un scriitor, doi scriitori, Istoria literaturii române contemporane), Victor Felea (Jurnalul unui poet leneș, Ritual solitar), Ion Pop (Pagini transparente), Mihai Șora (Locuri comune, Clipa și timpul), Lucia Verona (Secretul atomic, Grand Hotel Europa, Labirint obligatoriu), Victor Kernbach (Universul mitic al românilor), Tudor Octavian (Proști dar

mulți), Petru Creția (Catedrala de lumini), Răzvan Teodorescu (Drumul către ieri, Pictura în istorie), Rodica Ojov Brașoveanu (Răzbunarea slușilor), Magda Cârnci (Peau-esie, Oh meine Generation), Matei Vișniec (Negustorul de timp, Omul cu o singură aripă), Ileana Berlogea (Teatrul și societatea contemporană), Eugen Dorcescu (Literatură și metafizică), Ioan Holban (Salonul refuzaților, Poarta lumii, Literatura română de azi), George Arion (Insula cărților, Însotitorul lui Isus, Mâna care închide ochii), Radu Țeposu (Suferințele tânărului Blecher), Romulus Vulpescu (Vraiștea, Vechituri și novitale), Gabor Tompa (Cel ce nu sunt eu, Depressio Transylvanie), Ion Arieșianu (Cei buni mor cei dintâi), Silviu Anghelescu (Mitul și literatura, Legenda), Tudor Gheorghe Țopa (Localitățile Republicii Moldova, Cutezanță înaripată), Daniel Drăgan (Umbra Marelui Protector, Biedermeier, Statuie cu lacrimă), Constantin Prut (Dicționar de artă modernă și contemporană), Toader Teoctist Arăpașu (Slujind altarul străbun), Moses Rosen (Eseuri biblice), Liviu Petrescu (Vârstele romanului, Poetica postmodernismului), Leonida Antonie Plămădeală (Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă), Valeriu Cristea (Bagaje pentru paradis, A scrie a citi), Sorin Alexandrescu (Paradoxul român, Privind înapoi modernitatea), Mircea Tomuș (Romanul romanului românesc), Romul Munteanu (O viață trăită, o viață visată, Viața în ceață sau cântecul lebedei), Constantin Abăluță (Mic manual de tăcere, Intrusul), Ștefan Cazimir (Râsete în Parlament, Potcoave de purici), Emil Constantinescu (Timpul dărâmării, timpul zidirii, Mineralogie determinativă, Minereuri rare, Resursele minerale ale României), Ion Vianu (Exerciții de sinceritate, Blestem și Binecuvântare), Ion Vlad (Orizonturile lecturii), Neculae Gheran (Arta de a fi păgubaș), Liviu Ciulei (Cu gânduri și cu imagini), Neagu Juvara (Amintiri din pribegie, Ce-au fost boierii mari în Țara Românească), Dumitru Protase (Daci, romani, români), Nicolae Edroiu (Paleografia româno-chirilică, Scrierea chirilică românească).

Dintre exponenții mai noii generații, câteva nume reprezentative sunt: Șerban Papacostea (Geneza statului în evul mediu românesc), Dorin Popa (Utopia posesiunii, Convorbiri euharistice, Tentativă de spovedanie), Stelian Tănase (Corpuri de iluminat, Zei și semizeii, La început de secol, Moartea unui dansator de teatru, Marele incendiator), Ioan Aurel Pop (Instituții medievale românești, Istoria adevărul și miturile, Patrimoniul cultural al României, Biserică societate și cultură), Nicolae Steinhardt (Jurnalul fericirii, Incertitudini literare, Critică la persoana întâi, Ispita lecturii), Thomas Pavel (Lumi ficționale, Arta îndepărtării), Petre Țuțea (Între Dumnezeu și neamul meu, Neliniști metafizice, Scrieri filozofice), Vlad Zografi (Oedip la Delphi, Viitorul e maculatură, Toate mințile tale, Efectele secundare ale vieții), Mircea Ciobanu (Imnuri pentru nesomnul cuvintelor, Cartea fiilor, Istorii, Viața lumii, În fața neamului meu), Irineu Popa (Oglinda inimii, Mistica rugăciunii inimii, Omul - ființă spre îndumnezeire), Elena Liliana Popescu (Pelerin, Poeme, Doar tăcerile), Dușan Baiski (Piața cu paiate, Luna și tramvaiul, Cenad), Ioan Flora (Cincizeci de romane și alte utopii, Medeea și mașinile ei de război, Trădarea metaforei), Nichita Danilov (Mirele orb, Nouă variațiuni pentru orgă, În deșert și pe ape, Mașa și extraterestrul, Centura de castitate), Rodica Marta Vartic (Jocurile manierismului logic, Falanga, Scara lui Iacob, Supa de la miezul nopții), Petru Poantă (Caietul cu poeți, Clujul meu. Oameni și locuri), Adrian Popescu (Cortegiul magilor, O dimineață în forul roman), Bedros Horasangian (Zăpada mieilor, Enciclopedia armenilor), Mircea Danieluc (Pisica ruptă, Marilene, Apa din cizme, Cele ce plutesc), Cornel Udrea (Cufărul Pandorei, Transsiberianul de Fetești, La pas cu deltaplanul,

Salina de cărbuni, Republica Valentin, Amintește-mi să te uit, Fericiți cu procură, Rasputineria), Dan Perșa (Vestitorul, Șah orb, Cărțile vieții, Arca, Și eu am scufundat Atlantida, Înapoi pe Solaris, Dincolo), Ioana Drăgan (Vietăți și femei, Poveștile Monei, Bibliotecile din oglindă, Mafalda), Ion Baba (Antologia literaturii și artei din comunitățile românești. Banatul sârbesc, Mărturisiri, confluente, Cele mai frumoase poezii, Aproapele dilematic, Senzații cu amprență, În urechea timpului), Mirela Roznoveanu (Timpul celor aleși, Viața pe fugă, Învățarea lumii, Platonina), George Cușnarencu (Trandafirul Tăcerii Depline, Tangoul memoriei, Dodecaedru, Ultimul Isus, Magnificul, Requiem), Radu Vasile (Fabricius, Valută și economie, Echilibru în toate, Tunica ruptă), Dan Ilie Ciubotea (Călătorind cu Dumnezeu, Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, Dăruire și dăinuire, Făclii de Înviere, Recunoștință și reînnoire, Foame și sete după Dumnezeu), Octavian Zegreanu (Amfore stelare, Iubește clipa, Trei Z, Pe scara unui gând), Virgil Nemoianu (Îmblânzirea romantismului, Arhipelag interior, Jocurile divinității, Tradiție și libertate), Mircea Mihăieș (Masca de fiere, Femeia în roșu, Atlanticul imaginar, Ulise, romanul romanului), Peter Eszterhazy (Harmona Caelestis, Nici o artă, O femeie, Privirea Contesei Hahn Hahn, Rubens și femeile neeuclidiene), Ion Bogdan Lefter (Scurtă istorie a romanului românesc, Postmodernism, O oglindă purtată de-a lungul unui drum), Ion Pachiea Tatomiurescu (Istoria religiilor, Haiku, Bomba cu neuroni, Zamolxianismul și plantele medicinale, Dacia lui Regalian, Despre fructul curcubeului), Eugen Pavel (Carte și tipar la Bălgrad, Biblia de la Blaj, Arheologia textului, Muzeul Limbii Române și muzeiștii), Ovidiu Pecican (Arpadieni, angevini, români, Hașdeenii, Poarta leilor, Sertarul cu cărți, Regionalism românesc), Mircea Muthu (Balcanismul literar românesc, Balcanologie), Călin Vlasie (Poezie și psihic, Neuronina), Laura Pavel (Ficțiune și teatralitate), Cristian Tudor Popescu (Nobelul românesc, Timp mort, Omohom, Sportul minții, Cuvinte rare), Sorin Adam Matei (Boierii minții, Idei de schimb), Ioana Bican (Trădarea cuvintelor, Jurnal elvețian, Semne de carte, Autoportret cu principii), Ion Mircea (Șocul oxigenului, Prorocul, Ocolul României în 80 de poeme), Vasile Gârneț (Câmpia Borges, Intelectualul ca diversiune, Europa de la fereastra vagonului), Iulian Boldea (Carte de vise, Metamorfozele textului, Aproximații, Geometriile umbrei), Gheorghe Săsărman (Cupa de cucută, Cuadratura cercului, Alfabetul distopiilor, Deus ex machina), Alexandru Surdu (La porțile împărăției, Ordinul Cavalerilor Marmațieni), Ștefan Baștavoii (Nebunul, Elefantul promis, Peștele pescar, Cronici incomode), Irina Nechit (Cartea rece, Gheara, Un fel de liniște, Maimuța din baie), Doina Ruști (Zogru, Patru bărbați plus Aurelius, Manuscrisul fanariot, Homeric), Ion Manolescu (Ficțiuni, Videologia, Derapaj, Benzile desenate și canonul postmodern), Aurel Sasu (Dicționarul cronologic al romanului românesc de la origini până în 1989, Memoria visului, Cum mor scriitorii români), Gheorghe Perian (Scriitori români postmodrni, Dezlegarea la cărți, Antologia poeziei naive românești din secolul al XVIII-lea, Scriitori care au fost), Corin Braga (Noctambulii, Hidra, De la arhetip la arhetip), Elena Ștefoi (În urma învingătorilor, Undeva în alt plan), Liviu Antonesei (Apariția, dispariția și eternitatea Eonei, Umbra mării nu este marea), Cristian Petru Bălan (Nestinsa lumină, Zborul destinului, Oaspeții lui Elizeu, Ispită și virtute), Horia Gârbea (Mephisto, Rață cu portocale, Hotel Cervantes, Divorț în direct), Sabina Ispas (Omul Românesc, Povestea cântă, Colinda tradițională românească), Cornel Ungureanu (Istoria secretă a literaturii române), Liviu Papadima (Caragiale, firește, Mai are timpul răbdare), Ovidiu Verdeș (Muzici și faze, Metafora), Boris Druță (Păsări uitate în zbor, Pandurii tristeții, Seismul din creier), Filip Florian (Băiuțeii, Zilele regelui, Toate bufnițele), Ioan Pinte (Mormântul gol, Casa Teslarului), Teodor Baconschi (Roma Caput Mundi, Cetatea sub asediu, Mic almanah al marilor oameni), Eugen Negrici (Poezia medievală în limba română, Imanența literaturii), Daniel Cristea Enache (Timpuri noi, Sertarul Scriitorului Român, Cinematograful gol), Ruxandra Cesereanu (Tricéphalos, Nebulon, Angelus), Daniela Zeca Buzura (Îngeri pe carosabil, Demonii vântului, La taclale cu idolii), Horia Bădescu (Lieduri, Ziua cenușii, Vei trăi cât cuvintele tale), Ștefan Borbely (Visul lupului de stepă, De la Herakles la Eugenspiegel, Pornind de la Nietzsche), Olga Delia Mateescu (Urme, Medeea în război cu timpul, Manuscrisul, Vorbirea), Gheorghită Ciocoi (Ghidul mănăstirilor, Hagealături balcanice, Ortodoxie și schismă), Sanda Cordoș (În lumea nouă, Lumi în cuvinte), Angelo Mitchievici (Cinema, Umbrele paradisului), Vasile Baghiu (Fericire sub limite, Ospiciul), Liviu Surugiu (Atavic, Rămășițele viselor, Pulsar), Mircea Diaconu (Firul Ariadnei, Înainte și după dezmembrarea lui Orfeu), Mircea Cărtărescu (Levantul, Orbitor, Solenoid, Melancolia), Mariana Vartic (O lume fără mine, Crimă cu înlocuitor, Timp rătăcit, Babel apocrif), Valeriu Matei (Somn de lup, Grecia imaginară, Vecernie regală, Noaptea semnelor), Ioana Nicolae

(Cerul din burtă, Autoimun, O pasăre pe sârmă, Cartea Reghinei), Aura Christi (Elegii Nordice, Cercul sălbatic, Acasă în exil, Geniul inimii), Carmen Mușat (Canonul și tarotul, Frumoasa necunoscută), Irina Petraș (De veghe între cărți, Cărțile deceniului 10), Dan Ciachir (Străzi de ceară, Când moare o epocă, Evocări bisericești), Nicolae Rotaru (Îngerii de oțel, Încă octombrie, Satul de sub sat), Adrian Papahagi (Boethiana medievalia, Vocabularul cărții manuscrise), Victor Ieronim Stoichiță (Efectul Don Quijote), Radu Ulmeanu (Prăpastia numelui, Ospețele iubirii, Siberii), Valentin Busuioc (Viața în direct, Vortex, Iarba, Mierea sălbatică), Vasile Docea (Jurnal. Carol I al României).

Piese de teatru puse în scenă după anul 1990 (alfabetic): America și acustica (Vlad Zograf), Arma secretă a lui Arhimede (Dumitru Solomon), Bani de dus, bani de-ntors (Dumitru Dinulescu), Cafeaua domnului ministru (Horia Gârbea), Casa de la Miezul Noptii (Fănuș Neagu), Căderea - trei moduri de sinucidere (Viorel Savin), Cine l-a ucis pe Marx (Horia Gârbea), Cu cuțitul la os (Dan Lungu), Divorț în direct (Horia Gârbea), Doamna Bovary sunt ceilalți (Horia Gârbea), Efecte colaterale (Alexandru Popa), Epoleții cu busolă (Valentin Busuioc), Eu când vreau să fluier, fluier (Andreea Vălean), Evangheliștii (Alina Mungiu Pippidi), Farsa (1994), Funcționarul destinului (Horia Gârbea), Ginere de import (Viorel Savin), Grand Hotel Europa (Lucia Verona), Greșeala (Viorel Savin), Isabela, dragostea mea (Vlad Zograf), Ispită și virtute (Cristian Petru Bălan), Iubire testată (Mircea Rotaru), L-V: 8-16 (Ioana Păun), Lamentația fructelor (Viorel Savin), La Taverna Roșie (Mircea Rotaru), Mephisto (Horia Gârbea), Mlaștina (Radu Alexandru), Morți și vii (Ștefan Caraman), Neprihănitul Iov (Cristian Petru Bălan), Nimic despre Hamlet (Radu Alexandru), Nunta lui Puiu (Dumitru Dinulescu), Nuntă la parter (Dan Lungu), O flașnetă numită Eugene (Laurențiu Budău), Oedip la Delphi (Vlad Zograf), Pescărușul din livada de vișini (Horia Gârbea), Pescărușul lui Hamlet (Dumitru Dinulescu), Pe jumătate cântec (Crista Bilciu), Pește cu mazăre (Ana Maria Bamber), Petru sau petele din soare (Vlad Zograf), Poveste despre tatăl meu (Radu Alexandru), Povești cu zâne și amanți (Lucia Verona), Primăvara la bufet (Răzvan Petrescu), Regele și cadavrul (Vlad Zograf), Regina Iocasta (Constantin Zărnescu), Repetabila scenă a balconului (Dumitru Solomon), Richard al III-lea se interzice (Matei Vișniec), Secretul atomic (Lucia Verona), Secretul fericirii (Alexandru Popa), Semaforul (Mihai Donțu), Stăpânul tăcerii (Horia Gârbea), Stâlpul inocenței (Mircea Rotaru), Sub-soul (Crista Bilciu), Și Dumnezeu greșește (Mircea Rotaru), Tipografic Majuscul (Gianina Cărbunariu), Toate mințile mele (Vlad Zograf), Tsunami (Radu Alexandru), Ultimul mareșal (Mircea Rotaru), Un pahar de vin (Mircea Rotaru), Viitorul e maculatură (Vlad Zograf), Zapp (Ștefan Caraman), Zăpezile de altă dată (Dumitru Solomon), Zece scene (Mircea Rotaru).

Cei mai entuziaști dramaturgi ai momentului sunt: Matei Vișniec (1956 - 23 piese publicate și jucate la radio, televiziune sau peste hotare, 6 romane, 9 volume de poezii, jurnalist la Radio France Internationale), Radu Alexandru Feldman (1943 - 10 piese puse în scenă, 6 scenarii de film, profesor la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică, realizator TV, scriitor, senator), Dumitru Solomon (1932 - 5 piese puse în scenă, producător delegat pentru 14 filme, 19 cărți tipărite, profesor de dramaturgie, cronicar dramatic), Horia Gârbea (1962 - 8 piese puse în scenă, director al Teatrului Dramaturgilor Români, traducător, poet, critic literar), Vlad Zograf (1960 - 7 piese puse în scenă, prozator, redactor, traducător,

doctor în fizică atomică), Dumitru Dinulescu (1942 - 3 piese puse în scenă, regia pentru 3 filme, realizator TV, poet, romancier), Viorel Savin (1941 - 14 piese puse în scenă, în provincie, 39 de cărți tipărite), Lucia Verona (1949 - 8 piese puse în scenă, 3 cărți publicate, realizator TV, traducător), Mircea Rotaru (actor la Teatrul din Constanța).

În ultimele trei decenii (1990-2020), pe scena teatrului a urcat o nouă generație de actori: Monalisa Basarab, Ramona Bădescu, Monica Bârlădeanu, Lamia Beligan, Simona Bondoc, Maria Buză, Paula Chirilă, Cristina Deleanu, Mădălina Ghițescu, Ilinca Goia, Teodora Mareș, Ada Milea, Florentina Mocanu, Daniela Nane, Adela Popescu, Maria Popistașu, Dana Rogoz, Eniko Szilagyí, Ana Ularu, Oana Zăvoranu, Mirela Zeța, Daniel Badale, Mihai Bendeac, Alexandru Bindea, Mihai Bisericanu, Dan Bordeianu, Dragoș Bucur, Constantin Codrescu, Mihai Constantin, Eugen Cristea, Tomi Cristin, Constantin Cojocaru, Cabral Ibaka, Toma Dănilă, Constantin Dinulescu, Andrei Duban, Tudorel Filimon, Florian Ghimpu, Ion Haiduc, Ioan Isaiu, Cristian Iacob, Mugur Mihăescu, Irina Movilă, Alexandru Papadopol, Ioan Gyuri Pascu, Șerban Pavlu, Dragoș Pâslaru, Radu Pietreanu, Ion Sapdaru, Cosmin Selimeși, Gabriel Spahiu, Marius Stănescu, Cristian Șofron, Răzvan Vasilescu, Andi Vasluianu, Adrian Vâlc.

Producții cinematografice (alfabetic): A doua cădere a Constantinopolului (Mircea Mureșan), A fost sau n-a fost ? (Corneliu Porumboiu), Această lehamite (Mircea Danieluc), Aceași gară pentru doi (Radu Potcoavă), Aici nu mai locuiește nimeni (Malvina Urșianu), Ambasadori, căutăm Patrie (Mircea Danieluc), Apocalipsa după Cioran (Sorin Ilieșiu), Asfalt Tango (Nae Caranfil), Atac în bibliotecă (Mircea Drăgan), Atâta liniște-î în jur (Laurențiu Damian), Balanța (Lucian Pintilie), Binecuvântată fii, închisoare (Nicolae Mărgineanu), Boogie (Radu Muntean), Bună ! Ce faci ? (Alexandru Maftעי), California Dreamin' (Cristian Nemescu), Capul de zimbri (Nicolae Mărgineanu), Caravana Cinematografică (Titus Munteanu), Carol I (Sergiu Nicolaescu), Casanova, identitate feminină (Marius Theodor Barna), Călătoria lui Gruber (Radu Gabrea), Cântarea Cântărilor (Gheorghe Preda), Ce lume veselă (Malvina Urșianu), Cea mai fericită fată din lume (Radu Jude), Cel mai iubit dintre pământeni (Șerban Marinescu), Cele ce plutesc (Mircea Danieluc), Ceva bun de la viață (Dan Pița), Circul vesel (Claudiu Mitcu), Cocoșul decapitat (Radu Gabrea), Colivia (Adrian Sitaru), Confesiune (Marius Șopterean), Copilăria lui Icar (Alex Iordăchescu), Coroana de foc (Sergiu Nicolaescu), Cortul (Cristian Drăgan), Corul pompierilor (Cristian Mungiu), Craii de la Curtea Veche (Mircea Veroiu), Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii (Cătălin Mitulescu), Dacă bobul nu moare (Sinișa Dragin), De-aș fi Peter Pan (Gheorghe Naghi), Dincolo de America (Marius Barna), Doi haiduci și o crâșmăriță (George Cornea), Dolce far niente (Nae Caranfil), Drumul câinilor (Laurențiu Damian), Dulcea saună a morții (Andrei Blaier), După-amiaza unui torționar (Andrei Blaier), E pericoloso sporgersi (Nae Caranfil), Eu sunt Adam (Dan Pița), Faimosul paparazzo (Nicolae Mărginean), Față în față (Marius Barna), Felicia înainte de toate (Răzvan Rădulescu), Femeia visurilor (Dan Pița), Fii cu ochii pe fericire (Alexandru Maftעי), Filantropica (Nae Caranfil), Francesca (Bobby Păunescu), Garcea și oltenii (Sam Irvin), Icre negre (Răzvan Săvescu), Inima mea de lut... Ion Nicodim (Laurențiu Damian), Italienele (Napoleon Helmis), Iubire de-o noapte (Florin Kercovian), Iubire elenă (Geo Saizescu), Iubiții Domnului (Dan Alexe), În acvariu (Tudor Jurgiu), În căutarea tatălui pierdut (Ionuț Teianu), În fiecare zi Dumnezeu ne sărută pe gură (Sinișa

Dragin), În fiecare noapte (Alexandru Maftei), În film la Nașu (2012), În rând cu lumea (Dinu Șerbănescu), În termeni foarte clari (Sebastian Mihăiescu), Înapoi în cartier (Gelu Radu), Încearcă să nu clipești (Radu Dragomir), Îngerul Necesar (Gheorghe Preda), Întâlniri încrucișate (Anca Damian), Întârzierea (Dan Stoica), Întoarcerea Magilor (Ioan Cărmăzan), Învățătoarea (Mirel Ilieșiu), Kapitalism - Rețeta noastră secretă (Alexandru Solomon), La bloc oamenii mor după muzică (Cristian Nemescu), Legături bolnăvicioase (Tudor Giurgiu), Liceenii în alertă (Mircea Plângău), Loverboy (Cătălin Mitulescu), Lunga călătorie cu trenul (Sinișa Dragin), Magnatul (Șerban Marinescu), Marilena (2008), Marți după Crăciun (Radu Muntean), Medalia de onoare (Cătălin Netzer), Moartea domnului Lăzărescu (Cristi Puiu), Morgen (Marian Crișan), Nici o întâmplare (Cristian Mungiu), Noro (Radu Gabrea), Nunta mută (Horațiu Mălăie), O vară de neuitat (Lucian Pintilie), Occident (Cristian Mungiu), Offset (Didi Danquart), Omul zilei (Dan Pița), Orient Expres (Sergiu Nicolaescu), Paradisul în direct (Cornel Diaconu), Patul conjugal (Mircea Danieluc), Păcală se întoarce (George Saizescu), Planșa (Andrei Gheorghe), Poker (Sergiu Nicolaescu), Portretul luptătorului la tinerețe (Constantin Popescu), Poveste de cartier (Theodor Halacu Nicon), Principii de viață (Constantin Popescu), Proprietarii de stele (Savin Stiopul), Rămânerea (Laurențiu Damian), Război în bucătărie (Marius Theodor Barna), Restul e tăcere (Nae Caranfil), Ryna (Ruxandra Zenide), Schimb valutar (Nicolae Mărgineanu), Second Hand (Dan Pița), Sexy Harem Ada-Kaleh (Mircea Mureșan), Somnul Insulei (Mircea Veroiu), Stare de fapt (Stere Gulea), Straniul paradis (Constantin Dicu), Supraviețuitorul (Sergiu Nicolaescu), Tache (Igor Cobileanski), Tancul (Andrei Enache), Tandrețea lăcustelor (Dan Necșulea), Telefonul (Elisabeta Bostan), Thalassa, Thalassa (Bogdan Dumitrescu), Ticăloșii (Șerban Marinescu), Timpul liber (Valeriu Drăgușin), Trei frați de belea (Theodor Halacu Nicon), Trenul foamei (Viorel Timaru), Triunghiul morții (Sergiu Nicolaescu), Tu, cea mai sfântă dintre toate (Mihai Mihăiescu), Tunelul de la capătul tunelului (Gheorghe Preda), Tusea și junghiul (Mircea Danieluc), Un caz de dispariție (Dan Păduraru), Vampire Journals (Ted Nicolaou), Vânătoarea de lilieci (Daniel Bărbulescu), Viață de câine (Alexandru Solomon), Vlad Nemuritorul (Adrian Popovici), Vorbitor (Alexandru Baci), Vulpe -vânător (Stere Gulea), WebSiteStory (Dan Chișu), Weekend cu mama (Stere Gulea), Where Europe Ends ? (Sinisa Dragin).

Festivalul Cerbul de Aur a înregistrat în deceniile 1990-2020 alte 15 ediții, gazdă fiind orașul Brașov, în Piața Sfatului. Dintre interpreții români, s-au distins: Dorina și Ion Aldea, Angela Similea, Gabriel Cotabiță, Holograf, Alexandru Andrieș, Silvia Dumitrescu, Loredana Groza, Sfinx Experience, Monica Anghel, Arina, Mona Roșoga, Ioan Gyuri Pascu, Adrian Daminescu, Elena Cârstea, Timpuri Noi, Gheorghe Zamfir, Dan Spătaru, Ștefan Bănică Junior, Direcția 5, 3 Sud-Est, Paula Seling, Vama Veche, Compact, Nicola, Nicu Alifantis, Slang, Andra, Toni Poptămaș, Iris, Aura Urziceanu, Doru Tușiș, Laurențiu Cazan, Mircea Baniciu, Marcel Pavel, Nico, Horia Brenciu, Sava Negrean Brudașcu, Nicolae Furdui Iancu, Tiberiu Ceia, Florica Zaha, Damian Drăghici, Ionuț Fulea, Matila Pascal Cojocărița, Cristian Pomohaci, Narcisa Suciu, Mălina Olinescu, Luminița Anghel, Delia Matache, Corina Chiriac. Dintre vedetele internaționale au concertat: Patricia Kaas, Johnny Logan, Toto Cutugno, Kylie Minogue, Jerry Lee Lewis, David Palmer, Ray Charles, James Brown, The Temptations, MC Hammer, Kenny Rogers, Tom Jones, Vaya Con Dios, Masterboy, Diana Ross, Therese Steinmetz, Christina Aguilera, INXS, UB40, Cyndi Lauper, The Kelly Family, Scorpions,

Tatu, Ricky Martin, Pink, Nino D'Angelo, Thomas Anders, Natalie Imbruglia, Joe Cocker, Pavel Stratan, O-Zone, Zdob și Zdub, Tiziano Ferro, Steve Vai, Gigliola Cinquetti, James Blunt, Nicole Scherzinger, Edwin Marton, The Motans, Eleni Foureira, Clara's Dreams, Irina Rimes, Ester Peony, Ronan Keating, Emeli Sande.

O altă scenă de prestigiu a fost cea a Concursului Muzical Eurovision, unde România a înregistrat 21 de participări și prezența în 18 dintre finale. Reprezentanții noștri au fost: Dan Bitman (Dincolo de nori), Mălina Olinescu (Eu cred), Taxi (The Moon), Monica Anghel și Marcel Pavel (Tell Me Why), Nicola (Don't break my heart), Sanda Ladoși (Admit), Luminița Anghel și Sistem (Let Me Try), Mihai Trăistariu (Tornero), Todomondo (Liubi, Liubi, I Love You), Nico și Vlad Miriță (Pe-o margine de lume), Elena Gheorghe (The Balkan Girls), Paula Seling și Ovi (Playing with Fire), Hotel FM (Change), Mandinga (Zaleiah), Cezar Ouatu (It's My Life), Paula Seling și Ovi (Miracle), Voltaj (De la capăt), Ovidiu Anton (Moment of silence), Ilinca și Alex Florea (Yodel It !), The Humans (Goodby), Ester Peony (On a Sunday), Roxen (Alcohol You).

O largă audiență au înregistrat emisiunile muzicale TV, de tip concurs. Dintre acestea au făcut epocă: Megastar România (Prima TV), SuperStar România (PRO TV), X Factor România (Antena 1), Vocea României (PRO TV), Vocea României Junior (PRO TV), The Four (Antena 1), Bravo România (Antena 1), Next Star (Antena 1), Românii au talent (PRO TV), Popstars România (PRO TV), Ham Talent (Antena 1), Falsez pentru tine (PRO TV), Cântă acum cu mine (PRO TV), Cântă dacă poți (Antena 1), KIDSing România (Kanal D), Killer Karaoke România (Prima TV), O-la-la (PRO TV), ZA Za Sing (Antena 1). Românii au avut motive să cânte, și chiar au cântat.

Dintre formațiile de muzică ușoară lansate pe scenă sau pe micul ecran, s-au remarcat: ASIA, Animal X, Bambi, Blondy, Bosquito, Cassa Loco, Desperado, Etno, Fanfara Zece Prăjini, Florian din Transilvania, Fly Project, HO-RA, Holograf, Iris, Jukebox, K-pital, Lala Band, Luna Amară, Mondial, N and D, Poesis, Ro-Mania, Savoy, Simplu, Sistem, Spitalul de Urgență, Stigma, Trei Sud Est, Trident, Vama Veche, Vank.

Interpreți de muzică ușoară omniprezenți, sau cu apariții sporadice sunt (alfabetic): Anda Adam, Nicu Alifantis, Andra, Andreea D, Luminița Anghel, Monica Anghel, Andreea Antonescu, Antonia, Anca Badiu, Ozana Barabancea, Ramona Bădescu, Andreea Bălan, Andreea Bănică, Ștefan Bănică Junior, Dan Bitman, Bogdan Bradu, Horia Brenciu, Lidia Buble, Nicole Cherry, Florin Chilian, Tudor Chirilă, Roxana Constantinescu, Ionuț Contraș, Cătălin Crișan, Anamari Dancs, Mirabela Dauer, Delia, Adrian Despot, Feli Donose, Silvia Dumitrescu, Laurențiu Duță, Adrian Enache, Alina Eremia, Felicia Filip, Călin Geambașu, Elena Gheorghe, Andra Gogan, Loredana Groza, Ruxandra Iliescu, Inna, Elena Ionescu, Ioana Ignat, Cătălin Josan, Keo, Ovidiu Komornyik, Sanda Ladoși, Anna Lesko, Lora, Mihai Mărgineanu, Ilie Micolov, Miki, Ada Milea, Cristian Minculescu, Marius Moga, Nico, Nicola, Marcel Pavel, Marius Popa, Puya, Maria Radu, Carmen Rădulescu, Ruby, Cristina Rus, Oana Sârbu, Paula Seling, Smiley, Alexandra Stan, Narcisa Suci, Ileana Șipoteanu, Aurelian Temișan, Mihai Trăistariu, Anca Țurcașiu, Alexandra Ungureanu, Alex Velea.

O dată cu revenirea Bisericii pe prima scenă culturală a țării, după anul 1990 au reînviat vechiile specii muzicale legate de tradiția creștină: colindul, cântecele de nuntă, botez și înmormântare. Au reapărut și vechi specii muzicale preluate din tradiția altor popoare: manea, muzica machedonească, muzica bulgărească și

rusească, muzica ungurească sau austriacă. Principalul post TV profilat în promovarea și mediatizarea folclorului românesc este Etno TV, cu emisiuni în grilă precum: Gala Etno TV, Zestrea neamului, Etno Top, Rămășag pe folclor, Spectacol popular, Minutul românesc, Cântece pentru cei dragi, Vatra cântecelor noastre. O emisiune de tip talent show de largă audiență este Vedeta Populară, patronată de postul TVR-1, mediată de prezentatoarea Iuliana Tudor împreună cu un juriu format din: Grigore Leșe, Niculina Stoican, Cornelia Rednic, Bogdan Mihai Simion și Elise Stan. Lista interpreților contemporani de muzică populară include nume precum: Petre Alexandru, Mariana Anghel, Maria Apostol, Cornelia Ardelean Archiudean, Lidia Bejenaru, Olguța Berbec, Nicolae Botgros, Maria Cârnci, Tiberiu Ceia, Maria Ciobanu, Mihai Ciobanu, Ileana Ciuculete, Margareta Clipa, Gică Coadă, Daniela Condurache, Maria Constantin, Mărin Cornea, Maria Stanciu Dănăilă, Mariana Deac, Ionuț Dolănescu, Maria Dragomiroiu, Mariana Drăghicescu, Constantin Enceanu, Ramona Fabian, Ionuț Fulea, Nicolae Furdui Iancu, Tudor Gheorghe, Maria Ghinea, Sirma Granzulea, Maria Iliuț, Radu Ilie, Vasile Iovu, Stana Izbașa, Zinaida Julea, Grigore Leșe, Rela Lucan, Lia Lungu, Vlăduța Lupău, Ion Macovei, Polina Manoilă, Ileana Domuța Mastan, Andrei Mihalache, Ion Miu, Petrică Moise, Nicolae Mureșan, Matilda Pascal Cojocărița, Mioara Pitulice, Cristian Pomohaci, Nineta Popa, Ionela Prodan, Alexandru Pugna, Cornelia și Lupu Rednic, Florica Ruja, Angela Rusu, Mircea Rusu, Nicolae Sabău, Dinu Iancu Sălăjanu, Steliana Sima, Mircea Sime, Benone Sinulescu, Aneta Stan, Mariana Stanciu Dănăilă, Mariana Stănescu, Petrică Mățu Stoian, Angelica Stoican, Niculina Stoican, Doina Sulac, Maria Șalaru, Aurel Tămaș, Ina Ioana Tudoran, Izabela Tomița, Maria Tripon, Liviu Vasiliță, Măriuca Verdeș, Nicoleta Voica, Florica Zaha, Gheorghe Zamfir, Marius Zgăianu. Cei mai cunoscuți cântăreți români de manele și muzică de petrecere sunt: Adrian Minune, Carmen de la Sălciua, Dani Mocanu, Adi de la Vâlcea, Nicolae Guță, Costi Ioniță, Jean de la Craiova, Minodora, Florin Necșoiu, Florin Salam, Carmen Șerban, Sorin Copilul de Aur, Vali Vijelie. Interpreți contemporani de muzică folk sunt: Zoia Alecu, Ducu Bertzi, Cristian Buică, Bogdan Curta, Maria Magdalena Dănăilă, Mircea Florian, Ion și Gelu Chiriac, Paul Surugiu, Maria Gheorghiu, Ion Hagiu, Ștefan Hrușcă, Emeric Imre, Adrian Ivanițchi, Vasile Luțac, Magda Puskas, Anghel Mora, Dinu Olărașu, Emilian Onciu, Andrei Păunescu, Florin Săsărman, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Tatiana Stepa, Vasile Șeicaru, Nicu Vladimir. Ansambluri folclorice contemporane sunt: Ansamblul Artistic al Armatei, Balada Bistrița, Balada Dunării, Banater Rosmarein, Banatul, Bănățeanca, Burnasul Alexandria, Busuiocul, Călușul Scornicești, Cetatea Sighișoara, Chindia, Cindrelul, Ciocârlia, Ciobănașul, Ciprian Porumbescu, Crăițele, Cununa Carpaților, Cununița Satu Mare, Datina Făget, Doina, Doina Bărăganului, Doina Covurluiului, Doina Crișului, Doina Gorjului, Doina Mureșului, Doina Timișului, Doina Vrancei, Dorna Dorului, Dorul, Dor Transilvan, Getusa, Feregi, Flori de Maramureș, Făgețana, Floricica de la Munte, Fluierașul, Harghita, Haromszek, Hațegana, Hora Belintului, Izvorașul, Jiulețul, Junii Călimanului, Maria Tănase, Meseșul, Miorița, Mugurelul, Nedeea, Nuntașii Bihorului, Oașul, Pandelașul, Pădureanca, Pădurețul, Perinița, Plaiuri Ardelene, Plaiurile Mioriței, Plaiurile Oltului, Plaiuri Transilvănene, Plăieșii, Porolissum, Rapsodia Călimanului, Rezeda, Românașul, Semenicol, Silvana, Sylvania Șimleu, Someșul, Surorile Osoianu, Șezătoarea Fălticeni, Târgoviște, Timișul, Transilvania, Trivale, Tulcea, Țara Vrancei, Vadul Izei, Vlașca.

Sportul românesc contemporan trece printr-o etapă de creștere valorică, nu atât în ceea ce privește performanța individuală sau de grup a sportivilor cât în ceea ce privește calitatea pregătirii. În primul rând s-au dezvoltat noi stadioane și baze sportive, sute de săli de sport pentru școli și licee, sute sau mii de terenuri de sport cu nocturnă, unele dintre ele în zonele rurale. Trebuie să remarcăm progresele făcute în ceea ce privește echipamentul sportiv și mijloacele de susținere a performanței (premii, nutriție, sporuri, drepturi, diurne). Cele peste 1500 de cluburi sportive din țară înregistrează circa 75 000 de sportivi adulți și 80 000 de copii, pentru care se investesc 180 milioane Euro. Doar în București sunt active 752 de cluburi sportive. Principalele investiții s-au făcut pentru noile stadioane: Arena Națională București, Stadionul Steaua București, Stadionul Arcul de Triumf București, Cluj Arena, Stadionul Ion Oblemenco Craiova, Stadionul Francisc von Neuman Arad, Stadionul Tudor Vladimirescu Târgu Jiu, Stadionul Ilie Oană Ploiești, Stadionul Cotroceni, Stadionul Municipal Buzău, Stadionul Municipal Mioveni, Stadionul Trans-Sil Târgu Mureș, Stadionul Concordia Chiajna, Stadionul Viitorul Ovidiu, Stadionul Anghel Iordănescu Voluntari, Stadionul Clinceni. Alte 41 de stadioane au fost restaurate sau renovate. Echipa de fotbal a României a înregistrat cele mai remarcabile victorii de palmares, prin prezența în turneul final la trei dintre Campionatele Mondiale (Italia 1990, Los Angeles 1994, Franța 1998) și patru Campionate Europene (Anglia 1996, Olanda și Belgia 2000, Austria și Elveția 2008, Franța 2016). Jucători ai echipei naționale transferați la cluburi din Europa au fost: Gheorghe Hagi, Gheorghe Popescu, Dorinel Munteanu, Dan Petrescu, Bogdan Stelea, Adrian Mutu, Viorel Moldovan, Răzvan Raț, Ciprian Marica, Cristian Chivu, Miodrag Belodedici, Cosmin Contra, Ilie Dumitrescu, Ionel Ganea, Constantin Gâlcă, Gheorghe Craioveanu, Dorin Goian, Adrian Ilie, Daniel Niculae, Daniel Pancu, Florin Prunea, Mirel Rădoi, Ioan Ovidiu Sabău, Emil Săndoi, Gabriel Tamaș. Selecționeri ai echipei naționale au fost: Gheorghe Constantin, Mircea Rădulescu, Cornel Dinu, Anghel Iordănescu, Victor Pițurcă, Emeric Ienei, Ladislau Boloni, Gheorghe Hagi, Răzvan Lucescu, Cristoph Daum, Cosmin Contra, Mirel Rădoi.

Rezultate internaționale remarcabile a înregistrat echipa națională de handbal feminin, cu 16 prezențe la turneul final al Campionatului Mondial. Cele mai bune rezultate au fost: locul 2 (2005), locul 3 (2015) și locul 4 (1993, 1999, 2007). Dintre cele 13 prezențe la turneul final al Campionatului European, cele mai bune rezultate au fost: locul 3 (2010), locul 4 (2000, 2018), locul 5 (1996, 2008, 2016). Jucătoare emblematiche au fost: Luminița Huțupan, Crina Pinte, Adina Meiroșu, Narcisa Lecușanu, Cristina Neagu, Simona Gogârlă, Valentina Elisei, Denisa Dedu, Mariana Târcă, Ramona Maier, Oana Manea, Steluța Lazăr, Talida Tolnai, Valeria Motogna, Carmen Amariei, Cristina Vărzaru, Mihaela Senocico, Melinda Geiger, Adriana Nechita, Paula Ungureanu, Aurelia Brădeanu. Antrenorii echipei naționale au fost: Bogdan Macovei, Gheorghe Tadici, Gheorghe Ionescu, Cornel Bădulescu, Bogdan Macovei, Dumitru Muși, Cornel Oțelea, Radu Voina, Tomas Ryde, Ambros Martin, Bogdan Burcea, Robert Licu, Adrian Vasile.

O prezență constantă în competiții internaționale au înregistrat jucătoarele de tenis, reprezentate prin: Simona Halep, Irina Camelia Begu, Sorana Cârstea, Ana Bogdan, Mihaela Buzărnescu, Alexandra Dulgheru, Ioana Raluca Olaru, Patricia Maria Țig, Monica Niculescu, Irina Bara, Gabriela Ruse, Liana Gabriela Ungur, Jaqueline Cristian. Dintre băieți: Marius Copil, George Cosac, Victor Crivoi, Victor Hănescu, Florin Mergea, Andrei Pavel, Răzvan Sabău, Horia Tecău, Gabriel Trifu.

La ultimele opt ediții ale Jocurilor Olimpice, sportivii români au acumulat un număr de peste 100 de medalii, dintre care 35 de medalii din aur, repartizate astfel: Barcelona 1992 (18/4), Atlanta 1996 (20/4), Sydney 2000 (26/11), Atena 2004 (19/8), Beijing 2008 (8/4), Londra 2012 (7/2), Rio de Janeiro 2016 (4/1), Tokyo 2020 (4/1). Sportivi remarcabili au fost: Elisabeta Lipă (8 medalii/5 aur), Georgeta Damian (6 medalii/5 aur), Doina Ignat (6 medalii/4 aur), Viorica Susanu (5 medalii/4 aur), Simona Amânar (7 medalii/3 aur), Constanța Burcică (5 medalii/3 aur), Elena Georgescu (5 medalii/3 aur), Cătălina Ponor (5 medalii/3 aur), Liliana Gafencu (3 medalii aur), Veronica Cochelea Cogeaneu (6 medalii/2 aur), Lavinia Miloșovici (6 medalii/2 aur), Rodica Arba (4 medalii/2 aur), Ioana Olteanu (3 medalii/2 aur), Sandra Izbașa (4 medalii/2 aur), Diana Mocanu (2 medalii aur), Angela Alupei (2 medalii aur), Monica Roșu (2 medalii aur). Aproape toate medaliiile au fost obținute la canotaj și gimnastică.

Contextul european (actual):

Turcia

Situată între Marea Neagră, Marea Marmara și Marea Mediterană, Turcia modernă acoperă un teritoriu de 783 356 Km² cu o populație de peste 83 600 000 locuitori și are un produs intern brut de circa 800 miliarde dolari, adică 9 300 dolari per cap de locuitor, cu o putere de cumpărare de 32 000 dolari/locuitor. În fruntea statului au fost desemnați succesiv următorii președinți: Mustafa Kemal Atatürk (1923-1938), İsmet İnönü (1938-1950), Celal Bayar (1950-1960), Cemal Gürsel (1960-1966), Cevdet Sunay (1966-1973), Fahri Korutürk (1973-1980), Kenan Evren (1980-1989), Turgut Özal (1989-1993), Süleyman Demirel (1993-2000), Ahmet Necdet Sezer (2000-2007), Abdullah Gül (2007-2014), Recep Tayyip Erdoğan (2014-). Puterea legislativă aparține Marii Adunări Naționale a Turciei, iar cea executivă este exercitată de președinte cu ajutorul unui guvern organizat de Ministerul Afacerilor Interne. Începând din anul 1963 Turcia este membru asociat al Comunității Economice Europene, iar din anul 2005 a inițiat negocieri pentru a deveni membru plin al Uniunii Europene. În cadrul alianței militare Nord Atlantice, Turcia deține locul secund (după SUA) cu un contingent de 500 000 militari activi și un arsenal de 90 bombe nucleare. Pădurea Anatoliană de conifere și foioase, cu un regim de precipitații între 500 și 1000 mm anual, acoperă o suprafață de peste 100 000 Km², incluzând 6 zone extinse protejate ca Parcuri Naționale (Kackar, Altındere, Ilgaz, Yedigöller, Soguksu, Yozgat). Alți 74 000 Km² sunt ocupați de Pădurea Euxino-Colchică, cu un regim de precipitații între 1500-2500 mm anual. În restul Turciei mai sunt alte 40 parcuri naționale, 190 de parcuri naturale, 30 de arii protejate și peste 100 de monumente ale naturii. Agricultură ocupă 22 % din forța de muncă și 24 milioane de hectare, pentru circa 60 miliarde dolari produs intern și 21 miliarde dolari produse exportate. Producția globală este de: 68 milioane tone cereale, 31 milioane tone vegetale, 25 milioane tone fructe. Turcia este cel mai mare producător din lume la; alune, cireșe, smochine, caise și rodii, ocupă locul doi mondial la; gutui și pepeni, respectiv locul trei mondial la: castraveți, ardei verde, linte și fistic. Producții importante se obțin la: mere, tomate, vinete, măsline, ceai, năut, trestie de zahăr, migdale, ceapă, lămâi, grapefruit, bumbac și cereale. Vița de vie se plantează pe circa un milion de hectare, pentru o producție anuală de peste 4 milioane tone. Măslinile se cultivă pe 850 000 hectare, cu o producție anuală de 1,7 milioane tone. Producția de carne reprezintă ca valoare circa o treime din producția agricolă totală (15 milioane vite, 34 milioane oi, 11 milioane capre). Producția de pește este în jur de 500 000 tone/anual. Amenajările hidroenergetice includ 22 de baraje, 19 hidrocentrale (pentru 20 % din producția totală de energie) și circa 2 milioane de hectare teren irigat. Un sfert din energia electrică este produsă de termocentrale pe cărbune (un milion de tone anual), iar o altă treime în termocentrale pe gaz natural (50 miliarde metri cubi anual). Producția totală de energie electrică este de 300 TWh, circa 70 Gigajoules per locuitor. Producția industrială plasează Turcia pe locul 20 mondial

ca produs intern brut și pe locul 11 mondial ca putere de cumpărare. Cele mai importante ramuri industriale sunt: industria auto (1,3 milioane de autovehicole anual), produse electrocasnice (cel mai mare producător din Europa), industria textilă (peste 10 miliarde dolari/anual), industria metalurgică (peste 29 milioane de tone/anual). Sectorul de construcții include 39 de companii incluse în topul contractorilor internaționali, pentru circa 4200 de proiecte, desfășurate în 69 de țări, la un cost general de peste 110 miliarde dolari. Sectorul transporturilor include 98 de aeroporturi, dintre care 22 aeroporturi internaționale, o rețea de drumuri de peste 460 000 Km, 65 620 Km drumuri modernizate, 2200 km autostrăzi, 11 000 km de cale ferată (2300 Km electrificată), o flotă maritimă formată din 1200 de nave (locul 7 mondial) și o rețea de conducte petroliere (3600 km) și gaze naturale (7550 Km). Rețeaua telefonică este compusă din 17,5 milioane posturi fixe și 65 milioane telefoane mobile, 12 stații Intelsat terestre și 328 terminale mobile pentru comunicații prin satelit. Pentru emisiunile radio-TV rețeaua este formată din 16 posturi AM, 107 posturi FM și 6 posturi pe unde scurte. Cei peste 50 milioane de vizitatori clasează Turcia pe locul 6 mondial ca gazdă turistică, principalele atracții fiind stațiunile din Antalya și de la Marea Egee.

Mai mult de 10 metropole turcești au o populație de peste un milion de locuitori: Istanbul (14,7), Ankara (4,8), Izmir (2,9), Bursa (2), Adana (1,7), Gaziantep (1,6), Antalya (1,3), Konya (1,1), Kayseri (1,1), Diyarbakir (1), Mersin (1), Urfa (0,92). Întreaga suflare a Turciei este musulmană. Peste 99,8 % din populație respectă sau trăiește după legea Islamului. Printre cele mai recente moschei ridicate în Turcia modernă, reprezentative sunt (alfabetic): Sabanci Mosque Adana, Kocatepe Mosque Ankara, Mugdat Mosque Mersin, Camlica Mosque Istanbul, Ahmet Hamdi Akseki Mosque Ankara, Mimar Sinan Mosque Istanbul. Într-un singur deceniu în Turcia s-au zidit 7324 de moschei, ridicând numărul lor total la peste 85 000. Administrarea patrimoniului și numirea imamilor se face printr-un Minister al Afacerilor Religioase denumit Diyanet İşleri Başkanlığı, cu un buget anual de peste 2,5 miliarde de dolari (5 miliarde lire turcești). Educația superioară se face în 207 universități și academii, dintre care 129 sunt universități de stat iar 74 sunt cu capital privat. Cele mai multe dintre acestea sunt localizate în orașele: Istanbul (51), Ankara (22), Izmir (9), Antalya (5), Kayseri (4), Gaziantep (4), Mersin (4), Eskişehir (3), Trabzon (3). Cele mai bine cotate pe plan internațional sunt: Bilkent University Ankara, Middle East Technical University Ankara, Istanbul Technical University, Istanbul University și Sabanci University Istanbul. Alte școli de prestigiu cu clădiri moderne sunt: Istanbul Commerce University, Izmir Institute of Technology, Aralik University Kilis, Hacettepe University Ankara, Mehmet Akif Ersoy University Budur, Trakya University Edirne, Architecture Faculty in Uludag, Okan University Istanbul, Cucurova University Adana, Işık University Istanbul, Mersin University. Admiterea la studii se face în urma unui examen de selecție și repartizare. Asistența medicală se asigură prin peste 28 000 de instituții medicale, cu un medic la circa 700 de locuitori și un pat de spital la fiecare 380 de locuitori. Cheltuielile pentru sănătate se cifrează anual la peste 75 de miliarde de lire turcești (circa 665 dolari per cap de locuitor). Turcia conduce în topul mondial în ceea ce privește numărul de cezariene (32 % din nașteri) și în ceea ce privește consumul de antibiotice (38 doze/1000 locuitori/zi). Circa 80-90 % dintre lucrători sunt acoperiți prin polițe de asigurare. Alți 180 000 de turiști vizitează anual Turcia în scop medical, 67 % dintre aceștia în spitale private. În ansamblu, sectorul public acoperă circa 75 % din activitate, restul fiind servicii de sănătate

finanțate din fonduri private. Centre de sănătate renumite sunt: Ankara Bilkent City Hospital, Acibadem Hospital Istanbul, Haydarpaşa College Istanbul, Başakşehir City Hospital Istanbul, Ondokuz Mayıs University Hospital Samsun. Industria culturală a Turciei a înregistrat mari progrese în special în artele vizuale, prin industria cinematografică, denumită generic Yeşilcam (Pinul Verde). De la 49 de filme produse în anul 1952, în următorul deceniu Turcia a devenit al treilea producător mondial cu o medie de 300 filme produse și peste 90 milioane de bilete vândute anual. După anul 2000, numărul de spectatori a scăzut însă la circa 20 milioane de bilete vândute anual, în cele peste 500 de săli de cinematograf. Un număr de 18 universități au organizat câte o secție de film în cadrul Facultății de Comunicații și Radio-televiziune. Principalele festivaluri de film au loc la Ankara, Istanbul, Antalya și Adana. Printre premiile internaționale obținute se numără 3 premii Golden Bear, 2 premii Golden Goblet și 2 premii Palme d'Or. Principalele posturi TV care emit filme și telenovele turcești sunt: TRT, Kanal D, SHOW, STAR, ATV, FOX, tv8 și Kanal 7. Anual se produc în jur de 60 de seriale, cu un număr mediu de 35-40 episoade, a câte 120-150 minute. Compozitori de muzică clasică sunt: Ahmed Adnan Saygun, Ulvi Cemal Erkin, Cemal reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazim Akses. Cele mai iubite dansuri populare sunt: Hora, Zeybek, Teke, Horon, Halay, Bar, Lezginka. În Turcia sunt 5,1 milioane sportivi legitimați, dintre care 1,8 milioane femei. La Jocurile Olimpice de Vară sportivii turci au obținut 104 medalii (rangul 31 mondial), 41 aur, 26 argint, 37 bronz. Cele mai multe medalii au fost la lupte (66), arte marțiale (23), haltere (11). Cel mai iubit sport este fotbalul, echipe laureate internațional fiind: Galatasaray, Fenerbahce și Beşiktaş Istanbul. Alte sporturi cu tradiție sunt: lupte, haltere, basche, volley, șah, atletism, motocross.

Rusia

Cu un teritoriu de peste 17 milioane Km² și o populație de peste 146 milioane locuitori, Rusia este cea mai mare țară din Europa și o superputere mondială. Produsul intern brut este de 1,7 trilioane de dolari anual, adică 11 600 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de 30 000 dolari/locuitor. În ultimele trei decenii, pentru funcția de președinte și comandant suprem al armatei au fost desemnați: Boris Yeltsin (1991-1999), Vladimir Putin (1999-2008), Dimitry Medvedev (2008-2012), Vladimir Putin (2012 -). Puterea legislativă este reprezentată printr-un Parlament bicameral format din Duma de Stat (450 membri) și Consiliul Federal (170 membri). Federația Rusă se compune din 85 de formațiuni politice: 47 oblaste, 22 republici, 9 teritorii crăiești, 4 districte autonome (okrug) și 3 orașe federale (Moscova, Saint Petersburg, Sevastopol). Armata rusă se compune din peste un milion de militari activi, 2,5 milioane rezerviști și 7000 de focoase nucleare, la un cost de peste 65 miliarde dolari anual. Întinsă transcontinental, Federația Rusă are 37 650 km de coastă și peste 100 000 de cursuri de apă, deținând circa o treime din rezervele mondiale de apă dulce. Aproape tot teritoriul este format din câmpii și podișuri, cu formațiuni muntoase în: Caucaz, Ural, Altai, Sayan, Munții Siberieni, Kamchatka. Biosfera rusească include 320 specii de mamifere, 732 specii de păsări, 343 specii pește de apă dulce, 1500 specii pește de mare. Suprafața agricolă cultivată este de 126 milioane hectare (locul

3 mondial), mai mult de jumătate fiind ocupată de cereale (72 milioane tone), dintre care 33 milioane tone sunt destinate exportului (locul 1 mondial). Alte culturi importante sunt: sfecla de zahăr (42 milioane tone, locul 1 mondial), cartoful (22 milioane tone), secara (17 milioane tone), floarea soarelui (13 milioane tone, locul 2 mondial), porumb (11,5 milioane tone), orz (5 milioane tone), roșii (3 milioane tone), varză (2,5 milioane tone), mere (2 milioane tone). Investițiile anuale în agricultură sunt de peste 36 miliarde ruble repartizate către peste 100 000 producători, iar capitalul fix investit este în jur de 10 miliarde dolari. Producția anuală de energie electrică se cifrează la peste un milion GWh (locul 4 mondial). Energia hidroelectrică produsă se cifrează la peste 45 GW, cele mai importante hidrocentrale fiind: Sayano-Shushenskaya (6,4 GW), Krasnoyarsk (6 GW), Bratsk (4,5 GW), Ust-Ilimsk (4,3 GW) și Zeya (1,3 GW). Energia electrică produsă în reactoare nucleare se cifrează la circa 30 GW, principalele centrale fiind cele de la: Balakovo (6 GW), Kursk (6 GW), Kostroma (5 GW), Leningrad (5 GW), Smolensk (5 GW), Bashkir (4 GW), Beloyarsk (4 GW), Kalinin (4 GW), Kola (2 GW). Industria minieră a identificat peste 20 000 depozite minerale, incluzând depozite de: 70 milioane tone petrol, 50 miliarde metri cubi de gaze naturale, 50 tone de aur nativ, 500 000 tone cupru, 200 milioane tone cărbune, 100 000 tone uraniu. Industria deține o pondere de circa 34 % din produsul intern brut. Cea mai dinamică ramură industrială este cea a construcției de mașini, cu 600 000 de lucrători și 1,7 milioane de autovehicule produse anual. O ramură industrială de vârf este industria aeronautică, formată din 106 companii și peste 350 000 lucrători, pentru o flotă formată din peste 70 aeronave Sukhoi Superjet 100, 45 aeronave Tupolev Tu-204 și 1200-1500 aeronave Irkut MC-21. Industria serviciilor acumulează anual activități estimate la circa 19 000 miliarde ruble. Restul de 63 % din forța de muncă este implicată în domeniul serviciilor. Cea mai dinamică activitate comercială se derulează în cele peste 100 de Mall-uri, dintre care 82 sunt localizate în capitala Moscova. Cele mai mari dintre acestea (după numărul de magazine) sunt: Afimall City (400), Evropeisky Shopping Center (336), Aviapark (333), Oceania (300), Metropolis Mall (281), Shokolad Reutov (250), Horosho (250), Gorod Lefortovo (227), Zolotot Vavilon Rostokino (200). Cele 32 de companii active în domeniul comunicațiilor asigură 33 milioane linii telefonice fixe și 230 milioane posturi de telefonie mobilă. Un procent de 94 % dintre companii dețin tehnică de calcul avansată, 68 % sunt conectate la Internet și 28,5 % dețin un Website. Pentru cei 75 de milioane abonați TV și 65 milioane abonați radio funcționează peste 15 000 de stații de emisie. Principalele posturi TV sunt: Pervy kanal, VGTRK, Rossiya 1, Rossiya 2, Rossiya K, Rossiya 24, Carousel, TV Tsentr, Telekanal Zvezda, RT Documentary. Rusia operează 1218 aeroporturi, 85 600 Km de cale ferată, 7 rețele de Metrou, 1 450 000 Km drumuri rutiere și peste 100 000 Km canale și căi de navigație. Cele 53 de companii maritime transportă anual 140 milioane tone cargo și circa 23 milioane de pasageri. Peste 24 de milioane turiști vizitează Rusia anual pentru o cifră de afaceri în turism de circa 11 miliarde dolari.

Un număr de 15 metropole rusești au peste un milion de locuitori: Moscova (12,3), Saint Petersburg (5,2), Novosibirsk (1,6), Yekaterinburg (1,45), Nizhny Novgorod (1,26), Kazan (1,2), Chelyabinsk (1,19), Omsk (1,17), Samara (1,17), Rostov na Donu (1,12), Krasnoyarsk Krai (1,08), Perm (1,04), Voronezh (1,03), Volgograd (1,01). Majoritatea rușilor (65-75 %) sunt creștini ortodocși, 10 % sunt musulmani, iar restul sunt atei. În cele 38 649 parohii și 972 mănăstiri slujesc 382 episcopi și 40 500 de preoți, liturghia fiind citită în limba slavonă, după ritul bizantin. Dintre bisericile ridicate recent, reprezentative sunt: Catedrala Cristos

Mântuitorul Moscova, Biserica Sf. Seraphim de Sarov Moscova, Biserica Alexander Nevsky Kostino, Biserica Tuturor Sfinților Novokosino, Biserica Intrării Maicii Domnului în Biserică Lefortovo, Biserica Maicii Domnului Maryino, Catedrala Schimbării la Față Khabarovsk, Catedrala Schimbării la Față Tolyatti. În fruntea Bisericii Ruse s-au aflat Patriarhii de Moscova: Aleksey II de Lenigrad (1990-2008) și Kirill de Smolensk (2009-). În ultimele decenii au fost reabilitate 15 000 biserici și 30 de seminarii. Cu un buget de 500 miliarde ruble, Ministerul Educației organizează 88 000 de școli elementare și 50 000 de școli medii, pentru minim 9 ani de studii obligatorii. La acestea se adaugă peste 8800 de școli în care limba de predare este cea a unei minorități locale. Învățământul superior se organizează prin 1183 universități, cu 21 155 programe de studiu. Dintre acestea 658 sunt organizate de stat, iar 450 sunt organizate cu capital privat. Cele mai multe sunt localizate în orașele: Moscova (107), Saint Petersburg (48), Krasnodar (26), Sverdlovsk (18), Novosibirsk (18), Perm (15). Cele mai prestigioase sunt: Universitatea de Stat Moscova, Universitatea pentru Studii Economice Moscova, Universitatea de Stat Saint Petersburg, Academia pentru Administrație Publică Moscova, Universitatea Națională pentru Știință și Tehnologie Moscova, Universitatea Federală Kazan, Universitatea Federală Ural, Universitatea de Stat Tomsk, ITMO Saint Petersburg, Universitatea Federală Vladivostok, Universitatea Federală Kaliningrad, Universitatea de Stat Novosibirsk, Universitatea de Stat Saratov. Circa 8 milioane de studenți frecventează anual o formă de învățământ superior, mai mult de 50 % din populație are cel puțin o diplomă universitară de specialist. Rusia deține a serie de priorități ale științei și tehnologiei: primul satelit, primul om în spațiu, prima sondă pe Lună, Venus și Marte, prima stație spațială, prima centrală nucleară maritimă...mii de invenții și inovații. Asistența medicală se asigură prin 620 000 medici și 1,3 milioane asistenți medicali (1 medic la 250 locuitori) în 9,3 paturi/1000 locuitori. Bugetul alocat reprezintă 6,5 % din PIB, adică 950 dolari/locuitor. Potrivit articolului 41 din Constituție, asistența medicală este gratuită, iar asigurarea medicală este obligatorie, colectată prin peste 300 de asiguratori privați sau de stat. Dintre cele peste 5300 de spitale ale Rusiei, nume cu rezonanță sunt: Spitalul Clinic Central Moscova, Spitalul Orașenesc Saint Petersburg, European Medical Center Moscova, Euromed Clinic Saint Petersburg, Centrul Federal de Neurochirurgie Tyumen, International Clinic Yuzhno Sakhalinsk, Centrul Național de Cercetare în Hematologie, Oncologie și Imunologie Moscova. În epoca modernă, cel mai puternic impact cultural îl exercită producțiile audiovizuale. Rețeaua Internet include 10 milioane de servere și peste 40 milioane utilizatori. Rețeaua internațională este dublată de o rețea rusească, Runet, gazdă pentru clone în limba rusă a principalelor rețele de socializare: Facebook, Amazon, YouTube, eBay, PayPal, Foursquare. Wikipedia rusească include (deocamdată) peste 1,8 milioane de articole specifice. Industria filmului este reprezentată prin 400 companii de producție, 600 companii de distribuție, 35 studiouri de film, 23 companii pentru echipamente, 1230 săli de cinema, 346 de teatre, 1800 ecrane. Dintre acestea: Bazalevs Company, Art Pictures Studio, CTB, Trite, Enjoy Movies, Non-Stop Production, Central Partnership, Film Direction, Profit, VBD. Principalele festivaluri de film se organizează la: Moscova, Soci, Vladivostok și Krasnodar. Mari iubitori de sport, rușii dețin o serie de recorduri mondiale și un palmares impresionant: 1627 medalii la Jocurile Olimpice de Vară (rangul 2 mondial), 610 aur, 514 argint și 503 bronz și 355 medalii la Jocurile Olimpice de Iarnă, 136 aur, 108 argint și 111 bronz. Cel mai popular sport este fotbalul, cu peste 10 milioane de spectatori, urmat în ceea ce privește audiența de: hokey, handball, basket, futsal, box, auto-moto, voley, atletism, tenis, patinaj artistic, haltere, gimnastică, lupte, arte marțiale, ski. Rusia a produs 34 de campioni mondiali la patinaj artistic, 43 de gimnaste medaliat cu aur, 9 campioni mondiali la șah, este 40 ori campioană mondială la gimnastică artistică, de 5 ori campioană mondială la hokey, de 3 ori campioană mondială la handbal fete, are 12 jucătoare de tenis în Top 100.

Ukraina

Cunoscută și sub denumirea de Mica Rusie, Ucraina ocupă un teritoriu de 603 600 Km² (rangul 2 din Europa), are o populație de 41,4 milioane de locuitori și un produs intern brut de 161 miliarde dolari, adică 3 900 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de 10 300 dolari/locuitor. În fruntea statului, cu reședința în Mariinskyi Palace din Kiev, au fost desemnați președinții: Leonid Kravchuk (1991-1994), Leonid Kuchma (1994-2005), Viktor Yushchenko (2005-2010), Viktor Yanukovych (2010-2014), Petro Poroshenko (2014-2019), Volodymyr Zelensky (2019 -). Cu excepția celor 2780 Km de coastă maritimă și a unei mici porțiuni din Munții Carpați, întregul teritoriu este format din dealuri, podișuri și stepe, compuse din cernoziomuri și soluri podolizate. Armata Ukrainiană se compune din 780 000 militari și 1700 focoase nucleare. Teritoriul este divizat în 24 de provincii (oblast): Cherkasy, Chernihiv, Chernivtsi, Dnipropetrovsk, Donetsk, Ivano-Frankivsk, Kharkiv, Kherson, Khmelnytskyi, Kyiv, Kirovohrad, Luhansk, Lviv, Mykolaiv, Odessa, Poltava, Rivne, Sumy, Ternopil, Vinnytsia, Volyn, Zakarpattia, Zaporizhzhia, Zhytomyr. Denumită și "coșul de pâine al Europei", Ucraina este un mare exportator de cereale (rangul 3 mondial la porumb) și cel mai mare producător mondial de ulei de floarea soarelui, cu o producție anuală de peste 14 miliarde dolari. Culturi semnificative sunt la: porumb (35,8 milioane tone), grâu (24,6 milioane tone), floarea soarelui (14 milioane tone), sfeclă de zahăr (14 milioane tone), secară (7 milioane tone), rapiță (2,7 milioane tone), tomate (2,3 milioane tone), varză (1,6 milioane tone). Producția de energie primară se cifrează anual în jur de 1000 TWh, dintre care 185 TWh energie electrică. Ponderea principală o formează centralele nucleare (88 TWh) și cele pe cărbune (71 TWh), urmate de hidrocentrale (9 TWh). Sunt în funcție 4 centrale nucleare, cu 15 reactoare active, alte 11 reactoare sunt în construcție. Centrala Zaporizhzhia din Enerhodar este cea mai mare din Europa (6 GW), urmată de cele de la: Khmelnytskyi (4 GW), Yuzhnoukrainsk (4 GW) și Rivne (2,8 GW). Sectorul industrial formează 26 % din produsul intern brut. Dintre cele peste 8000 de depozite minerale identificate sunt în exploatare circa 50 %, cele mai semnificative fiind rezervele de cărbune (47 miliarde tone), gaz natural (39 triliarde m³), fier (28 miliarde tone), mangan (3 miliarde tone). Industria de armament produce anual bunuri în valoare de 12 miliarde dolari, dintre care 10 miliarde sunt destinate exportului. Cele 10 companii din industria auto pot produce anual peste 400 000 autovehicole, cele mai cunoscute mărci fiind autoturismele Hyundai, JAC J5, Skoda Octavia, camioanele KRAZ și autobusele LAZ. Industria aeronautică este renumită prin avionul de tip Antonov An-225 Mriya, cel mai mare din lume, cu o capacitate de transport de 640 tone. Industria navală se compune din 11 șantiere navale, cu o producție anuală de 237 unități de navigație, la o valoare medie de 1,5 miliarde dolari. Rețeaua de drumuri se întinde pe 164 000 Km, dintre care 175 Km de autostradă. Rețeaua de căi ferate acoperă 22 400 Km dintre care 9300 Km de linie electrificată. Prin cei peste 170 000 specialiști în IT, Ucraina este cel mai mare exportator de servicii IT din Europa și este în topul țărilor dezvoltatoare de software. Rețeaua Internet este accesată de 2,1 milioane servere cu peste 42 milioane utilizatori, iar rețeaua telefonică este formată din 12,6 milioane de linii fixe și 55 milioane de telefoane mobile. Principalii operatori de telecomunicații sunt: Intertelecom, Kyivstar, Lifecell, Ukrtelecom și MTS/Vodafone. Ucraina este vizitată anual de peste 23 milioane turiști, aducând venituri în valoare de peste

28 miliarde de dolari.

Dintre cele 457 de orașe ale Ucrainei cele mai mari sunt (în milioane locuitori): Kiev (2,96), Kharkiv (1,43), Odessa (1), Dnipro (0,98), Donetsk (0,9), Zaporizhzhia (0,72), Lviv (0,71), Kryvyi Rih (0,6), Mykolaiv (0,47), Mariupol (0,43). Este a doua cea mai mare țară Creștin Ortodoxă, cu circa 34 milioane de credincioși (82 % din populație). Patrimoniul Bisericii Ortodoxe se compune din: 12 092 de parohii și 258 mănăstiri, deservite de 97 episcopi, 12 400 preoți și 2700 călugărițe. Catedrala Sfânta Sofia din Kiev și Reședința Mitropoliei din Cernăuți sunt pe lista monumentelor istorice protejate de UNESCO. Dintre catedralele nou construite, reprezentative sunt: Catedrala Învierii din Kiev, Catedrala Patriarhiei Kievului, Catedrala Schimbării la Față din Donetsk, Catedrala Sfântului Volodymir din Luhansk, Catedrala Epifaniei din Horlivka, Catedrala Schimbării la Față din Kryvyi Rih, Catedrala Nașterii Domnului din Severodonetsk, Catedrala Sfântului Mihail din Cherkasy. Învățământul obligatoriu este de 12 clase pentru un număr de 3,8 milioane de elevi, la care se adaugă alți 285 000 de elevi din școli vocaționale. Învățământul superior organizează studii pentru 1,5 milioane de studenți. Dintre cele 186 de universități, cele mai bine cotate sunt: Universitatea Tehnică și Institutul Politehnic Kiev, Universitatea Taras Shevchenko Kiev, Universitatea Națională și Academia Mohyla Kiev, Universitatea Ivan Franko din Lviv, Universitatea Borys Grinchenko Kiev, Universitatea Politehnică Lviv, Universitatea de Vest din Ternopil, Universitatea Sumy, Universitatea Pedagogică Kiev, Universitatea pentru Viață și Științele Mediului Kiev, Universitatea Aeronautică Kiev, Universitatea Navală Amiral Makarov din Mykolaiv, Universitatea V.N. Karazin Kharkiv, Universitatea de Mine Dnipro, Universitatea Uzhhorod, Academia de Muzică Tchaikovsky, Academia de Cultură Kharkiv. Un număr de 11 universități sunt organizate cu fonduri private, doar două dintre ele fiind cotate între primele 100: Universitatea Catolică Lviv (24) și Universitatea KROK (61). Potrivit legii sănătății din anul 2018, asistența medicală este gratuită, dar s-a liberalizat. Medicii pot înregistra pacienți extrateritoriali, fără a depăși însă o clientelă de 2000 pacienți, fără deosebire între asistența primară și cea secundară. Medicii sunt plătiți anual cu circa 14 euro/pacient înregistrat. Până în prezent, peste 60 % din populație a optat pentru un medic de familie. Fiecare provincie (oblast) administrează centralizat serviciile de sănătate, finanțarea și sistemele de asigurare. Societatea de cruce roșie este formată din 6,3 milioane de activiști. Sunt funcționale 7,5 paturi de spital/1000 locuitori. Cele mai reprezentative spitale sunt: Centrul Medical Kapla Rosi, Institutul Sitenko pentru Coloană și Patologie Articulară, Institutul de Nefrologie, Centrul Medical Medivin, Chirurgie Endovasculară, Centrul Medical Optima Farm, Clinica Oftalmologică Laser Plus, Spitalul Boris și Centrul Medical, Clinica Ganimed, Institutul Național de Pneumologie, Institutul pentru Genetică, Spitalul Central Liubomil, Spitalul de Urgență Mariupol. Un număr de 250 companii produc echipamente medicale, producția medie anuală fiind în jur de 100 milioane dolari. Producția cinematografică se asigură prin 7 companii cu capital de stat și 15 companii cu capital privat. Pentru distribuție există distribuitori ai marilor companii internaționale, printre care: Wald Disney Pictures, Universal Pictures, Paramount Pictures, Sony Pictures, Columbia Pictures, 20 Century Fox. Festival de film au loc la: Kiev, Lviv, Odessa, Kharkiv, Berdiansk, Truskavets. Premii internaționale au obținut filmele: The Cross (2011, Palme d'Or), Podorozhni (2005, Palme d'Or), Ishov Tramvai nr. 9 (2003, Ursul de Aur). Pregătirea sportivă se organizează în 1400 de școli sportive, dintre care 189 specializate pentru probele olimpice. Cele 40 de federații sportive au adus Ucrainei 139 de

medalii la Jocurile Olimpice de vară (rangul 35 din 7 participări), dintre care 35 aur, 36 argint și 68 bronz. La Jocurile Olimpice de Iarnă, sportivii au obținut 8 medalii (din 7 participări), dintre care 3 de aur, 1 argint și 4 bronz. Cel mai popular sport este fotbalul, principalele echipe fiind: Dinamo Kiev, Shakhtar Donetsk, Dnipro, Chornomorets Odessa, Karpaty Lviv, Metalurh Donetsk, Metalist Kharkiv. Alte sporturi iubite de ucrainieni sunt: luptele, basket, bowling, box, hokey, rugby, cricket, gimnastică artistică, gimnastică ritmică, patinaj.

Polonia

Situată între Marea Baltică la Nord și Munții Carpați la Sud, Polonia modernă ocupă un teritoriu de 312 000 Km² (rangul 9 în Europa), cu o populație de 38,5 milioane locuitori. Produsul intern brut este de 650 miliarde dolari, adică 17 000 dolari/locuitor anual, cu o putere de cumpărare de peste 36 000 dolari/locuitor. Începând cu anul 1952, pentru funcția de Președinte și Comandant Suprem al forțelor armate au fost desemnați: Aleksander Zwadzski (1952-1964), Edward Ochrab (1964-1968), Marian Spychalski (1868-1970), Josef Cyrankiewicz (1970-1972), Henryk Jablonski (1972-1985), Wojciech Jaruzelski (1985-1990), Lech Walesa (1990-1995), Aleksander Kwasniewski (1995-2005), Lech Kaczynski (2005-2010), Bronislaw Komorowski (2010-2015), Andrezej Duda (2015 -). Cel mai important râu este Vistula, cu un bazin întins pe 1047 km. Luciul de apă dulce este completat de peste 10 000 lacuri, cele mai mari fiind Sniardwy, Mamry, Lebsko și Drawsko. Pădurile de conifere (54 %) și foioase (45%) acoperă 30 % din teritoriu (9 milioane ha), peste 78 % fiind administrate de Stat. Dintre acestea, circa 3200 Km² sunt rezervații și parcuri naționale, printre care pădurile: Puszcza Augustowska, Puszcza Biala, Bialowieza, Knyszyn, Puszcza Zielonka. Forțele Armate operează prin 144 000 militari activi, cu un buget anual de peste 13 miliarde dolari. Suprafața agricolă este de 18 milioane hectare, dintre care 14 milioane ha sunt cultivate iar 4 milioane ha sunt pășuni și fânețe. Cele mai importante producții sunt la: sfeclă de zahăr (16 milioane t), grâu (11 milioane de t), cartofi (8 milioane t), triticale (4,5 milioane t), mere (4,5 milioane t), porumb (4,2 milioane t), rapiță (2,5 milioane t), secară (2,3 milioane t), orz (1,2 milioane t). Importante sunt și producțiile de lapte (14 milioane t), carne de porc (1,4 milioane t), carne de pasăre (3 milioane t). Activitatea se organizează prin 2,7 milioane de ferme, dintre care 60 % sunt private, mai mici de 5 ha, iar alte 25 % au între 5 și 50 ha. Fermele de Stat, mai puține numeric, au suprafețe cuprinse între 200 și peste 1000 ha. Sectorul energetic înregistrează un consum mediu anual de 160 000 GWh (rangul 6 în Europa), dintre care 15 000 GWh pentru consum domestic. Peste 84 % din energia electrică se produce în termocentrale pe bază de cărbune (49 %), lignit (29 %), sau gaz natural (7 %). Centralele eoliene asigură 7 % (7065 MW) din puterea instalată, iar în hidrocentrale de mică putere se produc alți 2 400 MW. Minele de cărbune produc anual 144 milioane tone metrice. Alte resurse exploatare curent sunt: rhenium (rang 3 mondial), argint (rangul 5 mondial), cupru (rang 12 mondial) și sare (rang 14 mondial). Industria constructoare de mașini produce anual peste 800 000 autovehicole ușoare și 80 000 vehicule comerciale, înregistrând exporturi în valoare de circa 16 miliarde dolari. Principalele companii producătoare sunt: Fiat, Opel, Toyota, Volkswagen, MAN, Volvo, Ford, Chevrolet și Scania AB. Industria

bunurilor de larg consum formează 58 % din produsul intern brut, cele mai bine cotate dintre produsele exportate sunt: mijloace de transport, mașini unelte, mobilier, produse alimentare, îmbrăcăminte, încălțăminte, electronice, sticlă, ceramică și produse cosmetice. Rețeaua de transport acoperă 425 000 Km drumuri publice, dintre care 3600 km autostrăzi și 23 500 Km de căi ferate. Pentru transportul aerian operează 14 aeroporturi internaționale (cu 21 milioane de pasageri/anual), 84 de aeroporturi modernizate și 30 de aeroporturi fără pistă de aterizare. Sunt circa 4000 Km de râuri și canale navigabile. Cele 6 porturi principale operează o flotă formată din 57 nave maritime, cu o capacitate totală de transport de 1,8 milioane tone DWT. Conductele de petrol se întind pe 2300 Km iar cele de gaz natural pe alți 13 500 Km. Polonia este vizitată anual de circa 15 milioane turiști, dintre care 1,8 milioane de pelerini. Principalele atracții turistice sunt: capitala Varșovia, Castelul Wawel, Castelul Malbork, stațiunea Zakopane, Munții Tatra, Grădina zoologică Wroclaw, mina de sare Wieliczka, rezervația de bizoni Bialowietza, Mănăstirea Jasna Gora, mănăstirile din lemn. Un număr de 13 monumente culturale și rezervații sunt protejate de UNESCO.

Cele mai mari aglomerări urbane sunt zonele metropolitane Varșovia (4,8 milioane) și Katowice (3 milioane), urmate de orașele: Cracovia (1,2), Lodz (1,16), Wroclaw (0,86), Poznan (0,91), Gdansk (0,99), Szczecin (0,6), Bydgoszcz (0,72), Lubin (0,45), Bialystok (0,4). În ansamblu, circa 23 milioane locuitori (60 %) locuiesc în mediu urban. Viața spirituală este dominată de religia Romano-Catolică, dintre cei 93 % de aderenți 37 % asistă la slujba de Duminecă. Teritoriul este divizat în 41 de dioceze și peste 10 000 de parohii. Printre edificiile recente se numără Basilica Doamnei din Lichen Stary, sfințită de Papa Paul II în anul 1999, finalizată în anul 2004. Turnul are 141,5 metri iar nava centrală măsoară 120 x 77 metri, domul central fiind înalt de 98 metri. Alte edificii moderne sunt: Icoana Doamnei Noastre Czestochowa, Mântuirea Domnului Kracovia, Mântuirea Domnului Prudnik, Mântuirea Domnului Bialystok, Sfântul Roch Bialystok, Sfântul Mântuitorul Wloclawek, Sfântul Felix Varșovia, Sfântul Ioan Varșovia. Destinații pentru pelerinajul religios sunt: Mănăstirea Jasna Gora din Czestochowa, Biserica Fecioarei din Swieta Lipka, casa în care a locuit Papa Ioan Paul II din Wadowice. Statul subvenționează efortul cultural al Bisericii cu un buget de 600 milioane dolari anual. Educația superioară a celor peste 2 milioane de studenți se face în 457 universități, dintre care 131 sunt organizate cu fonduri guvernamentale iar 326 cu fonduri private. Principalele universități publice sunt: Universitatea Varșovia (21 de facultăți), Universitatea Cardinal Ștefan Wysunski (21 facultăți), Universitatea Nicolaus Copernicus Torun (18 facultăți), Universitatea Warmia Mazuria Olsztynie (16 facultăți), Universitatea Jagellonică (15 facultăți), Universitatea Adam Mickiewicz Poznan (15 facultăți), Universitatea Zielona Gora (13 facultăți), Universitatea Silesia Katowice (12 facultăți), Universitatea Gdansk (11 facultăți), Universitatea Maria Curie Sklodowska Lubin (11 facultăți), Universitatea Rzeszov (10 facultăți), Universitatea Wroclaw (9 facultăți), Universitatea Opole (9 facultăți), Universitatea Szczecin (9 facultăți), Universitatea Casimir cel Mare Bydgoszczy (5 facultăți). Pentru studii vocaționale funcționează 8 Academii de Muzică, 3 Academii de Teatru și Film, 7 Academii de Arte Frumoase, 4 Universități Teologice și 5 Universități Militare. Dintre cele cu capital privat, cele mai prestigioase sunt: Universitatea pentru Business și Administrație Publică și Universitatea pentru Management, ambele în Varșovia. Bugetul pentru sănătate este de 70 miliarde zloti (circa 15 miliarde Euro), organizat prin Fondul Național Zdrowia, cu

acoperirea întregii populații. La acestea se adaugă instituțiile organizate cu capital privat, apelate de circa 50 % din populație. Speranța de viață este de 75 ani pentru bărbați și 81 ani pentru femei. Dintre cele 1236 de spitale, mai mult de 400 au fost construite după anul 2000. Sunt funcționale 6,5 paturi de spital/1000 locuitori. Cele mai bine cotate sunt: Institutul de Oncologie Maria Sklodowska Curie, Institutul pentru Ocrotirea Copilului, Institutul de Psihiatrie și Neurologie, Spitalul Ioan Paul II, Institutul de Cardiologie, Institutul de Cercetare pentru Ocrotirea Mamei, Spitalul Clinic Central Lodz, Clinica Universitară Wrocław. Industria filmului produce anual în jur de 50 de filme (32 ficționale, 18 documentare), principalul distribuitor fiind United International Pictures (Paramount), cu 27 % din piața de desfacere. Proiecția se face pe 1122 ecrane cinematografice (3,2/100 000 locuitori). Principalele trofee au fost obținute la festivalurile internaționale de la: Veneția (5 trofee), Locarno (5 trofee), San Sebastian (8 trofee), Cannes (12 trofee), Berlin (13 trofee), Premiul Academiei Oscar (12 trofee), Europa (29 trofee). Cel mai cunoscut producător de film este regizorul Roman Polanski. Practic întreaga populație deține un abonament TV, serviciile fiind oferite prin opt servicii multiplexate (MUX1-MUX8), 7 benzi de transmisie UHF și o bandă de transmisie VHF, 18 programe naționale și peste 100 de programe de televiziune private. Peste 90 % din locuințe dețin o conexiune Internet, pentru 13,5 milioane de servere și 25 milioane utilizatori (65 % populație), dintre care 19 milioane au o conexiune wireless. Polonia a participat la toate edițiile moderne ale Jocurilor Olimpice de vară, unde a obținut 298 medalii (rangul 19 mondial), 72 aur, 89 argint, 237 bronz. La Jocurile Olimpice de iarnă a obținut 22 medalii (rangul 24 mondial), 7 aur, 7 argint, 8 bronz. Cel mai popular sport este fotbalul, cu peste 400 000 sportivi. Alte sporturi extrem de populare sunt: volley, moto-cross, handball, basket, hokey, rugby.

Germania

Situată între Marea Baltică și Munții Alpi, Germania ocupă un teritoriu de 357 000 Km² cu o populație de 83 milioane locuitori. Produsul intern brut este în jur de 4,7 trilioane de dolari, adică 57 000 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de 57 000 dolari/locuitor. Pentru funcția de Președinte al Republicii Federale au fost aleși: Theodor Heuss (1949-1959), Heinrich Lübke (1959-1969), Gustav Heinemann (1969-1974), Walter Scheel (1974-1979), Karl Carstens (1979-1984), Richard von Weizsacker (1984-1994), Roman Herzog (1994-1999), Johannes Rau (1999-2004), Horst Kohler (2004-2010), Christian Wulff (2010-2012), Joachim Gauck (2012-2017), Frank Walter Steinmeier (2017 -). Circa 8350 Km² sunt acoperiți de luciu de apă, cel mai mare fiind lacul Constance (536 Km²). Principalele râuri sunt Rhinul (865 Km), Elba (727 Km) și Dunărea (687 Km). Coasta maritimă se întinde pe 2400 Km, iar alți 5150 Km² sunt terenuri irigate. Fauna și flora sunt protejate în 16 parcuri naționale și 105 parcuri naturale. Cu un buget anual de 50 miliarde dolari, forțele armate mobilizează anual 185 000 militari activi. Suprafața cultivată este de 12 milioane hectare (34 %), împărțită între 630 000 ferme, cu peste 750 000 lucrători. Principalele producții sunt la: sfeclă de zahăr (26 milioane tone), grâu (20 milioane tone), orz (9,5 milioane tone), cartofi (9 milioane tone), rapiță (3,6

milioane tone), secară (2,2 milioane tone), triticale (2 milioane tone), struguri (1,4 milioane tone). Producția de carne este în jur de 7,5 milioane tone, dintre care 5 milioane tone carne de porc. Pădurile acoperă 11,5 milioane de hectare, cu o producție anuală de peste 120 milioane m³, în majoritate conifere și fag. Principalele resurse exploatare prin minerit sunt: cărbune, sare potasică, uranium, lignit, selenium. Producția de energie este de 3700 TWh anual, dintre care energie electrică 630 TWh. În majoritate producția depinde de termocentrale pe cărbune, gaz natural sau biomasă. Energia nucleară produsă este de 60 TWh, cea eoliană de 130 TWh, iar cea solară de circa 50 TWh. Sectorul industrial organizează peste 6 milioane de angajați și este responsabil pentru 30 % din produsul intern brut (circa 1900 miliarde Euro). Industria auto mobilizează peste 850 000 lucrători pentru o producție de peste 6 milioane autovehicule/anual (425 miliarde Euro/an), principalele firme fiind: Volkswagen, Mercedes Benz, Audi, Porsche, Opel, BMW, MAN. Circa 49 % din producție este destinată exportului. Alte sectoare industriale importante sunt ingineria mecanică, ingineria electrică și industria chimică. Sectorul de cercetare este finanțat anual cu circa 50 miliarde Euro. Sectorul serviciilor generează restul de 68 % din venituri, în special prin servicii de finanțare sau închiriere (30 %) și turism (18 %). Cei circa 30 milioane de turiști aduc anual 45 miliarde Euro și produc circa 2 milioane locuri de muncă. Piața pentru Ecommerce este de peste 80 miliarde Euro, principalii actori fiind: Amazon (8,8 miliarde), Otto (3 miliarde), Zalando (1,3 miliarde), Notebooksbilliger (0,75 miliarde), MediaMarkt (0,75 miliarde), Lidl (0,6 miliarde). Cele mai bine cotate centre comerciale sunt: Berlin Mall, Aquis Plaza, Gesundbrunnen Center Berlin, Altmarkt Galerie Dresden, Wertheim Village, KO Shopping Mall, My Zeil, Zweibrücken Fashion Outlet, Rotmain Center, CentrO, Ruhr Park, Forum Allgäu Kempten, Rheinpark Center. Rețeaua de drumuri se întinde pe 650 000 Km, dintre care 13 000 Km de autostrăzi. Rețeaua de căi ferate acoperă 43 500 Km, dintre care 20 000 Km linie electrificată. Pentru transportul aerian operează 318 aeroporturi modernizate, 221 aeroporturi nemodernizate și 23 heliporturi. Transportul fluvial se întinde pe 7500 Km, în majoritate pe râurile Rhin și Elba, pe Canalul Kiel și pe canalul Rhin-Main-Dunăre. Principalele porturi sunt: Hamburg, Rostock, Berlin, Bonn, Bremen, Dortmund, Dresden, Karlsruhe, Nuremberg, Stuttgart. Flota marină se compune din 427 nave, dintre care 298 nave pentru containere și 51 nave cargo. Rețeaua de conducte petroliere se întinde pe 2400 Km.

Federația Germană se compune din 16 state (Bundesland), disproporționate în ceea ce privește populația: Rhin Westphalia (18 milioane locuitori), Bavaria (13), Baden Wurttemberg (11), Saxonia Inferioară (8), Hesse (6), Rhineland Palatinat (4), Saxonia (4), Berlin (3,6), Schleswig Holstein (2,9), Brandenburg (2,5), Saxonia Anhalt (2,2), Thuringia (2,1), Hamburg (1,8), Mecklenburg (1,6) Saarland (1), Bremen (0,7). Principalele orașe sunt: Berlin (3,6 milioane locuitori), Hamburg (1,8), Munich (1,4), Köln (1), Frankfurt (0,75), Stuttgart (0,63), Dusseldorf (0,61), Leipzig (0,58), Dortmund (0,58), Essen (0,58). Peste 67 % din populație se identifică drept creștini. Restul populației nu aparține nici uneia dintre congregații, chiar dacă viața lor spirituală acceptă una dintre religii. Congregații dominante sunt Biserica Evanghelică (21 milioane adepți) și Biserica Romano Catolică (22,6 milioane adepți). Principalele catedrale ale Germaniei sunt (alfabetic): Sf. Maria Aachen, Sf. Maria Augsburg, Sf. Peter Bamberg, Sf. Hedwig Berlin, Sf. Treime Dresda, Sf. Maria Eichstatt, Sf. Maria Erfurt, Sf. Treime Essen, Sf. Maria Freiburg, Sf. Iakob Gorlitz, Sf.

Maria Hamburg, Sf. Maria Holdesheim, Sf. Peter Koln, Sf. Gheorghe Limburg, Sf. Martin Maintz, Sf. Maria Munich, Sf Paul Munster, Sf. Peter Osnabruck, Sf. Maria Paderborn, Sf. Stefan Passau, Sf. Peter Regensburg, Sf. Martin Rottenburg, Sf. Maria Speyer, Sf. Peter Trier, Sf. Kilian Wurzburg. În ultimul secol nu s-a zidit nici o catedrală sau biserică semnificativă. Educația este organizată de Stat, prin Ministerul Educației. Pentru educația primară funcționează 2000 de școli normale, 272 școli metodiste, 170 de școli parohiale și 85 școli alternative. Circa 6 % dintre copii învață în școli private. Funcționează alte 164 de școli internaționale și câteva școli de elită, pentru copiii supradotați. Învățământul superior organizează anual cursuri pentru peste 2,8 milioane de studenți, 400 000 studii post-universitare și 30 000 doctoranzi. Cele mai vechi universități sunt cele din Heidelberg (1386), Leipzig (1409), Rostock (1419), Greifswald (1456), Freiburg (1457) și Munich (1472). Un număr de 50 de universități sunt cotate printre cele mai bune din lume. Dintre acestea: Technische Universitat Munchen, Ludwig Maximilians Universitat Munchen, Ruprecht Karls Universitat Heidelberg, Humboldt Universitat Berlin, Freie Universitat Berlin, Karlsruher Institut fur Technologie, Rheinisch Westfalische Technische Hochschule Aachen, Technische Universitat Dresden, Eberhard Karls Universitat Tubingen, Universitat Freiburg, Universitat Hamburg, Universitat Koln, Universitat Frankfurt am Main, Universitat Bayreuth, Universitat Potsdam. Pentru studenții străini (circa 350 000), taxa medie este de 500-1500 Euro/trimestru. Asistența medicală este finanțată de Stat, în procent de 77 % și din fonduri private în procent de 23 %. Cheltuielile anuale pentru sănătate sunt în jur 370 miliarde dolari (11,6 % din produsul intern brut). Speranța de viață este de 78 ani, asigurată prin 3,3 medici/1000 locuitori. Salariații cu venituri mai mici de 65 000 Euro/an beneficiază de una dintre cele 105 fonduri de asigurare non-profit. Circa 11 % din populație beneficiază de sisteme de asigurare private. Mai mult de 50 de spitale și clinici sunt finanțate pentru peste 1000 de paturi de spital. Dintre acestea, cele mai mari sunt: Vivantes Hospital Group Berlin (5856 paturi), Charite Universitatsmedizin Berlin (3011 paturi), Univesitatsklinikum Freiburg (2169 paturi), Klinikum der Universitat Munchen (2050 paturi), Universitatsklinikum Heidelberg (1988 paturi), Universitatsklinikum Augsburg (1750 paturi), Medizinische Hochschule Hannover (1520 paturi). Piața pentru servicii de televiziune include 38 milioane de locuințe, deservite de peste 300 posturi radio-TV publice sau private. Principalele studiouri de film sunt: Babelsberg Studio, Bavaria Film, Constantin Film și UFA gmbH, cu 5 universități și academii de film organizate la: Berlin, Hamburg, Ludwigsburg, Cologne și Munich. Principalul furnizor de servicii Internet este Deutsche Telekom, prin tehnologii: DSL (30 milioane abonați), Cable (12 milioane), FTTH și FTTB (1 milion), Satellite, UMTS/HSDPA sau LTE. Alte companii furnizoare de servicii sunt: Vodafone, Congstar, Telefonica Deutschland, Kabel Deutschland, Unitymedia, Ionos, Versatel. Sportul ocupă un loc prioritar în educația și cultura germanilor, cu un număr de 27,5 milioane de sportivi, organizați prin 91 000 cluburi sportive. La jocurile Olimpice de Vară, cele două Germanii au acumulat un număr de 652 medalii, 201 aur, 205 argint și 246 bronz (rangul 3 mondial). La Jocurile Olimpice de Iarnă sportivii germani au obținut 240 medalii, 92 aur, 88 argint, 60 bronz. Cea mai mare federație sportivă este cea de fotbal, cu 26 000 cluburi și 178 000 echipe. Echipa națională de fotbal a câștigat de 4 ori cupa mondială (1954, 1974, 1990, 2006), a fost de 4 ori finalistă (1966, 1982, 1986, 2002) și a ocupat de 4 ori locul al treilea (1934, 1970, 2006, 2010). Alte sporturi extrem de populare sunt: hockey, basket, handball, motorsport, ski, patinaj artistic, tenis, ciclism, șah, golf, box, rugby.

Franța

La marginea de Vest a continentului Europa, între Oceanul Atlantic, Munții Alpi și Marea Mediterană, Franța Metropolitană ocupă un teritoriu de peste 551 500 Km² (640 000 Km² cu teritoriile insulare) cu o populație formată din 67,4 milioane locuitori. Produsul intern brut este de circa 3 trilioane dolari, adică 45 000 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de 49 500 dolari/locuitor. În epoca modernă, pentru funcția de președinte al Republicii și comandant suprem al Forțelor Armate au fost desemnați: Charles de Gaulle (1959-1969), Georges Pompidou (1969-1974), Valery Giscard d'Estaing (1974-1981), Francois Mitterand (1981-1995), Jaques Chirac (1995-2007), Nicolas Sarkozy (2007-2012), Francois Hollande (2012-2017), Emmanuel Macron (2017 -). Pădurile Franței, împreună cu cele 9 parcuri naționale și 46 parcuri naturale adăpostesc peste 140 de specii de arbori și 120 specii de mamifere. Cu un buget anual de 64 miliarde dolari (rangul 5 mondial), Forțele Armate mobilizează anual peste 200 000 militari și 60 rachete echipate cu focoaase nucleare. Suprafața agricolă cultivată este de circa 30 milioane hectare, dintre care circa 10 milioane hectare sunt ocupate cu vii și livezi. Activitatea se organizează prin 730 000 ferme, utilizând 7 % din forța de muncă. Principalele producții sunt la: sfeclă de zahăr (40 milioane tone), grâu (35 milioane tone), porumb (12,5 milioane tone), orz (11 milioane tone), cartofi (8 milioane tone), struguri (6 milioane tone), rapiță (5 milioane tone), triticale (1,3 milioane tone), floarea soarelui (1 milion tone). Pădurile acoperă 15 milioane hectare, cu o producție anuală de 50 milioane tone metrice (bușteni). Producția de carne este de 5,4 milioane tone, dintre care 2 milioane tone carne de vită. Sectorul agricol este subvenționat anual cu 11 miliarde Euro. Producția totală de energie se cifrează în jur de 3 000 TWh/anual, dintre care 500 TWh energie electrică. Cea mai mare parte din energia electrică se produce în: centrale nucleare (425 TWh, 78 %), hidrocentrale (60 TWh, 11 %) și termocentrale (52 TWh, 10 %). Cu o producție anuală de peste 3,2 milioane de autovehicole, Franța ocupă rangul 11 mondial și rangul 3 european (după Germania și Spania) în ceea ce privește industria auto. Principalele companii sunt Renault, Citroen, Opel/Vauxhall, Dacia și DS. Restul de 86 % din producția industrială este format din: industria alimentară (13 %), industria constructoare de mașini și echipamente (13 %), industria pentru material rulant (10 %), mase plastice și materiale sintetice (8 %), industria chimică (6 %). Cei peste 80 milioane turiști/anual contribuie la venitul brut cu 80 miliarde Euro și angajează 10 % din forța de muncă. Majoritatea turiștilor (70 milioane) provin din spațiul intra-comunitar UE (Germania, UK, Belgia, Olanda). Principalele atracții turistice sunt: Disneyland (9,7 milioane turiști), Turnul Eiffel (6), Muzeul Louvre (5,7), Palatul Versailles (2,8), Muzeul Orsay (2,1), Arcul de Triumf (1,2), Mont Saint Michel (1), Castelul Chambord (0,7). Parisul este capitala necontestată a modei, gazdă a principalelor brand-uri comerciale: Chanel, Christian Dior, Louis Vuitton, Givenchy, Balmain, Pierre Cardin, Yves Saint Laurent, Roger Vivier, Paul Gaultier, Rochas, Hermes. Rețeaua rutieră se întinde pe 950 000 km, dintre care 12 000 Km de autostrăzi și 30 500 Km drumuri naționale. Rețeaua de căi ferate acoperă 30 000 Km, incluzând și 3200 Km de linii de mare viteză (TVG). Șase orașe ale Franței dispun de o rețea de Metrou: Paris (16 linii), Lyon (4 linii), Marsilia (2 linii), Lille (2 linii), Toulouse (2 linii), Rennes (1 linie). Rețeaua de râuri și canale navigabile (Loara, Sena, Rhon) se întinde pe 8500 Km, incluzând 3800 Km canale, 500 baraje, 74 apeducte navigabile, 65 rezervoare, 35 de tuneluri. Pentru cei 3200 Km de coastă, flota maritimă operează peste 1400 de nave (700 înregistrate offshore), pentru a transporta anual 300 milioane tone cargo și 15 milioane pasageri. Pentru transport aerian Franța operează 487 aeroporturi, dintre care 288 modernizate și 199 nemodernizate. Dintre acestea, Paris Charles de Gaulle operează anual 70 milioane pasageri, iar Paris Orly alți 32 milioane pasageri.

Administrativ Franța este divizată în 13 regiuni metropolitane, 96 departamente, 322 arondismente, 1995 cantoane și 36 529 comune. Principalele aglomerări urbane sunt metropolele: Paris (12,5 milioane locuitori), Lyon (2,3), Marseille (1,75), Toulouse (1,35), Bordeaux (1,2), Lille (1,2), Nice (1), Nantes (0,9), Strasbourg (0,78), Bordeaux (0,72). Mai mult de jumătate din populație se declară creștini Romano Catolici, 30-40 % nu sunt afiliați la nici o religie, iar 6 % sunt musulmani. Complet separată de Stat, Biserica Romano Catholică este independentă economic și social politic. Cei 25 000 preoți oficiază anual în jur de 400 000 botezuri și 125 000 de căsătorii. Cele peste 15 000 de instituții ale bisericii sunt deservite și prin 2000 diaconi, 40 000 călugărițe. Administrativ sunt 15 Arhidioceze, 7 Arhidioceze Metropolitane și 72 de Episcopii. Principalele scaune sunt în Catedralele: Besancon, Bordeaux, Clermont, Dijon, Lille, Lyon, Marseille, Montpellier, Paris, Poitiers, Reims, Rennes, Rouen, Strassbourg, Toulouse, Tours. Cei mai mulți protestanți (42 % Calvinii, 17 % Lutherani) sunt în bazinul Rinului, principalele Catedrale fiind la: Nice, Rothau, Mulhouse și Sarreguemines. Dintre bisericile nou construite de catolici, reprezentative sunt: Notre Dame d'Esperance, Notre Dame du Travail, Notre Dame de la Salette și Eglise Saint Jean Bosco Paris, Catedrala Evry, Sainte Therese Lisieux, Saint Louis Marseille, Notre Dame du Haut Ronchamp, Sainte Jeanne d'Arc Nice. Circa 15-18 milioane de francezi sunt incluși într-un program de educație: 7 milioane în ciclul primar, 5-6 milioane în cel secundar și 2,3 milioane în cel terțiar. Toate programele sunt organizate de Ministerul Educației, prin peste 75 000 de instituții. Profesorii și educatorii sunt funcționari publici. Școlile organizate cu capital privat pot semna un contract cu Statul, sau se pot organiza independent, cu condiția să respecte standardele prevăzute prin lege. Învățământul superior este organizat prin 35 de Academii, fiecare dintre acestea cu 1-12 Universități. În total sunt 67 de universități publice. Cele mai bine cotate sunt: Universite Paris Sciences et Lettres, Ecole Polytechnique, Sorbonne University, Centrale Supelec, Ecole Normale Superieure de Lyon, Sciences Pro Patris, Ecole des ponts Paris, Universite de Paris, Universite Paris 1 Pantheon Sorbonne, Ecole Normale Superieure Paris Saclay, Universite Grenoble Alpes, Universite Strasbourg, Universite Bordeaux, Universite Aix Marseille, Universite Montpellier. Dintre universitățile private sunt reprezentative Universitățile Catholice din: Paris, Toulouse, Angers, Lyon, Lylle, Vendee și Rennes. Pentru cele publice, taxele anuale sunt între 150 și 750 Euro, iar pentru cele private taxele pot crește până la 15 000 Euro/an. Sistemul de sănătate este de tip universal, toții cetățenii fiind acoperiți printr-o asigurare de stat, garantată guvernamental. În anul 1997, OMS a încadrat sistemul de sănătate din Franța pe locul 1 mondial. Bugetul sănătății este de 11,6 % din produsul intern brut, circa 4000 dolari/locuitor. Speranța de viață este de 78 ani pentru bărbați și 85 ani pentru femei, asigurată prin 3,22 medici/1000 locuitori. Cele mai bine cotate institute de sănătate sunt: Institut National de la Sante et de la Recherche Medicale, Assistance Publique Hospitiaux de Paris, Institut Pasteur de Paris, Institut Gustave Roussy, Centre de Recherche Jean Pierre Aubert, Institut de Recherche sur le Cancer de Lille, Institut Curie, Institut Paoli Calmettes, Centre Hospitalier Universitaire de Nantes. Organizat în anul 1959, Ministerul Culturii din Franța administrează 1200 muzee și 43 000 de monumente istorice, dintre care 85 monumente istorice naționale. Industria cinematografică utilizează peste 5600 de ecrane, pentru aproximativ 200 milioane spectatori/anual, cu un venit mediu de 1,3 miliarde Euro/an. Anual se produc peste 500 de filme, distribuite în 84 de țări (5 % din piața mondială). Câteva nume sonore din cinematografia franceză sunt: Louis de Funes, Fernandel, Jean Gabin, Brigitte Bardot, Alain Delon, Romy

Schneider, Catherine Deneuve, Jeanne Moreau, Simone Signoret, Yves Montand, Jean Paul Belmondo, Gerard Depardieu, Isabelle Adjani, Luc Besson. Principalele festivaluri de film sunt cele de la: Amiens, Annecy, Beauvais, Bourges, Cabestany, Cannes, Gerardmer, Lyon, Marseile, Nice, Paris, Perpignan, Toulouse, Treguier. Industria comunicațiilor asigură: 23 milioane linii telefonice fixe, 60 milioane posturi telefonice mobile, 55 milioane receptoare radio, 34 milioane abonamente TV, 15 milioane de servere Internet pentru 45 milioane utilizatori. Principalele companii în telecomunicații sunt: Orange (29 M), SFR (15 M), Bouygues Telecom (12 M) și Free Mobile (12 M). Cea mai mare atracție sportivă este Turul Franței la ciclism, cu peste 12 milioane de spectatori/ediție. La Jocurile Olimpice de Vară, Franța a acumulat 750 medalii (rangul 6 mondial), 222 aur, 254 argint, 274 bronz. La Jocurile Olimpice de Iarnă, Franța a acumulat 124 medalii, 36 aur, 35 argint, 53 bronz. Cel mai popular sport este fotbalul, cu 2 milioane de sportivi legitimați, un titlu mondial (2006) și două titluri europene (1984, 2000). Cele mai laureate cluburi sunt: Paris Saint Germain, Olympique Marseille, Saint-Etienne, AS Monaco și FC Nantes. Alte sporturi îndrăgite de francezi sunt: tenis (peste un milion de sportivi legitimați), rugby (1737 cluburi, 360 000 sportivi), basket, auto-moto, handball (500 000 sportivi), judo, kockey, yahting, ski.

Marea Britanie

La extremitatea Vestică a Europei, în plin Ocean Atlantic, Arhipelagul Insulelor Britanice (circa 1000 insule) acoperă un teritoriu de 243 000 Km² (315 000 Km² împreună cu Irlanda) cu o populație de peste 66 milioane locuitori (76 milioane împreună cu Irlanda). Produsul intern brut este de 3,1 trilioane dolari, adică 46 000 dolari/locuitor, cu o putere de cumpărare de 47 000 dolari/locuitor. Forțele Armate Britanice mobilizează anual 200 miliarde Euro, 198 000 militari, 160 de focoase nucleare. Din anul 1952, în fruntea Regatului Marii Britanii și a asociației Commonwealth, domnește Regina Elisabeth Alexandra Mary Windsor (1926 -), secondată de Prințul de Grecia și Danemarca, Philip Mountbatten (1921-2021), Duce de Edinburgh. Puterea legislativă este organizată în jurul unui Parlament Bicameral, format din Camera Lorzilor și Camera Comunelor, iar puterea executivă aparține Guvernului, condus în epoca modernă de: Winston Churchill (1951-1955), Anthony Eden (1955-1957), Harol Macmillan (1957-1963), Alec Douglas Home (1963-1964), Harol Wilson (1964-1970, 74-76), Edward Heath (1970-1974), James Callaghan (1976-1979), Margaret Thatcher (1979-1990), John Major (1990-1997), Tony Blair (1997-2007), Gordon Brown (2007-2010), David Cameron (2010-2016), Theresa May (2016-2019), Boris Jhonson (2019-). Fauna este similară cu cea a restului Europei. Flora sălbatică se compune din 3354 specii de plante vasculare, dintre care 2297 native și 1057 introduse. Cele 224 rezervații naturale acoperă 94 000 hectare, cea mai mare fiind The Wash (8800 ha). Sectorul agricol ocupă 9,3 milioane hectare și este organizat în 212 000 ferme (de circa 50 ha), cu 476 000 lucrători, pentru o producție anuală de circa 12 miliarde Euro. Principalele producții sunt (milioane tone): lapte (13,8), grâu (13,2), sfeclă de zahăr (7,3), orz (5,5), cartofi (4,5), rapiță (2,5), morcovi (0,7). Sectorul zootehnic gestionează 31 milioane ovine, 10 milioane vite, 9,6 milioane păsări și 4,5 milioane porci. Fermierii primesc anual subvenții în valoare totală de circa 4 miliarde Euro, adică aproximativ 30 000

Euro/fermă, dintre care 3000 Euro pentru protecția mediului. Producția totală de energie este în jur de 2300 TWh, dintre care 350 TWh energie electrică, cu un consum mediu de 34 MWh per locuitor (3 tone de petrol). Peste 60 % din energia electrică se produce în termocentrale, 20 % în centrale nucleare, 11 % în centrale eoliene și 3 % în centrale solare. Energia hidroelectrică reprezintă doar 1,5 % (1,7 GW). Principalele resurse din sectorul energetic sunt petrolul și gazele naturale extrase din Marea Nordului (3 miliarde barili anual). Industria bunurilor de consum mobilizează 3 milioane de lucrători, pentru produse în valoare de 150 miliarde Euro. Industria auto produce anual 1,5 milioane autovehicole, dintre care 200 000 autovehicole comerciale. Principalele companii producătoare sunt: Honda, Nissan, Toyota, Vauxhall și Opel. Autovehicole de lux sau sport sunt produse de: Rolls-Royce, Bentley, Daimler, Morgan, Jaguar, Land Rover, Lotus, Aston Martin. Industria aeronautică mobilizează 276 000 lucrători, pentru o producție anuală de 22 miliarde Euro, principalele companii prezente pe piață fiind: BAE Systems, Britten Norman, Cobham, GKN Ltd, Hybrid Air Vehicles, Meggit PLC, Rolls Royce. O prezență semnificativă este industria farmaceutică, cu 67 000 angajați și producție în valoare de 10 miliarde Euro/anual. Sectorul serviciilor este responsabil pentru 80 % din produsul intern brut. Cei 40 milioane de turiști aduc anual în jur de 30 miliarde de Euro, majoritatea provenind din Uniunea Europeană și din SUA. Rețeaua de drumuri acoperă 3500 Km de autostrăzi, 46 000 Km drumuri modernizate și 344 000 Km drumuri nemodernizate. Rețeaua de căi ferate se întinde pe 16 100 Km, cu rețele de Metrou în orașele: Belfast, Birmingham, Cardiff, Edinburgh, Glasgow, Liverpool, London, Manchester și New Castle. Pentru transport aerian operează 471 aeroporturi (334 modernizate) și 11 heliporturi. Flota maritimă se compune din 429 nave de mare tonaj, cu o capacitate totală de 9,5 milioane tone DWT. Dintre acestea: 134 nave tip container, 55 cargouri, 48 tancuri chimice, 40 petroliere, 19 cargouri frigorifice, 18 mineraliere, 12 nave de pasageri, 11 tancuri pentru gas lichefiat. Transportul fluvial este posibil pe 3200 Km, în mare parte fiind compus dintr-o rețea de canale.

În cele patru țări ale Marii Britanii populația este distribuită astfel (milioane locuitori): Anglia (56,2), Scoția (5,4), Țara Galilor (3,1), Irlanda de Nord (1,8). Un număr de 13 aglomerări urbane au peste 500 000 locuitori, cele mai mari fiind (milioane locuitori): Londra (9,7), Manchester (2,5), Birmingham (2,4), Leeds (1,7), Glasgow (1,2), Liverpool (0,84), Southampton Portsmouth (0,85), Newcastle (0,78), Nottingham (0,73), Sheffield (0,685). Majoritatea englezilor sunt creștini, principalele confesiuni fiind: Anglicani (26 milioane), Romano-Catolici (5 milioane), Presbiterieni (2,1 milioane). Sfântul Gheorghe este patronul Angliei, alături de martirii Sf. Edmund și Sf. Alban, iar Sf. Andrei este patronul Scoției. Regina Elisabetha este conducătorul suprem al Bisericii Anglicane, alți 26 dintre Episcopi fac parte din Camera Lorzilor, cu titlul de Lord Spiritual. Clerul Anglican este format din 18 000 de preoți, diocesele sunt divizate între cele două provincii, Canterbury și York, fiecare dintre acestea având în frunte un arhiepiscop primat. Biserica Romano Catolică este condusă de o Conferință Episcopală și este divizată în cinci provincii (arhiepiscopii): Westminster, Liverpool, Birmingham, Southwark, Cardif. În ultimul secol s-au zidit mai mult de 100 de biserici moderne, câteva exemple remarcabile fiind: Catedrala Metropolitană Regele Christos din Liverpool, Biserica Baptistă din Sutton, Biserica Sfinților Martiri din Wallasey, Biserica Emmanuel Chesham, Biserica Sf. Patrik Mansfield, Biserica Metodistă Sf. Treime Kidderminster, Biserica Sf. Nicolae Cheltenham, Biserica Sf.

Robert Bellarmine Halton, Casa Prietenilor din Sheffield, Biserica Imaculatei Concepții Glasgow. Bugetul educației reprezintă 6,6 % din produsul intern brut, adică 90 miliarde Euro, distribuiți astfel: preșcolari (3,5), ciclul primar (35), ciclul secundar (42), educația terțiară (6,5). În universități sunt instruiți anual 2 milioane de studenți, taxa de înscriere fiind în jur de 10000 Euro. Dintre cele 131 universități cotate, primele în top sunt: University of Cambridge, University of Oxford, University of St. Andrews, London School of Economics, Imperial College London, Durham University, Loughborough University, University College London, University of Bath, University of Warwick, Lancaster University, University of Exeter, University of Bristol, University of Glasgow, University of Edinburgh, University of Manchester. Circa jumătate dintre acestea organizează examen de admitere pentru selecția candidaților. Bugetul pentru sănătate este de 135 miliarde Euro (8,5 % din PIB), repartizat în majoritate prin fonduri publice de sănătate, administrate de un Departament pentru Sănătate și Asistență Socială. Speranța de viață este de 79 ani pentru bărbați și 83 ani pentru femei. Personalul medical se compune din 48 000 clinicieni, dintre care 15 700 medici, deservește 142 000 paturi de spital, adică 2,6 paturi/1000 locuitori. Medicina privată înregistrează anual cheltuieli în jur de 2 miliarde Euro, în 1250 spitale (117 cu compartimente de chirurgie), cu un total de peste 35 000 paturi. Cele mai bine cotate institute de sănătate sunt: Medical Research Council, Wellcome Trust Sanger Institute, Cancer Research UK, Institute of Cancer Research, Wellcome Trust, The Francis Crick Institute, The Royal Marsden NHS Foundation Trust, Cambridge University Hospitals, Imperial College Healthcare NHS Trust, Manchester Academic Health Science Center, Public Health England, University College London Hospital, The Christie NHS Trust. Industria filmului operează 4264 ecrane de cinematograful, pentru 170 milioane de spectatori/an cu o cifră totală de afaceri de 1,5 miliarde Euro și 280 de filme produse anual. Câteva nume sonore din cinematografia Britanică sunt: Maggie Smith, Roger Moore, Benny Hill, Rowan Atkinson, Alfred Hitchcock, Peter Ustinov, Peter O'Toole, Hugh Grant, Terry Thomas, Michael Caine, Sean Connery, Daniel Day-Lewis, Judi Dench, Gary Oldman, Emma Thompson, Kate Winslet, Keira Knightley. Laurii celor mai bune producții se culeg anual la British Academy Film Awards (BAFTA), găzduită inițial de Royal Opera House apoi de Royal Albert Hall. Cel mai mare muzeu este British Museum, cu peste 7 milioane exponate, cea mai mare bibliotecă este British Library cu peste 150 milioane cărți. Televiziunea Britanică emite anual 27 000 ore de emisiune, pe 480 de canale, la un cost general de 3 miliarde Euro. Principalele companii furnizoare de servicii sunt: Freeview (terestru-11 milioane clienți), Sky (satelit-8,5 milioane clienți) și Virgin Media (cablu-4 milioane clienți). Sunt licențiate 600 posturi radio, cel mai reprezentativ fiind BBC, cu 12 posturi naționale și 40 de posturi locale. Serviciile de telecomunicații asigură 35 milioane linii telefonice fixe, 82 milioane posturi telefonice mobile și 10 milioane conexiuni la Internet (97 % dintre locuințe). Principalele companii furnizoare de servicii sunt: TalkTalk, Orange, Sky, Easynet, Openreach. La Jocurile Olimpice de vară, sportivii Britanici au acumulat 916 medalii (rangul 3 mondial), 285 aur, 316 argint, 315 bronz. La Jocurile Olimpice de iarnă sportivii au obținut 32 medalii (rangul 11 mondial), 11 aur, 4 argint, 17 bronz. După numărul de spectatori, cele mai iubite sporturi sunt: fotbal (46 %), rugby (33 %), tenis (18 %), cricket (18 %), atletism (18 %), snooker (17 %), motor racing (16 %), box (11 %), darts (9 %). Prima Ligă de fotbal, formată din 20 de cluburi, se autofinanțează anual cu circa 1,5 miliarde Euro.

Spania

Între Oceanul Atlantic și Marea Mediterană, Spania ocupă în Peninsula Iberică un teritoriu de 506 000 Km² (583 000 Km împreună cu Portugalia), cu o populație de 47,5 milioane locuitori (58 milioane împreună cu Portugalia). Produsul intern brut este de 1,4 trilioane dolari pe an, adică 31 000 dolari per locuitor, cu o putere de cumpărare de 42 000 dolari/locuitor. În fruntea Statului, cu titlul de Rege al Spaniei, au succedat membri ai Casei de Bourbon: Juan Carlos (1975-2014), Felipe Juan Pablo (2014-). Mare parte din teritoriu este acoperit de munți, cu altitudine maximă de 3478 m. Cele 15 parcuri naționale se întind pe 500 000 ha, cele mai mari fiind: Insulele Baleare, Sierra Nevada și Picos de Europa. Cu un buget anual de 17 miliarde dolari, forțele armate mobilizează 133 000 militari și 78 000 gărzi civile. Terenurile agricole cultivate ocupă 20,6 milioane hectare (40 % din teritoriu), dar solul are bonitate redusă. Pădurile acoperă 12 milioane hectare, alte 14 milioane de hectare sunt pășuni și fânețe. Activitatea se organizează prin 2,3 milioane ferme, dintre care 62 % sunt mai mici de 5 hectare. Majoritatea terenului (54 %) este deținut de fermele cu peste 200 hectare. Peste 3,4 milioane ha sunt irigate, responsabile pentru 50 % din producție. Principalele producții sunt la (milioane tone): măslina (9,8), orz (9,1), grâu (8), struguri (6,6), tomate (5), porumb (4), portocale (3,6), sfeclă de zahăr (2,8), cartofi (2), tangerine (2), ovăz (1,4), lămâi (1). Producția totală de carne este de 2,4 milioane tone: porc (1,1), pasăre (0,77), vită (0,45), oaie (0,13). Flota de pescuit este formată din 17 500 vase cu 100 000 pescari și produce anual 1,3 milioane tone de pește. Producția totală de lapte este între 5,4 și 6,4 milioane tone. Producția de cherestea este de 12 milioane tone metrice. Producția totală de energie primară este de 1500 TWh, dintre care 275 TWh energie electrică, respectiv 6500 Kwh/locuitor. Aproape 100 TWh se produc în termocentrale, 50 TWh în centrale nucleare și alți 50 TWh în centrale eoliene. Energia solară produsă în anul 2020 a fost de peste 10 TWh și este în permanentă creștere. Sectorul industrial este format în cea mai mare parte (82 %) din industria producătoare de bunuri de consum: alimentară (12 %), prelucrarea metalelor (9 %), motoare și echipamente (6 %), chimică (6 %), minerit (5 %), cauciuc și mase plastice (4 %). Cea mai dinamică este industria auto, cu 2,7 milioane autovehicole/an, produse în 13 uzine. Principalele companii producătoare sunt: Daimler, Ford, Opel, Nissan, Peugeot Citroen, Renault, Volkswagen. Principalele firme autohtone sunt: SEAT, GTA Spano, Hurtan, IFR Aspid, Sunred, Tauro, Tramontana. Pentru transportul în comun, companii producătoare de autobuze și microbuze sunt: Beulas, Indcar, Irizar și Nogebus. Industria turismului acomodează anual 83 milioane turiști, pentru un venit total de 77 miliarde Euro. Majoritatea turiștilor provin din spațiul Uniunii Europene (UK, Germania, Franța, Italia). Principalele atracții sunt stațiunile balneare din Catalonia (12,5 milioane turiști), Insulele Baleare (9,6 milioane turiști) și Insulele Canare (8,6 milioane turiști). Rețeaua de drumuri se întinde pe 680 000 Km, dintre care 17 200 Km autostrăzi. Rețeaua de căi ferate are 15 300 Km, dintre care 9700 Km linie electrificată. Peste 2600 Km sunt linii modernizate pentru mare viteză (Alta Velocidad Espanola, 310 Km/h). Un număr de 18 orașe au un sistem de transport de tip Metrou sau tramvai: Alicante, Barcelona, Bilbao, Castellon, La Coruna, Granada, Jaen, Madrid, Malaga, Murcia, Palma, Parla, Santa Cruz, Sevilla, Valencia, Velez-Malaga, Vitoria Casteiz, Zaragoza. Rețeaua de canale interne se întinde pe 1045 Km, iar conductele pentru gaz pe alți 8000 Km. Flota maritimă se compune din 170 de nave, cu o capacitate totală de 1,8 milioane tone DWT. Dintre acestea sunt: 49 cargo/pasageri, 27 nave tip container, 20 feriboturi, 15 tancuri petroliere, 14 tancuri chimice, 9 mineraliere, 5 cargouri frigorifice. Pentru transportul aerian operează 96 de aeroporturi, cele mai aglomerate fiind (milioane pasageri): Madrid (50,4), Barcelona (44,1), Palma de Mallorca (26,5), Malaga (16,6), Alicante (12,3), Gran Canaria (12), Tenerife (10), Ibiza (7,4), Lanzarote (6,6), Valencia (5,7).

Administrativ Spania este divizată în 17 comunități autonome, divizate la rândul lor în 50 de provincii, formate din municipalități. Comunitățile continentale sunt (milioane locuitori): Andalusia (8,4), Catalonia (7,8), Madrid (6,7), Valencia (5), Santiago de Compostela (2,7), Valladolid (2,4), Vitoria Gasteiz (2,2), Toledo (2), Insulele Canare (2,1), Murcia (1,5), Zaragoza (1,3), Merida (1), Ovideo (1), Pamplona (0,67), Santander (0,58), Logrono (0,31). Principalele metropole sunt: Madrid (6,48), Barcelona (5,3), Sevilla (1,5), Bilbao (0,95), Malaga (0,89), Asturia (0,85), Alicante (0,85), Zaragoza (0,73). Majoritatea populației (92 %) a fost botezată creștin. Dintre aceștia 59 % frecventează o biserică Romano-Catolică, 37 % nu aparțin nici unei congregații. Teritoriul este împărțit în 70 de arhidioceze și dioceze, deservite de 24 000 preoți. Flacăra religiei este întreținută și de 54 000 mame. Dintre cele 95 de catedrale, în epoca modernă au fost zidite următoarele: Sf. Llorenç Llobregat, Sf. Spirit Terrassa, Santiago Bilbao, San Pedro Soria, Maria Inmaculada Vitoria, Santa Maria Madrid, Santos Justo Alcala de Henares, Maria Magdalena Getafe, Santa Maria Merida, Santa Maria Caceres, Santa Maria Logrono, Buen Pastor San Sebastian, San Julian Ferrol, Santa Maria Vigo, Juan Bautista Albacete, Santa Maria Guadalajara, San Nicolas Alicante. Cel mai impresionant edificiu este însă o biserică "minoră", Sagrada Familia din Barcelona, înaltă de 170 m, cu nava de 90 x 60 m și o capacitate de 9000 persoane, imaginată de arhitectul Antoni Gaudi, ridicată de Municipality. Educația se organizează prin guvernul fiecăreia dintre comunități, pentru 10 milioane de spanioli: 4,6 milioane în ciclul primar, 2,7 milioane în ciclul secundar, 1,6 milioane în ciclul terțiar și 0,9 milioane educație vocațională. Școlile sunt publice, finanțate de stat (67,4 %), private dar finanțate de stat (26 %) sau intergal private (6,6 %). Toate studiile preuniversitare sunt complet gratuite, dar rechizitele școlare costă între 300 și 500 Euro. În topul Academic Ranking of World Universities, printre primele poziții figurează următoarele instituții: University of Barcelona, Autonomous University of Madrid, Autonomus University of Barcelona, Pompeu Fabra University, University of Navarra, University of Valencia, University CEU San Pablo, Universidad Complutense de Madrid, Jaume I University, Polytechnic University of Catalonia, Universidad de Granada, Universidad de Salamanca. Bugetul pentru sănătate este de 140 miliarde dolari (9,4 % din PIB), sistemul de sănătate fiind cotate drept cel mai eficient din Europa. Sistemul de asigurare este de tip universal, dar locuitorii pot beneficia voluntar de diferite alte sisteme de asigurare medicală. Speranța de viață este de 82,5 ani (rangul 4 mondial), cu doi ani mai mult decât media Europeană. În spitale sunt 111 000 de medici și 162 638 de paturi, adică 2,33 medici și 3,4 paturi/1000 de locuitori. Câteva instituții de sănătate de top sunt: Instituto de Salud Carlos III, Vall d'Hebron Instituto Oncologica, Hospital Quironsalud Barcelona, Centro Nacional de Investigaciones Oncologicas, Centro de Investigacion Cooperativa Biogune, Institut Catala d'Oncologia Badalona, Institut de Recerca Biomedica Barcelona, Hospital Universitari Sagrat Cor Barcelona, Centro de Regulacion Genomica, Hospital Clinic i Provincial de Barcelona, Centro Nacional de Investigaciones Cardiovasculares, Centro de Investigacion Biomedica, en Red en Bioingenieria, Biomateriales y Nanomedicina. Cinematografia spaniolă are o cifră totală de afaceri de 600 milioane Euro, cu 3618 ecrane de cinematograf pentru cei 100 milioane de spectatori. Cam o cincime revine producțiilor autohtone, restul fiind pe seama cinematografiei internaționale. Anual se produc 200 de filme, dintre care 122 de ficțiune, 68 documentare și 10 filme de animație. Nume celebre ale cinematografiei spaniole sunt: Sara Montiel, Carmen Sevilla, Maribel Verdu, Penelope Cruz, Antonio Banderas, Paz Vega, Pedro Almodovar, Elena Anaya, Elsa

Pataky, Natalia de Molina. Laurii se culeg la Goya Awards, fondată de Academia de las Artes y las Ciencias Cinematograficas Espana. Rețeaua de comunicații asigură 18,5 milioane linii telefonice fixe, 49 milioane posturi telefonice mobile, 13 milioane receptoare radio, 16 milioane receptoare TV, 228 de stații de emisie, 3,2 milioane de servere Internet, pentru 34 milioane de utilizatori. Principalele companii furnizoare de servicii sunt: Movistar, Orange, Vodafone, MASMOVIL și Euskaltel. La Jocurile Olimpice de Vară delegația Spaniei a obținut în total 168 medalii (rangul 28), 48 aur, 72 argint, 48 bronz. La jocurile Olimpice de Iarnă a obținut 4 medalii (rangul 36), 1 aur, 3 bronz. Cel mai popular sport este fotbalul, cu peste un milion de sportivi legitimați la unul dintre cele 21 148 cluburi, 1 titlu mondial (2010) și 3 titluri Europene (1964, 2008, 2012). Cele mai galonate echipe sunt: Real Madrid, FC Barcelona, Atletico Madrid, Valencia, Athletic Bilbao și Sevilla. La basket sunt 3619 cluburi și 385 000 sportivi, cu 2 titluri mondiale (2006, 2109) și 3 titluri Europene (2009, 2011, 2015). La tenis de câmp, Spania a câștigat de 6 ori Cupa Davis (2000, 2004, 2008, 2009, 2011, 2019) și de 5 ori Cupa Federației (1991, 1993, 1994, 1995, 1998). Alte sporturi îndrăgite sunt: handball (8 medalii mondiale, 3 medalii Olimpice), moto-sport, ciclism (Vuelta a Espana), golf, polo, înot sincron, gimnastică ritmică (25 medalii aur, 23 argint, 14 bronz), hokey, ski, voley pe plajă.

Italia

Situată în mijlocul Mării Mediterane, sub forma unei peninsule, mărginită la Nord de Munții Alpi, Italia ocupă un teritoriu de 301 340 Km² cu o populație de 60 milioane locuitori. Venitul intern brut este de 2,1 trilioane dolari, adică 35 000 dolari pe cap de locuitor, cu o putere de cumpărare de 43 000 dolari/locuitor. Pentru funcția de Președinte și comandant al Forțelor Armate au fost desemnați prin votul Parlamentului: Enrico De Nicola (1948), Luigi Einaudi (1948-1955), Giovanni Gronchi (1955-1962), Antonio Segni (1962-1964), Giuseppe Saragat (1964-1971), Giovanni Leone (1971-1978), Sandro Perini (1978-1985), Francesco Cossiga (1985-1992), Oscar Luigi Scalfaro (1992-1999), Carlo Azeglio Ciampi (1999-2006), Giorgio Napolitano (2006-2015), Sergio Mattarella (2015-). Înconjurată de ape, Italia are o linie de coastă de 7200 Km și o graniță montană de 1800 Km. Cel mai înalt vârf este Monte Bianco (4810 m), singurul râu de proporții este Po (652 km). Cele 29 de parcuri naționale și 140 de parcuri regionale acoperă 30 000 Km² (10 % din teritoriu) și protejează 57 000 specii, dintre care: 102 specii de mamifere, 516 specii de păsări și 5500 specii de plante vasculare. Cu un buget anual de 36 miliarde dolari, forțele armate mobilizează 293 000 militari și 90 de focoase nucleare. Dintre cele 20 milioane hectare de teren agricol, 12,7 milioane hectare sunt organizate prin 1,6 milioane de ferme, în majoritatea lor mai mici de 10 hectare. Cele mai mari suprafețe sunt cultivate cu cereale (31 %), măslini (8,2 %), viță de vie (5,4 %), citrice (3,8 %). Principalele producții sunt la: grâu (7,2 milioane tone), porumb (6,4 milioane tone), citrice (4 milioane tone), cartofi (1,4 milioane tone), orez (1,3 milioane tone), sfeclă de zahăr (2 milioane tone), soya (1,1 milioane tone), struguri (1 milion tone), bumbac (240 000 tone metrice), ulei de măsline (464 000 tone). Cele 10 milioane hectare de pădure produc anual 9 milioane metri cubi, esențe de castan, fag, stejar și plop, dintre care 57 % este lemn de foc. Sectorul

zootehnic cultivă 6 milioane vite, 8,6 milioane porci, 6,8 milioane oi, 122 miliarde ouă (812 000 tone). Consumul total de energie depășește 2000 TWh, dintre care 320 TW energie electrică. Producția de energie electrică este în termocentrale pe gaz (33 %, 94 TWh), hidrocentrale (21 %, 60 TWh) și termocentrale pe cărbune (15 %, 43 TWh). Energia solară produce 22 TWh, iar cea eoliană alți 15 TWh. Italia importă 46 TWh și exportă 3 TWh. Industria bunurilor de larg consum formează circa 88 % din producția industrială, principalele ramuri fiind: metalurgică (14 %), industria constructoare de mașini și echipamente (12 %), industria alimentară (10 %), cauciuc și mase plastice (9 %), textilă (8 %), material rulant (7 %). Industria auto organizează 144 000 firme cu peste 485 000 lucrători, pentru o producție anuală de 1-2 milioane autoturisme. Principalele firme producătoare sunt: Fiat, Iveco, Astra, Alfa Romeo, Lancia, Ferrari, Lamborghini, Maserati. Industria turismului acomodează peste 94 milioane de turiști/an, pentru un venit de 160 miliarde Euro și un milion de locuri de muncă. Cele 6 600 obiective turistice sunt deservite de 33 000 hoteluri și alte 180 000 unități de cazare. Principalele atracții sunt (milioane zile cazare/an): Veneția (37), Bolzano (32), Roma (29), Trento (17), Verona (17), Rimini (16), Milano (15), Florența (14,7), Napoli (13), Brescia (10). Cele mai solicitate muzee (milioane vizitatori/an) sunt: Pantheon (25), Pompei (13), Palatul Caserta (12), Galeria Uffizi (12), Vila Mecici (10), Basilica San Marco (6). Majoritatea turiștilor provin din: Germania (12), SUA (5,6), Franța (4,7), UK (3,7). Rețeaua rutieră se întinde pe 487 000 Km drumuri modernizate, dintre care 6750 Km autostradă, pentru cele peste 40 milioane autovehicole (690/1000 locuitori). Rețeaua de căi ferate acoperă 19 400 Km, dintre care 11 300 Km linie electrificată. Transportul feroviar este subvenționat de Stat cu 8,1 miliarde Euro/an. Rețea de Metrou există în orașele: Milan (4 linii), Roma (3), Napoli (2), Brescia, Catania, Genoa, Torino. Cele mai solicitate stații feroviare sunt: Roma (150 milioane pasageri), Milano (120), Torino (70). Transportul aerian este operat prin 130 aeroporturi, dintre care 99 modernizate. Cele mai solicitate sunt: Roma (40 milioane pasageri/an), Milano (22), Bergamo (12), Veneția (10). Pentru transportul de mărfuri, principalele porturi ale Italiei sunt (milioane tone DWT): Taranto (49), Genoa (46), Trieste (37), Gioia Tauro (31), Ravenna (30), Veneția (29), Livorno (28). Pentru transportul de pasageri, principalele porturi maritime sunt (milioane pasageri/an): Messina (10), Reggio di Calabria (10), Capri (7), Naples (6), Piombino (5).

Administrativ Italia este împărțită în 20 de regiuni, 107 provincii și 7960 municipalități. Cele mai mari sunt: Lombardia (10 milioane locuitori), Lazio (5,9), Campania (5,8), Sicilia (4,9), Veneția (4,9), Emilia Romagna (4,4), Piemont (4,3). Cele mai importante metropole ale Italiei sunt: Roma (4,3), Milano (3,2), Napoli (3), Torino (2,25), Palermo (1,25), Bari (1,25), Catania (1,1), Florența (1), Bolonia (1), Genova (0,81), Veneția (0,85). Majoritatea populației este botezată (96 %), creștină (84 %), Romano Catolică (78 %), sau nu declară nici o afiliere religioasă (12,5 %). Patronii spirituali ai Italiei sunt Sfântul Francisc de Assisi și Sfânta Catherina de Sienna. Cetatea Vaticanului este capitală spirituală pentru 1,2 miliarde de Catolici din întreaga lume. Sfântul Scaun al Curiei Romane și al Diocezei Roma a fost prezidat în ultimele decenii de Sfinții: Ioan XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli, 1958-1963), Paul VI (Giovanni Battista Montini, 1963-1978), Ioan Paul I (Albino Luciani, 1978), Ioan Paul II (Karol Jozef Wojtyła, 1978-2005), Benedict XVI (Joseph Aloisius Ratzinger, 2005-2013), Francis (Jorge Mario Bergoglio, 2013-). Teritoriul este împărțit în 40 de arhidioceze metropolitane, 20 arhidioceze, 225 dioceze, 2 scaune (Roma, Veneția), 25 694 parohii, deservite de 44 906

preoți. Dintre catedralele renovate recent se distinge Basilica Sfântului Francisc din Assisi, ocrotită din anul 2000 ca monument internațional UNESCO. Catedrala din Milano a fost finalizată în anul 1965, după șase secole de lucrări și completări. Printre bisericile fanion ale noului mileniu de numără Biserica Santo Volto din Torino. Bugetul educației este de 65 miliarde Euro/an, iar activitatea se organizează în trei cicluri: primar, secundar și terțiar. Sunt 22 400 grădinițe (15 000 publice, 7400 private), 16 900 școli secundare (15 500 publice, 1400 private), 8000 școli secundare (7400 publice, 600 private) și 7000 școli superioare (5400 publice, 1600 private). Cele 90 de universități pregătesc 1,7 milioane de studenți, cele mai mari dintre acestea fiind publice (mii de studenți): Universitatea Roma (107,5), Universitatea Napoli (83,5), Universitatea Bologna (77,6), Universitatea Torino (64), Universitatea Milano (60), Universitatea Padua (60), Universitatea Bari (51), Universitatea Catania (50), Universitatea Florența (50), Universitatea Pisa (50). Univesitățile private sunt rare, cu un număr de studenți cuprins între 700 și 10 000. Cele mai bine cotate sunt: Politecnico di Milano, University of Bologna, Sapienza University Roma, University of Padua, University of Milan, Politecnico di Torino, University of Pisa, University of Naples Frederico II, University of Trento. Serviciul public de sănătate se organizează prin Servizi Sanitario Nazionale, cu un buget anual de 200 miliarde dolari (9,2 % PIB), cotate pe locul al doilea mondial ca performanță. Speranța de viață este de 80 ani pentru bărbați și 85 ani pentru femei. Sunt circa 1000 de spitale, cu un total de 187 000 paturi, adică 3,12 paturi/1000 locuitori, deservite de 134 400 medici și 165 500 asistente, adică 2 medici/1000 locuitori. Cele mai bine cotate spitale sunt: Policlinico Univesitario A. Gemelli Roma, Policlinico Santa Orsola Malpighi Bologna, Grande Ospedale Metropolitano Niguarda Milano, Istituto Clinico Humanitas Rozzano, Ospedale San Raffaele Milano, IRCCS Arcispedale Santa Maria Nuova Reggio Nell Emilia, Azienda Ospedaliera di Padova. Milano este una dintre capitalele modei, sediul unor designeri de renume precum: Armani, Dolce Gabbana, Valentino Garavani, Benetton, Fendi, Gucci, Versace, Moschino, Prada. Industria filmului deservește anual 85 milioane spectatori, prin 3217 ecrane de cinema și 275 de filme produse, dintre care 180 ficțiune și 95 documentare. Venitul obținut este în jur de 550 milioane Euro, dintre care 125 milioane din producții autohtone. Filmele italiene au obținut 14 Premii Oscar ale Academiei Americane, 12 trofee Palmes d'Or, numeroase premii Leul de Aur și Ursul de Aur. Câțeva nume sonore sunt: Luchino Visconti, Vittorio De Sica, Roberto Rossellini, Federico Fellini, Michelangelo Antonioni, Sophia Loren, Giuletta Masina, Gina Lollobrigida, Claudia Cardinale, Monica Bellucci, Marcello Mastroiani, Alberto Sordi, Bud Spencer, Franco Nero. Biblioteci cu peste 5 milioane de volume sunt cele din Florența și Roma. Valorile istorice sunt organizate în peste 3000 de muzee, cele mai vizitate fiind cele din Roma (National, Capitoline), Florența (Uffizi, Bargello, Pitti), Napoli (Archeological), Perugia (Archeological). Serviciile de comunicații asigură: 20 milioane linii telefonice fixe, 88 milioane posturi telefonice mobile, 50 milioane receptoare radio (35 de posturi), 30 milioane televizoare (358 de posturi), 22 milioane servere de Internet cu 25 milioane utilizatori. Principala companie de televiziune este RAI, cu 14 posturi naționale, urmată de Mediaset (16 posturi), Discovery Italia (9 posturi). Cele mai populare sporturi din Italia sunt (milioane legitimați): fotbal (4,3), sporturi de apă (3,5), gimnastică (2,2), ski (2), ciclism (1,3), tenis (1,2), voley (1), atletism (1), basket (0,6). La Jocurile Olimpice de Vară sportivii Italiei au acumulat 618 medalii (rangul 6 mondial), 217 aur, 188 argint, 213 bronz. La Jocurile Olimpice de Iarnă, sportivii au acumulat alte 124 medalii (rangul 12 mondial), 40 aur, 36 argint, 48 bronz. Italia este 4 ori Campioană Mondială la fotbal (1934, 1938, 1982, 2006) și de 2 ori Campioană a Europei (1968, 2020). Sporturi de apă sunt: înot, înot sincron, scufundări, yahting, canotaj, ski pe apă, surf, polo, baschet pe apă. Pentru cicliști principala competiție este Giro d'Italia, urmat de Giro di Lombardia. Sporturi tradiționale sunt: bocce (bile), cue (biliard), palio (curse de cai), calcio Fiorentino (fotbal-rugby).

Sinteza epocii:

În absența unor conflagrații de proporții sau a unor cataclisme naturale, indiferent de regimul politic și de convulsiile politice interne, pentru întreaga perioadă, toate țările Europei au urmat un curs ascendent de dezvoltare economică și socială. Niciodată în istorie civilizația umană nu a atins cote apropiate. În câteva decenii s-a construit mai mult decât în întreaga istorie a omenirii. Imediat după ultimul război mondial, prioritățile au fost cam aceleași pentru toate statele Europei: locuințe salubre, producție alimentară, producție industrială, rețea pentru apă-canal, drumuri modernizate, căi ferate, căi maritime, electrificare, rețea de comunicații, spații publice, instituții publice, educație, sănătate, cultură, sport. Eforturile materiale și financiare au fost diferite, în funcție de capitalul social moștenit de la generațiile anterioare, dar în final, standardul de viață s-a echilibrat între diferitele țări. În prezent se poate vorbi chiar despre un standard unic European. În ceea ce privește civilizația materială și confortul, cele mai importante progrese se datorează producției de energie în general și a celei de energie electrică în particular, împreună cu aplicațiile ei: termoficare, transport auto, industrie, iluminat, roboți și aparate electro-casnice, cinematografie, televiziune, radio, telefonie, automatizare, Internet. Producția de bunuri materiale a crescut în medie de cel puțin o sută de ori. Dacă la începutul secolului XX puterea de cumpărare nu depășea 1 dolar/locuitor/zi, în epoca modernă este în jur de 100-150 dolari/locuitor/zi. Comparabil a crescut și standardul de viață. Cei mai săraci dintre locuitorii prezentului beneficiază de facilități pe care nu le aveau nici regii secolelor trecute. Indiferent de regimul politic, marile discrepanțe dintre bogați și săraci s-au estompat radical. În continuare există miliardari și datornici, dar diferențele între standardul lor de viață sunt mult mai mici. Locuința salubră, hrana, comunicațiile și libertățile individuale sunt garantate în toate țările Europei. Diferențele în ceea ce privește creditul material reflectă mai degrabă răspunderea materială pe care și-o asumă unii dintre cetățeni, decât diferențe reale în ceea ce privește dreptul la viață. În cazul particular al României, regimul politic a fost inițial un regim popular, animat de țărâtime și clasa muncitoare, apoi un regim socialist, bazat pe proprietatea statului asupra mijloacelor de producție, transformat în final într-un regim democratic, flexibil, bazat pe principiile economiei de piață. Indiferent de condițiile social politice, fiecare deceniu a condus spre acumulări cantitative, urmate de saltul calitativ. Viața individului mediu s-a transformat radical. De la locuință cu chirie în spații insalubre, în prezent cetățeanul mediu deține un spațiu rezidențial cu facilități moderne, are unul sau mai multe autovehicule, cel puțin 5 obiecte electrocasnice și aparatură mass-media (televizor, telefon celular, calculator personal sau tabletă). În ce privește sănătatea, morbiditatea s-a schimbat de la moartea prin inaniție spre obezitate, hipertensiune, cancer și boli cardio-vasculare. Analfabetismul a fost eradicat complet, învățământul de 10-12 clase este obligatoriu, peste 50 % din populație urmează o formă de pregătire superioară sau vocațională. Actul de cultură este mult mai accesibil tuturor categoriilor sociale. Dacă în urmă cu câteva decenii o carte tipărită în 5000 de exemplare se pregătea și se distribuia celor aleși timp de câțiva ani, acum aceeași carte poate fi distribuită electronic într-un milion de exemplare, într-o singură zi. Sportul, rezervat în trecut persoanelor cu pregătire militară sau paramilitară este în prezent accesibil oricărui cetățean,

împreună cu echipamente la standard profesional. Nu știm ce ne rezervă viitorul, dar prezentul este admirabil. Ultimele generații și-au câștigat un binemeritat loc de glorie în Istoria României.

Bibliografie selectivă:

Andrei Oțetea	Istoria Poporului Român
Victor Spinei	Civilizația Românească. Istoria tehnicii și a industriei românești
Andrei Tudorel	România un Secol de Istorie - date statistice -
Elena M. Iagăr	Buletin Statistic de Industrie
M. Alilanti et all.	Arhitectura RPR 4-5 / 1961
L.Adler, M.Popovici	Arhitectura industrială în RPR - 20 de ani de realizări în domeniul construcțiilor industriale
Irina Tulbure	Arhitectură și urbanism în România anilor 1944-1960: constrângere și experiment
Constantin Anghelache	Repere ale evoluției industriei românești
Cristian Culiciu	Legislația locativă a României de la reconstrucție la demolări
Călin Căliman	Istoria filmului românesc
Carmen Stoianov	Istoria Muzicii Românești
Ștefan Pascu	Istoria Clujului
Mihnea Gheorghiu	Orientări în teatrul contemporan
Horia Deleanu	Impresii literare sovietice
Dan Deșliu	Goarțele inimii
George Dan	Povestea tractorului de la minereu la brazdă
Radu Cosașu	Servim Republica Populară Română
Ion Brad	Cincisutistul
Nicolae Tertulian	Probleme ale literaturii de evocare istorică
Constantin Chiriță	Pedologie generală
Gheorghe Mihăilă	Împrumuturi vechi sud-slave în limba română
Gheza Domokos	A patra amintire
Cezar Baltag	Vis planetar
Radu Cârneli	Noi și soarele
Platon Pardău	Arbori de rezonanță
Teodor Vârgolici	Începuturile romanului românesc
Janos Kovacs	Epoca eroilor, eroii epocii
Traian Gârbea	Realizări și perspective în economia județului Bistrița-Năsăud
_	Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale
www.arcgis.com	Istoria Hidroenergeticii Românești
Claudiu Mihai Bădița	Istoria producției de energie electrică în România
Aurel Lup	Irigații în agricultura României
Elena Dan, M. Rohan	Scurt istoric al fabricării cimentului în România
Elena Mihaela Iagăr	Turismul Românesc. Breviar Statistic
Constantin Anghelache	Evoluția Centenară a Învățământului în România
TOP ROMÂNESC.ro	Scurt Istoric al Festivalului Național de Muzică Ușoară de la Mamaia
C. Fotea, D. Nicolau	Dicționar rock, pop, folk
Ovidiu Bârlea	Folclorul românesc
George Alexe	Teologie și spiritualitate ortodoxă în folclorul român

Ministerul Educației	Reforma Învățământului Obligatoriu din România
Ion Ghizdeanu	Convergența reală a României - o evaluare complexă și perspective
Ioan Dumitrache	Academia Română 30 de ani de la Renaștere
Mihai Pop	Folclor românesc
Alex Ștefănescu	Istoria literaturii române contemporane
Ioan Holban	Literatura română de astăzi
Ileana Berlogea	Teatrul și societatea contemporană
Tudor Gheorghe Țopa	Localitățile Republicii Moldova
Constantin Prut	Dicționar de artă modernă și contemporană
wikipedia.org	Enciclopedia Wikipedia
Dan Grigorescu	Direcții în poezia secolului XX
Marian Papahagi	Dicționarul scriitorilor români
Mircea Zăciu	Dicționarul scriitorilor români
Paul Soni	Istoria literaturii maghiare din România
Mircea Păcurariu	Istoria Bisericii Ortodoxe Române
Nicolae Balotă	Romanul românesc în secolul XX
Alexandru Paleologu	Moștenirea creștină a Europei
Ovidiu Drâmbă	Istoria culturii și civilizației
Ioan Grigorescu	Spectacolul lumii
Andei Pleșu	Minima moralia
Gabriela Adameșteanu	Cele două Români
Gabriel Liiceanu	Estul naivității noastre
Cornel Vadim Tudor	Elegii pentru suflete nobile
Victor Kernbach	Universul mitic al românilor
Răzvan Teodorescu	Istoria văzută de aproape
Valentin Tașcu	Istoria presei literare din Transilvania
Dumitru Prunaru	La cinci minute după cosmos
Stelian Tănase	Convorbiri cu Regele Mihai
Constantin Prut	Dicționar de artă modernă și contemporană
Petre Țuțea	Între Dumnezeu și neamul meu
Petru Poantă	Clujul meu. Oameni și locuri
Ioan Ciocanu	Literatura română contemporană din Republica Moldova
Gabriel Țepelea	Întâlniri la răscrucea unor destine
Dan Ilie Ciubutea	Recunoștiință și reînnoire
Emil Constantinescu	Resursele minerale ale României
Petre Frangopol	Elite ale cercetătorilor din România: matematică, fizică, chimie
Cristian Tudor Popescu	Nobelul românesc
Sorin Adam Matei	Boierii minții
Sabina Ispas	Colinda tradițională românească. Sens și simbol
Dan Berindei	Români și Europa în perioadele premodernă și modernă
Teodor Baconski	Mic almanah al marilor oameni
Neagu Djuvara	Civilizații și tipare istorice
Alexandru Mironov	Lumea după Google

Legislație:

Constituția Republicii Populare Române 13/Aprilie/1948

Constituția Republicii Socialiste România 21/August/1965

Legea nr. 187/1945	- pentru înfăptuirea reformei agrare
Legea nr. 119/1948	- pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări ...
Legea nr. 10/1971	- pentru adoptarea planului cincinal
Legea nr. 4/1973	- privind dezvoltarea construcției de locuințe
Legea nr. 4/1976	- pentru adoptarea Planului unic național
Legea nr. 9/1980	- privind investițiile în perioada 1980-1990
Legea nr. 5/1980	- privind dezvoltarea construcției de locuințe
Legea nr. 12/1990	- pentru protejarea populației împotriva unor activități comerciale ilicite
Legea nr. 31/1990	- privind societățile comerciale
Legea nr. 18/1991	- privind fondul funciar
Legea nr. 1/1991	- privind protecția socială a șomerilor
Legea nr. 68/1991	- privind registrul agricol
Legea nr. 48/1992	- legea audiovizualului
Legea nr. 10/1995	- privind calitatea în construcții
Legea nr.55/1995	- pentru accelerarea procesului de privatizare
Legea nr. 26/1996	- privind Codul Silvic
Legea nr. 109/1997	- privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic Social
Legea nr. 171/1997	- privind planul de amenajare a teritoriului național
Legea nr. 54/1998	- privind circulația juridică a terenurilor
Legea nr. 100/1998	- privind asistența de sănătate publică
Legea nr. 422/2001	- privind protejarea monumentelor istorice
Legea nr. 489/2006	- privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor
Decretul nr. 175/1948	- pentru reforma învățământului
Decretul nr. 1803/1948	- pentru reforma învățământului militar
Decretul nr. 25/1949	- pentru înființarea Școlii de Ofițeri de Miliție
Decretul nr. 115/1959	- pentru înlăturarea formelor de exploatare a omului de către om în agricultură
HCM / 14 Noiembrie 1952	- pentru construcția și reconstrucția orașelor
HCM 26 / 12 Ianuarie 1966	- pentru sprijinirea cetățenilor în construirea de locuințe proprietate personală